ADLİYE
Ceridesi

Sayı: 20 Ağustos 1936

AVUKATLIK MESLEĞİ HAKKINDA MUKAYESELİ BİR TETKİK

Yazan
Dr. Şinasi Zihni

Geçen sayıdaki yazının devamı

Stajyer avukat, bütün avukatlara şamil olan vazifelerden başka meslekî yetişmeyi temine yarıyan bazı hususî vecibelere de tabidir. Bu cümleden olmak üzere muhakeme celselerine, meslek kaideleri hakkında tertip olunan konferanslar, parasız istişare bürosu toplantılarına muntazaman devam etmek; takibi kendisine tevdi olunan davaların müdafaasını yapmak mecburiyetindedir. Mahkemeye devam keyfiyetinin baro inzibat meclisi ve bulunmıyan yerlerde, krallık müddeiumumisi tarafından usulüne tevfikan tanzim kılınan bir vesika ile tesbit edilmiş olması şarttır.

Tatbikatta, stajyerler hemen daima tecrübeli bir avukatın nezareti «patronage»altında ifayı vazife ederler. Yaşlı avukatlarla genç namzetler arasında teessüs eden meslekî rabıtalar. Belçika barolarının hakkiyle övündükleri bir taamül halini almıştır.

Brükşel Barosu staj nizamnamesinin birinci maddesi stajyeri:

a) Bir patron avukatın yazıhanesine devam etmek,

b) Bidayet ve istinaf mahkemeleri celselerinde hazır bulunmak,

c) Parasız istişare bürosu tarafından tevdi olunan fakirlere ait hukuk davalarını müdafaa etmek,

d) Ceza mahkemelerinde muhtaç kimselerin müdafaasını deruhte eylemek,

e) Meslekî usullere dair verilen konferanslara iştirak etmek ödevleriyle mükellef tutmuş ve ayrıca Conférence du Jeune Barreau « genç baro konferansları»na [1] devamı tavsiye eylemiştir. İnzibat meclisi bu vecibelere riayet etmiyen stajyerlere, inzibat cezası tayin ve lüzumlu gördüğü takdirde staj müddetini temdit eder. Bundan başka, stajını ifa etmekte olan avukat

[1] Stajyer avukatları hitabete alıştırmak için tertip olunan konferanslara genç baro konferansları„ denilmektedir.

MILLI KÜTÜPHANE-ANKARA 1946

namzetlerinin ahlakî gidiş ve meslekî hallerinin inzibat meclisi tarafından sıkı bir nezaret altında bulundurulacağı, ve devam mecburiyetine riayet etmemeyi itiyat edinenlerle ahlâkı zaafa uğrıyanların baroya kabul edilmiyeceği 1810 tarihli kararnamenin 23 üncü mddesinde yazılı bulunmaktadır.

Namzetlik devresi, kaydın gecikmesi veya terkinini mucip bir sebep olmadığı takdirde, namzedin levhaya kaydı suretiyle hitam bulur. Staj listesinin ilânı mecburî olmamakla beraber, namzet isimlerinin baro levhasının alt kısmına derci Belçikada bir taamül halini almıştır.

Stajını ikmal eden avukat namzedi baroya kayıt ve kabulünü baro idare heyetinden (Conseil de l'ordre) veya onun yerine kaim olan merciden talep ve kaydın icrası halinde, avukata tanınmış olan bütün hak ve imtiyazları iktisap eder. Stajyer listesine kayıt sırasında aranan şartlar avukatlar levhasına (tableau de l'ordre) kayıt dolayısiyle de aranır; bundan fazla olarak namzet, Stajını da ikmal etmiş olacağına göre Staj devresine ait mükellefiyetleri tamamen icra eylediğini veya Stajdan muaf bulunduğunu tevsik mecburiyetindedir. Her baro yukarda izah olunan esaslar dairesinde bir Staj nizamnamesi hazırlamağa mezundur. 16-Temmuz-1906 tarihinde tanzim edilerek, 1-Temmuz-1907, 13 Mayıs-1912 ve 12-Kânunusani-1914 tarihlerinde tadil edilmiş olan Brüksel Barosu Staj nizamnamesi diğer barolarca da örnek ittihaz edilmiş olduğundan aşağıya aynen derç edilmiştir:

1 — Stajın ifası tarzı

Madde: 1 — Staj mecburiyetleri şunlardır:

1) Bir avukatın yazıhanesine devam etmek.

2) Temyiz, istinaf ve bidayet mahkemelerinin celselerinde hazır bulunmak

3) Meccanî istişare bürosu tarafından tevdi olunan hukuk davalarında muhtaç kimselerin müdafaasını deruhte etmek

4) Ceza davalarında muhtaç kimselerin müdafaasını temin eylemek

5) Meslekî kaidelere dair konferanslarda hazır bulunmak.

Bundan başka Stajyerlerin genç baro konferansının mesaisini muntazam surette takip etmeleri tavsiye olunur.

2 — Meccanî istişare bürosu

Madde : 2 — Meccanî istişare bürosu beş şubeden mürekkeptir. Bu şubelerden dördü hukuk işlerini stajyerlere tevzi etmiye memurdur. 5 inci şube ceza davalarını tevzi eder.

Madde : 3 — Her şubeye idare heyeti meclisinin bir azası veya meclis

tarafından tayin edilen kıdemli avukat riyaset eder. Reise, idare meclisinin tesbit edeceği bir talimatnameye tevfikan levhaya kayıtlı avukatların ekseriyeti ârasiyle intihap edilen dört muavin aza yardım eder. Beşinci şube muavinlerinin imkân nisbetinde genç baro konferansı komisyonu azası arasından seçilmelerine itina edilir.

3 — Hukuk davaları

Madde : 4 — Staja kabul edilen avukatlar ilk dört şubeye tevzi edilir. Bu şubeler idare heyetince tesbit edilen gün ve saatlarda ve her hafta iki şube içtima etmek üzere onbeş günde bir içtima ederler.

Her celsede şube reisi muavin aza olarak iki stajyer alabilir.

Madde : 5 — Meccanî istişare bürosunun şubeleri istişare için müracaat eden kimseleri dinlerler. Lüzum görüldüğü takdirde şube stajyerleri arasından intihap olunan bir avukat bu kimselerin davalarını takibe memur edilir.

İstişare bürosu şubeleri fakrü hal mazbatası ibraz etmiş olanlara ait işin mahiyetine göre bu mazbatanın yerinde olup olmadığını tetkike ve icabı hale göre meccanî avukat tayininden imtinaa salâhiyetlidir.

Madde : 6 — Bu suretle tayin edilen avukat iş sahibini kabul edip dinler, meseleyi tetkik eder ve müracaat edenlerin muavenete muhtaç olup olmadığını araştırdıktan sonra büronun ilk içtimaı için bir rapor hazırlar. Raporun bu içtimaa hazırlanması mümkün olmadığı takdirde sebeplerinin büroya bildirilmesi mecburîdir. Büro bu sebeplerin kabule şayan olup olmadığı hakkında bir karar verir.

Madde : 7 — Raporların tevdii için yapılacak içtimalar saat ikide toplanır. Raporların yazılı ve mufassal olması lâzımdır. Raporlar izah ve münakaşa edilebilir. İçtimada hazır bulunan avukatların hepsi büronun tetkikine arzedilen meselenin müzakeresine ve reye iştirak edebilirler. Meselenin takibe şayan olup olmadığına karar vermek meccanî istişare bürosuna aittir.

Madde : 8 — Bir işin takibinden muaf tutulmuş olan stajyer avukat keyfiyeti, kararın esbabı mucibesiyle birlikte muhtaç iş sahibine derhal bildirmeye mecburdur. Bu suretle yapılan ihbar meccanî istişare bürosu tarafından verilip stajyer avukatça doldurulan bir formüle derçedilmek suretiyle yapılır ve formüller raporla birlikte kısım şefine tevdi olunur. Stajyer bu evraka büro tarafından tedarik edilip üzerinde muhtaç kimsenin vazıh adresi yazılı bir zarfı da rapteder.

Madde : 9 — Her şube, azasından her birini muayyen bir adet stajyere vesayada bulunmağa ve bu stajyerlere büro tarafından tevdi edilen davaların seyrine nezaret etmiye memur eder. Bu işe memur edilen aza dilediği zaman stajyerlerden, ihtilâfın vaziyeti hakkında izahat almağa ve lüzum

görürse muhtaç iş sahipleriyle de görüşmeğe mezundur.

Stajyerler bu azaya hangi patronun yazıhanesine devam ettiklerini bildirmekle mükelleftir.

Madde : 10 — Büro, memur ettiği azanın raporu üzerine ihtiyacın mevcut olmadığını yahut zail olduğunu veya talebin haksız bulunduğunu veyahut muhtaç kimsenin hareketleri kendisine yardımı imkânsız kıldığını anlarsa stajyeri davaya devamdan muaf tutabilir.

Büro bu muafiyeti bahşetmezden önce vaziyetin icabına göre stajyere muhtaç kimseden taahhütlü bir mektupla mütemmim izahat istemeği teklif edebilir .

Madde : 11 — Staja kaydedilmiş olan avukatlar , yılda iki defa , takip etmeğe memur edildikleri işlere ait mesailerini bir raporla bildirmeğe mecburdurlar . İşbu raporun 15-31- Kânunusani ve 15-30 Haziran tarihlerinde tevdii lâzımdır. Rapor stajyere nezaretle mükellef olan avukat tarafından tetkik olunur .

Madde : 12 — Stajyer avukat , kendisine meccanî istişare bürosu tarafından verilmiş olan bir işi bürodan müsaade almaksızın başka bir meslekdaşına tevdi edemez .

Madde : 13 — Büro , tam bir takdir hakkını haiz olduğu istisnaî hallerde işe memur ettiği azanın raporu üzerine stajyerin ücret almasına müsaade ve bu ücretin miktarını da tayin eder .

Madde : 14 — Staja kaydedilmiş olan avukatlar yılda en az on defa mensup oldukları şube bürosunun içtimaında hazır bulunmağa mecburdurlar. Her şubede tutulan bir deftere atılan imzalar keyfiyeti tevsike yarar .

Madde : 15 — Hususî hallerde ve bilhassa yabancı memleketlere hukuk tahsiline devam maksadiyle gidecek olan stajyerlere Baro Reisinin vereceği müsaade haricinde meccanî istişare bürosuna üç aydan fazla devam edilmemesi caiz değildir .

Madde : 16 — Şube büroları staj mecburiyetinin tam ve filî olarak ifasına nezaret ederler . Bu maksatla her büro stajyerlerin nizamnameye göre büro içtimalarında hazır bulunup bulunmadıklarını ve muhakeme celselerine muntazam surette devam edip etmediklerini teftiş eder .

4 — Ceza davaları

Madde : 17 — Stajyerlerin kâffesi, muhtaç kimselerin Ceza mahkemelerindeki müdafaası işine iştirak ederler. Stajlarını ikmal etmiş olan avukatlar kendilerine bu gibi işlerin tevdiine devam olunmasını isteyebilirler.

Madde : 18 — Stajyerler bir yılı geçmiyen bir müddet için muhtaç kimselerin müdafaalarını deruhteden affedilmelerini isteyebilirler. Bu muafiyet baro reisi tarafından verilir.

740

Madde : 19 — Meccanî istişare bürosunun beşinci şubesi, kendisinin tanzim ettiği bir listeye göre ceza davalarının tevziini her gün yapabilecek surette tanzim eder. Şube muhtaç kimseleri Çarşamba ve Cumartesi günleri muayyen saatte büroda kabul eder.

Büro müstacel veya istisnaî hallerde tevzi listesine riayet etmemeğe mezundur.

Madde : 20 — Avukatlar kendilerine tevdi olunan her davanın neticesini yazı ile beşinci şubeye bildirmeğe mecburdur.

Madde : 21 — 5,8,12 ve 13 üncü maddeler ceza mahkemelerinde müdafaa edilecek davalarda da caridir.

5 — Meslekî kaideler hakkında konferanslar

Madde : 22 — İdare heyeti, her yıl, kendi azasından birini veya kıdemli bir avukatı meslek kaideleri hakkında konferans vermeğe memur eder.

Stajın ilk yılında bu konferanslara devam mecburidir.

6 — stajyer avukatların ikametgâhı

Madde : 23 — Staja kabul edilen avukatlar Brüksel şehir hududu içinde müşterilerini kabul etmelerine müsait bir ikametgâh edinmeğe mecbur durlar. Meccanî istişare bürosu azaları bu ikametgâh hakkında icabeden tahkikat ve tetkikatı yapmakla mükelleftir. Stajyer avukatlar, muhtaç işsahiplerini haftada üç gün en az birer saat kabul ederler. Kabul saatleri büroya bildirilir

7 — Stajın hitamındaki mecburiyetler

Madde : 24 — Staj sonunda, stajyer avukat, kayıtlı bulunduğu şubeye şahsen takip etmiş olduğu hukukî ve cezaî işler hakkında umumî bir rapor verir. Büro azası tarafından tetkik edilen du rapor mutalâalariyle birlikte idare meclisine tevdi olunur. Meclis, ayrıca stajyerin ilk staj yılı içinde meslekî kaidelere müteallik konferanslara devam edip etmediğini tetkik eder.

Madde : 25 — levhaya kaydı icra olunan avukat, kendisine staj müddeti içinde meccanî istişare bürosu tarafından tevdi edilmiş olan davaları, istinaf mahkemesine intikal etmiş olsa dahi, takibe devam eder. Bu işlere dair olarak verilecek olan Raporlar meccanî istişare bürosunun dördüncü şubesi tarafından tetkik olunur.

Madde : 26 — Meccanî istişare bürosunun şube reisleri işbu nizam-

141

name hükümlerine karşı ağır surette muhalefet vukuunda keyfiyeti bir raporla baro reisine bildirirler. Meclis bu rapor hakkında bir karar verir ve lüzum görürse staj müddetini uzatır.

***

Stajın usulüne tevfikan yapılmış ve mahkemeye sureti muntazamada devam edilmiş olduğu inzibat meclisi ve bulunmıyan yerlerde müddeiumumî tarafından verilen bir vesikada gösterilir. (1810 tarihli kararnamenin 15 inci maddesi) . Bu şartlar altında kaydın icrası kanunda tayin edilmiş olan ehliyetsizlik veya ademi telif sebeplerinden birinin bulunmamasına bağlıdır. Esasen kanunda yazılı ehliyet şartlarından birini kaybeden veya avukatlıkla telifi kabil olmıyan bir iş deruhte etmiş bulunan avukat levhaya kayıt edilmiş olsa dahi icrayi meslekten menedilir. Ademi ehliyet hallerinden yalnız birisi, iş ajanlığı yapmış olmak hali, mutlak surette icrayi vekâlete manidir. Avukatlıkla içtimaı kabil olmıyan diğer herhangi bir iş veya vazifenin nihayete ermesi avukata, başka bir mani yoksa, yeniden levhaya kayıt edilmek hakkını bahşeder.

Avukatlıkla telifi mümkün olmıyan haller 19 Ağustos 1889 ve 13 Temmuz 1912 tarihli kararnamelerle tadil edilmiş olan 1810 tarihli kararnamenin 18 inci maddesinde yazılıdır.

Avukatlık mesleğinin:

1 — Nazırlık, belediye reis ve azalığı, Prud'hemmes meclisleri reis ve reis muavinliği, aza ve aza muavinliğinden başka her hangi bir adlî veya idarî vazife ile (Avec toutes les fonctions de l'ordre Judiciaire et de l'ordre administratif)

2 — Prud' hommes meclisleri kâtipliği haricinde, mahkeme kâtipliği, noterlik ve huissier likle

3 — Ücret mukabilinde görülen (emplois à gages) her hangi bir vazife

4 — Muhasebe ve her türlü ticaret işiyle içtimaı caiz değildir. Ayrıca 18 Temmuz 1869 tarihli kanunun (175) inci maddesi adlî vazifelerle telifi mümkün olmıyan hususlar arasında avukatlık mesleğini de saymak suretiyle 1 inci bentte yazılı memnuiyeti teyit eylemiş, ancak mahkemenin teşekkül edememesi halinde avukatın hâkime vekâlet edebileceğini kabul etmiştir. Mutlak ve biraz da müphem bir hükmü ihtiva etmekte olan ücret mukabilinde görülen her hangi bir vazife ibaresi, tatbikatta, ademi içtima hallerini çok genişletmiş bulunmaktadır. Avukatların ücretli vazife kabulünden veya ticaretle iştigalden menedilmeleri meslekî vecibelerle kabili telif olmıyan vaziyetlerden ictinap maksadına dayandığı aşikârdır. Bundan başka,

iş ajanlığı yapan veya yapmış olanlar avukatlık mesleğine kabul olunamazlar. Kanun bu hususta çok şiddetli davranmış ve iş ajanlığı sıfatını iktisap etmiş olmağı avukatlık mesleği için silinmez bir şin addetmiştir. İş ajanının san'atı olan, iş aramak, bayile müşteri, emlâk sahiplerile kiracı, mukrizle, müstakriz arasında tavassut etmek, işleri tenmiye etmek, münazaalı hakların ticaretini yapmak, şahit tedarik etmek hususları avukat zihniyetine hiçde uymıyan ve hatta onun tamamiyle zıddı olan bir zihniyet ve meslektedir. Bundan dolayı esasen Belçikada fena bir şöhret kazanmış olan iş ajanlarının bilhassa münazaalı haklar üzerindeki spekülasyonları kendilerine baronun kapularını tamamiyle kapamış, ve avukatlar bunlarla her hangi bir suretle iştirakten ve hatta onlar tarafından devamlı surette gönderilen müşterilere ait davaları kabulden bile menedilmişlerdir. (Brüksel barosu inzibat meclisi kararı 10 Teşrinisani 1934)

Kanun (Kararname) metninde avukatlıkla içtimaına cevaz verilmiyen hususlar bundan ibarettir. Şirketler idare meclisi azalığının avukatlığa mani teşkil edeceği Brüksel Barosu İnzibat Meclisi tarafından karara bağlandığı halde itiraz üzerine tetkikat yapan Brüksel İstinaf Mahkemesinin bu görüş tarzına iştirak etmediği kanun haşiyelerinde yazılıdır. (9 Mayıs 1882 tarihli karar.)

Avukatlar, levhaya kıdem sırasiyle kayıt olunurlar. Aynı günde kabul edilenlerin kıdemi diploma tarihine göre tayin edilir. Diplomalar aynı tarihte verilmiş olursa son üniversite imtihanında kazanılan derece bunda da müsavat halinde avukatın yaşı kıdeme esas tutulur. Bir istinaf mahkemesi nezdindeki levhaya kayıtlı iken diğer bir istinaf mahkemesine nakli icra edilenlerin kıdemi ilk kayıt tarihine göre hesap edilir. Sıranın ehemmiyeti kıdemin bahşettiği haklardan mütevellittir. Teşekkül edemiyen mahkemenin aza noksanı muhakeme sırasında hazır bulunan avukatların en kıdemlisiyle tamamlanır; intihaplarda müsavi rey alanlardan kıdemli olan tercih edilir; müşavere, müzakere veya meslekî hususlara ait görüşmelerde mülâkat mahalli kıdemli avukatın bürosudur.

Avukat sıfatı, bazı hallerde, (Avue - Avukat), fahrî avukat(Avocat honoraire) gibi bir şeref unvanı olarak kullanılır. Avue-Avokat, önceden avukat iken bilahara Avueliğe intisap etmiş olanların 15 Kânunusani 1891 kanununa tevfikan kullanmağa mezun oldukları bir sıfattır. Her iki meslek Belçikada tamamiyle ayırt edilmiş ve yekdiğeriyle gayrı kabili telif olduğundan bu sıfat kendilerine hiç bir hak bahşetmez. Bu gibilerin muayyen ve mahdut ahvalde haiz oldukları avukatlık salâhiyeti Avueliğe merbut bir haktır- Fahrî avukat unvanını ihdas etmiş olan 20 Teşrinievvel 1913 ve 15 Şubat 1926 tarihli kararnameler baro inzibat meclisinin ve baro olmıyan merkezlerde onun yerine kaim olan bidayet mahkemesinin hukuk doktorla-

rına fahrî avukat unvanını taşımak salâhiyetini bahşedebileceklerini kabul eylemiştir. Brüksel barosu bu unvanın tevcihinden önce alâkadardan aşağıda yazılı taahhütnameyi alır: «ben, zirde vazıülimza ....

1 — Avukatlık mesleğine ait hiç bir salâhiyeti kullanmıyacağıma ve hukukî istişarelerde bulunmıyacağıma;

2 — Avukatlık unvanını «Brüksel İstinaf Mahkemesi fahrî avukatı» şeklinden başka hiç bir suretle ve ticarî işlerin hiç birinde kullanmıyacağıma,

3 — İş ajanlığı yapmış veya yapmakta olanların avukatlık unvanını iktisap edemiyeceklerine dair olan 19 Ağustos 1880 tarihli kanunun vazeylediği memnuiyete riayet edeceğime,

Fahrî avukatlık unvanını, mesleğin fazilet ve şerefiyle mütenasip hallerde kullanacağıma söz veririm.

Avukat unvanının himayesine dair olan 30 Ağustos 1913 tarihli kanun, haklı olmaksızın avukat sıfatını istimal edenleri 200 franktan 1000 franga kadar para cezasına mahkûm eylemektedir.

Baronun organları umumî heyet, idare meclisi ve baro reisinden ibarettir. Bu uzuvlardan her birinin vazife ve salâhiyeti hakkında toplu bir fikir veren ve bu husustaki kanun ve kararname hükümlerine tevfikan tanzim edilmiş olan Brüksel Barosu Dahilî Nizamnamesi aşağıya aynen derç edilmiştir:

REİS

Madde : 1 — Baro reisi avukatlar heyetinin şefidir. Merasimde baroyu temsil eder ve baro delegeleri arasında ilk safta yer alır.

Madde : 2 — Reis, baro azası aleyhinde kendisine vukubulan şikâyetleri tetkik ve icabeden muameleyi ifa eder. İnzibat meclisine ancak kendisinin bir baba müdahalesiyle halledemediği ihtilâflarla inzibatî cezayi istilzam eder mahiyette gördüklerini tevdi eder.

Madde : 3 — Heyetin şerefine ve avukatlık mesleğinin esasını teşkil eden fazilet ve dürüstlüğe mugayir gördüğü hallere vaziyet veya bunları inzibat meclisine sevkeder.

Madde : 4 — Tahkikatı müstelzim hallerde, tarafından bizzat tahkikat yapılmıyacaksa bir raportör tayin eder.

Madde : 5 — Faydalı gördüğü takdirde celselerde tahaddüs eden ihtilâflara müdahale eder.

Madde : 6 — Meslek hakkında sorulacak sualler için kendisinin, meslek taşlarının hizmetine amade bulundurur.

Madde : 7 — Heyeti umumiyeyi içtimaa davet eder. Heyeti umumiyeye, inzibat meclisine ve meclis tarafından teşkil edilecek komisyonlara riyaset eder.

Madde : 8 — Heyeti umumiye ve inzibat meclisince ittihaz edilecek kararları infaz eder.

Madde : 9 — Gaybubet veya mazeret halinde, reise, inzibat meclisinde aza olan sabık reislerden en kıdemlisi ve mecliste reislik etmiş kimse yoksa en kıdemli aza vekâlet eder.

KÂTİP

Madde : 10 — Kâtip, heyeti umumiye, idare meclisi ve muhtelif komisyonların müzakere zabıtlarını tutar ve reisle birlikte bunları imza eder. Davetiyeleri, maznun avukatlara ve şahitlere gönderilecek celpnameleri, inzibat meclisi tarafından verilip tebliği icabeden kararları ve saireyi yazıp imza eder.

Madde : 11 — Reisin talep ettiği hallerde reislik vazifesinin ifasına yardım eder.

VEZNEDAR

Madde : 12 — Veznedar, heyetin kasasını idare ile mükelleftir. Heyete verilecek paraların tahsiline nezaret ve makbuzları imza eber.

Madde : 13 — İdare meclisiyle anlaşarak heyetin masraflarını tesbit eder.

Madde : 14 — Adlî yılın sonuna doğru baronun malî vaziyeti hakkında meclise bir rapor verir.

HEYETİ UMUMİYE

Madde : 15 — Levhaya kayıtlı bulunan avukatlar Temmuzun ilk 15 inde gelecek yıl için, reisi, ve idare meclisini teşkil edecek 14 azayı intihap etmek üzere baro reisi tarafından içtimaa davet edilir.

Bir sene önceki azadan anlaşma ile veya kur'a çekmek suretiyle teayyün eden en az üçünün yeniden intihabı caiz olmadığına karar verilir.

Madde : 16 — Reis, idare meclisinin muvafakatini aldıktan sonra heyeti umumiyeyi davet edebilir. İstinaf müddeiumumisinin davet hakkı mahfuzdur.

İDARE MECLİSİ

Madde : 17 — İdare meclisi adlî yılın birinci günü toplanarak:

1) Aynı zamanda baronun da kâtibi olan kâtibini ;

2) Baro veznedarını ;

3) Meccanî istişare bürosunun reis ve azasını ;

145

4) Muhtelif komisyonların azalarını;

a) Kütüphane komisyonunu;

b) Staj komisyonunu;

c) Avukat ve stajyer levhasını tetkike memur komisyonu;

5) Genç avukatlara meslek usullerini talim edecek meslektaşı intihap eder.

Madde : 18 — İdare meclisi temyiz, istinaf ve bidayet mahkemelerinin senelik açılma merasimine heyet halinde iştirak eder.

Madde : 19 — İdare meclisi reis tarafından görülen lüzum üzerine içtimaa davet olunur.

Madde : 20 — Mutat içtimalar pazartesi günü saat ikide adliye sarayında aktedilir.

Ruznameyi ihtiva eden davetiyelerin kâtip tarafından , ictima tarihinden en az beş gün önce tevzi edilmiş olması şarttır . Müstaceliyet halinde meclis fevkalâde toplantılar yapabilir.

Madde : 21 — İdare meclisi müzakereleri gizlidir.

Madde : 22 — İdare meclisi, en az sekiz kişinin huzuriyle teşekkül eder.

Madde : 23 — Aynı zamanda muhtelif teklifler mevcut ise en esaslı olanı tercih edilir.

Madde : 24 — Reyler azanın en genç olanından başlamak ve reisde nihayet bulmak üzere toplanır.

Madde : 25 — İstinkâflar ekseriyetin tayininde hesaba katılmaz.

Madde : 26 — Reylerde müsavat halinde reye konulan teklif kabul edilmemiş sayılır.

Madde : 27 — Meclis azası her içtimada bulunmağa mecburdur. Bulunmıyanlar 10 frank para cezasına mahkûm edilir. İçtima saatından evvel reise yahut kâtibe haber verimliş olduğu hallerde bu para cezası beş franga indirilir. Para cezalarından hasıl olan meblağ baro kasasına yatırılır.

AVUKATLAR LEVHASI VE STAJYER LİSTESİ

Madde : 28 — Her adlî yıl başlangıcında idare meclisi tarafından tayin edilen komisyon levhayı ve stajyerler listesini gözden geçirir . İdare meclisi komisyon tarafından bu hususta tanzim kılınan rapor üzerine levhayı ve stajyer listesini kat'i surette tesbit ve tabedilmesini emreder. Avukatlıkla içtimaı caiz olmıyan işlerin tahkiki işbu nizamnamenin 35 inci ve müteakip maddelerinde inzibatî hususlara mütedair olan kaidelere tevfikan icra kılınır .

Madde : 29 — Avukatlar levhaya kayıt sırasiyle yazılır .

Aynı celsede kaydı icra olunanların sıraları diploma tarihlerine göre tayin olunur . İki yahut daha ziyade diploma aynı tarihli olursa avukatların sırası üniversitenin son imtihanında aldıkları dereceye, bunların hepsi de aynı derecede ise , yaşlarına göre tayin olunur.

Madde : 30 — Barodan ayrılmış olan bir avukat yeniden baroya kaydedilecek olursa eski sırasını alır.

Madde : 31 — Gand, Liége şehirleri istinaf mahkemelerinde avukatlık etmiş olanlardan Brüksel avukatlar levhasına kayıt talebinde bulunanlar evvelce vazife görmekte oldukları baro levhasındaki kayıt gününden itibaren sıra alırlar.

Madde : 32 — Stajyer avukatların listedeki sıraları kayıt hakkındaki talep tarihine göre tayin edilir.

Madde : 33 — Staj listesine veya levhaya kayıt hakkındaki talepnameler, - Stajyer avukatın levhaya kayıt istidası müstesna olmak üzere - , 15 gün müddetle baro kütüphanesinde ilân olunur. İtiraz serdetmek istiyen avukatlar bu itirazlarını reise yahut kâtibe bildirirler. İtirazlar idare meclisinde tetkik olunur.

Madde : 34 — Levhaya kayıt için baro kasası nef'ine olarak on frank tahsil olunur.

İNZİBAT İŞLERİ

Madde : 35 — Tahkikatı istilzam eden inzibat işleri bizzat baro reisi veya onun tarafından tayin kılınan idare meclisi azası tarafından tahkik olunur.

Madde : 36 — Raportör, müştekinin ifadesiyle avukatın izahatını ve şahitlerin ifadelerini bir zabıtname ile tesbit eder ve zirini alâkalılara imza ettirir. Hakikatın meydana çıkmasına yarıyan her muameleyi imkân nisbetinde yapar.

Madde : 37 — Tahkikat bitince, raportör, kendisine tevdi olunan iş hakkındaki mütalâasını reise bildirir.

A. Raportör muamele tayinini müstelzim bir halin olmadığı mütaleasında ise meclise bu hususta bir rapor ita ve lüzumu halinde esbabı mucibeli bir karar projesi de teklif eder. Bu projenin meclis tarafından kabulü halinde mesele kapanmış olur. Meclis projeyi tadilât icrasiyle veya olduğu gibi kabul etmezse, kıyas suretiyle aşağıdaki hükümler tatbik olunur.

Meclisi inzibatî bir muamele tatbik etmemekle beraber, suçlu avukatı, dostane bir surette tekdir etmek üzere reise sevk edebilir.

147

B. Raportör her hangi bir inzibatî cezanın tatbikini talep etmiş olursa dosya reise tevdi olunur.

Reis suçlu avukatı meclis huzuruna celp ve aynı zamanda müşteki ile şahitleri davet eder.

Şahitlerin dinlenmesine lüzum görülen hallerde bunların listesi suçlu avukata tebliğ edilir.

Meclis suçlu avukatı huzurunda isbatı vucut etmeğe davet etmiş olmadıkça hiç bir ceza veremez;

(14. Kânunuevvl. 1810 tarihli kararnamenin 26 ıncı maddesi mucibince, meclisin, ancak suçlu avukatı dinledikten sonra tekdir, takbih ve tevbih cezaları verebileceğini; aynı kararnamenin 27 inci maddesi mucibince, suçlu avukatı sekiz gün fasıla ile iki defa dinlemeden yahut davet etmeden icrayı sanattan memnuiyet cezası veremiyeceğini ; 28 inci madde hükmünce de meclisin suçlu avukatı sekiz gün ara ile üç defa dinlemeden yahut davet etmeden levhadan terkin cezası tatbik edemiyeceğini ; suçlu avukatın kendini mazur göstermek üzere 15 gün mühlet istiyebileceğini ve müddetin verilmemesinin mümkün olmadığını burada hatırlatırız.)

Madde : 38 — Davetler, celse tarihinden en az sekiz gün evvel taahütlü mektüpla yapılır. Davetiyeler reis veyahut kâtip tarafından imza edilir.

Avukat yanında bir müşavir bulundurabilir.

Dosya zamanında avukat ve müşavirin tetkikine azredilir. Bu dosya celseden en az üç gün önce meclis azaları tarafından baro dahilinde tetkik edilebilir.

Avukatla müşaviri için tetkik olunacağı celsede hazır bulunabilirler. Bunlar tahkikatın her safhasında bulunmağa ve şahit ikamesine mezundurlar.

Raportör, raporunu takdim ettikten sonra davanın görülmesine başlanır. Şahitler yemin ile ifade verirler. Şahitlerin ifadeleri meclis kâtibi tarafından zaptolunur. Ve şahitlerle kâtip tarafından imza edilir.

Avukatla müşaviri müdafaa vasıtalarını bildirirler. Bundan sonra meclis müzakereye çekilir.

Müzakere esnasında suçlu avukata tebliğ edilmiş olmıyan hususlar mevzuubahs edilecek olursa avukatla müşavirin davet olunarak kendilerine reis tarafından suçlu aleyhine ikame olunan yeni vakıalar bildirilir. Suçlu gerek bizzat gerekse müşaviri vasıtasıyle bunlara cevap verir.

Bundan sonra muhakemeye kat'î surette hitam verilir. Meclis işbu celsede veya gelecek celselerin birinde kararını verir.

UCRETLERİN TAYİNİ

Madde : 39 — Adlî makamlarca avukat ücreti hakkında meclisten mütalâa sorulduğu takdirde baro reisi bir raportör tayin eder. Raportör meseleyi tahkik edip tarafları dinler.

Raportör, raporun ikmal edildiğini reise bildirir. Alâkadarları meclis huzuruna davete lüzum olup olmadığını reise haber verir. Reis her zaman tarafların ve bilhassa hakkında 14. Kânunuevvel. 1810 tarihli kararnamenin 43 üncü maddesini tatbik etmeyi lüzumlu gördüğü avukatın meclis huzurunda isbatı vucut etmesine karar verebilir.

Madde : 40— Bir müşteri tarafından meclise vaki olan ücret tesbiti talebi, müşterinin, meclisin hakem kararını kabul edeceğini önceden temin etmedikçe tetkik olunmaz.

Meclis lüzüm görürse tarafları mürafaaya davet edebilir.

HÜKÜMLERİN İNFAZI

Madde : 41— Kararlar, kâtıp tarafından, asıllarına uygun olduğu tasdik edilen suretlerin taahhütlü mazrufla gönderilmesi suretiyle tebliğ edilir. Bu tebliğe reisin bir mektubu da leffedilir.

Madde : 42 — Kararın, alâkalı avukata, inzibatî bir ceza tatbik edildiği ve edilmediği hallerde tebliği mecburidir.

Madde : 43— Karar gıyaben verilmiş olursa tebliğden itibaren ongün icinde reise gönderilen bir taahhütlü mektupla aleyhine itiraz edilebilir. Meclis yalnız kendisinin takdire salâhiyeti olduğu hallerde alâkadara gayıp ettiği hakkı iade edebilir.

Meclis alâkadara tatbik olunan muamelenin ref'ini müstelzim bir halin mevcut olup olmadığını dilediği gibi takdir eder.

Madde : 44 — İhtar veya tevbihe uğrıyan veya meslekten menedilen yahut kaydı levhadan terkin olunan avukat istinaf mahkemesine müracaat hakkını haizdir.

Madde : 45 — Reis, heyet için bir mahzuru daî olmadığına hükmetmedikçe kararın sureti müştekiye verilmez. Her halde reis bir karar lahik olduğunu müştekiye bildirir. Reis lüzum görürse müştekiye kararın muhteviyatını şifahî olarak anlatır veya hülâsa eder.

Madde : 46 — Karar, icrayı meslekten men'i, ihraç veya levhadan terkini tazammun ediyorsa, verildiği tarihten itibaren sekiz gün içinde reis tarafından müddeiumumiye gönderilir. Müddeiumumi 6. Ağustos. 1836 tarihli kararnamenin 9 uncu maddesine tevfikan bunun tatbikini temin etmekle mükelleftir. (İşbu kararnamenin 10 uncu maddesi hükmünce müddeiumumî, suçlu avukatın beraatini natık verilen karar suretini de istiyebilir.)

Madde: 47 — Ücret tayini hususunda verilmiş olan kararların suretleri reis tarafından alâkadarlara tebliğ olunur. Suretlerin asıllarına mutabakatı kâtip tarafından tasdik olunur.

Madde: 48 — Kaziyei muhkeme halini iktisap etmiş muvakkaten meslekten memnuiyeti yahut levhadan terkini kaydı mutazammın olan kararlar esbabı mucibe ve fıkrai hükmiye ile birlikte tam olarak hususî bir deftere kaydolunur. İçinde bulunulan ve geçen yılların defterleri talepleri üzerine meslek sırrı kaidelerine riayet edilmek şartiyle kâtip tarafından levhada kayıtlı avukatlara gösterilir.

CENAZE MERASİMİ

Madde: 49 — Baro azasından birinin öldüğü reise haber verilirse reis, meclis azasını, bizzat veya mektupla cenaze merasimine davet eder.

Baro azası adliye sarayına asılacak ilânlarla ölümden haberdar ve cenaze merasimine davet olunur.

Madde: 50 — Ölen avukat meclis azası veyahut evvelce meclis azalığında bulunmuş ise baro azası şahsen cenaze merasimine davet olunur.

BAROYA İHBAR

Madde: 51 — Baro reis ve kâtibi idare meclisinin her içtimaını müteakip meclis tarafından ittihaz olunan tedbirleri veya tatbik vesilesi zuhur eden taamül prensiplerini kütüphanede ilân etmek suretiyle veya her hangi başka bir vasıta ile baroya bildirir.

V

Yugoslavya krallığı, bu ismi 1929 senesindenberi taşımaktadır. Bundan önce Sırplar, Hırvatlar ve Slovenler Krallığı adiyle anılmakta olan ve 1918 senesinde eski Sırbistan ve Karadağ Kırallıklariyle Avusturya - Macaristanın geniş bir kısmından teşkil edilen yeni devlet, harp sonunda ilhak olunan yerlerin kanunlarına da tevarüs eyledi. Bu itibarla 1918 senesinde muhtelif kanunların tatbik edildiği yedi adlî mıntaka mevcut bulunuyordu: (Sırbistan, Cenubi Sırbistan, Karadağ, Hırvatistan, Dalmaçya, Slovenya, Bosna ve Hersek). Bu muhtelif mevzuatın tevhidi için onsekiz senedenberi sarfedilen devamlı mesai henüz tam bir netice vermiş olmamakla beraber bu gün kanunların büyük ekseriyeti tevhit edilmiş bulunmaktadır. 1.Kânunsani.934 tarihinde mer'iyet mevkiine giren ve Avusturya Kanuniyle Norveç Ceza Kanunundan mülhem bulunan ceza kanunu; Avusturya Ceza Muhake-

150

meleri Usulü Kanununun bir tercümesi olan 16.Kânunsani.929 tarihli ceza usulü kanunu 1934 senesinde mer'iyet mevkiine girmiş ve kezalik Avusturya Usulü Hukukiye Kanununundan aynen tercüme edilmek suretiyle iktibas edilmiş bulunan hukuk usulü muhakemeleri kanunu ve bu sene tatbike başlanılan icra kanunu tevhit edilen kanunların en mühimleridir.

Yugoslavyanın avukatlara müteallik mevzuatı 19/Mart/1929 tarihli kanunla tevhit edilmiştir. Bu tarihten önce yukarıda sayılı bulunan adlî mıntakaların her birinde ayrı ayrı kanunlar tatbik edilmekte idi. Bu suretle bazı mıntakalarda tam bir istiklâle sahip olan baro diğerlerinde tamamiyle idareye tabi kılınmıştı. Bu kanunlar meyanında bulunan 5/2/1847 tarihli Ferman da 1929 Kanununun 129 uncu maddesiyle ilga edilmiştir.

Sırp , Hırvat , Sluven Krallığı Avukatlar kanunu başlığı ile neşredilmiş olan 17 - Mart-1929 tarihli kanun , 6- Temmuz -1860 tarihli Avusturya Kanunu esas tutularak tanzim olunmuş , ayrıca mahalli hususiyetlerin icap ettirdiği bazı hükümler ilâve edilmiştir . Onyedi fasla ayrılan ve yüzyirmidokuz maddeden ibaret bulunan kanunun birinci maddesi avukatlık meslegğinin tarifine mütedairdir . Bu tarife göre avukatlık hususî mahiyette bir meslek addedilmiyerek âmme nizamını alâkalandıran bir vazife suretinde tavsif edilmiştir.

Aynı maddenin son fıkrası yalnız bir baro levhasına kaydı icra edilenlerin avukatlık edebileceklerini natıktır. Baro levhasına kaydedilebilmek için:

a) Sırp , Hırvat ve Sluven Krallığı (bugünkü tabiriyle Yugoslavya) tebaasından olmak ;

b) Yugoslavya veya yabancı bir hukuk fakültesine devamla hukuk imtihanlarını vermiş bulunmak ;

c) Fakülteyi ikmal ve imtihanları geçirdikten sonra kanun hükümleri dairesinde beş senelik staj devresini muvaffakiyetle bitirmiş olmak ;

d) Avukatlık veya hâkimlik imtihanını geçirmiş bulunmak lâzımdır.

Kadınların avukat olabileceği ikinci maddenin son fıkrasında sarahatle zikredilmiştir.

Kaza ve vilâyet mahkemesi hâkim, müddeiumumî veya muavinlerinden hâkimlik imtihanını vermiş ve beş sene müddetle meslekte bulunmuş olanlar avukatlık Staj ve imtihanına tabi değildirler. Şu kadar ki bu gibiler vazife gördükleri yerlerde, ayrıldıkları tarihten itibaren, beş sene müddetle avukatlık yapamazlar. Bundan başka bidayet ve ticaret mahkemeleri reisleri ve bunlardan daha yüksek derecede bulunan reis ve azalar ve istinaf ve temyiz mahkemeleri müddiumumî ve muavinleri ve hukuk fakültesi profesörleri mutlak olarak avukatlık imtihan ve Stajından istisna edilmişlerdir. Her ne sebeple olursa olsun mahkeme veya inzibat meclisi kararıyle vazi-

felerine nihayet verilen veya tekaüt edilen memur ve hakimler avukatlık yapmaktan memnudurlar

Avukatlığa mani olan haller kanunun 4 üncü maddesinde gösterilmiştir: Bu maddeye göre: Mahkeme kararıyle avukatlıktan menedilenler; inzibat meclisi tarafından avukat veya Stajyer levhasından ismi silinenler; avukatlık şeref ve istiklâliyle kabili telif olmıyan bir iş veya vazife deruhte etmiş olanlar; âmmenin itimadını muhil hali görülenler; (Les personnes ayant commis un acte leur aliénant la confiance publique), hali iflasta bulunanlar; avukatlık mesleğinden kendi arzularıyle ayrılan veya kayıtlarının yenilenmesini talep etmiyenler; akıl veya vücutça avukatlık icrasına mani olan bir arıza veya malûliyeti bulunanlar avukatlık yapamazlar. Fahrî profesör ve muallimlikten gayrı hiç bir hizmet ve alelıtlak maaş veya ücret mukabilinde görülen resmî veya hususî hiç bir vazife avukatlıkla içtima edemez. Haklarında ceza veya inzibat takibatı yapılanların baroya kayıt talepleri takibat neticesine kadar durdurulur. İşten el çektirilenler hakkında da hüküm böyledir.

Avukatlık stajı beş sene sürer. Bu müddetin bir senesi devamlı olarak mahkemelerde, üç senesi Yugoslav Krallığı dahilinde icrayı meslek eden bir avukat yanında, bir senesi müddeiumumî veya noter veya devlet teşkilâtına dahil her hangi bir idarî vazifede geçirilir. Avukat yanında ifa edilen stajın muvaffakiyetle neticelenip neticelenmediğini baro, noter nezdinde yapılanı, noter birliği, idarî bir vazifede geçirileni idare âmiri tasdik eder. Mahkemede yapılan staj için hiç bir ücret verilmez .

Her baroda stajyerlere ait bir defter tutulur. Bu deftere kaydını istiyenler bir istida ile baroya müracaat ederler. İstidaya hüviyet cüzdanının ve fakülte diplomasının birer sureti raptolunur. Baro, namzedin avukatlığa mani bir hali olup olmadığını tahkik eder. Müstedinin manevî vasıfları bakımından kabulünde tereddüt hasıl olursa keyfiyet inzibat meclisine havale olunur. Bu meclis, tahkikatı, inzibati takibata müteallik hükümlere tevfikan icra ve namzedin kabule şayan olup olmadığı hakkında bir karar verir. Kabul hakkında verilen karara ittiba mecburiyeti vardır. Stajyer listesine kaydı icra edilmiyenler veya staja başladıktan sonra kaydı terkin edilenler bu husustaki karar aleyhine onbeş gün zarfında temyiz yoluna müracaat edebilirler. Avukatlık mesleğinin haysiyet ve şerefiyle telifi kabil olmıyan hallerden dolayı verilen ademi kabul kararı aleyhine itiraz veya temyiz yoluna müracaat edilemez. Namzet, üç senelik devreyi hangi avukat nezdinde geçireceğini istidasına derç eder. Staj müddeti namzedin işe başladığı günden itibaren hesap edilir. Nezdinde staj görülen avukat, namzedin hangi tarihte vazifeye başladığını, devam ettiği gün adedini ve bir aydan ziyade süren devamsızlığı baroya bildirmekle mükelleftir. Bir aydan

fazla süren gaybubet haklı bir sebebe dayandığı takdirde idare heyeti tarafından staja mahsup edilebilir. Askerlik filî hizmetinde geçirilmiş olan müddet stajdan sayılır. Nezdinde staj yapılan avukatın vefatı halinde büro kapanmamış olursa staja devam keyfiyetinin baroya derhal bildirilmesi mecburidir.

Avukat, nezdinde çalışan namzede meslekî işleri göstermeğe ve çalışma planını tanzime mecburdur. Stajın kanuna uygun olarak ifa edilip edilmediğini murakabe baroya aittir. Bu murakabe neticesinde stajın filî olarak ve ciddiyetle yapılmadığı anlaşılırsa bu hususta ihmali görülen avukata inzibatî muamele tatbik edilmesi kanunun sarih hükümleri icabındandır. Staj devresini muvaffakiyetle ikmal edenler imtihana kabul olunurlar. Avukatlık imtihanı bidayet mahkemesi nezdinde müteşekkil heyet tarafından icra edilir. Bidayet mahkemeleri nezdinde vazife görecek imtihan komisyonlarının reis ve azaları her sene başında Adliye Nazırı tarafından tayin edilir. Azadan ikisinin baroya diğer ikisinin bidayet mahkemesine mensup olması şarttır. Avukat azalar baronun teklif edeceği sekiz kişilik bir heyet arasından seçilir. Mahalli bidayet mahkemesinin reis veya vekili imtihan komisyonuna riyaset eder. Avukatlık imtihanı tahrirî ve şifahidir. Tahrirî imtihan medenî ve ceza hukukuna ait birer sualden ve muayyen meselelerin tasvir edilen şekle göre karara bağlanmasından ibarettir. Şifahî imtihan Medenî hukuk ve ceza hukukiyle idare hukuku hukuk ve ceza muhakeme usullerinden namzedin amelî kabiliyetini meydana koyacak surette icra edilir.

İmtihanda muvaffak olmuş sayılmak için komisyonu teşkil eden beş azadan dördünün namzet lehinde rey vermiş olması şarttır. Karar gizli reyle verilir. Netice reis tarafından alenî olarak tebliğ edilir. Komisyon imtihanda muvaffak olanların birer mazbatasını tanzim, ve bunları talep vukuunda alâkadara ücretsiz olarak verir. Avukatlık imtihanını muvaffakiyetle geçirenler hâkimlik imtihanını da kazanmış sayılırlar. İmtihanda ehliyet gösteremiyen namzet altı ay sonra yeniden imtihana tabi tutulur. İkinci imtihanda da muvaffak olamıyanlar en az bir sene sonra ve sondefaya mahsus olmak üzere imtihana kabul edilebilirler.

Avukatlık mesleğine kabul talebinde bulunanlar, kanunda yazılı şartları haiz olduklarını gösteren belgeleri bir talepname ile baroya tevdi ederler. Baro müracaat tarihinden itibaren bir ay zarfında bu hususta bir karar vermekle mükelleftir. Bu müddet zarfında haklarında bir karar ittihaz edilmemiş veya ademi kabul kararı verilmiş olanlar onbeş gün zarfında itirazda bulunabilirler. Baro müstedinin manevî vasıfları hakkında tahkikat icrasına lü-

183

zum gördüğü takdirde keyfiyeti inzibat komisyonuna havale eder. İnzibat komisyonu tetkik mevzuu olan hususları inzibat faslındaki hükümlere tevfikan tahkik ederek namzedin avukatlığa kabul veya ademi kabulü hakkında bir karar verir. Hakkında tahkikat yapılmakta olan namzet baroya kayıt talebinden ferağat ederse ademi kabul kararı infaz edilmez. Bu takdirde kayıt talebinde bulunmuş olan ferağatin vukuu tarihinden itibaren bir sene geçmedikçe aynı baroya kayıt için müracaatta bulunmaz.

Kaydın icrasını müteakip avukatlığa mani bir hali olduğu anlaşılanların aynı veçhile barodan kayıtları terkin edilir. Bu suretle ittihaz kılınan kararlar kat'idir. Hakkında kabul kararı verilenlerin levhaya kayıt edilebilmeleri için duhul ücretini vermiş ve idare heyeti huzurunda meslek yeminini eda etmiş olmaları şarttır. Yemin formülü şudur: (Yugoslavların kralına sadık kalacağıma, kanun dairesinde ve şuurla çalışacağıma, daima hakkı temsil ve vazifemi vicdanlı olarak ifa edeceğime ulu tanrıya yemin ederek söz verir ve tanrıdan inayet dilerim) baroya kaydın icrasını müteakip keyfiyet resmî gazete ile ilân, ve adliye nezaretiyle mahkemelere tebliğ olunur.

* * *

AVUKATLARIN HAK VE VAZİFELERİ

Avukatların hak ve vazifeleri üçüncü faslın mevzuunu teşkil eylemiştir. Yugoslav avukatının vazife ve salâhiyeti bir çok devletlerde meselâ: Belçıka, Fransa, Almanya ve İtalya da cari olan usulden farklı olarak müvekkilini yalnız mahkemede temsil ve müdafaaya inhisar ettirilmemiş resmî daire ve makamlardaki işleri takip hususuna da teşmil edilmiştir. Yugoslavya avukatları resmî dairelerdeki işleri takip inhisarını elde etmek için devamlı ve çetin bir mesai sarf etmek mecburiyetinde kalmışlar ve bu hakkın muhafazası zımnında bu güne kadar gerek idarî mercilerle ve gerek bu işleri geçim vasıtası yapmış olanlarla mücadeleden fariğ olmamışlardır .

Avukat her hal ve takdirde meslekî şeref ve haysiyetini vikayeye mecburdur. Takibini deruhte ettiği işleri kanun dairesinde intaca, temsil ettiği tarafın hukukunu sadakatle müdafaaya, kanun müvacehesinde kıymet ifade eden her türlü delâili meydana koymağa, kendisine verilen salâhiyet dahilinde ve kanunun müsaade ettiği şekilde her türlü vesaitten istifadeye vazifedar olduğu kanunun 21 inci maddesinde yazılıdır. Meslekî sırrın masuniyeti usul kanunlarında derpiş edilmiş olduğu halde bu hususun avukatlık kanununda da teyidi faidesiz görülmemiş ve avukata tevdi edilen her hangi bir işin her hangi bir safhası hakkında yeminle ifade vermeğe icbar edi-

lemiyeceği ve avukatın, mesleğini icrası sırasında ıttılâ hasıl ettiği esrarı ifşa edemiyeceği sarahaten kayıt edilmiştir.

Avukat deruhte ettiği işler hakkında baronun kabul ettiği şekilde bir dosya ve zabıt tutmağa mecburdur. Zabıt varakalarının ziri avukatla müvekkili tarafından imza olunur. Mahrem işler için tutulmuş olan zabıt veya notların salâhiyettar makamlar tarafından talebi halinde tevdii şarttır. Sırrın masuniyetine mühim bir istisna teşkil eden bu cihet hakkın meydana çıkarılması için vazedilmiş bir teminattır. Avukat, kendisine teklif edilen işleri kabul edip etmemekte serbestir. Şu kadar ki menfaatı zıt bir tarafı müdafaa etmiş veya hâkim, müddeiumumî veya noter sıfatiyle el sürmüş olduğu işleri kabulden memnudur. Hali nizada bulunan iki tarafın işini müteakiben olsa da deruhte edememesi veya istişarede bulunamaması bu memnuiyetin bir neticesidir. Avukat, takibe başladığı bir işi müvekkiline karşı kendi mesuliyeti altında intaç etmekle mükelleftir. İstifa vukuu halinde bunun müvekkile zarar vermiyecek şekilde yapılmış olması lâzımdır. Buna mukabil müvekkil de avukatın vazifesine istediği anda nihayet vermek salâhiyetini haizdir.

Avukat kendisine tevdi edilmiş olan evrakı işin hitamında müvekkiline iade etmiye mecburdur. Ancak ücreti tamamen tesviye edilmemiş olan işlere ait evraktan, alacağını tevsika yariyanları tasdik ettirerek nezdinde alıkoyabilir. Avukatın tanzim ettiği lâyihalar, müvekkil tarafından gönderilen mektuplar, iş dolayısiyle sarf edilip müvekkil tarafından henüz tesviye edilmiyen mebaliğe ait makbuzlar iade mecburiyetine tabi değildir. Müekkil, isterse bu gibi vesaik ve makbuzların suretini ücret mukabilinde alabilir. Gerek evrakın muhafazası ve gerek suret tevdii mecburiyeti işin nihayete erdiği tarihten beş sene sonra sakıt olur. Avukat iadeye mecbur olduğu evrak ve vesaiki tevdi etmek üzere müekkiline ihbarda bulunursa bu mecburiyet ihbarın vukuundan altı ay geçmesiyle nihayet bulur. Bu takdirde, avukat masraf ve mse'uliyeti müekkile ait olmak üzere yedindeki evrak ve vesaiki mahkemeye tevdi etmekte muhtardır. Bir işe dair vekâletname iade edilmemiş olursa müekkil azil veya istifa keyfiyetini vekâletname zirine kaydettirmeğe salâhiyetlidir.

Avukat bir mani zuhurunda kendisine bir vekil tayin edebilir. Şu kadar ki bu maniin üç aydan fazla sürmesi veya üç aydan fazla mezuniyet talebi halinde keyfiyetin baro idare heyetine ihbarı mecburidir. Avukat bu suretle tayin ettiği vekilin ücret ve masraflarından dolayı şahsan mes'uldür. Bu masrafların avukttan tazminine imkân kalmadığı takdirde evvelce ücreti tediye etmemiş olan müekkillere müracaat imkânı da vardır.

Stajyer, nezdinde çalıştığı avukatı gerek ilk derece mahkemelerde ve gerek idarî merciler huzurunda temsil edebilir. Ancak adlî ve idarî mah-

kemeler nezdinde müdafaada bulunabilmesi avukatlık imtihanının verilmiş olmasına bağlıdır. Bu gibi ahvalde stajyer , baro idare heyetince tasdik edilmiş olan hüviyet varakasını ibraz ile iktifa eder. Temyiz mahkemesiyle şûrayı devlete aid muameleler stajyer tarafından takib olunamaz . Başka bir avukata veya stajyere verilen temsil salâhiyetinden dolayı yapılan işler bu salâhiyeti veren avukatın mes'uliyeti altında cereyan eder.

Avukat, emeğinin ücretini müekkiliyle uyuşarak ve serbesçe tayin eder. Bu suretle tayin edilen ücretin Adliye Vekâleti tarafından tanzim edilen nizamnamede muayyen azamî haddi geçmemesi şarttır . Ücretin tesviye şekliyle peşin alınan miktarın mukavelede gösterilmesi ve bilhassa tediyesi kararlaşan meblâğın masrafları da ihtiva edip etmediğinin beyanı mecburîdir. Deruhte ettiği bir işi kendi kusuru yüzünden intaç edemiyen avukata hiç bir ücret iddiasında bulunamaz. Buna mukabil avukatla müekkil arasında mukavele ile tayin edilen ücret davanın kendiliğinden veya tahmin edilmiyen bir sebeple neticelenmiş bulunması, avukatın cezaya uğramış veya müekkil tarafından vazifesine nihayet verilmiş olması hallerinde tenzile tabi tutulur. Muhakeme masraflarını ödemekten aciz olanlara ait davalar baro veya mahkemenin tensibiyle ücretsiz olarak takip olunur. İşi meccanen takip edilenlerden muahharen ücreti verecek vaziyete gelenler mahkeme tarafından takdir edilen meblâğı ödemekle mükelleftirler. Mahallî baro ve bidayet mahkemelerinin mütalâaları alınmak suretiyle Adliye Nezareti tarafından tesbit edilecek ücret tarifesinin mukavele ile ücret tayin edilmediği hallerde tatbik edileceği 28 inci maddede yazılıdır. Avukat, yapmış olduğu masraf ve mukavelede mevcut ücretinden dolayı müekkil aleyhine alacak davası ikame edebilir. Bundan başka gerek avukat ve gerek müekkil davayı rüiyet eden mahkemeden ücret ve masrafların tesbitini talep etmek hakkını haizdir. Avukat, müekkilin masraf ve ücret olarak borçlu olduğu meblâğın tayini hakkındaki talebine derhal cevap vermediği takdirde müekkilin tanzim edeceği hesabın muteber tutulacağı ve bu hesap haricinde hiç bir iddia dermeyan edilemiyeceği kanunda sarahatan derpiş edilmiş olan hususlardandır.

Ücret davaları gerek avukatın haklarını korumak ve gerek sür'at bakımından bazı hususî ahkâma tabi tutulmuştur . Ücrete ait ihtilâfların halline talep vukuunda baro idare heyeti de salâhiyettardır . Şu kadar ki alâkalı tarafların baro reisliğince ittihaz edilen kararı kabul edeceklerini kararlaştırmış olmaları şarttır.

Avukatlar lehine kabul edilmiş olan esaslar arasında avukatın yedinde bulunan müekkile ait para ve kıymetli eşya üzerinde hapis hakkını haiz olması keyfiyeti de vardır. Bittabi avukatla müekkilin akdettikleri ücret mukavelesinde avukata tevdi edilecek para ve kıymetli evrakın müekkile teslimi veya başka suretle istimali şartı mevcut olduğu takdirde, kanunun

hapis hakkındaki hükümleri tatbik olunmaz. Avukat isterse yedinde bulunan nukut ve kıymetli evrakı mahkemeye de depo edebilir. Şu kadar ki alâkadarın talebi halinde, alacağı nisbetindeki nakit ve kıymetli evrakı derhal mahkemeye tevdie ve geri kalanı müekkile iadeye mecburdur. Bu takdirde avukat tevdi tarihinden itibaren on dört gün zarfında ücretin tayini için mahkemeye müracaatla mükelleftir. Bu müddet zarfında müracaat vukuunda mahkemeye tevdi edilmiş olan para ve kıymetli evrak avukat namına muhafaza edilir. Ücretini alamamış olan avukat mahkûmu aleyhe tahmil edilen ücreti alacağı nisbetinde ve doğrudan doğruya tahsile salâhiyettardır. Ücret davaları işin görüldüğü veya avukatın ikametgâhı mahkemesine arzedilebilir.

Avukat, baro mıntakası dahilinde, münasip bir yerde bir yazıhane edinmekle mükelleftir. Baro mıntakasından bir sene müddetle uzaklaşmış olanların kaydı idare heyeti karariyle terkin edilir. Bu kararlar aleyhine onbeş gün zarfında itiraz yoluna müracaat olunabilir. Avukatlıkla içtimaı caiz olmıyan bir iş deruhte edenler baro tarafından muayyen bir zaman zarfında istifaya davet olunurlar. Bu müddetin hitamında istifa etmiyenlerin kayıtları silinir. Avukatlar şube açmak ve levhada kayıtlı olmıyan kimselerle teşriki mesai etmekten memnudurlar.

Bürosunu baro haricine nakletmek istiyen avukat keyfiyeti mensup olduğu ve aynı zamanda bürosunu nakledeceği baroya bildirir. İhbar tarihinden üç ay önce nakledilmemesi kanunun sarih hükümleri iktizasındandır. Naklin icra edileceği hakkındaki ihbar baroca resmî gazetede ilân olunur. Naklini talep etmiş olan bir avukatın bu talepten feragati halinde aynı muamele tatbik edilir. Mıntakası dahiline nakil talebinde bulunulan baro, avukat hakkında tahkikat icrası salâhiyetini haizdir. Talebin tervici halinde, kaydın yapıldığı, Adliye Nezaretine, mahkemelere ve avukatın önceden mensup bulunduğu mahal barosuna tebliğ edilir.

Avukatlık mesleğine nihayet veren haller otuz altıncı maddede gösterilmiştir. Bu maddeye göre:

a) Vatandaşlık hakkının kaybedilmiş; iflâsın açılmasına mahkemece karar verilmiş olması; b) inzibat meclisi karariyle kaydın terkin edilmiş bulunması; c) Avukatlıkla içtimaı kabil olmıyan bir hizmet veya vazife deruhte veya istifa edilmiş olması; d) kanunda yazılı suçlardan dolayı mahkûm edilmiş bulunulması; Avukatlığa nihayet veren hallerdir. Hakkında inzibatî takibat yapılmakta veya meslekten muvakkaten menedilmiş olan avukat baronun muvafakatini istihsal etmedikce istifa edemez. Bu gibi hallerde istifanın kabulü bundan böyle avukatlık yapılmıyacağına dair bir feragat-

name verilmesine bağlıdır. Muhakeme altına alınanlar aynı şartlar dahilinde istifa edebilirler. Avukatlıktan ayrılmış olanların bir baroya yeniden kayıtları hakkındaki talepleri ilk kaydın içrası sırasındaki merasime tabidir.

***

BAROLAR

Yugoslavyada her istinaf merkezinde bir baro vardır. (Belgrat Ljubljana, Novi Sat ve Podgoriza Saray Bosna, Üsküp Split ve Zagrap). Baroların yer ve adedini tayin Adliye Nazırına aittir

Her baronun vazifesi sureti umumiyede otuz sekizinci maddede gösterilmiştir. Bu maddeye göre baro: « avukatların haysiyet ve şereflerini muhafaza ve meslekî faaliyetlerini murakaba ile mükelleftir ». Baro, bu vazifeyi ya doğrudan doğruya veya kendi arasından seçeceği idare hey'eti vasıtasiyle görür. Baroya ait salâhiyetler umumî hey'et, baro reisi, idare heyeti ve inzibat komisyonu tarafından kanunda tayin edilen şekilde kullanılır. Umumî heyet levhada kayıtlı bütün avukatlardan terekküp eder, ve her sene Teşrinievvel ayında toplanır. Lüzum görüldüğü hallerde baro mensuplarından üçte biri tarafından vaki olacak talep üzerine fevkalâde içtimaa da davet olunabilir. İçtima gününün, en az, talebin vukuu tarihinden bir ay sonraya tesbiti mecburidir. Umumî heyette hazır bulunan azanın mutlak ekseriyetiyle karar verilir.

İdare heyeti Le Conseil de l'ordre umumî hey'et tarafından soçilen 12 azadan terekküp eder. Bazı mühim barolarda aza adedini arttırmak imkânı vardır. İdare heyetinin reisi aynı zamanda umumî heyet içtimalarına da reislik eder. Her baronun idare heyeti çalışma tarzını bir talimatname ile tesbit ve idarî vazifeleri azası arasında taksim eder . İdare heyeti reis ve reis vekili ve azaları gizli reyle seçilir. Seçmeye iştirak eden aza adedinin yarıdan bir fazla mikdarında rey almış olanlar kazanmış sayılır. Sayımda boş puslalar hesaba katılır. Bu miktarda rey temin edilemediği takdirde en çok rey almış olanlar arasında yeniden intihap yapılır. İkinci seçimdeki namzet adedinin, seçilecek azanın iki misli olması şarttır. Aynı miktarda rey toplamış olanlar arasında kur'a çekilir. İdare heyeti namzet listesine ithal edilmemiş olanlar için verilen reyler hükümsüz addolunur. İdare heyetine seçilenler bu vazifeyi kabul mecburiyetindedirler. Yalnız bir intihap devresinde seçilmiş olanlar gelecek ilk devre için bu vazifeden aflarını istiyebilirler. Bunun haricinde vaki ret

758

veya itizar hakkında karar vermek umumî heyete aittir. Bu karar hilâfına vazifeye başlamıyanlar 300 den 1000 dinara kadar para cezasına mahkûm ve aynı zamanda muayyen bir müddet baroda yapılan içtimalarda rey vermek hakkından mahrum edilirler. Bu gibilerden alınan para cezaları baro veznesine irat kaydedilir.

Baronun reisi, reis vekili ve idare hey'eti azaları üç sene müddetle intihap olunurlar. Müddetleri nihayete erenlerin yeniden intihapları caizdir. müddetini doldurmadan ayrılmış olan aza yerine seçilenler geri kalan müddeti tamamlar. Üç senelik müddetin bitmesinde yeni intihap yapılmamış olursa eski heyet yeni heyetin teşekkülüne kadar vazifeye devam eder. İdare heyetinin teşekkül edebilmesi için mürettep azadan en az yarısının huzuru şarttır. Kararlar hazır olanların mutlak ekseriyetiyle ittihaz olunur. Umumî içtimalarda ittihaz olunan kararlar Adliye Nezaretine ve temyiz mahkemesine bildirilir.

Reis, baroyu temsil eder. İdare meclisi ve umumî heyet toplantılarına riyaset eder. Bundan başka baro azası olan avukat veya namzetler arasında tahaddüs eden meslekî ihtilâfların halline tavassut eder. Müdahalesinden fayda umduğu hallerde bu maksatla baro mensuplarını davet ederek dinler. Avukat ve stajyerlerin meslekî haysiyet ve şereflerini muhafazaya ve kanunun tayin etmiş olduğu hududun geçilmemesine Nezaret eder.

Umumî heyet:

a) Baroda tatbik edilecek talimat ve nizamnameleri tanzim etmek;

b) İdare heyetine seçilecek namzet adedini tesbit eylemek;

c) Baro reisini, idare heyeti ve inzibat komisyonu azalarını seçmek;

ç) Baro ve idare heyeti varidat ve masraflarını tesbit, idarî işlerle iştiğal edecek azaların vazifelerini tayin ve sene sonunda yapılan masraflara ait hesapları tetkik ve rüyet etmek;

d) Baro tarafından tahsil edilecek ücret miktarını tesbit eylemek;

e) Avukatlar kanununa tevfikan tahsil olunan para cezalarının sureti sarfını tayin eylemek;

f) Baro varidatından bir kısmını icabı halinde avukatlara yardım eden hayır müesseselerine tahsis eylemek;

g) Mühtaç avukat ve stajyerlere ve bunların dul ve yetimlerine yapılacak yardımlar hakkında karar vermek; ve meslekî hususlarda tekliflerde bulunmak vazifeleriyle mükelleftir.

Baro idare heyetinin vazife ve salâhiyeti 44 üncü maddenin mevzuunu teşkil eylemiştir. Baroya kayıt ve kabul talebinde bulunanlar hakkında karar vermek; stajyer listelerini tanzim ve staja nezaret eylemek; umumî heyet kararlarını infaz etmek; baronun hesap işlerini tedvir, senelik teah-

hüdatı, kayıt ve kanunda muayyen olan diğer ücretleri talimatname dairesinde tahsil etmek; baro namına taahhütlere girişmek; avukatla müekkil arasında zuhur eden ücret ihtilâfları hakkında mahkemeye mütalâa beyan etmek; hasta veya mezun bulunan veya meslekten menedilen avukatlara ait işlerin idaresini temin etmek; baro dahilî nizamnamesinde tayin edilen şekilde umumî heyeti içtimaa davet etmek; baroyu mahkemelerle idarî merciler huzurunda temsil etmek; avukat ve stajyerleri meslekî faaliyet bakımından murakaba altında bulundurmak; diğer barolara gönderilecek mümessilleri tayin etmek; kanunda muayyen hallerde ihtar ve 1000 dinara kadar para cezası hükmetmek hususları.

İdare heyetinin vazifeleri arasında sayılmaktadır.

İdare heyetinin, reis vekili ve azaları fahrî olarak vazife görürler. İdare heyetinin kararları aleyhine, tebliği tarihinden 15 gün zarfında itiraz yoluna müracaat edilebilir. İtiraz hakkındaki istida postaya tevdi edilmiş olursa postaya verildiği tarih müddetin hesabında esas tutulur. Barolar her sene başında mıntakaları dahilindeki işlere ait bir rapor tanzim ederek Adliye Nazırına gönderirler. Bu raporun meslekî hususlara dair teklifleri ihtiva edebileceği 47 inci maddede yazılıdır. Kanunun diğer bir maddesi, avukatlara, müşterek menfaatlarını müdafaa ve sosyal vaziyetlerinin islahı zımnında barolar birliği teşkili hakkı tanımıştır. Barolar birliği üç sene müddetle intihap olunan mümessillerle baro reislerinden terekküp eder. Aza adedi 100 ze kadar olan barolar üç, 100 den 200 ze kadar olanlar beş, 200 den fazla olanlar yedi mümessil seçmek hakkını haizdir.

Bütün avukatlar üzerinde yüksek nezaret hakkı Adliye Nazırına aittir. Adliye Nazırı baro idare heyetlerinin vazifelerini lâyikiyle ifa edip edemediklerini murakabe ve meslekî vazifelerin ifası hususunda yapılan tebliğata riayet etmiyenleri fesheder. Feshi müteakip Adliye Nazırı tarafından seçilen mümessil idare heyeti yerine kaim olur. Bundan başka baro idare heyeti de avukatlar üzerinde nezaret hakkını haizdir. Kanunun, ellinci maddesi mesleğin şeref ve haysiyetiyle gayrı mütenasip halleri görülen avukatların cezalandırılacağı prensibini vaz etmiş, diğer maddelerde mühim sayılan bazı meslekî suçlara temas edilmiştir. Bu cümleden olmak üzere, ücretli bir vasıta ile veya kanunen caiz olmıyan şekilde müekkil aramak; arzuhalciler tarafından hazırlanmış olan adlî evrakı bizzat tanzim etmiş gibi imza etmek veya her ne suretle olursa olsun arzuhalcileri himaye etmek ; müekkiline ait emvali satın almak kanunun menettiği bu suçlar meyanında sayılmıştır.

Avukatın ehemmiyetsiz sayılan meslekî suçları hakkında karar vermek idare heyeti arasından ayrılan üç kişilik bir heyete aittir . Bu heyet sadece

160

ihtar veya ikiyüz dinara kadar para cezasına hüküm etmek salâhiyetini haizdir. Verdiği kararlar ka'tî olup hiç bir islah yoluna tabi değildir.

İnzibatî kaza salâhiyeti prensip olarak baro nezdinde teşekkül eden inzibat komisyonlarına aittir. İdare heyetinin bu husustaki salâhiyeti istisnaî ve mahdut hallere münhasırdır. İnzibat komisyonu takip mevzuu olan fiil ve hareketin ehemmiyet ve mahiyetine göre aşağıdaki cezalardan her hangi birini tatbik edebilir :

a) Tevbih;

b) Stajyerler için bin dinara, avukatlar için beş bin dinara kadar para cezası. (para cezasını ödemiyenler hakkında muvakkaten icrayı meslekten memnuiyet cezası tatbik olunabilir).

c) Bir seneyi geçmemek üzere icrayı meslekten memnuiyet. (Bu ceza avukat namzetleri hakkında staj müddetinin temdidi suretiyle tatbik olunur).

ç) Avukatlıktan ihraç;

İcrayi meslekten muvakkaten menedilenlerden memnuiyet müddeti zarfında avukatlık yapmağa devam edenler veya hile istimaliyle avukatlık levhasına kayıt edilenler hakkında doğrudan doğruya ihraç cezasının tatbiki mecburidir. Kanun, avukatlıktan ihraç edilenlere üç sene sonra yeniden levhaya kayıt olunabilmek imkânını vermiştir. Bu hükümle mütenazır olarak bütün inzibatî suçlar üç senelik müruru zamana tabi tutulmuşlardır. Ayrıca, Meslekî faaliyetten dolayı müekkil tarafından avukat aleyhine dermeyan edilecek zarar ve ziyan iddialarının zarara ittila tarihinden itibaren üç sene geçmesiyle sukut edeceği ellisekizinci maddede yazılıdır.

Her baronun bir inzibat komisyonu vardır. İnzibat komisyonu bir reis ve reis vekiliyle en çok onsekiz azadan terekküp eder. Levhaya kayıtlı avukat adedi yirmibeşi geçmiyen baroların inzibat bakımından başka bir mıntakaya raptı Adliye Nazırının salâhiyeti cümlesindendir. İnzibat komisyonunun reis ve azaları üç sene müddetle umumî heyet tarafından seçilir. İdare heyeti azalarının aynı zamanda inzibat meclisine de intihapları caizdir. Komisyonun içtima edeceği günler sene başında reis tarafından tesbit olunur. İnzibat komisyonu azalığına tayin edilenler bu vazifeyi kabule mecburdurlar. Bir devrede aza bulunanlar onu takip eden devre için itizar edebilirler. Bu sebep haricinde vaki itizar hakkında karar vermek umumî heyete aittir. Vazifeye icabet etmiyenler üçyüz dinardan bin dinara kadar para cezasına mahkûm edilmekle beraber muayyen bir müddet zarfında baro intihaplarına iştirakten menedilirler. Tahsil edilen para cezası baro kasasına irat kayıt olunur.

İnzibat komisyonu reis ve reis vekiliyle azadan en az yarısının baro

merkezinde mukim avukatlardan seçilmiş olmaları şarttır. Mecliste baro namına iddia makamını [1] işgal eden avukat dahi aynı mecburiyete tabidir. İnzibat komisyonu azalarından muhakeme altına alınanlar veya haklarında inzibatî tahkikata başlanmış olanlar takibat neticesine kadar vazifelerine devamdan memnudurlar. Bunlardan mahkûm olanlar kararın kat'iyet kesbettiği tarihten itibaren vazifelerinden çıkarılırlar.

Avukat ve stajyerler hakkında takibat icrası, levhasında kayıtlı bulundukları baro inzibat komisyonuna aittir. İki muhtelif baroya mensup inzibat komisyonları arasında çıkan vazife ihtilâfları temyiz mahkemesi nezdindeki inzibat meclisi tarafından hal edilir. Hakkında inzibat takibatı yapılan avukatın veya baro mümessilinin teklifi üzerine ve haklı sebeplerin mevcudiyeti halinde inzibat davası diğer bir mahal barosuna nakil edilebilir. Bu hususta karar itası tahkikata başlamış olan komisyona aittir. İnzibat komisyonuna vaki ihbar ve şikâyetlerle bunlardan sene içinde karara bağlananları ve derdest olan işlerin hangi safhada bulunduğu her sene sonunda idare heyeti tarafından Adliye Nazırına bildirilir. Adliye Nazırı baroya vaki ihbar ve şikâyet hakkında her türlü izahatı talep edebileceği gibi takibat icrasına emir vermek salâhiyetini haizdir. Adliye Nazırının bu husustaki emirlerine riayet etmiyen inzibat komisyonu feshedilerek yenisinin seçilmesi zımnında umumî heyet içtimaa davet olunur.

Tahkikata, inzibat komisyonuna vaki ihbar veya şikâyet üzerine başlanır. İnzibat komisyonunda, iddia makamını işgal eden baro mümessili, idare heyetinin emriyle veya doğrudan doğruya inzibat davasını tahrik salâhiyetini haizdir. Baro mümessili bundan başka takibat sırasında iddia serdetmek, kanunun tatbik edilip edilmediğini murakabe etmek vazifesiyle de mükelleftir. İnzibat komisyonunda rüyet edilen işler hakkında bir karar ittihazından önce dosyanın mütalâa beyanı zımnında baro mümessiline tevdii mecburîdir. Baro mümessili, inzibat komisyonunun bütün içtimalarında hazır bulunur. Komisyonda tetkik edilen işler hakkında her türlü malûmatı talep edebilir. İnzibat komisyonunca icra edilen tahkikat veya takibat safhalarını Adliye Nazırına bildirir. Adliye Nazırının bu husustaki talebini vaktinde yerine getirmiyen veya gerekli malûmatı vermekte ihmali görülen mümessil Adliye Nazırının talebi üzerine müstafi addedilir. Yeni mümessilin tayinine kadar işler vekâleten tedvir olunur. Vekâlet etmeye memur edilen mümessil vazifesini layıkı veçhile ifa etmediği takdirde bu vazifeyi görecek avukatı doğrudan doğruya Adliye Nazırı tayin eder.

[1] Bu avukata Baro mümessili denir.

162

Baro [1] mümessili, inzibat komisyonu mesaisini devamlı surette takibe ve işlerin tetkikinde göreceği ihmal veya intizamsızlığı izale edecek tetbirleri ittihaza mecburdur. Komisyonun diğer devlet daireleriyle olan münasebetlerinde müşahede edilen noksan veya kusurları Adliye Nazırına bildirir.

İnzibat komisyonuna sevk edilmiş olan bir avukata isnat olunan fiiller ceza takibatını istilzam eder mahiyette görüldüğü takdirde keyfiyet müddeiumumiliğe ihbar ve inzibat takibatı meni muhakeme kararına veya muhakeme neticesine kadar durdurulur. Buna mukabil aleyhinde ceza takibatı icra edilmekte olan avukatın bu vaziyeti mahkeme tarafından inzibat komisyonuna bildirilir. İnzibat komisyonu davanın hitamında, dosyayı istiyebileceği gibi davanın rüyeti sırasında da evrakı tetkik ve lüzum gördüğü suretleri almağa azasından birini memur edebilir. Haklarında bu suretle cezaî veya inzibatî takibat yapılanlar ihtiyatî bir tedbir olarak inzibat komisyonu kararıyle meslekten muvakkaten menedilebilirler. Cinayet veya muhilli haysiyet bir suçtan dolayı muhakeme altına alınanlarla avukatlık mesleğinden çıkarılmayı müstelzim bir fiilden dolayı mahkûm olupta hükmün kat'iyet kesbetmemesine mebni haklarında bir muamele yapılamıyanların meslekten menedilmeleri mecburidir. Mahkûmiyet kararının kat'iyet kesbetmesini kaydın inzibat komisyonu tarafından doğrudan doğruya terkinini muciptir.

Tahkik muameleleri şu şekilde cereyan eder: Baro reisi idare meclisi azalarından birini raportör tayin eder. Raportör avukat baro mümessiliyle istişare etmek suretiyle çalışır. Şahitleri, maznunu ve ehli hibreyi dinler. Mahkeme ve devlet dairelerinden lüzum gördüğü malûmat ve evrak suretlerini istiyebilir. Baroda kayıtlı olan avukat ve stajyerlerin kâffesi inzibat komisyonu tarafından vaki davete icabetle kendilerine sorulan hususlara cevap vermeğe mecburdurlar. Şahit ve ehli hibrenin yeminle dinlenmesi mahkemeye verilmiş bir salâhiyettir. Bu hususta ceza muhakemeleri usulü kanununun şahit ve ehli hibreye müteallik usulleri tatbik olunur. Muamelesi ikmal edilen tahkikat evrakı baro mümessiline tevdi edilir. Baro mümessili bu tarihten itibaren onbeş gün zarfında iddianamesini dosya ile birlikte inzibat komisyonuna iadeye mecburdur. Bunun üzerine inzibat komisyonu takibat icrasına mahal olup olmadığına karar verir. Ademi takip hakkındaki karar baro mümessiline, müddeiumumiye ve müştekiye tebliğ ve bir sureti idare heyetine irsal olunur. Takibat yapılmasına karar verildiği hallerde reis mürafaa için bir gün tayin eder. Mürafaa gününün, celsenin aktedileceği tarihten en az bir hafta önce maznun avukata tebliğ edilmiş olması şarttır. Hakkında takibat yapılan avukat ve şahitler mürafaada

[1] Baro mümessili, inzibat komisyonları nezdinde müddeiumumilik vazifesini görür.

dinlenir. Baro mümessilinin mutalâası alınır. Maznun avukat hiçbir sebep beyanına luzum görmeksizin komisyon azasından ikisini reddetmek hakkını haizdir. Reis ve reis vekiliyle diğer azaların reddi hakkındaki telepler umumî hükümlere tevfikan karara bağlanır. Bu kararlar kabili itiraz değildir. Reisin reddedilmiş olduğu hallerde vekâlet vazifesi vekili veya en kıdemli aza tarafından görülür. Ret hakkındaki taleplerin muhakeme gününden üç gün önce dermeyan edilmiş olması lâzımdır. Suçluların taaddüdü halinde sebep beyanına lüzum olmaksızın yapılacak suret talepleri tevhit edilerek kur'a çekilir. Suçlu avukat müdafaasını isterse bizzat isterse bir vekil vasıtasiyle yapabilir. Davete icabet etmiyen suçlu inzibat komisyonu kararıyle ihzaren getirtilebilir .

İnzibat komisyonu celseleri gizlidir. Bu celselerde yalnız müddeiumumî veya mümessiliyle baroya kayıtlı avukat ve namzetler hazır bulunabilirler. Mahkeme salonunda hazır olanların hepsi, müddeiumumî ve baro mümessili müzakere sırasında salonu terk etmek mecburiyetindedir.

Mürafaa, tahkike memur edilmiş bulunan raportör aza tarafından verilen izahatla başlar. Son söz maznuna ve onun müdafaasını deruhte eden vekile verilir. Muhakemenin bir celsede bitirilmesi mümkün olmadığı veya tetkikat ve tahkikatın tevsiine lüzum görüldüğü hallerde icabeden noksanların tamamlanması için muhakeme münasip bir güne talik olunr. Her celsenin ayrı bir zaptı tutulur. Zabıtnamenin başına inzibat komisyonunu teşkil eden zevatın , baro mümessilinin , maznunun , ve varsa mümessilinin isimleri yazılır. Zabıt kâtipliği vazifesi inzibat komisyonu azalarından biri , veya baroya mensup bir avukat veyahut idare heyetince bu işle tavzif edilmiş olan namzetlerden biri tarafından ifa olunur. Kararı reis ve zabıt kâtibi imzalar. İnzibat komisyonunca verilecek kararların yalnız şifahî muhakemede zaptedilen ifadelere istinat etmiş olması şarttır. İnzibat komisyonu, kendisine arzedilen delillere nazaran ceza tatbikine mahal olmadığına serbestçe hükmeder. Maznunun ceza mahkemesinde beraat etmiş olması inzibat komisyonu kararını takyit etmez. İnzibat komisyonu kararları mahkûmiyet veya beraata mütedair olur. Karara, aynı zamanda, yapılmış olan masraf miktarı ve bunun kimin tarafından ödeneceği de derç edilir. İnzibat komisyonu kararları 14 gün içinde esbabı mucibesiyle birlikte maznun avukata, baro mümessiline ve yüksek inzibat komisyonu müddeiumumisine tebliğ ve bir sureti ilân edilir. İnzibatî takibatta yapılan masraflar baro kasasından peşin olarak tesviye olunur. Bu masraflar ceza muhakemeleri usulü kanununa tevfikan mahkûm olan tarafa ödetilir. Maznun beraat eder veya mahkûm olup ta masrafları vermekten aciz bulunursa bunları baro yüklenir.

İnzibat işlerindeki, tebliğat ya doğrudan doğruya maznuna, veya veki-

line yapılır. Maznunun yeri belli olmaz ve aynı zamanda kendine bir vekil de tayin etmemiş olursa inzibat komisyonu baro mensuplarından birini resen vekil tayin eder. Bu suretle tayin edilen vekil maznunu müdafaaya mecbur olup maznuna tanınmış olan bütün hakları istimal eder. Kanun ilân yoliyle tebliğat icrasını sarahaten menetmektedir .

İnzibat komisyonu kararları aleyhine maznun avukat, baro mümessili, Temyiz Mahkemesi nezdindeki inzibat meclisi müddiumumisi ve avukatın takip mevzuu olan fiilinden zarar gören taraf itiraz edebilir. Maznun avukatın kararın kat'iyet kesbetmesinden önce vefatı halinde bu hakkı ana; baba ve çocuklarına ve dul karısına intikal eder. İtiraz üçü temyiz hakimlerinden ve ikisi avukatlar arasından seçilip Temyiz Mahkemesi nezdinde vazife gören inzibat meclisinde tetkik olunur. Baro inzibat komisyonlarında tatbik edilen kaideler Temyiz Mahkemesi nezdindeki inzibat meclisinde de caridir. Şu kadarki itiraz baro mümessili tarafından yapılmışsa muhakeme sırasında müddeiumumiden önce dinlenir. Mahallî baro mümessiliyle birlikte müddeiumumî de itiraz talebinde bulunmuş olursa, müddeiumumî, mümessilden önce dinlenir. Baro mümessili inzibat meclisinde bizzat bulunabileceği gibi kendisini bir vekil vasıtasiyle de temsil ettirebilir. Hakkında takibat yapılan avukat, müdafaasını bizzat veya vekil göndermek suretiyle yapar. Ancak tetkikat için muayyen günde hazır bulunmadığı takdirde yazılı müdafaasının okunmasiyle iktifa olunur.

İtiraz, kararın tebliği tarihinden onbeş gün zarfında inzibat komisyonuna tevdi olunan bir istida ile yapılır. İstidanın postaya verilmesi, inzibat komisyonuna tevdi mahiyetindedir. Hakkında inzibatî muamele tatbik edilen avukat bu müddetin mürurundan önce vefat edecek olursa ana, baba, karı ve çocukları için itiraz müddeti ölüm tarihinden başlar. Müddetin mürurundan sonra verilen itiraznameler hiç bir tetkike tabi tutulmaksızın reddolunur. Müddetin mürurunu müteakip itirazın vaktinde yapılmamış olmasını haklı gösteren sebepler ceza muhakemeleri usulü kanunu dairesinde itiraz tetkikatı yapan mercie dermeyan olunur. Kanunî müddeti içinde yapılmış olan itiraz bidayeten verilen kararın infazını durdurur. İhtiyatî tedbir olarak ittihaz edilen meslekten memnuiyet kararları bu hükümden müstesnadır.

Temyiz Mahkemesi nezdinde teşekkül eden « avukatlar inzibat meclisi » Temyiz Mahkemesi Reisinin, reisliği altında iki Temyiz azasiyle iki avukattan terekküp eder. Avukat azaları, baro umumî heyetleri üç sene müddetle seçerler. Avukat adedi yüze kadar olan barolar ikişer, bundan fazla olanlar her yüz avukat için kezalik ikişer mümessil intihap ederler. İnzibat meclisi, Temyiz Mahkemesi Birinci Reisi tarafından, Temyiz Mahkemesince bu iş için ayrılan iki hâkimle baro mümessillerinden seçilen iki avukatın işti-

165

rakiyle teşkil olunur. Suçlu avukatın mensup olduğu baro mümessilinin heyete iştiraki imkân elverdiği nisbette temin edilir. Bu baronun mümessili heyete iştirak edemediği takdirde aza noksanı Temyiz Mahkemesinin bulunduğu yer barosunca seçilen avukat tarafından tamamlanır. Bu sonuncunun da davete icabet edememesi halinde yerine temyiz azalarından birisi geçer. Temyizdeki inzibat meclisine iştirak eden azalar vazifelerine başlamadan önce meclis reisinin huzurunda tahlif olunurlar. Bu gibilerin vazifelerinden doğan suçlardan dolayı takibat icrası Temyiz Mahkemesi İnzibat Heyetine aittir.

İnzibat meclisi azalarına hiç bir ücret verilmez. Yalnız içtima merkezi haricinde ikamet etmekte olanlara yol masraflariyle ikamet yevmiyesi tesviye olunur.

İnzibat komisyonlarının kat'iyet kesbetmiş olan kararları baroda muhafaza edilen defteri mahsusuna kaydolunur. Tevbih veya altıyüz dinarı tecavüz etmiyen para cezasına mahkûm olupta mahkûmunbih meblağı tamamen ödemiş olanlardan ceza gördükleri tarihten itibaren üç sene zarfında yeni bir cezaya uğramamış olanlar, haklarındaki kararın baro defterinden silinmesini talep edebilirler. Baro kasasında toplanan para cezaları zarurete düşmüş olan avukatlara veya bunların dul ve yetimlerine yardıma tahsis olunur. Avukatlık levhasından kaydı terkin edilenler veya icrayi meslekten men olunanlar hakkındaki kararlar Adliye Nazaretine, Temyiz Mahkemesine ve bidayet mahkemelerine tebliğ ve keyfiyet resmî gazetede ilân olunur.

Yugoslav Kanununun diğer bir hususiyeti de inzibatî muameleye mütedair davanın yenilenmesi imkânını vermiş olmasıdır. Hakkında kat'i olarak inzibat cezası verilmiş olan bir avukat, vefatı halinde baba ana ve çocukları veya karısı yeni ve müsbet deliller göstermek şartiyle önceden verilmiş olan cezanın refini veya tahfifini talep edebilirler. İnzibat komisyonlarında vazife alan baro mümessilleri de aynı hakkı haizdir. İnzibat davasının iadeten rüyeti hakkında karar itası ilk tetkikatı yapmış olan baro inzibat komisyonuna aittir. Bu husustaki kararlar alâkadara, baro mümessiline ve müddeiumumiye tebliğ olunur. Aleyhine Temyiz Mahkemesi nezdinde müteşekkil inzibat meclisine itiraz edilebilir. İadei muhakeme talebinin kabulü halinde talep mevzuu olan hususlar hakkında yeni baştan tahkikat icra etmek veya baro mümessilinin muvafakatiyle tahkikat icrasına lüzum görmeden önceden verilmiş olan cezanın ref'ine veya tahfifine karar vermek inzibat meclisinin salâhiyeti dahilindedir.

166

ADALET TEŞKİLÂTININ TARİHÎ TEKÂMÜLÜ

Konferansı veren : Yusuf Ziya Özer

Her yerde ve her zamanda adalet fikri insan cemiyetlerinde en mukaddes ve ulvî bir fikir olmak üzere tezahür etmiştir. Bu da gayet tabiidir. Cemiyet halinde yaşamakta olan insanlar için her şeyden evvel şahsî emniyet denilebilen bir huzur ve sükûn teminatı lâzımdır. Bu emniyet mevcut olmazsa hiç bir kimse kaygusuz ve endişesiz bir tarzda işi ve gücü ile meşgul olamaz. Her an başkasının tecavüzatına maruz olmak korku ve endişesi ve kazandığı şeyleri elinden kaptırmak tehlikesi insanı her saye karşı lâkayt kılar. Ve bundan refahı umumî müteessir olur. Halbuki şahsına veya maline karşı vaki olacak bir tecavüzü men'edecek veya o tecavüzün tevlid ettiği zararı tazmin ettirecek bir kudretin vücuduna kanaat onun için emniyet verir. Korkularını endişelerini giderir. Ve bu hal kendisinin serbestçe mesaisini ve istidadı zatisini inkişaf ettirecek bir vasıta olur.

Bundan dolayıdır ki insaniyetin en iptidaî devirlerinden beri adalet fikri beşer cemiyeti arasında en mühim bir mevki tutmuştur. Şüphesiz, fertler arasındaki ihtilâfata hakim olmak ve bu ihtilâfları hallü hasmetmek usulü en iptidaî zemanlarda aile reislerinden başlıyarak büyük aile reisi demek olan kabile reislerine intikal etmiştir. Ve bu devirde adaletin gayet basit bir şekilde cereyan ettiğinde tereddüt olunamaz. Fakat insanlar kabile hayatından devlet ve millet hayatına geçtikleri vakit adalet fikri daha büyük bir ehemmiyet almış adalet vazifesi kralların en mühim ve en âli vazifelerinden biri ve belki de başlıcası olmuştur.

Mısır Firavunları ilk zamanlarda muayyen günlerde saraylarının büyük kapısı önünde bir taht üzerinde oturarak kendilerine dava ve şikâyet arz edenlerin davalarını bizzat dinlerler ve icrayi adalet ederler idi . Fakat Firavun saltanatının nüfuz ve iktidar dairesi genişledikçe ve medeniyetin terakkisiyle insanlar arasındaki münasebat tenevvü ve tevessü ederek davaların mıktarı arttıkça artık Firavunların bizzat icrayi adalet etmelerinin imkânı kalmadığından bidayeten vilâyet valileri icrayi adalete memur edilmiş ve bunların verdikleri hükümler Firavun riyaseti altında devletin en büyük ricalinden ve mabedlerin en büyük ruhbanından otuz azadan mürekkep bir divanı adalette istinaf suretiyle rüyet edilmek usulü vaz olunmuştu .

Nazarımızı başka bir sahaya çevirirsek orada da adalet fikrinin aynı mahiyet ve kıymette hakim olduğunu görürüz . Sumerlerde adalet o derece haizi ehemmiyet tutulmuştur ki henüz yazı suhuleti ve kâğıt mevcut olmı-

yan o devirde mahkemedeki davaların hükümleri tuğlalar üzerine hâk olunur ve bu tuğlalar pişirilerek hüküm tespit edildikten sonra bu tuğla hükmün hülâsasını havi diğer bir zarf tuğla içine vaz olunarak mabetlerin hazinelerinde hıfz edilirdi. Kezalik vilâyetlerden sadır olan hükümler hükûmet merkezinde kralın riyaseti altındaki bir hey'et marifetiyle istinafen rüyet olunurdu.

Hindistanda da kralın riyaseti altında müteşekkil bir divanı adalet mevcut idi ki birinci derecede sadır olan hükümler bu divanı adalette istinafen görülürdü.

Demek oluyor ki, davaların iki derece üzerine görülmesi usulü tarihin en derin devrelerine doğru yükselmektedir.

Bu iptidaî zamanları bırakarak hukuku hazıranın menbalarına doğru gelirsek aynı fikrin hakim olduğunu görürüz. Meselâ Fransız kralları da ilk zamanlarda bizzat icrayi adalet etmekte idiler. Nitekim bizde de Fatih Sultan Mehmet devrine kadar Osmanlı Padişahlarının bizzat divanı humayunda bulunarak adalet vazifelerini ifa etmiş oldukları malûmdur. Ve divanı humayun tabiri esasen bu divanın Padişahlar riyasetinde teşekkül etmekte olduğunun bir ifadesidir. Sonraları Osmanlı Padişahları bu vazifeyi kendilerine vekâleten Sadrazamlarının riyaseti altında müteşekkil divanı humayuna bırakmış olduklarını ve son asra kadar huzur muhakemesi istiyenlerin davaları bu divanda görüldüğünü de pek âlâ biliriz. [1]

Frank kralları yalnız saraylarında bizzat icrayi adalet etmekle kalmazlar her nereye gitseler orada bir divan kurarlardı. Bu noktai nazardan Osmanlı Padişahlarının divanı yine frank krallarının akt ettikleri divana pek ziyade müşabehet gösterir. Bu divanda Sarayın en yüksek memurları kralın riyaseti altında içtima ederlerdi. Şüphesiz bu memurların reyi istişarî mahiyette olup asıl hüküm ve adalet kraldan sadır olurdu. Bu divan aynı zamanda daha ufak hakimler tarafından sadır olan karar ve hükümlerin istinaf mercii idi. Bu divan esasen bir imtiyazlılar mahkemesi değildi. Sonraları hem istinaf divanı halini almış hem de imtiyazlılar mahkemesi olmuştur. Hakimin adaletsizliğinden şikâyet vukuunda divanı kralî istinaf vazifesini görüyordu.

---

[1] Divanda görülen işler münasebetiyle oldukça gülünç bir vak'ayı zikredelim. Alemdar Mustafa paşa malûm olduğu üzere Rusçuk ayanı idi ve ümmi bir adam idi. İstanbula giripte sadaret mevkiini işgal ettikten sonra bir gün divanda cereyan eden bir muhakemede bütün muamelât ve merasimi yapan bütün işleri gören mahkeme başkâtibi olduğunu ve kazasker efendinin hiç bir iş görmeden oturup en son birkaç lakırdı söylediğini görünce evvela kazaskere sonra da kâtibe maaşlarını sormuş ve onun üzerine kazaskere hitaben senin aldığın maaşı buna ve bunun aldığı maaşı sana vermelidir, demiştir.

Hattizatında kral divanının salâhiyyeti gayrı mahdut ve kralın iradesinden başka bir kaideye tabi değildi. Kral arzu ederse diğer hakimler tarafından hâllü hasmedilmiş olan bütün davaları kabul ve yeniden rüyet edebilirdi.

Memleketin büyük ve nufuzlu adamlarının davaları hemen kâmilen krala arz olunurdu. Böylece divanı kralî mevcut usul ve kanunları islâh ve tadil eden bir divanı adalet şeklini alıyordu. Hukukşinaslar kralın bu vazifesini ifada kendisinin en faal yardımcısı idiler.

Sonraları Prevot namı altında bir takım hâkimler nasbettiler ki bizim tanzimattan evvelki kadılarımıza tamamen müşabihtir. Bu hâkimler ihtilâfata hükmetmek vazifesiyle mükellef olmakla beraber hâkimiyetleri altında bulunan memleketin bir çok idarî ve malî muamelâtıyle de iştigal ederlerdi. Hatta kralın istediği askeri toplamak vazifesiyle de mükellef idiler. Bizde tanzimattan evvelki Osmanlı kadıları da hemen hemen aynı salâhiyyeti haiz idiler. Hattâ kadıların Belediye reisliği vazifesini gördükleri ve İstanbul kadısının şehiremini salâhiyyetini haiz bulunduğu malûmdur. Görülüyor ki gerek divan teşkilâtı ve gerek kadılık salâhiyyeti itibariyle 15, 16, 17 inci asır adalet teşkilâtı Fransada ve Osmanlı İmparatorluğunda aynı halde idi.

Fakat Fransada nufus arttıkça ve memlekette nasın muamelâtı tevessü ettikçe teşkilât ta tevessü etti. Prevot'ların fevkinde Bailly namile bir takım yüksek hâkimler tayin olundu ki Prevot'lar tarafından sadır olan hüküm ve krarlar bunların nezdinde istinaf olunurdu. Baillyler adeta valii umumî makamında olup kralın vilâyetlerde en büyük memuru idiler ve divanı kralî bailly'lar tarafından sadır olan hüküm ve kararları istinafen tetkik ederdi.

Daha sonraları parleman namiyle büyük bir teşkilât vücude geldi ki bailly'ların hükümleri parlemanda istinaf olunmak usulü teessüs etti.

Adalet işleri çoğalıpta tenevvü ettikçe krallar bu işlerle meşgul olmaktan uzaklaşmağı muvafık görmeğe ve kendi yerlerine büyük memurlardan birini ve ezcümle Şanseliyeyi yani sadrazamlarını ikameye başladılar. Yedinci Luiden sonra bu usule çok kere müracaat olunuyordu. Bu hal Fatih Sultan Mehmedin divanı humayunu sadrazamlara terk etmesinin hemen aynıdır. Nihayet işler ileriledikçe istinaf vazifesinin parlemana tevdii takarrür ederek adalet meselelerinde bir nevi istiklâl vücude gelmiş idi.

1789 Fransız ihtilâli, Fransanın eski teşkilâtını yıkarak yerine yenilerini ikame etmek istediği vakit adalette üç nevi teminat aramak lüzumunu hissetti. Bunlar: usulde teminat, teşkilâtta teminat, hâkimlerin şahsında teminat meseleleridir.

Usulde teminat, konferansımızın mevzuundan hariç olduğu için bunu izahtan sarfınazar ediyorum.

161

Teşkilâtta teminat, olarak davaların iki derece üzerine görülmesi usulünü kabul etti. Böylece bidayeten bir hükme iktiran eden bir davanın istinaf olunmak suretiyle tekrar rüyet olunabilmesi tarzında en kadim zamanlardan beri devam edip gelen fikir ve nazarı kabul eyledi. Bu fikirle biri bidayet diğeri istinaf olmak üzere iki dereceli mahkemeler teşkil etti. Fazla olarak bunlara bir de mahkemei temyizi ilâve eyledi.

Şu hale nazaran ihtilâlcılar da en kadim zamanlardan beri yürüyüp gelen iki dereceli adalet fikrine sadık kalmış oluyorlardı. Bunun sebebi ne idi. İnsan cemiyetleri davaların iki derece üzerine görülmesinde daima iki fikirden mülhem olmuşlardır. Bunlardan biri haksızlığa karşı adalet talep edenler için daima bir adalet kapısı açık bulundurmak ihtiyacı diğeri de davaları hudutsuz ve ölçüsüz bir surette uzatmak istiyenlere karşı kanunî bir hudut vaz'ının lüzum ve zaruretidir.

Filhakika hâkimlerin nasbında ne derece dikkat ve ihtimam edilirse edilsin ve hâkim ne mertebe hulus ve saffetle hakkı ve hakikatı bulmıya çalışırsa çalışsın insan olmak sıfatıyle aciz ve zafa ve hataya maruzdur. Ve verdiği hükümlerin tam bir hakikat ve adalet olduğunu kimse iddia edemez. Binaenaleyh bir mahkemeden sadır olan hükmün kendisi için bir haksızlık teşkil eylediğini ve o mahkemeden adalete mazhar olmadığını iddia eden bir adamın bu iddiası doğru ve haklı olabilir. Ve sadır olan hükmün hataya müstenit olması ihtimali göz önüne alınabilir. Binaenaleyh bu adamın adalete olan ihtiyacı tatmin olunmak ve davasını bir kere daha evvelki mahkemeden yüksek ve evvelki hâkimlerden daha tecrübeli, daha vukuflu hâkimler huzurunda gördürmek lâzım gelir.

Fakat bu ihtiyacı adaleti tatmin vesilesiyle davaları nihayetsiz bir tarzda sürdürmek ve uzatmak da doğru olmaz ve her mahkemenin verdiği hüküm hatalı olabileceği mülâhazası ile davaları bir teselsül halinde tekrar tekrar rüyet ettirmeğe kalkışmak ta cayiz görülemez. Bunun için daha yüksek ve daha tecrübeli ve melekeli hâkimler marifetiyle ikinci defa hükme raptolunan bir dava artık tecettüt edemez. Kanun bu hükmü artık hakikat addetmelidir. Bunun mahzı hakikat olması lâzım gelmez, ancak bir karineyi hakikat addetmekte zaruret vardır.

İşte, davaların bir derece üzerine gördürülmemesi keyfiyeti ihtiyacı adaleti tatmin fikrinde; üç veya beş derece üzerine görülmesinin tecviz edilmemesi de davaların nihayetsiz surette uzatılmasından ve asla neticelenmiyecek bir tarza konulmasından tevakki fikrinden münbaistir.

Temyiz mahkemesine gelince, bu mahkeme bir dereceyi adalet değildir. Zaten Fransız müessisleri bu mahkemeyi Fransız milletinin vahtetini vücude getirmek için tesis etmişlerdir. Bunlar dil birliği, idarî ve siyasî teşkilât

177

birliği, kanun birliği yolu ile Fransız milletinin birliğini tesis etmek istemişlerdir. Çünkü temyiz mahkemesinin vazifesi kanunların bir siyakta bir şekilde tatbikını temin etmekten ibarettir. Temyiz mahkemesi davanın esası üzerine muhakeme yapmaz ve hüküm vermez. Ancak muhakeme ve hükümde kanuna muhalif muamelât cereyan edip etmediğine ve kanun hükümleri yanlış tatbik edilip edilmediğine bakar ve böyle bir hal görürse hükmü nakzederek yeniden muhakeme ve hüküm için davayı ait olduğu mahkemeye gönderir. Hatta Fransız müessisleri mahkemei temyizin bu vasfından dolayı onu adî kuvvet meyanına sokmak bile istememişlerdir. Vazifesi sırf kanunun tatbikinden ibaret olduğu için bunu icra kuvveti cümlesinden addetmek veyahut teşri kuvvetine raptetmek fikrinde bulunmuşlardır, fakat nihayet adlî kuvvet cümlesinden addolunması fikri galebe etmiştir.

Memleketimizde tanzimattan sora ilk defa olarak bir adalet teşkilâtı vücude getirildi ki bunların en ufaklarına duavi meclisleri ve daha yükseklerine temyiz meclisleri namı verildi. Duavi meclisleri adeta bidayet mahkemesi ve temyiz meclisleri bir nevi istinaf mahkemesi makamında idi. Bunların fevkinde « divanı ahkâmı adliye » namiyle büyük bir hey'et teşkil olunmuştu ki o da şimdiki temyiz mahkemesinin vazifesini haizdi. Temiz meclisleri denilen teşkilât valilerin riyaseti altında vazife ifa ederdi ki Fransızların bailly teşkilâtına benziyordu.

Fakat asıl mühim ve esaslı adalet teşkilâtı 1296 tarihli mahakim teşkilatı kanunu ile vücut bulmuştur. Bu teşkilât şer'i mahkemelerin yanı başında nizamî mahkemeler namiyle ve iki derece üzerine bir takım mahkemeler vücude getiriyordu ki Fransız mahkemeleri teşkilâtının hemen hemen aynı idi. Fakat o zaman henüz hukuk tahsili görmüş adamların gayet az bulunması ve avrupa devletlerinin himayesine mazhar olan hristiyan unsurlara bir cemile gösterilmek zarureti netice olarak mansup hâkimlerin yanına bidayet mahkemelerinde biri hristiyan biri müslüman ve istinaf mahkemelerinde iki hiristiyan ve iki müslüman olmak üzere müntahap hakimler terfik edilmek suretiyle muhtelit bir usul takip edilmişti. Bu hiristiyan anasır ekseriyetle cahil olmakla beraber memleketin adaletiyle alâkadar olmadıkları ve hatta adaletin tahribinde kendileri için fayda tasavvur eyledikleri cihetle hâkimlik vazifesini bir ticaret vesilesi addetmişler ve mahkemelerimizin şeref ve haysiyetini pek çok kırmışlardır.

Diğer taraftan Osmanlı saltanatı nizamî mahkemeleri tesis ile beraber şeriat mahkemelerini kaldırmıya cesaret edememiş ve bir kısım davaları şeriat mahkemelerine bırakmak suretiyle adalet teşkilâtında ikilik vücude getirmişti. Bu ikilik mahkemelerin vazifesini yekdiğerine tedahül ettirmekte ve bazen halli müşkil meseleler ihdas etmekte idi. Gerçi bir tefriki vazaif

171

nizamnamesile bunların vazifelerinin hududu bazı mertebe disiplin altına alınmak istenilmişse de şeriat mahkemeleri çok kere bu tefriki vazaif nizamnamesi hükmüne de ehemmiyet vermiyerek kazayıâm iddiası ile kendilerine arz edilen her nevi davayı rüyet etmek salâhiyetine malik olduklarını ileri sürerler ve nizamî mahkemelerin kanunlarla muayyen salâhiyetlerine kadar tecavüze kalkışırlardı.

Meşrutiyetin ilânına kadar ihtilâflar içinde şöyle böyle devam eden bu ikilik meşrutiyetin ilânını müteakip en feci ve en mühlik bir şekil almıştır. Bu zamana kadar şer'i mahkemelerden sadır olan kısas hükümleri cinayet mahkemesinden idam hükmü sadır olup ta bu hüküm kesbi katiyyet etmedikçe ve binaenaleyh her iki mahkemenin idam hükmü yekdiğerine tevafuk etmedikçe icra olunmaktan kemali dikkatle tevakki edilirdi. Meşrutiyetin verdiği sarhoşluk arasında günün birinde Malatyada pek feci bir hadise cereyan etti. Katil fiilinden müttehim iki kişi cinayet mahkemesinde muhakeme olunarak birinin tasavvur ve tasmimden ari katil ve diğerinin muini katil olduğuna karar verilmiş ve birinci 15 sene kürek cezasına diğeri de 3 sene kürek cezasına mahkûm edilmişti. Müddei şahsî bu adamlar aleyhine Malatya mahkemei şer'iyesinde kısas davası ikame etmiş ve iki şahit dinleterek mahkemei şeriyeden bu iki adamın ikisinin de kısasına hüküm almıştır. Fetvahane bu ilâmı tasdik ettiğinden her iki adamcağız cellat satırı önüne çökertilmiş ve boyunları vurulmak suretiyle idam edilmişlerdir; Baylar, Bayanlar düşününüz bir kere; Devletin terhibî cezalarını hükm ile mükellef olan en büyük bir mahkemesi yani cinayet mahkemesi iki müttehimden birinin 15 diğerinin 3 sene kürek cezası görmelerine hükm etmişken ve bu hüküm temyiz mahkemesinden de böylece tastik olunmuşken yine o devletin tek bir hâkimden ibaret olan diğer bir mahkemesi hem de ancak hukuku aile gibi bazı muamelâtı rüyetle mükellef bir mahkemesi bu iki kişinin idamına hükm ediyor ve idam cezasını da bütün hukuk kaidelerine bütün kanun hükümlerine rağmen icra ettiriyor; ... Böyle bir memlekette şahsî emniyet adalet teminatı aramak mümkünmüdür ?...

Vicdanı umumiyi tırmalıyan bu elim ve acı hadise önünde kimse ses çıkaramadı ve mesele derin bir sükût ve hayret içinde defn edilip gitti.

Bu vak'anın dehşet ve fecaati hiç bir vakit hayalimden silinmemiş ve şer'i mahkemelerin bu salâhiyetinin ref'i ve bedeviyet hayatına mahsus olan kısas davalarının ortadan kaldırılması daima zihnimi kurcalayıp durmuştur.

Hakikaten kısas ve diyet meseleleri bedevî hayatın zarurî icaplarından olup Türkler gibi bir çok asırlardan beri medenî hayata girmiş ve hakkı cezayı şahsî intikama değil ammenin hukuk ve intizamı fikrine istinat ettirmiş

۱۴۷

olan bir millet içinde hâlâ Arap hayatı bedeviyesinin örf ve âdetini şeriat hükümleri perdesi altında yaşatmak acınacak bir hal idi.

Daha garibi kölelik hayatını asla tatmamış hür bir millet içinde şer'i mahkemelerin hâlâ kölelik davalarını rüyet etmekte devam etmeleri medeniyet alemine karşı Türk milletinin henüz orta çağlar hayatını yaşamakta olduğunu gösterecek mahiyette idi. Devlet, Beynelmilel muahedat ile zenci esaretinin ilgasını taahhüt etmiş ve bu esaret ilga edilmiş olduğu anda beyaz esaretinin memleketimizde devamını gösteren çerkez köleleri ve cariyeleri davası şeriat mahkemelerinde rüyet edilip durmakta idi.

Buna karşı meşrutiyet idaresi pek çekingen davranıyor, softalarla avam halk arasında bir şeriat davası çıkarmamak mülâhazası ile sükût ediyordu. Böylece şer'i mahkemelerin salâhiyyeti devam edip gidiyor ve meşrutiyet idaresi buna taaruz etmekten büyük bir ihtimam ile çekinmiye çalışıyordu.

Böyle bir vaziyette cihan harbi kasırgası Osmanlı İmparatorluğunu da sarmış ve bütün memleket hayat ve memat mücadelesi içinde kıvranmıya başlamış olduğundan içtimaî meselelerle kimsenin uğraşmıya ve şeriat hükümlerini düşünmeğe vakıtları kalmamıştı. Bu halde ve o vakit ki adliye nezaretinde haiz olduğum mevkiden istifade ederek nazareti şu kısas, diyet, irş ve rikkiyet davalarının ortadan kaldırılmasına imale etmeğe çalıştım ve bunların yine sarih surette ilgasına cesaret edilemeyince açıktan açığa ilga yerine başka bir formülle zımnan ilgasına nazareti ikna ettim. Formül şu idi: Tefriki vazaif nizamnamesini tadil etmek ve bu tadilde kısas, diyet, irş ve rikkiyet kelimelerini nizamname metninden hazfeylemek... Bu suretle şer'i mahkemeler bu davaların kendi salâhiyetlerinden hariç bırakılmış olduğunu görerek bu davaları rüyet edemiyecekler ve nizamî mahkemeler ise zaten bu nevi davaları mevzu bahs edemiyeceğinden böylece zımnen bu davaların rü'yeti menedilmiş olacak; ve kimse farkında olmaksızın medeniyete ve adalete karşı bir zül ve ar teşkil eden bu davalar ortadan kalkacak.

Filhakika 30 Eylül 1930 tarihli bir kararname ile tefriki vazaif nizamnamesi böylece tadil edildi. Ve bu tadilde kısas, diyet davalarının ilga edilmiş olduğunun kimse farkına bile varmadı. Ve hiç bir taraftan bir itiraz sedası ve bir mütalâa yükselmedi. Harp devam ettiği müddetçe mahkemelere de böyle bir dava arzedilmediği için meselenin tatbikat sahasında da bir eseri görülmedi. Zaten harp içinde meşrutiyet idaresi şeriat mahkemelerinde Adliye Nazaretine raptetmiş ve iki nevi mahkemeler arasında mevcut ikiliği ortadan kaldırmağa çalışmıştı.

Fakat mütarekeyi müteakip kara cahiller hükûmeti mevkii iktidarı ele aldı ve şer'i mahkemeleri tekrar meşihat kapısına bağladı. Bereket versin

ki şer'î mahkemelerin meşihata raptını tazammun eden kararname tanzim edilirken bunu tanzim edenler işin hiç farkına varmaksızın tefriki vezaif nizamnamesinin metnini aynen almışlar ve öylece kararname çıkarmışlardır. Bu suretle şeriat mahkemeleri yeniden babı meşihata raptedilmekle beraber 30 Eylül 1930 tarihli tefriki vezaif nizamnamesinin hükmü istenmiyerek ve bilinmiyerek mahfuz kalmıştır.

Böylece kısas davaları artık defnedilmiş zannolunurken günün birinde yine hortladı. Garip bir vak'a oldu. Mütareke esnasında nezaretteki vazifemden çekilmiş ve avukatlıkla iştigale başlamıştım. Bir gün pek aziz dostum olan mahkemei temyiz birinci reisinin odasına girdim. Meğer heyet müzakere halinde imiş. Reis beni görünce gel senden bir şey istifta edelim diyerek bir vak'a anlattı. Vak'a şudur :

Geliboluda şer'i mahkemeye bir kısas davası arzedilmiş. Şer'i mahkeme tefriki vazaif nizamnamesi ile bu davanın rüyeti kendi salâhiyetinden hariç birakılmış olduğundan bahs ile davayı rüyetten imtina etmiş. Bunun üzerine davacı kısas davasının şer'an hukuku şahsiyeden olmasına ve hukuku şahsiyeye müteallik her davanın hukuk mahkemesinde rüyeti lâzım geleceğine istinat ederek kısas davasını hukuk mahkemesine götürmüş ve mahkeme de bu esbaba binaen davayı kabul ve rüyet ederek kısasa hüküm vermiş. Hüküm temyiz olunmuş ve benim girdiğim zaman tam bu mesele müzakere edilmekte imiş.

Mahkemei temyiz tefriki vazaif nizamnamesinde bu fıkraların zikredilmemesi esbabına vakıf değil, bu fıkraların nizamname tanzim edilirken unutulmuş olduğu zahabı hakim. Müzakerede bir taraftan kısasın şer'an hukuku şahsiyeden olması ve binaenaleyh hukuk mahkemesinin bu davayı rüyete salih bulunması fikri izhar edilmekte, diğer taraftan hukuk mahkemesinin kısasa yani idam cezasına hükm eylemesi garip görülmekte ve böylece müteaddit defa cereyan etmiş olduğu anlaşılan müzakerenin tereddüt içinde yürümekte olduğunu anladım. Bunun üzerine bu fıkraların nizamnamede zikredilmemesi sebebini hey'ete izah ettim. Ve kısas şer'an hukuku şahsiye ciheti galip bir dava addedilmiş olsa bile mevzuatı hazırai kanuniyemizde bir vatandaşın vücudunu izale gibi en nazik ve en mühim bir meselenin en esaslı hukuku âmme mesailinden olduğunu ve hukuk mahkemesinin böyle bir davayı göremiyeceğini ve nizamnameden bu fıkraların kaldırılmasından maksat bu davaları görmekten mahkemeleri men'etmek olduğunu anlattım. Bu izahat üzerine hey'etçe derhal hüküm nakzedildi ve bir daha da böyle bir dava tekerrür etmedi. Artık kısas, diyet, irş ve kölelik davaları mezara gömüldü.

174

İşte nizamî mahkemelerin yanıbaşında şer'î mahkemelerin idamesinden hasıl olan ikiliğin verdiği vahim ve fecî neticeler; . . .

Cumhuriyet hükûmetinin memlekete yaptığı büyük iyiliklerden birisi de bu mahkemelerin tamamen ortadan kaldırılması ve yerlerini bütün salâhiyetle kanunî mahkemelerin işgal eylemesi olmuştur.

1296 teşkilâtı, şöyle böyle bazı ufak tadilâtla kırk seneden ziyade memlekette devam etmiştir. Günün birinde nasılsa istinaf mahkemeleri lüzumsuz görüldü kaldırıldı. Ve davaların bir derece üzerine rüyeti usulü tesis edildi. Bunun sebebi yine şeriatçılık fikrinden mülhem olmaktan başka bir şey değildir. Ve farkında olmıyarak memleket bu yola sürüklendi. Halbuki yukarda zikrettiğimiz sebeplere binaen davaların iki derece üzerine rüyet edilmesi asırların verdiği tecrübeler ve aklıselimin kabul ettiği bir kaziye idi. Bununla adalet ihtiyacı tatmin edilemiyeceği muhakkak bilindiğinden bunu telâfi için de temyiz mahkemesinin teşkilâtı tevsi olundu. Halbuki temyiz mahkemesinin vazife ve salâhiyetiyle istinaf mahkemesinin vazifesi arasında büyük bir fark vardır. Bu farkın mahiyeti tamamiyle anlaşılmadı. Ve memleket, davaların iki derece üzerine rüyet olunması nimetinden mahrun kaldı.

Hâkimlerde teminat --- Hâkimlerde aranılan teminatın başlıcası hâkimin tevzii adalete ehil olmasıdır. Bu ehliyet hukuk ve kavanine kemaliyle vukuf ve hukukî hadisatı bütün inceliği ile takdire müsait olacak bir tecrübe ve mümarese ile hasıl olur. Binaenaleyh hâkimlerin bu tarzda yetiştirilmesi için tedbirler alınmıştır. Hukuk fakültelerinin tesisi ve mahkemelerde veya avukatlar nezdinde stajlar yapılması bu cümledendir.

Maahaza hâkimin iyi ve salim bir hüküm verebilmesi için yalnız ehliyet kâfi değildir. Hâkimin her türlü nüfuz ve tesirden masun kalması ve istiklâli vicdan ile hareket edebilmesi lâzımdır. Bunun için de hâkimin nasbında ve tebdilinde öyle bir kaide bulunmalıdır ki hâkim pervasız ve endişesiz olarak istiklâli tam ile hükmedebilsin. Bunun için iki sistem kabul olunmuştur :

1 — Hâkimin muayyen bir müddetle ahali tarafından intihabı.

2 — Hâkimin kaydı hayatla icra kuvveti tarafından nasbı.

Fransız müessisleri evvelâ birinci sistemi kabul ve tatbik ettiler. Bu sistem esasen Amerika istiklâlini müteakıp orada tatbik mevkiine konulmuştu. Ve bu güne kadar devam etmektedir. Fakat Fransada bundan iyi netice alınmadı. Muhtelif safhalardan geçtikten sonra nihayet ikinci sistem takarrür etti.

Bu sistemin neticesi hâkimin azil ve tebdil edilmemesi ve kararlarından mes'ul tutulmaması, İsviçre müstesna olarak bugün bütün avrupada

175

carî olan usul budur. Şu kadar ki hâkimin verdiği hükümden mes'ul olmaması kaidesini mutlak bir manada anlamak büyük bir hatadır. Hâkim bütün hulûs ve saffetle hukuk ve kanun meselelerini takdir ve tatbik ederken bazı hatalar yapmış olabilir. Bu hatalar mesuliyeti müstelizım değildir zaten mahkeme'erin iki derece üzerine teşkili bu hataları tashihe yol bulabilmek içindir. Fakat hâkim suiniyetle hareket etmişse veya fahiş bir hata işlemişse bundan herhalde mesuldur.

Almanyada, bu mesuliyet fikri daha iyi tebaruz ettirilmiştir. Orada bir kısım dava bizim sulh mahkemelerine muadil addedebileceğimiz echeven mahkemelerinde kabili istinaf olarak ve bir kısım da kat'î olarak rüyet olunur. Kezalik vilâyet mahkemelerinde bir kısım dava kabili istinaf ve bir kısım da kat'î olarak görülür. Kat'î hüküm vermeğe müsait davalarda hatalı bir hüküm vermek suretiyle bir zarar ika eden hâkim aleyhine onun mercii istinaf olan mahkemede tazminat davası ikame edilebilir ve hâkim yanlış hükmü ile vukua getirdiği zararı tazmine mahkûm tutulur. İstinafı kabil olan davalarda böyle bir hata işlenmiş olup ta alâkadar taraf istinaf etmemek suretiyle zarara uğramışsa hâkim aleyhine tazminat davasında bulunamaz. Çünkü bu hata istinaf mahkemesinde tashih edilebilecek iken alâkadar taraf kendi kusuru ile yani istinaf etmiyerek bu zarara uğramıştır.

Binaenaleyh hükümlerinde fahiş hata irtikâp eden hâkim azl edilememek perdesi altında kendisini her şeyden masun ve gayri mes'ul addedemez.

1296 teşkilâtında Osmanlı İmparatorluğunun kabul ettiği sistem hâkimin icra kuvveti tarafından nasbı ve azl edilememesi sistemidir. Hükümlerdeki hatadan mesuliyet meselesi lâyıkiyle tayin edilmemiş ve müphem kalmıştır. Yalnız o vakitki hukuk usulu muhakemeleriyle hâkimin hile ve hudasından dolayı iştikâ anilhükkâm davası yolu aıçılmıştır. Diğer taraftan nizamî mahkemeler için kabul edilmiş olan bu sistem şer'î mahkemelere tatbik edilmemiştir. Şer'i hâkimler Amerikada olduğu gibi muayyen bir müddetle yani iki sene için nasbediliyorlardı. Fakat Amerikada olduğu gibi ahali intihabı ile değil şeyhislâmlıktan tayin edilirlerdi. Şu kadar ki bunların bu müddet içinde her nevi suiistimallerine göz yumulur ve hakikaten müddetin hitamına kadar azilden masun kalırlardı.

Nizamî mahkemelerin hâkimleri ise Adliye Nazırının riyaseti altında mahkemei temyiz rüesasından ve mahkemei temyizin iki azası ile Adliye müsteşarından mürekkep bir hey'et tarafından nasbedilirdi. Bu sistem icra kuvvetiyle hâkimin hâkim tarafından nasbı usulünün mezcinden ibaret bir sistem idi. Meşrutiyette hâkimlerin mahkemei temyiz rüesa ve azasından alınmış bir hey'et marifetiyle tefrik edilerek Adliye Nezaretinden tayin

olunması usulü ikame edilmiştir. Bu günde carî olan usul bu sistemin daha ziyade tekâmül ettirilmiş bir şeklidir.

Hâkimin azlolunmaması ve hükümden mes'ul olmaması meselesi de bir çok safhalar geçirmiş olmakla beraber bu kaideye mümkün mertebe daima sadakat gösterilmiş ve mesuliyet meselesi hiç bir vakit kat'î bir hal tarzına raptolunamamıştır.

1296 teşkilâtı üzerine meşrutiyette bazı ıslahat yapıldı. Bu ıslahat bilhassa mahkemelere hristiyan ve müslüman müsavi mıktarda âzâ intihabı usulünün kaldırılması ve bunların yerine mansup hâkim ikamesi olmuştur. Buna ilâveten bir de sulh mahkemeleri tesis edilmiştir.

Bu ıslahattan iyi neticeler beklenebilirdi, fakat tercübe uzun sürmedi. Balkan harbi ve cihan harbi ortalığı altüst etti. O sırada münferit hâkime doğru bir temayül de hasıl oldu. Bazı yerlerde tek hâkim teşkilâtı yapıldı. Tek hâkim usulünden gerek masrafça gerek işce çok şeyler kazanılacağı ümit ediliyordu. Ve bir kere bu yola gidildikten sonra zaman zaman bu usulün tatbikatı tevsi edildi.

Tek hâkim usulü, İngiliz mahkemeleri teşkilâtını taklitten ibaretti. Halbuki İngiliz Adliye teşkilatını taklit etmek her milletin gayei amali iken hiç bir millet ve hükûmet buna cesaret edememiştir.

İngilterede yüz yirmi sekiz kişiden ibaret olan hâkimler hey'eti bütün Britanya adalarının adlî muamelâtını tedvir ederler. O Britanya adaları ki kırk beş milyon nüfusu ve hudutsuz senayii ve bütün dünya ile olan rabıtaları ve muazzam kolonileri ve sairesiyle cihan ticaretinin merkezi ve dünya muamelâtının ukte noktası olmuştur. Bütün bu işleri yüz yirmi sekiz hâkim teker teker seyyar olarak işlerin bulunduğu merkezde rüyet ve hükm ile adalcti tevsi ve infaz ederler. Ve bunlardan sadır olan hükümler yine bunların üç veya beşi birleşmek suretiyle teşekkül eden hey'et huzurunda istinafen tetkik olunur. Bunlar bu işleri görmek için fevkalbeşer denilecek kadar büyük ve dayanılmaz mesai sarfederler. İngiliz hâkimlerinin çalışması bütün dünya hâkimleri için hayret verici bir şekildedir. Ve böyle olduğu için hiç bir devlet bu teşkilâtı tatbik etmeğe cüret edememiş ve en muazzam devletler ve hükûmetler hey'et halinde mahkemeler bulundurmayı tercih eylemişlerdir. Hal böyle iken bizim İngiliz teşkilâtını kabul ve tatbika kalkışmamız şüphesiz doğru değildi. Fakat bir kerre bu yola girdikten sonra bütçe mülâhazası bunda devama saik olmuştur.

Bu kâfi gelmiyormuş gibi istinaf mahkemelerinin lağviyle davaların bir derece üzerine rüyeti usulünün tesisi sistemimizi altüst etmiştir. Binaenaleyh bugün bir çok yerlerde tek hâkim ve bazı yerlerde üç kişiden mürekkep mahkeme hey'eti marifetiyle ve bir derece üzerine adalet tevzi olunmaktadır.

177

Bunun iyi neticeler verdiğini ve tek hâkimin hey'et halindeki mahkemelere ve davaların bir derece üzerine rüyeti iki derece üzerine rüyete müreccah olduğunu iddia etmek pek güçtür. Bereket versin ki şimdi istinaf mahkemelerinin iadesine doğru ciddî bir temayül hasıl olmuştur. Ve bu temayül günden güne kuvvetlenmektedir. Diğer taraftan mümkün olduğu zaman tek hâkim usulü yavaş yavaş hey'et haline irca olunmak arzuları belirmeğe başlamıştır. Buna şimdiden başlamak için bütçenin müsaadesi ve kâfi ehliyeti haiz hâkimlerin yetişmesi lâzımdır. Bu tedabire tevessül edilmekte olduğuna intizar etmeğe memleketin hakkı vardır. Ümit ederim ki hükûmet çok vakit geçirmeksizin buna tevessül ederek Cumhuriyetin adalet nimetinden memleketin bihakkın istifadesini temine muvaffak olsun.

Cumhuriyetin büyük yapıcısı ve adaletin büyük koruyucusu Atatürkün başımızda bulunuşu bu ümidimizin en büyük garantisidir.

178

Yeni Alman Avukat Kanunu

Yazan:
Dr. Hüseyin Avni Göktürk

Avukatlık mesleğini memleketin ihtiyaçlarına uygun şekilde teşkilâtlandırmak lüzumu bizde çoktan beri kendini göstermektedir. İşte bu lüzumu gözden kaçırmıyan atliye vekâletimizce modern ve memleketin şartlarına uygun bir avukatlık kanunu projesi hazırlamak için uzun zamandan beri çalışılmaktadır. Vekâletin tetkikleri sona ermiş ve 138 maddelik etraflı bir avukatlık kanunu projesi hazırlanmıştır. Bu projenin hazırlanmasında, Avusturya, Belçika, İtalya, Romanya, Yugoslavya, Bulgaristan ve bilhassa Alman avukatlık kanunlarından ve staj talimatnamelerinden istifade olunmuştur. Bu lâyıhanın tanziminde gözönünde tutulan şey avukatlık mesleğine, hak arayıcının menfaatları ile avukatların şahsî menfaatlarını ve devletin cemiyet namına gözetmeğe mecbur olduğu üstün kamu menfaatlarını telif edici bir nizam ve hüviyet vermektir. Projenin ihtiva ettiği hükümlerin tanziminde yukarda işaret olunan kanunlardan ve talimatnamelerden suretiumumiyede istifadeden mada bir temmuz 1878 trrihli Alman avukatlar kanunu geniş mıkyasta temellük etmiştir. Bittabi bu kanunun 1935 yılı sonuna kadar olan tadilâtlı şekli gözönünde tutulmuştur.

Bundan başka bize komşu olan garp devletlerinin ve mümasil müesseselerinden de bir çok hükümler alınmıştır.

Atliye vekâletimizce hazırlanan bu projenin bir sureti mart - nisan 1936 tarihli ve 314 sayılı Istanbul Barosu mecmuasında neşredilmiştir. Zaten ankete tabî tutulmuş olan bu proje hakkındaki objektif düşüncelerimizi burada söylemeğe lüzum yoktur.

Yukarda vekâletimizin hazırladığı projenin ihzarıda başlıca istifade olunduğunu söylediğimiz eski Alman avukatlık kanununun bir sureti de aynı tarih ve aynı sayılı İstanbul Barosu mecmuasında neşredilmiştir.

Fakat, Almanlar o vakıttan beri yeni bir avukatlık kanunu daha neşrettiler. Eski kanun Hitler hükûmetinden çok evvel (1878) tarihinde yapılmıştı. Binaenaleyh oldukça eski ve yamalı bir kanun olmaktan mada ne bugünün ihtiyaçlarına ve ne de millî sosyalist devletin isteklerini karşılıyabiliyordu. Hitler hükûmeti, yeni millî sosyalist devleti kendi gö-

rüşlerine ve kendi siyasî temayüllerine göre nizamlandırmak için durmadan çalışmaktadır. Eski kanunları yeni ihtiyaçlara göre ıslah etmek, bütün kanunları ahenkli ve insicamlı bir hale getirmek (*Harmonizasyon= Gleichschaltung*) bir kelime ile, yeni bir nasyonal sosyalist hukuk sistemi kurmak yeni Alman rejiminin zarurî gayelerindendir. İşte 21 şubat 1936 tarihli yeni Alman avukatlık kanunu da devlet nizamını millî sosyalist bir hale getirmek için hissedilmekte olan manevî bir dürtmenin verdiği hızla yapılmıştır. Bizim yeni proje ikmal ve neşrolunduğu zaman yeni Alman avukatlar kanunu henuz çıkmamıştı. Bu kanunun, atliye vekâletinin arzusuyla, Almanca aslından yaptığımız tercümesinin bir suretini okuyucularımıza taktim ediyoruz. Avukatlar kanunu projemizin anket devresinde bulunduğu bu zamanda tercemenin hukukçularımıza yeni fikirler ilham edeceğini ve ellerinde mukayese unsuru hizmetini göreceğini umarız.

*
* *

Tercümenin okunmasından anlaşılacağı üzre Alman kanunu eskisine nazaran çok daha mütekâmil bir mahiyet arzeder. Bu kanunun tanziminde hâkim olan ana fikirleri şöylece hulâsa etmek mümkündür:

1. Merkeziyetçilik: filhakika eski avukatlar kanunu Almanyanın ayrılmış bulunduğu muhtelif küçük konfedere devletin salâhiyetlerinin çok daha geniş olduğu bir zamanda yapılmıştı. O kanuna göre barolar ve bunların teşkilâtı, divanıhaysiyet ve avukatlık kanununun tazammun ettiği diğer organlar Alman İmparatorluğunun (*Reich'in*) değil *ander* denilen ve müstakil olan konfedere devletlerin cümleisalâhiyetine dahildi. Halbuki Hitler hükûmeti mevkii iktidara geleliden beri Alman konfedere devletlerinin salâhiyetleri her sahada azaltıldı. Hele avukatlık teşkilâtı bakımından bu salâhiyetler bu kanunla tamamen Alman İmparatorluğuna yani bugünkü diktatoryal Alman Cumhuriyetine intikal etti.

2. Uysallık *(souplesse)*: yeni Alman kanunu öyle bükülmez *(= rigide)* bir kanun değildir. Staj hizmetleri, avukatlık müsaadesi istihsali, avukatlık müsaadesinin geri alınması, avukatlıktan memnuiyet .... ilh haklarında kanun koyduğu umumî prensipler daima istisnalar kabul edilmek suretiyle mülâyimleştirilmiştir. Mesela, Alman atliye vekili lüzum gördüğü taktirde yani objektif zaruretlerin iycap ettirdiği ahvalde kanunun emrettiği staj mecburiyetini lüzum gördüğü kimseler hakkında kısmen veya tamamen rettedebilir; yahut avukatlık müsaadesine müteallik bazı müsaadekârlıklar göste-

780

rebilir. Kanunun bilhassa şu mattelerine bakınız: mat. 5 fık. 2, 9, 14, 17 20 fık. 1 ve 4, 28 fık. 2 ..... ilh.

3. Yeni Alman kanununun başka bir karakteristiği de tamamen nasyonal sosyalist fırkanın fikirlerinin bir aynası olmasıdır. Almanya bu kanunla avukatlık teşkilâtının tamamen fırkalaştırılmış yeni fırkanın nufuzu altına koymuştur. Bütün baro reisleri, barolar birliğinin reisi ve bu birliğin diğer organları, hep fırka mümessillerinin muvafakatı ile, atliye vekili tarafından tayin olunur.

4. Bu kanunun diğer bir karakteri de sosyalist ve solidarist oluşudur. Bu kanunda stajyerlere, avukat namzetlerine aidat vermek mecburiyeti höküm altına alınmıştır. Bu husustaki aidat ve ücret şayet, nezdinde çalışılan avukat tarafından verilmezse onun barolar birliği kasası ödemek meçpuriyetindedir. Gerek bu ücretleri ve aidatı ve gerek diğer avukat haklarını Alman hukuk odası ayrıca zamindir. Bundan başka bu kanun avukatların alacaklarının ve haklarının tahsilini, müşterilerin menfaatlarının korunmasını temine matuf bir çok sosyal ve sosyalist hökümler ihtiva etmektedir.

181

21 ŞUBAT 1936 TARİHLİ ALMAN AVUKATLIK KANUNU

Türkçeye çeviren: *Dr. H. Avni Göktürk*
Atliye Vekâleti Ceza İşleri umum müdür muavini

Alman hükûmeti, Avukatlık mesleğine terettüp eyleyen yüksek vazifeyi onun eyice yapabilmesini temin hususunu en citti vazifelerinden biri telâkkî eyler. Avukatlık mesleğine vaki olan ve her türlü ihtiyacın sınırlarını aşan hucumda, Alman Hükûmeti, bu meslek için ve dolayısıyla Atlî idare için ağır bir tehlike mahiyeti görür. İşte bu tehlikeyi önlemek ve yetişecek nesli melhuz sukutu hayallerden korumak için Alman hükûmeti, 13 ilk kânun 1935 tarihli avukatlar kanununun (resmî gazete S. 1470) tadiline dair bu ikinci kanunu istar eder.

VII inci mattenin verdiği salâhiyete tevfikan bu kanun bu son şekliyle Alman İmparatorluğu Avukatlar kanunu olmak üzre aşağıya derç ve ilân olunur. [1] Berlin, 21 Şubat 1936

Alman Atliye Vekili Dr. Gürtner

Avukat her türlü hukuk nizalarında salâhiyettar ve müstakil bir mümessildir. Onun mesleği asla serbest meslek mahiyetinde olmayıp ancak hakka hizmettir.

Birinci Fasıl
AVUKAT

Mat 1 — Avukatlık müsaadesi ancak, büyük devlet imtihanı ile hâkim olabilmek ehliyetini kazanmış olanlara verilir.

A. Tecrübe hizmeti ve namzetlik hizmeti (= Staj)

Mat 2 — Avukat olmak istiyen hâkim muavini (= *Assessor*) avukatlık mesleğinin icap eylediği meslekî terbiyeyi alabilmek maksadiyle muayyen bir tecrübe ve namzetlik hizmetini geçirmek mecburiyetindedir.

---

[1] 25 Şubat 1936 tarihli ve 15 sayılı, Berlinde münteşir resmî gazeteden alınmıştır. Maamafih bu terceme resmî asla göre değil daktilo edilmiş bir surete göre yapılmıştır.

Mat 3 — Hâkim muavinine devlet hizmetinde geçirdiği tecrübe ve namzetlik hizmeti esnasında aldığı hâkim muavinliği aidatı verilir. Bu aidatın tecrübe ve namzetlik hizmetinin devamı esnasında verilmesi lâzımdır. Şayet hâkim muavini tecrübe ve namzetlik hizmetini bir avukatın yanında geçirdiği takdirde bu aidat, esas itibariyle ve bir anlaşma üzerine, yanında çalıştığı avukat tarafından ödenir. Şayet avukat bu aidatı ödeyemediği takdirde Alman barolar birliği (İmparatorluk avukatlar odası) [1] bu aidatı ödemek meçpuriyetindedir.

Mat 4 — (1) Avukatlık tecrübe hizmetine giriş istidası hakkında karar vermek hakkı İmparatorluk [2] (veya Alman) atliye Vekiline aittir.

(2) Bu hizmete giriş müsaadesi geri alınabilir.

Mat 5 — (1) Avukatlık tecrübe mütteti (= deneme) bir yıl sürer; istek üzerine bir ikinci yıl müttetince daha uzatılabilir.

---

[1] Bu kanuna göre Almanyada evvelâ: her avukatın tabî olduğu baro vardır ki buna *Rechtsanwaltskamer* denir. Bundan başka bir de bu baroların fevkinde *Reichsrechtsanwaltskamer* vardır ki bunu da alman baro birliği (veya İmparatorluk avukatlar odası) diye terceme ediyoruz.

[2] "İmparatorluk„ kelimesini Almanca *Reich* mukabili olmak üzre kullanıyoruz. Bu kelime Almanyanın hususî mahiyette olan devlet strukturundan doğmuş bir ıstılahtır. Malûmdurki Almanya *lander* denilen muhtelif hükûmetlerin birleşmesinden terekküp eder. Vakıa Alman devletini teşkil eden bu müstakil devletler Hitler hükûmetinin iktidar mevkiine geçmesinden beri daima salâhiyetlerini gaybetmekte ve müstakil devlet otoriteleri tahtit edilmektedir. Fakat her şeye rağmen bu devletler gine mevcutturlar. Şu halde Almanya da İsviçre ve Amerika mahiyetinde federal bir devlettir. İşte bundan dolayı federasyonun müessesatını diğer hususî devletlerden ayıran bu *Reih* kelimesi çok kullanılır.

Meselâ: Alman İmparatorluğu (= Alman devleti) *Deutsches Reich* Alman reisi cumhuru (*Reichspräsidenh* = *Reicsführer*); Alman temyiz mahkemesi (reichsgericht), Alman İmparatorluk nazırı Reichsminister) ..... ilh gibi.

Reich kelimesini Fransızlar bir kaç suretle terceme etmişlerse de bazı müellifler hiç birisinin de bu kelimeyi layıkı veçhile vermediğini söylerler: bu kelimeyi *Puissance* şeklinde terceme edenler vardır. Fakat kelimenin en müstamel ve tanınmış şekli İmparatorluk = *Empire* dir. Meselâ Fransızlar *Reichsgeriht*, *Deutsches Reich* .... ilh tabirleri yerine *l'empire allemand*, *tribunal d'empire* ..... ilh tabirlerini kullanırlar. Ve yahutta Reich kelimesini, *Führer*, *leitmotive* ..... ilh kelimeleri gibi aynen kullanırlar.

Bizde Türkçede *Reich*'ı ekseriya imparatorluk diye terceme etmeği muvafık buluyoruz. Bazen bunun yerine "Alman„ kelimesini kullanmak daha doğrudur. Meselâ *Reichsjustizminister* yerine Alman atliye vekili demek kâfidir. Bu tabirin yerine bazen kullanıldığını gördüğümüz "Federal„ veya "birlik„ (bak: 17 sayılı ve mayıs 1936 tarihli Atliye Ceridesi ss. 115 gr., ve 3-4 sayılı ve mart-nisan 1936 tarihli İstanbul Barosu meçmuası ss.4838 gr.) tabirlerini isabetsiz sanıyoruz.

İsviçre, Avusturya ve birleşik Amerika devletleri için gayet uygun olan ve devletlerarası hukukunca kabul edilmiş bulunan "Federal„ tabiri Almanya hakkında kullanılmaz. Binaenaleyh *Reich* kelimesinin bu şekilde tercemesi doğru değildir. "Birlik„ tabirine gelince: bu da

183

(2) Eğer bir hâkim muavini, şahsiyetine ve kabiliyetine göre, avukatlık mesleğine tercihan alınmak mevkiinde ise deneme hizmeti istisnaen kısaltılabilir veyahut temamen ortadan kaldırılabilir.

(3) Bu husustaki karar vermek hakkı Alman atliye vekiline aittir.

Mat 6 — Avukatlık deneme hizmeti esnasında hâkim muavini, bilhassa bir avukatın iştiğal eylemesi icap eden işlerle ve imkân olursa, kısa bir zaman içinde, hâkimlik vazifesiyle meşgul olmak meçpuriyetindedir.

Mat 7 — Avukatlık deneme hizmetinin idaresi bu hizmeti yapan hâkim muavininin, daireikazası dahilinde çalıştığı yüksek mahkemenin (*Oberlandgericht* = *OLG*) reisine aittir.

OLG reisi deneme hizmetine giren hâkim muavininin, ilk hizmete girişte elini sıkarak vazifeye kabul eder ve onu, çalıştırılmak üzere, baro (= *Rechtsanwaltskammer*) reisi tarafından seçilmiş olan bir avukata takdim eder. Bu avukat, hâkim muavinine vazifesinin ifası için emretmek salâhiyetini haizdir.

Mat 8 — (1) Avukat, hâkim muavinine avukatlık mesleğinin vazifelerini öğretmek ve onu ancak münasip şekilde işgal eylemekle mükelleftir.

(2) Hâkim muavini kendisine tahmil edilen meslekî vazifeleri şuurluca ve dikkatle ifa etmekle mükelleftir.

Hâkim muavini dahi avukat derecesinde meslekî esrarın muhafazasiyle mükellef olup bu esrarı açığa vurucu şahadetten imtinâ edebilir.

Mat 9 — Avukatlık deneme hizmetinin sonunda hâkim muavininin, Alman Barolar birliği (İmparatorluk avukatlar odası) azalığı namzetliğine geçirilip geçirilmiyeceği hakkında karar vermek salâhiyeti Alman Atliye Vekiline aittir.

Mat 10 — (1) Hâkim muavini bu namzetlik hizmetinde, kaideten, üç yıl geçirir, bu mütteti, Alman Atliye Vekili, talep üzerine, uzatabilir.

(2) Hâkim muavini, bu namzetlik mütteti esnasında «avukat yamağı» (= *Anwaltsassesor*) unvanını taşır.

Mat 11 — (1) Avukt yamagı namzetlik vazifesine başlarken baro reisi elini sıkmak suretiyle onu vazifeye kabul eder.

---

milletlerarası hukuku için tamamen gayrıhukukî sayılmak iycap eden bir tabirdir. Istılah mahiyetinde olmıyan bu kelimenin belki bir şey ifade edebilmesi için herhalde diğer bir veya bir kaç tavsif kelimesine ihtiyacı vardır. Meselâ, ancak "Alman müstakil devletler birliği, denildiği zaman *Deutsches Reich* tabirini anlamak mümkündür.

Bundan başka imparatorluk tabiri muhakkak bir "imparator„ kavramıyla da bağlı değildir. Yani *Reich* tabiri daha ziyade mekâna (eraziye) raci olmak üzre İmparatorluk tabiriyle terceme edilmek iycap eder. Zira İmparatorluğun behemehal tarzı hükûmete raci olması lâzım gelmez. Bügünkü Almanyaya veya en demokrat cümhuriyetçi devlet olan Fransanın kurduğu devlete de " İmparatorluk = empire „ denildiği daima vakidir.

184

(2) Bu andan itibaren avukat yamağı barolar birliğinin inzibatî kazasına ve baro reisinin murakabesine tabi olur; baro reisi ona vazifelerini hatırlatır.

Mat 12 — (1) Baro reisi avukat yamağını, namzetlik hizmetini ifa etmek üzere, bir avukat nezdine verir.

(2) Bu avukat, avukat yamağına hukukun her alanına ait avukatlık işlerini vermekle ve göstermekle mükelleftir. Avukat yamağı kendisine tevdî edilen işleri avukatın talimatına göre şuurluca yapmak meçpuriyetindedir. Avukat gibi o da meslekî sır taşımakla mükellef olup bu türlü sırları açığa vurucu şahadetten imtina etmek hakkını haizdir.

Mat 13 — Avukat yamağı, yanında çalıştığı avukatın haiz olduğu salâhiyetleri haizdir.

Mat 14 — (1) Avukat yamağı, kaideten, ancak üçüncü namzetlik yılının sonunda avukat sıfatıyla çalışmasına müsaade edilmesini istiyebilir. Mamafi fevkalâde bir liyakat gösteren avukat yamağının daha önce avukatlığına müsaade olunabilir.

(2) Avukat namzetliği müttetini bitiren namzedin bunu takip eden üç yıl zarfında avukatlık müsaadesi istememesi halinde, bu üç yıldan sonra yapılacak müsaade talepleri asla nazara alınmaz.

B. Müsaade

Mat 15—(1) Avukat, muayyen bir mahkeme nezdinde vazife yapmak üzere müsaade alabilir.

(2) Bir mahkeme nezdinde, muntazam bir idareiatliyenin istilzam eylediği miktardan daha fazla miktarda avukat bulunamaz.

Mat 16 — (1) Avukatlık müsaadesi istiyen istida hakkında karar vermek salâhiyeti, Alman millî sosyalist hukukçular birliği (*Bund Nationalsozialistischer Deutscher Juristen)* reisinin de muvafakiytla, Atliye vekiline aittir. Avukatlık müsaadesi verilmezden önce Alman barolar birliği reisininde mütalâası alınır.

Mat 17 — Bir kamu (= âmme) hizmeti ifa etmekte olan talipler (= *BeWerber = Aspirant)* bu kanunun deneme ve namzetlik hizmetleri hakkındaki hükümlerine tâbi tutulmazlar.

183

Mat — 18 (1) Bir *Amtsgericht* [1] *(=AG)* mahkemesi için müsaade istihsal eylemiş olan bir avukata, istidası üzerine, bu *AG* mahkesinin hakkı kazasına tabî *Landgericht (=LG)* mahkemesi ile yine bu *AG* mahkemesinin salâhiyetikazaiyesine tabi ticaret mahkemeleri nezdinde dahi avukatlık etmek müsaadesi verilebilir.

(2) Bir müçtemi mahkeme nezdinde avukatlığa mezun olan avukat, idareiatliyenin icaplarına göre ve istidası üzerine, ikametgâhının bulunduğu yerdeki diğer bir müçtemi mahkeme nezdinde de avukatlığa mezun kılınabilir.

(3) Bir LG mahkemesi nezdinde çalışmağa mezun olan avukatlar, muntazam bir idareiatliyeye faydalı olmak şartiyle, aynı zamanda bu mahkemenin fevkindeki OLG mahkemesi nezdinde veyahut cıvar bir LG mahkemesi nezdinde dahi avkatlık etmeğe mezun kılınabilirler. Aynı zamanda cıvar bir LG mahkemesi nezdinde avukatlık etmeği tazammun eyliyen müsaade geri alınabilir.

Mat 19 — (1) İlk defa avukatlık müsaadesini istihsal eyliyen avukat, salâhiyettar haysiyet mahkemesinin ilk celsesinde avukatlık odası reisinin huzurunda şu yemini yapar:

« Alman İmparatorluğunun şefine *(= Führer' ine)* ve *Adolf Hitler' in* milletine sadık kalacağıma ve bir Alman avukatı sıfatıyla vazifelerimi şuurluca yapacağıma, allah şahidim ve yardımcım olsun.»

(2) Eğer kanun , dinî bir cemiyetin azasına bu yemin yerine başka şekilde bir yemin etmek müsaadesi bahşediyorsa böyle bir dinî cemiyetin azası olan avukat o formül dairesinde yemin edebilir.

(3) Eğer bir avukat dinî mahiyette yemin etmek istemediğini beyan ederse o takdirde yemin formülünün allaha dair olan son sözleri söylenmeden yemin ettirilebilir.

Mat 20 — (1) Her avukat, nezdinde çalışmağa mezun kılındığı mahkemenin bulunduğu yerde ikametgâh edinmeğe ve yazıhane açmağa meçpurdur. Cıvar yerlerin ne dereceye kadar bu fıkra hükmünün ifade ettiği manada yerler telekki edilmesi lâzımgeldiği meselesini Atliye Vekili tayin eyler.

---

[1] Alman mehakim teşkilâtı bizim mehakim teşkilâtımızı asla karşılamaz. Onun için Alman hukukuna göre gayet sipesifik ıstılah mahiyetinde olan kelimeleri tercemeye imkân görmeyoruz. Bu yüzden bu kanunun tercemesi sırasında mahkeme isimlerini aynen Almanca olarak kullandık. Mamafi okuyuculara takribi bir fikir vermiş olmak için söyliyelimki: *Amtsgericht* bizim sulh mahkemesini, *Landgericht* ise asliye mahkemesini ve *Oberlandsgericht* ise mülga istinaf mahkemelerini, biraz kabacada olsa *(= gnosso modo)* karşılıyabilir.

186

(2) Avukat, avukatlık odası reisinin müsaadesi olmadan ne bir yazıhane şubesi açabilir ve ne de yazıhanesinin dışında iş günleri ve saatları tesis edebilir.

(3) Eğer bir avukat, aynı zamanda muhtelif mahkemeler nezdinde çalışmak müsaadesini haizse onun bu yerlerden hangisinde ikametgâh tesisine ve yazıhane açmağa meçpur olduğunu atliye vekili tayin eyler.

(4) Atliye vekili, 1 inci ve 2 inci fıkralardaki hökümlere istisna teşkil eden hal tarzları kabul eyliyebilir; bu istisnaî hal tarzları hakkındaki kararlar geri alınabilir.

Gerek bu nistisnaî mahiyette alınan kararlar ve gerekse 3 üncü fıkraya tevfikan ikametgâh ve yazıhane yeri tayini bir takım mükellefiyetlerle bağlı olabilir. Bu türlü mükellefiyetlere tevfikan bir tebliğat mümessili tayin olunması icap ettiği takdirde, bu mümessile dahi, avukata yapıldığı üzere, makbuz mukabilinde tebliğat yapılabilir. (Alman hukuk usulü muhakemeleri kanunu mat. 198, 212 a). Tepliğat mümessili tayin edilmiş olan veya edilebilen yerde mümessile yapılmıyan tepliğat doğrudan doğruya postayla avukata yapılabilir.

(5) Avukatın, nezdinde avukatlık etmeğe mezun olduğu bir müçtemi mahkemenin bulunduğu yerde yazıhanesi olmamasından dolayı, müekkilinin temsili sırasında bu müekkiline sebebiyet verdiği fazlai masarifi diğer taraf (mahkûm olduğu takdirde) ödemeğe meçpur değildir.

Mat 21 — (1) Her mahkeme nezdinde avukatlık etmeğe mezun olan avukatların bir listesi o mahkemede bulunmak lâzımdır. Bu listeye kayıt avukatlık müsaadesinin istihsalinden sonra yapılır. Bu listede, avukatlık müsaadesinin tarihi, avukatın ikametgâhı ve yazıhanesinin yeri işaret edilir.

(2) Avukat sıfat ve mesleğinin istilzam eylediği salâhiyet bu listeye kayıtla başlar.

(3) Avukat ikametgâhını veya yazıhanesini değiştirdiğ takdirde bu türlü değişiklikleri, bu listeye kayıt için, haber vermeğe meçpurdur.

Mat 22 — Avukatlık müsaadesi şu hallerde geri alınır:

(1) Eğer Avukat ahval ve şeraiti, ve iktisadî idare ve yaşayışı hak arayıcının (müşterilerinin) menfaatlarını tehlikeye koyarsa,

(2) Eğer avukat, avukatlık mesleğinin şeref ve haysiyetini muhil bir iş işlerse,

(3) Eğer avukat cismanî noksanlığı veyahut cismanî veya aklî kuvvetlerinin zayıflığı yüzünden avukatlık mesleğinin, kanuna tevfikan, icrasında daimî iktidarsızlık gösterirse,

(4) Eğer avukat, müsaadesini istihsal eylediği andan itibaren üç ay zarfında 20 inci mattede gösterilen yerde ikametgâhını tespit etmezse ve

187

yazıhanesini tesis eylemezse veyahut 20 inci maddenin 4 üncü fıkrasına tevfikan kendisine tahmil edilen mükellefiyetleri ifa etmeksizin bir ay geçirirse,

(5) Avukat ikametgâhını terkeder ve yazıhanesini kaparsa,

(6) Avukat, kendisine avukatlık müsaadesi verildiği anda, cezaî bir mahkûmiyetten dolayı, kamu hizmetlerinde kullanmaktan memnu olupta bu cihet müsaade verildikten sonra malûm olursa bütün bu hallerde avukatlık müsaadesi geri alınır.

Mat 23 — (1) Bundan başka, avukatın mesleğile telif olunamayan bir kamu vazifesi yapması veya bir iş görmesi halinde de müsaade geri alınır.

(2) Eğer bir avukat, aynı zamanda avukatlık mesleğini de icra etmeksizin, bir kamun (beledî olsun dinî olsun) hizmetini veyahut esas vazife olarak Alman milli sosyalist partısinde (NSDAP) veya onun talî teşkilâtında veya ona bağlı cemiyetlerde ve teşekküllerde bir vazifeyi muvakkat mahiyette (yani deneme mahiyetinde veya istenildiği anda ihbarla çıkmak veya yol vermeye tâbi bulunmak kaydıyla) üstlenirse böyle bir avukatın müsaadesinin bu mattenin birinci mattesine tevfikan geri alınması ancak bu vazifelerin başlamasından iki yıl geçtikten sonra mümkündür.

Mat 24 — Mahkeme karariyle kendi mameleki üzerinde tasarruftan memnu olan avukatın, avukatlık müsaadesi geri alınır.

Mat 25 — Avukatlık müsaadenamesinin geri alınması, Atliye vekiline aittir. Bu husustan önce barolar birliği reisi dinlenir.

Mat 26 — (1) 22 inci mattenin 1 3 üncü fıkralarının veya 23 üncü mattenin, avukatlık müsaadenamesinin istirdadı için öngördüğü şartlar ortada olduğu takdirde Atliye vekili alâkadar avukata avukatlık müsaadesinin geri alınması icap ettiğini ve bunun sebeplerini yazılı olarak bildirir.

Avukat, kendisine yapılan bu tepliğattan itibaren bir ay zarfında avukatlık musaadesinin geri alınmasını müstelzim görülen sebeplerin filhakika mevcüt olup olmadığının objektif bir surette tesbiti zımnında meselenin haysiyet mahkemesinde tetkik ettirilmesini atliye vekilinden yazılı olarak isteyebilir. Eğer avukat, bu müttet zarfında, müsaadenamesinin geri alınması hususunda vekâletçe verilen böyle bir kararın tetkikini istemezse geri alma kararı artık kat'iyet kesbeder.

(2) Bundan başka, bu kanunun 22 inci mattesinin 1- 3 üncü fıkralarında ve 23 üncü mattesinde, müsaadenin geri alınması hususunda öngörülen sebep lerin mevcudiyeti haysiyet mahkemesince objektif olarak tespit ve karar altına alınmış olduğu takdirde dahi avukatlık müsaadesi geri alınır. Musaadenin 23 üncü matte hökmüne tevfikan geri alınması icap ettikte, bu matte mucibince avukatın memnu bulunduğu meşgaleyi onun, muayyen olan bu

188

aylık mühlet zarfında terk eylememesi halindede avukatlık müsaadesi geri alınabilir, bu bir ayın geçmesinden önce müsaade geri alınamaz.

Mat 27 — (1) Bu kanunun 22 inci mattesinin 4-6 ıncı fıkralarıyla 24 üncü mttaesinin öngördüğü hallerde, müsaadenin geri alınmasından önce alâkadarın dinlenmesi lâzımdır.

(2) Müsaadenin geri alındığını tazammun eyleyen karar geri almanın sebeplerini de ihtiva etmek meçpuriyetindedir.

Mat 28 — (1) Avukatın ölümü veya avukatlık müsaadesinin verdiği haklardan vazgeçmesi veyahut avukatlık müsaadesinin geri alınması veyahut avukatın mahkeme kararıyla avukatlık meslekini icradan menedilmesi hallerinde ismi avukatlar listesinden silinir.

(2) Bu suretle meslekten ayrılmış olan avukatlar, hatta müsaadelerinin geri alındığını bildiren bir ilâve yapmak auretile dahi, «avukat» unvanını taşımağa mezun değildirler; mamafi İmperatorluk avukatlar odası (Barolar birliği) reisinin teklifi üzerine, atliye vekili tarafından bu nevi eski avukatlara, mesleki unvanlarının taşınmasına kararda verilebilir.

Mat 29 — (1) Muvakkaten meslekî vazifesini yapmaktan memnu olan bir avukat, prensip itibarıyla, ancak diğer bir avukat tarafından veyahut avukatlık deneme veya namzetlik hizmeti gören bir hakim muavini tarafından temsil olunabilir. Mamafi böylece vazifesini yapmaktan muvakktan alikonulan avukatın vazifesinin temsil yoluyla görülmesi, istisnaen, hakimlik liyakati kanuniyesini ihraz etmiş vu Alman İmperatorluğunda memurluk mesleğine girebilmek için zarurî olan şartları nefsinde cemeylemiş bulunan kimselere dahi tevdi olunabilir.

(2) Bir avukatın temsili aynı mahkeme nezdinde çalışmağa mezun olmıyan bir avukat tarafından yapılmak icap ettiği taktirde böyle bir temsilin icapeylediği müsaade atliye vekâletinden istihsal olunmak lâzımdır.

(3) Bu mattenin 1 inci fıkrasında bahis mevzuu olan mümessiller hakkında hukuku usulü muhakemeleri kanununun 157 inci mattesinin 1 inci ve 2 inci fıkraları hökümleri kabilitatbik değildir; mutlaka bir avukat tarafından takibi mçpurî olmayan hallerde bir avukatın vazifesi, deneme hizmetinde bulunan hâkim muavinleri tarafından veya yetişmek üzere bir avukat nezdinde verilmiş olan hakim namzetleri (=*Gerichtsrefendar*) tarafından istenildiği veyahut muavinlerle namzetler bu vazifeleri avukatın yardım ve nezareti altında yaptıkları takdirde dahi yokariki höküm muteberdir.

Mat 30 — Kendisi için bir mümessil tayin olunan avukatın ölümü halinde gerek mümessil tarafından ve gerekse bu mümessile karşı diğer tarafça, avukatın ölümünden önce, yapılmış olan muameleler, avukatın, mü-

184

messil tayini veyahut hukukî muamelelerin yapılması anında artık yaşamadığı sebebiyle hükümsüz sayılamazlar. [1]

İkinci fasıl

AVUKATLARIN HAKLARI VE VAZİFELERİ

Mat 31 — (1) Avukat, vazifesini, ettiği yemin dairesinde şuurluca ve sadakatla yapmak meçpuriyetindedir.

(2) Avukat, meslekî çalışmaları dışında dahi, mesleğinin hukukun hâdimi sıfatiyla ondan beklediği itimat ve itibarı haiz oldoğunu ispata meçpurdur.

Mat 32 — Avukat şu hallerde meslekî vazifesini ifadan imtina eder:

(1) yapılacak muamele (= İşlem) meslekî vazifesi ile tezat teşkil ederse,

(2) Kendisinden beklenen meslekî muameleyi, ayni hukukî mesele zımnında, muhalif taraf lehine zaten ifa etmişise,

(3) Kendisinden beklenen muamele vaktıyla kendisinin, hakim sıfatiyle halline iştirak eylediği bir hukukî nizaa taalluk eyliyorsa;

(2) Bundan başka, müekkiline daimî bir iş mukavelesiyle veya buna benzer daimî iş münasebetleriyle bağlı bulunan avukat dahi, hakem mahkemelerinde halli icap eden nizalar da dahil olmak üzere; müekkilinin bütün medenî hukuk ihtilâflarında, cezaî ve idarî davalarda dava vekili sıfatiyle meslekî vazife üstlenmekten (= deruhte etmekten) memnudur.

Mat 33 — (1) kanunca avukat istihtamı meçpurî olan ahvalde ancak mahkemeye çıkmağa salâhiyeti olan bir avukat dava vekili safatiyle hareket etmek hakkını haizdir.

(2) Bununla beraber, davaya bakan mahkeme tarafından yapılması gereğen beyyine toplama muameleleri de dahil olmak üzere şifahî usulü muhakemede her avukatın, tarafların müdafaasını deruhte eylemesi mümkün olacağı gibi, davaya çıkmağa mezun olan salâhiyetli avukatın bu salâhiyeti kendisine temsilen devredeceği her avukat tarafların haklarının müdafaasını üstlenebilir.

Mat 34 — İkametgâhından bir haftadan fazla bir müttet için uzaklaşmak istiyen bir avukat bir mümessil tayin etmeğe ve keyfiyetten, nezdinde

[1] Bu matte elimizdeki daktilo edilmiş almanca surette de vuzuhsuzdur. Terceme aslındaki gibi yapılmıştır. kanunun rsmî ve matbu aslını görmek, deha duğru anlsyış için elzemdir.

190

çalıştığı mahkeme reisini ve ikametgâhının daireikazası içinde bulunduğu AG mahkemesini haberdar etmeğe ve mümessilin ismini bildirmeğe meçpurdur.

Mat 35 — Kendisinden meslekî vazifesinin ifası istenen avukat, bu talebi kabul etmediği takdirde ret sebebini derhal izah eylemek meçpuriyetindedir; aksi halde gecikmeden doğan zarar ve ziyanı tazmin etmekle mükelleftir.

Mat 36 — (1) Avukat, yaptığı masraflarla ücretini almadan dava evrakını müekkiline geri vermek meçpuriyetinde değildir.

(2) Vekâlet mukavelesinin hitamından beş yıl sonra dava evrakını muhafaza hususunda avukata terettüp eyliyen vazife sona erer; müekkil dava evrakını istirdada davet olunupta onları, kendisine bu hususta yapılan ihtardan itibaren altı ay zarfında almadığı taktirde, muhafaza vazifesi anılan beş yılın hitamından önce de; bu altı ayın sonunda hitama erer.

Mat 37 — Müekkil ile avukat arasındaki mukavelelerde müekkilinin zararziyan davası beş yıl sonunda mururu zamana oğrar (= yıllanır).

Mat 38 — Hukuk usulü muhakemeleri kanununun öngördüğü hallerden başka: bir mahkemeye gelen davanın avukat marifetiyle takibi meçpurî olupta taraflar haklarını müdafaaya ehil bir avukat bulamazlarsa ve davaya devam da neticesiz ve faydasız görülmezse mahkeme, taraflara talepleri üzerine; bir avukat tayin edebilir.

Mat 39 — (1) Davanın avukat marifetiyle takibi kanunen meçpurî olmayan ahvalde kendisine atlî muzaharette bulunulması kabul olunan tarafa, davaya bakan mahkeme tarafından, talebi üzerine ve ücreti bilâhara ödenmek üzere bir avukat tayin olunabilir.

(2) Mahkeme dışında tespiti ve toplanılması icap eden delillerin tespitinde hazır olmak veya davaya bakan mahkeme nezdinde davayı takıp eyleyen avukat ile temasta bulunmak için mahkemece hususî bir avukat tayini ancak ahvalin bunu icap ettirmesi taktirinde mümkündür.

Mat 40 — Kendisine bir avukat tayinini istiyen tarafın bu talebinin mahkemece rettolunması halinde bu taraf hukuk usulü mahkemeleri kanununa tevfikan itiraz ve müracaat yollarından istifade eder.

Mat 41 — (1) Mahkemece tayini icap eden avukat mahkeme reisi tarafından bu mahkeme nezdinde çalışan avukatlar arasından seçilir. Eğer bir yerde muhtelif AG mahkemesi mevcut olduğu takdirde mahkeme reisi başka bir AG mahkemesi nezdindeki müsaadeli avukatlardan birini seçebilir. Eğer bir AG mahkemesi nezdinde hiç bir müsaadeli avukat yoksa veya müsaadeli avukatlar vekâletten memnu iseler ayni yerin (daireikazasına) bağlı bir başka mahkeme nezdindeki avukat dahi mahkemece tayin oluna-

bilir. Eğer burada bir avukat yoksa civar bir AG mahkemesi veya bir mafevk LG mahkemesi nezdindeki müsaadeli avukatlardan birini tayin olunur.

(2) 99 uncu mattenin 2 inci fıkrasının öngördüğü ahvalde, avukat delillerin tesbitinin icap eylediği veya temsili icap eden tarafın ikamet ettiği yerdeki AG mahkemesinin talebiyle tayın olunur.

(3) Böyle bir avukat tayini kararı aleyhine tarafça veya avukatça hukuk usulü muhakemeleri kanununa tevfikan itiraz olunabilir.

Mat 42 — Mahkemece fakir bir tarafı müdafaa için tayin edilmiş olan bir avukatın mahkemenin bulunduğu yerde ikametgâh sahibi olmaması yüzünden sebebiyet verdiği fazla masrafları diğer taraf (davayı gaybettiği taktirde) ödemek meçpuriyetinde değildir.

Mat 43 — 38 inci mattenin öngördüğü ahvalde: mahkeme tarafından tayin edilmiş olan avukat kendisine , ücret nizamnamesinin hökümlerine tevfikan münasip bir avans verilmedikçe vekâleti rettedebilir.

Mat 44 — (1) Avukatın, ceza davalarında müdafaa vazifesini üstlenmesi meçpuriyetini, ceza usulü muhakemeleri kanunu tespit eyler.

(2) Ceza usulü muhakemeleri kanununun 144 üncü mattesine tevfikan avukatın (müdafiin) tayini LG veya AG mahkemeleri reisine ait bulunduğu ahvalde: bir mahkemenin bulunduğu yerde oturan avukatlarla aynı mahkemenin daireikazası içinde oturupta bu mahkeme için müsaadeyi haiz bulunan avukatlar hakkında da aynı höküm caridir . Mahkemenin bulunduğu yerde oturmayan avukatın , seyahat masrafı ve ikamet yevmiyesi istemeğe hakkı yoktur.

(3) 18 inci mattenin 3 üncü fıkrasına tevfikan kandisine muvakkaten avukatlık müsaadesi verilen avukat, mahkemenin bulunduğu yerde ikamet eden bir avukat bulunmadığı taktirde , ceza usulü muhakemeleri kanununun 144 üncü mattesinin öngördüğü haller için vekil olarak tayin olunabilir.

Mat 45 — Avukat, yanında hazırlık hizmetinde bulunan hâkim namzetlerine *(Gerichtsreferendare)* yol göstermek ve onların , amelî işleri öğrenmeğe imkân ve fırsat vermekle mükelleftir .

Üçüncü Fasıl

BAROLAR BİRLİĞİ (ALMAN AVUKATLAR ODASI)

Mat 46 — (1) Alman mahkemelerinde avukatlık müsaadesini haiz olan her avukat barolar birliğinin (alman avukatlar odasının) azasıdır.

(2) Barolar birliği medenî haklardan istifade eder Bu birlik

142

hökmî şahsiyeti haiz olup haklarını kullanmakta ve vazifelerini ifada müstakıllen hareket eder.

(3) Barolar birliği ile onun uzuvlarının ve diğer mülhak teşekküllerinin teftiş ve murakabesi Alman atliye vekiline aittir.

Mat 47 — Deneme ve namzetlik devresini geçirmekte olan hâkim muavinlerinin yetişmelerine yardım etmek ve onlara ödenmesi icap eden aidatı temin eylemek vazifesi İmparatorluk hukuk odasının (= *Reichs- Rechtskammer*) vazifesidir.

Mat 48 — (1) Alman barolar birliği, vazifelerinin ifasına gereğen parayı başka menbalardan tedarik edemediği taktirde azasından aidat tahsil edebilir.

(2) Birlik azasının ödemeğe meçpur olduğu aidatın tespitinde onların iktisadî vaziyetlerinin gözönünde tutulması lâzımdır. Aidatın nispeti münasip surette derecelendirilir.

(3) Ödenmesi geçiken aidat, barolar birliği reisi tarafından tanzim edilen ve kabili icra bulunduğu ayrıca icra dairesince tastik olunan bir ödeme emri üzerine, hukuk ilâmlarının infazına mütcallik ahkâm dairesinde, tahsil olunur.

Mat 49 — Barolar birliğinin uzuvları şunlardır:

Reis,

Riyaset divanı,

Meçlis (= *Beirat*),

Baroların reisleri),

Barolar,

Haysiyet divanı (= *Ehren gerichtshof*),

İnzibat mahkemesi (= *Ehrengericht*).

Mat 50 — (1) Barolar birliği reisi, barolar birliğini gerek mahkemede və gerek başka işlerde temsil eder.

(2) Barolar birliği reisi, bu birliğin riyaset divanının teklifi üzerine ve Alman millî sosyalist hukukçular birliği reisininde muvafakatıyla, Atliye vekili tarafından beş sene için tayin olunur.

Mat 51 — (1) Barolar birliğinin riyaset divanı bu birlik reisinin müşavir yardımcısıdır; riyaset divanı beş avukatla bir o kadarda yedek azadan terekküp eder. Azadan birisi bu hey'ette daimî surette reise vekâlet eder.

Yedek aza da dahil olduğu halde, riyaset divanının bütün azaları barolar birliği reisinin teklifi ve Alman millî sosyalist hukukçular birliği reisinin muvafakatıyla Alman Atliye vekili tarafından beş yıl için tayin olunur.

(2) Bu müttetin hitamından evvel vazifesinden ayrılan azanın yerine yedek aza geçer. Yedek azanın vaktinden evvel vazifesinden ayrılması halinde, kalan zaman için, birinci fıkranın koyduğu şartlara tevfikan, yeni bir yedek aza tayin olunur.

193

(3) Riyaset divanı, teşrii uzuvlar taraflarından, yüksek devlet makamlarından, yüksek mahkemelerden veya haysiyet divanı tarafından vaki talepler üzerine avukatlık mesleğine ve avukatlık hukuk ve mevzuatına dair mütalâalar vermeğe meçpurdur.

Mat 52— (1) Meçlis (= *Beirat*), riyaset divanından, barolar birliği reisinden, ve baroların reislerinden veya onların mümessillerinden terekküp eder.

(2) Meclis mühim meseleler hakkında barolar birliği reisine yardım eder ve ona mutalâa verir.

(3) Aşağıdaki hallerde reis, meçlisin reyini almak meçpuriyetindedir:

a) barolar birliğinin tesisinde ve bütçesinin tanziminde,

b) yıllık hesapların tesfiyesinde ve kapatılmasında ve

c) barolar birliğinin nizamnamesinin tadilinde.

Mat 53 — Barolar birliği reisinin, riyaset divanının ve meçlisinin çalışma tarzları. Riyaset divanının da mütalâası alınmak şartıyle birlik reisinin tanzim eyliyeceği bir dahilî nizamname ile tespit olunur.

Mat 54 — (1) Her OLG mahkemesi daireikazasında, bir reisin idaresi altında çalışan, bir baro teşkil olunur.

Barolar medenî haklardan istifade etmezler.

(2) Baro reisleri, barolarının yardımlarıyla ve şahsî mesuliyetleri altında, barolar birliğine terekküp eyleyen vazifeleri, kendi barolarının bulunduğu dairelerde, ifa eylerler.

Baro reisleri vazifelerinin ifasında barolar birliği reisinin talimatına ittibaa meçpurdurlar.

(3) Atliye Vekili lüzum halinde aynı OLG mahkemesinin daireikazasında ikinci bir baro teşkilini emredebilir.

Mat 55 — (1) Baroların reisleri, barolar birliği reisinin teklifi ve millî sosyalist hukukçular birliği reisinin muvafakatı üzerine Alman Atliye Vekili tarafında beş yıl için tayin olunur.

(2) Baro, baro reisinin yardımcısı ve müşaviridir. Baro idare heyeti azaları, her iki yılda yarısı yenilenmek şartıyle, baronun ait olduğu daireikaza avukatları arasından dört yıl için seçilir. Seçim, Atliye Vekilinin tastikına iktiran eder.

(3) Müttetinin hitamından önce ayrılan aza yerine, kalan müttet için, yeni aza tayin olunur.

Mat 56 — Barolar birliği reisi, baro reislerinin teklifi üzerine, bir barolar dahilî nizamnamesi yapar. Bu nizamname ile işlerin idare heyeti azası arasında tevzii ve baroya müteallik vekâlet ve temsil münasebetleri tanzim olunur.

Mat 57 — Baro reisi, kendi kazadairesinde bulunan avukatlarla avukat yamaklarına, vazifelerinde vaki hafif ihmallerden dolayı ikaz veya takbih cezası verebilir, Bu cezaların bir avukat hakkında tatbiki icap ettikte baro reisi, ceza kararını vermezden önce, baro azasından mürekkep en azdan üç kişilik daimî bir komisyonun mütalâasını almağa meçpurdur.

Mat 58 — Baro reisi, barolar birliği azası arasından veyahut aza ile onları tevkil eden arasında tahattüs edecek ihtilâflarda talep üzerine, mutavassıtlık eder.

Mat 59 — Baro reisi, barolar birliği azasından birisiyle onu tevkil eyleyen arasında tahattüs edecek ihtilâfların halli için bir OLG mahkemesi daireikazası dahilinde bulunan mahkemeler tarafından istenilen mütalâaları verir.

Mat 60 — (1) Avukatlar ve avukat yamakları barolar birliği reisinin veyahut baro reislerinin kanunî salâhiyetlerine binaen vaki davetlerine icabete, istenilen mukarreratı ittihaza ve bu maksatların istihsaline matuf olan emirlere itaata meçpurdurlar.

(2) Bu kabil emirlere itaat etmiyenlere 300 marka kadar para cezası verilebilir .

Cezanın verilmesinden önce alâkadara, kendisine ceza verileceğine dair yazılı ikazname göndermek lâzımdır.

Mat 61 — Barolar birliğinin ve onun uzuvlarının vazifeleri ve çalışma tarzı, nizamnamesinde teferruatiyle tesbit olunur.

Nizamnamenin tadili, bu kanunun verdiği salâhiyet dairesinde, barolar birliği reisinin cümlei salâhiyetinden olup tadilât dahi nizamnamenin yapıldığı veçhile ilân olunur.

Mat 62 — Barolar birliği reisi, her yıl atliye vekiline barolar birliğinin faaliyeti ve vaziyeti hakkında bir rapor vermekle mükelleftir.

Mat 63 — Barolar birliğinin ve onun uzuvlarının her türlü evrak ve muameleleri, emirleri ve tebliğleri ve bu müesseselere tevcih olunacak evamir ve tebliğat ve evrak, ihtiva eyledikleri akitler tesçili mutazammın olmadıkları nisbette, harçtan ve damga resminden muaftırlar.

Dördüncü fasıl
İNZİBATÎ MUAMELELER

Mat 64 — Vazifelerini ifa etmiyen avukat ve avukat yamağı, 57 inci mattenin öngördüğü mücazat kâfi gelmediği taktirde, inzibat mahkemesince tecziye olunur.

Mat 65 — (1) İnzibat mahkemesince verilecek cezalar şunlardır:

195

1. Avukatlar için: ihtar, tevbih, 5000 marka kadar para cezası, avukatlıktan ihraç,

2. Avukat yamakları için: ihtar, tevbih, 500 marka kadar para cezası, avukat namzetliği hizmetinden ihraç.

(2) Tevbihle para cezası bir arada hökmolunabilir.

(3) Baro reisinin, 57 inci mattenin verdiği salâhiyete tevfikan ikaz veya takbih cezası hökmetmiş olması inzibat mahkemesince tecziyeye mani teşkil etmez.

Mat 66 — Bir avukatın veya avukat yamağının yamaklık hizmetine girmesinden önce veya sonra hiç bir namzetlik hizmetini geçirmiyen bir avukatın avukatlık müsaadesini istihsalden önce işledikleri fiillerden dolayı bunlar, meslekten çıkarmayı müstelzim olmadıkça, inzibat mahkemesince muamele yapılamaz.

Mat 67 — (1) Bir avukat veya avukat yamağı aleyhine mucibitecziye bir fiilden dolayı cezaî takibata başlandığı taktirde bu cezaî takibat esnasında aynı fiillerden dolayı inzibat mahkemesince takibat icrası talik olunur. Mamafi böyle bir takibata rağmen inzibat mahkemesi avukatın icrayivekâletten menini kararlaştırabilir.

(2) Cezaî takibat naticesinde avukat yamağı aleyhine kamu hizmetlerini üstlenmeği (memur olmayı) men edici bir ceza hökmü sadır oldukta avukat yamağı, bu ilâmın neticei hukukiyesinden olmak üzere, namzetlik hizmetinden ihraç olunur.

(3) Cezaî takibat neticesinde beraat kararı verilmiş oldukta: cezaî takibat esnasında ortaya çıkan diğer fiillerden dolayı inzibatî takibat icrası ancak bu fiillerin müstakillen ve ceza kanununun öngördüğü fiillerin olgularından ayrı olarak inzibat mahkemesince tecziyeyi müstelzim olmalarına bağlıdır.

(4) Cezaî takibat neticesinde kamu hizmetleri üstlenmeği men edici bir höküm sadır oldukta ayrıca inzibatî takibat icrası veya zaten açılmış olan takibatın devamı icap edip etmiyeceği hususunda karar vermek inzibat mahkemesinin takdirine bağlıdır. Ceza ilâmınca sabit olan fiiller hakkında inzibat mahkemesi müttefikan yeniden tahkikat icrasını kararlaştırmış olmadıkça bu fiiller inzibat mahkemesini de bağlar.

(5) Maznunun gaybubeti dolayısiyle ceza mahkemesince duruşma yapılmadığı taktirde bu mattenin 1 inci fıkrasının hökmü tatbik olunmaz.

Mat 68 — Bu kanunun aşağıki hökümlerinden hilâfı anlaşılmadıkça, inzibatî takibat hakkında, ceza usulü muhakemeleri kanununun jürili mah-

kemelerin [1] (= *Schöffen gericht'lerin*) dairei salâhiyetine giren fiillere mütedair hökümleriyle mahkemeler teşkilâtı kanununun 11 No. 155-176 ve 184-198 inci maddelerinin hökümleri tatbik olunur.

Mat 69 — (1) Barolar nezdindeki teşekkül eden inzibat mahkemeleri birinci derecede inzibat mahkemeleridir.

(2) Barolar birliği nezdinde teşekkül eden haysiyet divanı ikinci derecede inzibat mahkemesidir.

Mat 70 — (1) Alman barolar birliği reisi, Alman hukuk odası reisi ve baro reisleri hakkında inzibatî ceza vermek salâhiyeti münhasıran barolar birliği nezdinde müteşekkil haysiyet divanına aittir.

(2) Divanın verdiği kararlar kat'idir.

Mat 71 — (1) Barolar nezdindeki inzibat mahkemeleri beşer azadan terekküp eder. Baro reisi inzibat mahkemesinin de reisidir. Baro reisi her çalışma yılı başında baro azası arasından reis vekili ve inzibat mahkemesi aslî ve yedek azasını tayin ve bunların kararlara iştirak için takip edecekleri cezayi tesbit eder.

(2) Baro reisi her çalışma yılı başnda lüzum gördüğü taktirde inzibat mahkemesi içinde müteattit daireler kurarak işleri bir yıl için, bunlar arasında tevzî eyler. Bunların resilerini aslî ve yedek azalarını tayin eylemek hakkı da baro reisine aittir. Aslî ve yedek azanın kararlara iştirakteki sıralarını, beher çalışma yılı için, tayin etmek salâhiyeti her dairenin reisine aittir; mamafi bu husustaki kararların ittihazında baro reisinin muvafakati alınmak lâzımdır.

(3) baro reisi, inzibat mahkemesi reisliğini ifadan, divanıhaysiyet azalığına tayin edilmiş bulunmak dolayısıla, memnu bulunursa bu tektirde dahilî nizamnamenin (bu kanunun 56 ıncı mattesine bak) tayin edeceği aza reise vekâlet eder.

(4) Yukarıki fıkralara tevfikan alınan kararın, iş yılının hitamından evvel degiştirilmesi ancak inzibat mahkemesinin veya bir dairesinin çok yüklü bulunması, yahut azanın çekilmesi veya ifayı vazifeden daimî memnuiyeti gibi hallerin icap eylediği zaruretler altında kabildir.

(5) İnzibat mahkemesini teftiş ve mürakaba etmek salâhiyeti baro reisine aittir.

---

[1] Almanyadaki *Schöffen gericht* cinayet mahiyetinde sayılan bazı suçlara bakmak üzere teşkil olunmuş Almanyaya has mürettep bir mahkemedir. İlk instans mahkemesi (bidayit mahkemesi) mahiyetinde olan *Amtsgericht* (tek hâkimli olduğu halde *Schöffen gericht* üç kişiden terekküp eder. Bunlardan birisi o mahallin AG mahkemesi hâkimidir. Bunun reisliği altında içtima eden diğer iki kişiden ikisinin veya hiç olmazsa birisinin hukukçu olmaması yani, halktan bulunması lâzımdır; diğer birisinin de AG mahkemesi hâkimi olması mümkündür.

197

Mat 72 — İnzibatî takibat icrası, maznun avukatın, şikâyet vaki olduğu zaman avukat veya avukat yamağı sıfatiyle tâbî bulunduğu baro nezdindeki inzibat mahkemesine aittir.

Mat 73 — (1) İlk tahkikat yapılması hususundaki talep filî veya hukukî sebeplerden dolayı inzibat mahkemesince ret olunabilir.

(2) Bu ret kararı aleyhine mütteiumumilikçe derhal itiraz olunabilir.

(3) Hakkında ilk tahkikat yapılmasına karar verilen maznun avukat bu karar aleyhine ancak inzibat mahkemesinin salâhiyetsizliği noktasından itiraz edebilir.

Mat 74 — (1) İnzibat mahkemesi duruşmanın ilk tahkikatsız yapılmasına karar verebilir.

(2) Bu karara itiraz olunamaz.

Mat 75 — İlk tahkikatı OLG mahkemesi reisi tarafından tayin edilen bir hâkim idare eder.

Mat 76 — Maznun avukatın muvakkaten tevkifi ve nezaret altına alınmasına veya ihzarı caiz değildir.

Mat 77 — Ceza usulü muhakemeleri kanununun 66 ıncı ve 232 inci mattelerinin koştuğu şartlar mevcut olmasa dahi, ilk tahkikat esnasında şahitlere ve ehlihipreye yemin ettirilebilir.

Mat 78 — Mütteiumumilikçe ilk tahkikatın tamamlanması talep olunupta tahkikat hakimi bunu kabul etmezse hakim meseleyi inzibat mahkemesinin kararına iktiran ettirmeğe meçpurdur.

Mat 79 — Tahkikatın neticesi, ilk tahkikatın kapanmasından sonra, maznun avukata talebi üzerine tebliğ olunur.

Mat 80 — İttianame suçlu avukatın ittiham olunduğu fiilleri etraflıca ihtiva eylemek ve duruşma esnasında toplanacak delilleri de almak meçpuriyetindedir.

Mat 81 — Aleyhindeki takibatın durdurulmasına veya aleyhinde duruşma açılmasına karar verilen suçlu avukat hakkında aynı suçtan dolayı yeniden tahkikat yapılabilmesi ancak, takibatı durdurma kararından itibaren beş sene zarfında ve yeni fiiller veya deliller bulunmuş olmak şartıyle mümkündür.

Mat 82 — Duruşmanın açılmasına mütedair kararda avukata isnat olunan fiillerin tafsilatiyle anılması lâzımdır.

Mat 83—İttianame, duruşma celpnamesiyle birlikte maznuna tepliğ olunur.

Mat 84—Duruşmanın zabıtları, baro azasından olmıyan inzibat mahkemesi reisinin, ve bu mahkemenin daireikazası içinde oturan avukatlar arasından seçeceği bir avukat tarafından idare olunur.

Mat 85 — Duruşma alenî değildir. Barolar birliğinin azaları müzakereleri dinliyebilirler. Başka kimselerin müzakereleri dinliyebilmeleri reisin müsaadesiyle mümkündür.

Mat 86 — (1) Usulüne tevfikan duruşmaya davet olunan maznunun duruşmalara gelmemesi tektirinde de inzibat mahkemesi duruşma yapıp kararını verebilir.

(2) İnzibat mahkemesi maznunun bizzat gelmesini ve gelmediği taktirde mümessilinin de duruşmaya kabul olunamıyacağını maznuna emir ve tefhim edebilir.

Mat 87 — Duruşmada, duruşmanın açılması kararının okunmasını müteakip, bir raportör (= *Berichterstatter*) tarafından, şahitlerin gıyabında, o vakta kadar yapılan tahkıkatta ve duruşmanın açılması kararında anılan fiillerin eriştirdiği neticeler hakkında izahat verir.

Mat 88 — İnzibat mahkemesi, taleplerle, feragatlarla veya önce verilmiş olan kararlarla bağlı olmaksızın, tahkikatın hudutlarını serbesçe tayin eder.

Mat 89 — (1) Şahitlerin veya ehlihibrenin duruşma esnasındamı yoksa niyabet yolıyla bir hakim marifetiylemi dinlenmeleri lâzım geldiğini inzibat mahkemesi serbestçe taktir eyler.

Niyabet yoluyla delil tespiti için inzibat mahkemesinden alınması gereken bu karar tahkikatı geciktirecekse, bizzat inzibat mahkemesi reisi dahi niyabet tahkikatı emredebilir.

(2) Niyabet tahkikatı hakkında, mahkemeler teşkilâtı kanununun 159 ve 165 inci matteleri hökümleri uyumluca tatbik olunur.

(3) Şahitlerin veya ehlihiprenin duruşmaya gelmelerinin, uzak mesafe veya diğer sebeplerle men'edilecegi yolunda bir mahzur mevcut deiğlse, maznun avukatın veya mütteiumuminin talebi üzerine, şahitlerin veya ehli hiprenin duruşma esnasında dinlenmeleri meçpuridir.

Mat 90—Duruşmaya gelmiyen veya gelipte ifade vermekten veya yemin etmekten imtina eden şahit ve ehlihipreler aleyhinde, talep üzerine ihzarî tetbirler almak ve ceza vermek salâhiyeti bunların ikametgâhlarının bulunduğu ikametgâhları mevcut olmadığı takdirde sakin oldukları yerlerin AG mahkemesine aittir.

Mat 91—Duruşma esnasında dinlenmeleri meçpurî olmadığından dolayı duruşma dışında dinlenen şahitlere ehlihiprolerin ifadeleri, mütteiumumiliğin veya maznun avukatın veyahut inzibat mahkemesinin talebi üzerine, duruşma esnasında okunur.

Mat 92—İtirazlar ve şikâyetler üzerine karar vermek hakkı u şmakamlara aittir:

199

a) İnzibat mahkemesi veya onun reisi tarafından alınan tetbirlere ve kararlara karşı vaki itirazlar hakkında karar vermek hakkı haysiyet divanına aittir.

b) Diğer ahvaldeki itirazlar ve şikâyetler hakkında OLG mahkemesi karar verir.

Mat 93 — (1) Barolar birliğinin haysiyet divanı, barolar birliği reisinden, onun daimî bir vekilinden, barolar birliğinin diğer azasıyla İmparatorluk mahkemesi (= Alman temyiz mahkemesi = *Reichsgerihht*) azalarından terekküp eder. Haysiyet divanının doğrudan doğruya kanunca tayin olunmıyan avukat azaları barolar birliği riyaset divanınca ve hakim azaları ise temyiz mahkemesi riyaset divanınca, birer iş yılı için, tayin olunurlar. Haysiyet divanının avukat azası aynı zamanda bir inzibat mahkemesinin aslî veya yedek azası olamazlar.

(2) Haysiyet divanında teşkili iktiza eden dairelerin adedi her iş yılı başlangıcında, barolar birliği reisinin teklifi üzerine, Atliye Vekili tarafından tespit olunur. Her daire dördü avukat, üçü hakim olmak üzere yedi kişilik bir hey'et halinde kararlarını verir.

(3) Haysiyet divanının muhtelif dairelerinde riyaset vazifesini, barolar birliği reisi, ve barolar birliği riyaset divanının mütalâası alındıktan sonra, birlik reisi tarafından her iş yılı başında bu yıl için tayin edilen avukat azalar tarafından ifa edilir.

(4) İşler, barolar birliği reisi tarafından her çalışma yılı başında o yıl için dairelere tevzi olunur. Bundan başka barolar birliği reisi daire reislerinin ve azalarının hangi ahvalde yekdiğerine vekâlet edeceğini tespit eder.

(5) Dairelerin iş yılı zarfındaki teşekkülüne ve çalışma tarzlarına mütedair barolar birliği reisi tarafından alınan kararlar, dairelerden birinin veya bir kaçının çok yüklü olması veyahut daire reislerinin veya azasından birinin vazifeden çekilmesi veya devamlı memnuiyeti gibi zaruretler hariç olmak üzere, iş yılı esnasında değiştirilemez.

Mat 94 — İtiraz ve istinaf müracaat yolları hakkında ceza usulü muhakemeleri kanununun hökümleri tatpik olunur. İstinafta takibi icap eden usulü muhakeme hakkında bu kanunun 84, 85, 86 fık.1. 87-91 inci matteleri tatpik olunur.

Mat 95 — (1) Aleyhinde inzibatî takibat icrasna başlanan avukat hakkında, mahkeme neticesinde avukatlıktan çıkarma cezası vermek icap ediyorsa, inzibat mahkemesi böyle bir avukat hakkında muvakkaten avukatlıktan memnuiyet cezası verebilir.

(2) Men kararı şifahî muhakeme üzerine verilir. Aşağıdaki höküm-

lerden hilâfı anlaşılmadıkça, davet ve şifahî müzakere hakkında duruşma hökümleri tatpik olunur.

(3) Avukatın ittiham olunduğu fiiller henüz kendisine ittianame ile tepliğ olunmamış ise bu fiiller davet varakasında kayıt olunur. Davetiye hakkında ceza usulü muhakemeleri kanununun 40 ıncı mattesi tatpik olunur.

(4) Şifahî müzakerede alâkadarlar dinlenir. İnzibat mahkemesi, taleplerle mukayyet olmıyarak delil toplamanın hudut ve şumulünü tayin eyler.

(5) Muvakkaten avukatlıktan memnuiyeti tazammun eyliyen karar, reylerin üçte iki ekseriyetiyle verilmek icap eder.

(6) Bir maznun avukat hakkında inzibat mahkemesince avukatlıktan ihraç cezası hökmolundukta, bu mahkeme hemen duruşmanın sonunda avukatlıktan memnuiyet hakkında da müzakere ve karar ita edebilir. Bu höküm maznun avukatın duruşmaya gelmemiş olması halinde de caridir.

(7) Karar, maznun avukata, esbabımucibesiyle birlikte tepliğ olunur. Avukatlıktan memnuiyet cezası verildiği takdirde bu kararın fıkrai hökmiyenin (Formel'in) tastikli birer sureti barolar birliği reisi tarafından Atliye Vekiline, maznunun ıkametgâhındaki AG mahkemelerine ve maznun avukatın neztlerinde çalışmağa mezun olduğu diğer mahkemelere tepliğ olunur.

Mat 96 — (1) Kararlar tefhimlerinden sonra höküm ifade ederler.

(2) Hakkında avukatlıktan memnuiyet cezası verilmiş olan avukat, muntazam mahkemelerle resmî makamlar ve hakem mahkemeleri nezdinde ne bizzat ve ne de kendilerini temsil ettirmek suretiyle iş takibinden memnu oldukları gibi, mahkemelerle, resmî makamlarla, hakem mahkemeleriyle veya avukatlarla meslekî muhabere ve muamelede bulunmaktan memnudur. Bu höküm avukatın kendisinin ve karısının ve reşit olmıyan çocuklarının avukat tutma meçpuriyetine tâbî olmıyan işleri hakkında carî değildir. Avukatlıktan memnuiyet cezası avukat tarafından yapılmış olan muamelelerin hukukî höküm ve neticelerine tesir etmez.

(3) Bilerek avukatlıktan memnuiyet kararı hilâfına hareket eden avukat hakkında, daha hafif bir ceza kâfi gelmediği takdirde, ahvalin icaplarına göre meslekten çıkarma cezası verilir.

(4) Mahkemeler ve diğer resmî makamlar avukatlık yapmaktan memnu olduğu halde huzurlarına çıkan avukatı rettetmekle mükelleftirler.

Mat 97 — Karar aleyhine itiraz derhal vaki olmak lâzımdır. Avukatlıktan memnuiyet kararı aleyhinde vaki itiraz onun icrasını tehir etmez. İtiraz hakkında 95 inci mattenin 2 inci fıkrasının 3 üncü cümlesi, 4 üncü ve 5 inci fıkraları

701

ve 7 inci fıkrasının 1 inci cümlesi ve, eğer memnuiyetin kaldırılmasına karar verilirse, 2 inci cümlesi hökümleri tatpik olunur.

Mat 98 — (1) Hakkında avukatlıktan memnuiyet cezası verilen avukata, ihtiyaç halinde, Atliye Vekili tarafından, barolar birliği reisinin de mütalâası alındıktan sonra bir vekil tayin olunur. 29 uncu mattenin 1 inci fıkrasıyla 3 üncü fıkrasının 1 inci cümlesi hökümleri burada da tatpik olunur. Maznun avukat münasip bir avukatı kendi vekili olarak teklif edebilir.

(2) Kendisine işten memnu bir avukatın vekâleti teklif olunan avukat, ortada mühim sebepler olmadıkça, teklifi rettetemez. Ret sebeplerinin kabulü icap edip etmiyeceği hakkında karar verme salâhiyeti kendisine vekâlet teklif olunan avukatın nezdinde çalışmağa mezun olduğu OLG mahkemesinin veya avukatın nezdinde çalıştığı AG mahkemesinin tabî olduğu OLG mahkemesinin reisine aittir; eğer avukat daha yüksek bir mahkeme nezdinde çalışmak üzre müsaade istihsal eylemiş ise bu sebeplerin kabule şayan olup olmadığını taktir salâhiyeti bu mahkemenin reisine ve eğer avukat aynı zamanda muhtelif LG mahkemesi veya yalnız bir OLG mahkemesi nezdinde müsaadeli ise bu hususta karar vermek salâhiyeti OLG reisine aittir. Karar verilmezden önce baro reisinin mütalâası alınır.

(3) Vekil, temsil eylediği avukatın talimatına bakmaksızın, vekâleti kendi mesuliyeti altında ve fakat bu avukatın nam ve hesabına ifa eyler. Kendisine vekâlet edilen avukat, vekiline münasip bir ücret vermekle mükelleftir. Bu ücret üzerine ittifak hasıl olmadığı taktirde vekilin veya temsil olunan avukatın talebi üzerine ücretin miktarı baro reisi tarafından tespit olunur. Bu suretle tespit olunan ücretten barolar birliği bir kefil gibi mesuldür.

Mat 99 — (1) İnzibat mahkemesince verilen karar, avukatlıktan çıkarmayı mutazammın değilse veya takibatın durdurulmasını âmir ise, avukatlıktan memnuiyet cezası kendiliğinden hökümsüz olur.

(2) Avukatlıktan memnuiyeti müstelzim şartlar mevcut olmadığı veya sonradan ortadan kalktığı sabit olduğu takdirde, inzibatî takibatla meşğul olan mahkeme memnuiyet kararını ret eder.

(3) Maznun avukat, hakkındaki memnuiyet kararının ref'ini isterse mahkeme, şifahî usulü müzakereyi açabilir; bu talebin rettine dair verilen karar aleyhine itiraz olunamaz.

(4) 1 inci ve 2 inci fıkraların bahis mevzuu olduğu hallerde 95 inci mattenin 7 inci fıkrasının 2 inci cümlesine tevfikan hareket olunur.

Mat 100 — Mütteiumumilik vazifesi, inzibat mahkemesi nezdindeki usulü muhakeme sırasında OLG mahkemesi mütteiumumisi, ve haysiyet divanı

nezdindeki usulü muhakeme sırasında ise temyiz mahkemesi (= *Reichsgericht*) mütteiumumisi taraflarından ifa olunnr.

Mat 101 — (1) 26 ıncı mattenin 1 inci fıkrasında bahis mevzuu olan ahvalde son tahkikatın açılması kararına lüzum olmaksızın duruşmaya başlanır.

(2) İnzibat mahkemesi, davanın daha eyi tenviri için, münferit bazı delillerin toplanmasını kararlaştırabilir; mahkeme, bu kararın icrasını mütteiumumiliğinden talep eder.

(3) İnzibat mahkemesi 89 uncu mattenin hükümlerine tevfikan, talibin (yani hakkında takibat yapılan avukatın) duruşmadan önce dinlenmesine karar verebilir.

(4) Hakkında takibat yapılan avukata, talebi üzerine, duruşmadan önce, ittiham olunduğu fiiller esbabımucibesiyle birlikte ve yazılı olarak bildirilir.

(5) İnzibatî takibat talebi geri alındığı taktirde inzibat mahkemesinee tahkikata ve muamele icrasına artık devam olunmaz; bu halde masraflar takibatın durdurulmasını istiyen tarafından ödenir.

Mat 102 — (1) İnzibatî muameleler sırasında harç ve pul paraları, mahkeme masrafları meyanında, hesaba alınmayıp yalnız peşin sarfiyat hesaba alınır.

(2) Masrafın yekûnu reis tarafından tespit olunur. Bu suretle tespit olunan miktar derhal kabiliicradır.

(3) Hakkında takibat yapılan avukata veya üçüncü bir şahsa yükletilemiyen veya borçludan tahsil olunamıyan masrafları barolar birliği öder. Barolar bırliği şahitlerin ve ehlihibrenin istihkaklarından, ceza davalarında hazinenin mesuliyeti derecesinde, mesuldur. Uzak yerlerde oturanların mahkemeye daveti halinde bunlara da, talepleri üzerine, muayyen bir tazminat verilir.

(4) Bizzat maznun tarafından davet edilmiş bulunan kimselere ödenmesi icap eden bu tazminat ve avans maznun tarafından baro reisi nezdine, ve haysiyet divanında görülen davalarda barolar birliği nezdine tevdi edilmek gerektir.

Mat 103 — İnzibat mahkemesi kararlarının yazılması ve suretlerinin verilmesi işleri baro reisinin, Ve haysiyet divanı kararlarının yazılması ve suretlerinin verilmesi, barolar birliği reisinin cümleivezaifindendir.

Mat 104 — (1) Avukatlıktan veya avukat namzetliği hizmetinden ihraç kararı kesbikat'iyet etmesile hüküm ifade eder.

(2) Avukatlıktan ihraç kararı baro rei i tarafından, kabili infaz olduğu kaydını muhtevi tastıklı birer suretiyle birlikte, Atliye Vekiline ve mahkûm avukatın neztlerinde çalıştığı mahkemelere tebliğ olunur.

(3) Avukat namzetliği hizmetinden ihraç kararı baro reisi tarafından, kabili infaz olduğu kaydını muhtevi tastikli birer suretiyle birlikte, atliye Vekiline ve avukat yamağını namzet olarak nezdinde çalıştıran avukata ve bu avukatın nezdinde çalıştığı mahkemelere tepliğ olunur.

Mat 105 — (1) Para çezaları (Mat .60,65) barolar birliğinin kasasına irat kayıt olunur.

(2) Para cezası kararları, bu kararların kabiliinfaz bulunduklarına dair baro reisi tarafından yazılmış bir kaydı ihtiva eyleyen tasdıklı birer suretleri üzerine, hukuk ilâmlarının infazı hakkındaki hükümlere tevfikan infaz olunur.

(3) Masraf kararlarının infazı hakkında da aynı hükümler caridir.

(4) İcra işleri baro reisleri tarfından tetvir olunur.

Beşinci fasıl

TEMYIZ MAHKEMESİ NEZDİNDE AVUKATLIK

Mat 106 — Aşağıdaki mattelerden hilafı anlaşılmadıkça, temyiz mahkemesi nezdinde avukatlık etmek hakkı kanunun 1 inciden 4 üncüye kadar olan fasıllarıyla 6 ıncı faslının hükümlerine tabidir, bu halde bu fasıllardaki OLG mahkemesi kelimeleri yerine temyiz mahkemesi keilmeleri ikame olunur.

Mat — 107 Temyiz mahkemesi nezdinde avukatlık etmek için müsaade vermek hakkı, ve bu mahkeme nezdinde çalışan bir avukat yerine bir vekil tayine salâhiyeti, Alman millî sosyalist hukukçular birliği reisinin muvafakatı alınmak kaydıyla, Atliye vekiline aittir. Bu hususta temyiz mahkemesi reisiyle barolar birliği reisinin, istişarî mahiyette olmak üzere, reyleri alınır. 35 yaşını bitirmemiş olanlara temyiz mehkemesi nezdine avukatlık müsaadesi verilmez.

Mat 108 — (1) Temyiz mahkemesi için verilen avukatlık müsaadesi diğer mahkemelerin avukatlık müsaadesiyle kabilitelif değildir.

(2) Temyiz mahkemesi için müsaadeli bir avukat başka hiç bir mahkeme nezdinde avukatlık edemez.

Mat·109 — Temyiz mahkemesinde müsaadeli bir avukat, haiz olduğu temsil salâhiyetini bu mahkeme nezdinde çalışmaya mezun olmayan bir avukata devredemez.

904

Altıncı fasıl

SON VE MUVAKKAT HÖKÜMLER

Mat 110 — (1) Haklarında 18 Mart 1935 tarihine hadar henüz kat'i şekilde karar verilmeyen avukatlık talepleri, bu yeni kanunun hökümlerine tabî olur.

(2) Atliye vekili, 1938 yılı sonuna kadar, bu kanundan çıkması melhuz olan şittetleri önlemek maksadıyla 1 Nisan 1935 tarihinden önce hakim olabilmek evsafını kazanmış olanlara hatta 5 inci mattenin 2 inci fıkrası ve 14 üncü mattenin 1 inci fıkrasının 2 inci cümlesi mucibince istenilen şartlar mevcut olmasa dahi, hiç bir deneme ve namzetlik hizmeti yaptırmadan veya bu hizmetleri kısaltmak suretiyle, avukatlık müsaadesi verebilir. 16 ıncı mattenin hökümleri de caridir.

Mat 111 — (1) Şayet bir avukata, eski kanuna tevfikan, nezdinde çalıştığı mahkemenin yerinden başka bir yerde ikametgâh edinmesine müsaade edilmiş idiyse böyle bir avukat, yan yazıhanesini mahkemenin bulunduğu yerde açmağa veya orada daimî ikametgâh sahibi bir tepliğat mümessili bulundurmağa meçpurdur.

(2) Böyle bir tepliğat mümessiline, tıpkı avukata yapıldığı gibi, makpuz mukabilinde tepliğat yapılabilir. (Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 198 inci ve 212 a matteleri). Mahkemenin bulunduğu yerde icap eden tepliğat yapılamadığı takdirde bu tepliğat posta ile avukata yapılabilir.

Mat 112 — Bu kanunun öngördüğü barolar birliği, eski barolar birliği ile bunun bilumum mütemmim teşkilâtlarının sahip olduğu her türlü mamelekî vazifelerine (vecibelerine) ve haklarına sahip olacaktır. Bu vazifenin ve hakların barolar birliğine intikali vesilesile hiç bir vergi, harç ve başka türlü resim alınmaz; naktî mükellefiyetler bu hökümden müstesnadırlar.

Mat 113 — (1) Yeni barolar birliği reisinin ve riyaset divanının tayinine kadar eski barolar birliği reisi ve riyaset divanı işleri yörütürler. Yeni baroların teşkiline kadar, 18 Mart 1935 tarihinde vazife gören idare heyeti reisleri baroların işlerini yörütürler. Yeni baroların azalarının tayinine kadar, baroların eski idare heyeti azaları onların vazifelerini îfa ederler.

(2) Haysiyet divanı ve inzibat mahkemeleri, yenilerinin teşkiline kadar ifayı vazifede devam ederler.

Mat 114 — Barolar birliği reisi, bu birlik için ödenecek aidatın 1935 36 iş yılı zarfında, eski kanuna tevfikan hesap ve tediyesini kararlaştırabilir.

Mat 115 — Atliye vekili, barolar birliğiuin fahrî azasının ilk içtimasında onların faaliyetlerinin neden ibaret olduğunu tayin eyler.

Mat 116 — Alman tabiiyetini haiz olmayan avukatlar, 19 uncu mattede öngörülen yemini, talep üzerine, aşağıdaki şekilde ederler:

« Alman devletinin (Rayhîn) ve halkının şefi olan *Adolf Hitler'e* saygılarımı ve avukatlık vazifelerini şuurluca ve sadakatla ifa edeceğimi beyan ederim».

Mat 117 — Barolar birliğinin ilk dahilî nizamnamesini Atliye vekili yapar. Bu nizamname resmî gaztede neşrolunur.

Mat 118 — Bu kanuna istinaden yapılan bir hareketten doğacak bir zarardan dolayı tazminat hökmolunamaz.

206

İSVİÇRE BORÇLAR KANUNU İÇİNDE BİR DOLAŞMA [*]

İsviçre Borçlar Kanununun Alman Medenî Kanunu ile sıkı bir münasebeti vardır. Her iki kanun «umumî hukuk» tan doğmuş ve büyük kısmı aynı ihzarî sa'ye yani Drest lâyihası denilen 1864 tarihli lâyihaya müstenit bulunmuştur. Bununla beraber her iki ülkenin hukukî inkişafına uygun olarak kanunları birbirinden başka olmuştur. Alman Medenî Kanunu hukuk bilginleri tarafından hukukçular için yazılmıştır. İfadenin yorucu icazı içinde elden geldiği kadar çok hayat hadiselerini ince düşünülmüş kurallarının dar örgülü ağı içine sokmağa çalışmıştır. İsviçre Borçlar Kanunu meslekten yetişmemiş hâkimleri hesaba katmıştır. Bu kanun, hukuk hayatını arta hiç bir şey kalmıyacak surette düzenlememiş, fakat en lüzumlu olan hükümleri elden geldiği kadar sade ve herkesin anlıyabileceği şekilde koymuştur.

Bunu da esas itibariyle başarmıştır. Borçlar Kanunu Alman Medenî Kanunundan çok daha kolay anlaşılır. Alman medenî kanunu bazen okuyanın anlama kuvvesini insafsızça zorlar. İsviçre Borçlar Kanununun metodu daha eyidir; Çünkü kanun, hayatın bütün tecellileri bir hükme bağlanırcasına ne mücerret ve nede kazoist bir şekilde tedvin edilemez. Hayatın büyük bir kısmı daima maddelerin dışında kalır. Nasılki bugün Alman Medenî Kanunu yünündende böyle olmuştur. Matlup olan, işi esaslara hasretmek ve kanunun ikmalini bu maksat için yetişmiş hukukçu sınıfına bırakmaktır.

Fakat bu, kanun formüle etmenin ehemiyetli bir şey olmadığı demek değildir. Bilâkis, kanun koyan ne kadar az söylerse o nisbette daha düşünceli ve daha açık söylemek, ve eksik tasarlanmış sözlerle veya yanlış anlaşılabilir ifadelerle karışıklığa meydan vermekten ve kanunun tefsir ve ikmali noktasından lüzumsuz güçlükler çıkarmaktan özenle kaçınmak mecburiyetindedir.

---

[*] Bu yazılar İsviçre Borçlar Kanununun umumî hükümleri üzerine sistematik eseri ile memleketimizdede tanınan merhum K. Tuhr un Sehweizerische Yuristen Zeitung daki makalelerinden alınmıştır. İsviçre Kanununun maddeleri yanına ( ) içinde bizim Borçlar Kanunu maddelerinin numaraları konmuştur. Numaralı notlar K. Tuhr un dur. [*] işaretli notlar ilâvedir.

Kanunun dili, halkın anlıyabileceği dil olmalıdır; Fakat vukufsuz bir dil değil. Kanun koyan, sözlerini herkes veya hiç olmazsa her tahsil görmüş fert anlıyabilecek surette söylemelidir; fakat meslekten yetişmemiş vukufsuz bir kimsenin çok defa muayyen olmıyan yahut iptidaî bir halde bulunan hukuk fikirlerini beyan için kullanacağı bir dil ile konuşmamalıdır.

Kanun koyan, fikirlerini kelimeler içine alırken bütün mümkün olanlar arasında en sadesini aramakla mükelleftir. Genelce anlaşılabilir olmak için, bizatihi arzuya değer bir takım teferruata girişmiyebilir, fakat koyduğu kuralların mantıkî sıhhatinden ferağat edemez; çünkü kanunun her ifadesi hukukun ilerideki tekâmülü için bir mebde ve temel olabilir. Fikirdeki her hangi bir eksiklik ve ifadedeki herhangi bir noksan hukukçuların hususiyle meslekten yetişmemiş olanların anlamasını güçleştirir ve tatbikat lüzumsuz ve verimsiz anlaşmazlıklar içinde ezilir.

Kanunun tam olarak tedvininde bundan başka, kıymeti azımsanamıyacak terbiyevî bir asığda vardır. Ve doğrusuda genç bir hukukçu- bununla yalnız tahsilde bulunanı değilde tatbikata başlamış olanları da kastediyorum - hukukî olgunluğunu kanunla olan daimî münasebeti sayesinde elede eder. Kanun, bu hukukçuya hayatın bir çok şekilde tecelli eden başkalıklarını hukukî tarzda düzenlemek için muhtaç olduğu fikirlerin mantıkî tertibi ve doğru ifadesi noktasından bir örnek olmalıdır.

Eski barçlar kanunu bu kaziyeleri büyük bir nisbette gözetmiştir. Bu, asrî kanunlar için örneklik olan umumî Alman Ticaret Kanunu ile mukayese edilecek bir muvaffakiyet idi ve eski kanunlara yani umumî Prusya Hukukuna, Avusturya ve Saksonya Medenî Kanunlarına ve kezalik çok öğülen halkçılığı - bana bir efsane gibi gelen Fransız - kotsiviliine çok üstün idi. Esfane dedim; çünkü Fransız Medenî Kanununun bir çok kuralları icazlı kısalığiyle ve şekilli ifadesi ile meslekten yetişmiş olmıyanlar için tamamen anlaşılamaz. Ben burada yalnız 2279 uncu maddeyi hatırlatacağım. Bu maddede « menkullerde ziülyetlik hüccet sayılır = En fait de meubles la possession vaut titre» denilmektedir. İşbu bilmecemsi sözler - okuyanın farkına varamıyacağı - menkullerin iyi niyetin himayesi hakkındaki mühim kuralı ihtiva eder.

Borçlar Kanunu 30 senelik merilikten sonra yeniden gözden geçirilmek gibi nadir bir saadete erdi. Saadet dedim; çünkü bir çok kanunlar yüz veya daha ziyada yıllıktırlar. Kusurlarının, eksiklerinin düzeltilmesine karar verilinciye kadar ayniyle bir yosun tabakasının yaptığı gibi kanunu tanılamaz bir hale sokacak surette üzerleri sabit bir mahkeme tatbikatiyle örtülmüştür. Borçlar kanununun yeniden tetkiki sırasında ortada Alman Medenî

208

Kanunu gibi o kanunda ortaya çıkan eksiklerden kaçınmak suretiyle asığlanacak örnek bir kanun var idi.

Borçlar Kanununun yeniden gözden geçirilmesi, İsviçre Medenî Kanununn bir neticesidir. Borçlar Kanununun Medenî Kanun ile uygunlaştırılması ve bu vesile ile yirmi senelik tatbikatın gerektirdiği tadillerin yapılması isteniyordu. Bu uygunlaştırma Medenî Kanuna alınan bir takım maddelerin başlıca menkullere ait aynı hakların cıkarılması ve bir takım maddelerin yani borcun nakline, gayri menkulun satışına, hibeye, tellallık akdine ve ölünciye kadar bakma akdine müteallik hükümlerin yeni olarak konulması suretiyle oldu. Bunlara hizmet akdinin uzun ve iyi surette düzenlenmiş olan hükümlerini ve kanunun şurasında burasında yapılan ufak tefek değişiklikleri katmak lâzımdır.

Bu yeniliklerin bir takımı, şüphesiz eski Borçlar Kanunu ile ve Alman Medenî Kanunu ile ölçülürse islâh mahiyetindedir. Misal olarak şunları söylemek isterim: Sekizinci maddedeki mükâfat vadi;dokuzuncu maddedeki icabın geri alınmasının (Widerruf) muteber olması; bundan başka yirminci maddedeki, akdin bir kısmı kanuna yahut ahlâka mugayir olduğu surette akdin kısmen butlanı; yirmibirinci maddedeki, yeminli bir akdin Alman Medenî Kanununda olduğu üzere batıl olmayıp feshi kabil olması; yirmi beşinci maddedeki, hata iddiası hakkında pek makul tarzda konulan sebepler; 29 uncu madde ikinci fıkrasındaki tehditten dolayı bir akti fesheden kimse aleyhine hak ve nısfete uygun surette kabul olunan tazminat mükellefiyeti [1]. İki taraflı bir akte borçlunun temerrüdünün neticeleri, 107 (106) ve sonraki maddelerde Alman Medenî Kanununun 326 ıncı maddesinde olduğundan daha isabetli ve açık surette düzenlenmiştir ve yine borcun nakli madde 175 (173) ve sonrakiler (180 (178) inci maddenin güdük olan hükmü müstesna) [2] ve ölüme bağlı hibe madde 245 (240) ikinci fıkrası ve madde 246 (241) üçüncü fıkrası (mükellefiyetin masrafları

[1] Bu tadillerden bir takımı amelî hukuk itibariyle asgarî bir kıymeti haizdir. Meselâ madde 9 ve madde 29 fıkra 2 gibi.

[2] 180 inci madde için bir tatbik hali bulunabilmesi güç olduğu düşünülürse bu telakki sert bir hüküm değildir. Oser in ve Becker in şerhleri bu hususta rızadaki fesatlara atıf yapıyorlar; fakat 23 üncü madde mucibince rızadaki fesatlarla malûl bir borç naklinin feshi kabil olmayıp daha iptidadan lüzum ifade etmez ve bu itibarla önceki borçlunun mükellefiyetini refedecek kuvveti haiz değildir. Borcun nakli " hükümsüz (batıl) olmak üzere sakıt „ olamaz; çünkü hiç bir zaman hüküm ifade etmemiştir. Evvelki borç hiç bir zaman sakıt olmadığından tekrar doğumu bahs mevzuu edilemez. 180 inci madde için bir tatbik hali yeminli aktin Alman hukukundan olduğu gibi feshi kabil olduğu kabul edildiği takdirinde 21 inci maddeden çıkabilirdi. Fakat şüphesiz nadir olan bu hal için 180-ıncı madde 1 inci fıkrası hükmü zaittir; çünkü bu hüküm zaten fesh mefhumundan çıkar; 180 inci madde 2 inci fıkrasının tatbiki kabil değildir; çünkü yeminli uğramış olupta borcun

209

hibe edilen şey'in kıymetini geçtiği surette mevhuplehin mükellefiyeti yapmaktan imtina hakkı) Alman Medenî Kanunu karşısında, (madde 526), bir tarakkidir.

Tadil edilen Borçlar Kanununun bu ve başka güzelliklerine karşı daha az başarılmış saydığım ve bir takımlarından daha uzunca konuşmak istediğim hükümler vardır.

II

Bayiin temerrüdü halinde müşterinin haklarından bahseden yeni 191 (188) inci maddeyi alıyorum. 107 (106) ıncı madde müşteriye, munzam müddetin geçmesinden sonra yapılan sonraki teslimi reddetmek ve borcu ifa edilmemesinden doğan zararın tazminini istemek mezuniyetini vermektedir.

Bu zararın tazmininde eskidenberi âdî hukuk ile ticaret hukuku tatbikatında iki metot vardır:

1. Konkre (gayri mücerret) hesap. Müşteri, edanın yapılmamasından dolayı mamelekinde zararlar ve ne gibi zararlar doğduğunu izah ve beyan etmekle mükelleftir. Müşterinin zararı mamelekte bir değişiklik olmadığı halde kaçırılan bir kazanç veya mamelekte azalma suretiyle bir ziyan olabilir. Bunlardan ikincisi çok defa mallara ihtiyacı bulunan müşterinin onları başka bir yerden daha yüksek fiat ile elde etmiye mecbur olması halinde görülür. Bu daha yüksek fıat ile alışa karşılık bey' (Deckunskauf) derler; mukaveledeki fiat ile karşılık olarak satın alınan şeyin daha yüksek fiatı arasındaki fark, müşterinin konkre zararını teşkil eder.

2. Mücerret hesap. Müşteri karşılık olarak bir mal satın almaksızın zararını, mukavele fiatiyle malın ifa zamanında haiz oldugu borsa ve piyasa fiatı arasındaki farktan hesap edebilir. Bu hesap, müşterinin bu malda daimî bir devir yapacağı ve bu malı her zaman piyasa fiatiyle başkasına satacağı mülâhazasına müstenit olarak caiz görülmüştür. Müşteri bir tacir ise ve mal başkasına satılmak için ise bu düşünce yerindedir. Bundan dolayı zararın mücerret surette hesabı, umumî Alman Ticaret Kanunu 357 inci maddesinde ve yeni Alman Ticaret Kanunu 376 ıncı maddesinde tanınmıştır. Her iki hüküm yalnız katî muamelelere (Fixgesehöft) taaluk eder. Fakat o bir ticarî beyi akitlerine de tatbik olunur. Ve yine kanunda söylenmemekle beraber Eski Borçlar Kanunu zamanında da mücceret surette zararın hesabı ticarî münasebetlerde yapılıyor idi.

---

naklini fesheden kimsenin bu aktin bozulmasında bir kusuru bulunması hemen hemen vaki olmaz. Başka hiç bir kanun bu unsuru tanzim etmeği lüzumlu görmediğinden 180 inci madde Borçlar Kanununun bir hususiyetidir. Fikrimce kanuna bir zinet de vermemiştir. (K. Tuhrun İsvçre Borçlar Kanunu hakkındaki eserinin § 99 VI bendine bakınız.)

Bu hukukî vaziyet, Borçlar Kanununun tadili sırasında tespit edilmek istendi. 191 (188) inci madde de müşteriye her iki tarzda zarar hesabedebilmesi hakkında - şüphesiz mücerret hesap ancak malın borsa ve piyasa fiatı bulunması halinde yapılmak üzere - muhayyerlik verildi; fakat 191 inci maddenin metni tetkik olunursa ikinci fıkrada yüksek fiat ile başka yerden mal satın almanın ticarî alışverişlerde caiz olduğu anlaşılır. Bu ise iki surtle yanlıştır:

a. 2 inci fıkranın metnine nazaran istinbat olunabilir ve istinbat olunmak lâzımdır ki daha yüksek fiat ile bir mal satın alma ancak ticarî alış verişlerde caiz olacaktır; fakat böyle bir söze ne lüzum vardır; çünkü zararın konkre surette hesabı, tazminat mefhumunun icabıdır. Adî alış verişlerde yüksek fiatta bir mal satın almak suretiyle müşterinin uğradığı zararı tazmin etmemek için hiç bir sebep yoktur. Bundan dolayı 2 inci fıkradaki « ticarî münasebetlerde » tabiri yerinde değildir.

b. Bunun tersine olarak 3 üncü fıkrada ticarî münasebetlere hasredilmeksizin caiz görülen mücerret suretle zararın hesabı, yalnız bu münaşebetlere kısılmalı idi; çünkü alınan malı ifa günündeki fiat üzerinden hemen başkasına devir suretiyle istifade, ancak bir tacir hakkında varittir. Tacir olmıyan bir müşteride bu, farzedilemez. Meselâ bir kömür taciri 1 İkinciteşrinde teslim olunmak üzere 100 liralık kömür satın alır. Kömürler teslim edilmez ve piyasa fiyatı da 1 İkinciteşrinde 120 ye fırlarsa müşteri 120 ile 100 arasındaki açığı istiyebilir; çünkü doğrudan doğruya kabul edilebilir ki kömürleri başkasına satacak ve 120 ile 100 arasındaki farkı kazanacak idi. Fakat tacir olmıyan bir adam kendi kışlık ihtiyacı için 1 İkinciteşrinde teslim olunmak üzere 100 liraya kömür satın alsa da bayi teslim etmese hüküm böyle değildir. Müşteri bugünkü fiat olan 120 ile mukavele fiatı olan 100 arasında fiatı istiyemez; çünkü bu kimsenin, kömürleri yüksek fiat ile başkasına satacağı farzedilemez. Bunun için konkre zarar ve ziyan istemesi lâzımgelir. Yani bu kimse kömürlerin teslim edilmemesinden dolayı ihtiyaçlarını bir başka kömürcüden daha yüksek fiat ile edinmek mecburiyetinde kaldığını iddia edebilir; ancak kömürlere ihtiyacı olmamış, meselâ başka bir sebep altında evinde oturmamış ise kömürlerin teslim edilmemesinden dolayı bir zarara uğramamış demektir. Şu halde bir tazminatta istiyemez.

Bu izahlardan şu neticeye gelmek isterim. Kanunun yerinde olmıyarak 2 inci fıkrasında söylediği «ticarî münasebetlerde» tabiri 3 üncü fıkraya aittir. Bu madde yazıldığı sırada yanlış yere düşmüştür. Korpus juris de buna Verba Fugitiva denilirdi. 191 inci maddenin yanlışlığı federal mah-

keme kararlarında bahis mevzuu olmamıştır. Çünkü bu maddenin tatbik olunduğu hallerin hepsi ticarî münasebetler üzerinde dönmüştür.

Bununla beraber tacir olmıyan bir müşterinin yüksek fiat ile bir mal satın alması sebebiyle uğradığı zararı tazminden bir mahkemenin geri duracağını tasavvur edemem. Gerçi bu iddia 191 inci maddeye istinat ettirilemez; çünkü maddenin sarahatine aykırı olur; fakat bunun için bir yol vardır. Yüksek fiat ile başka bir mal satın alan kimsenin tazminat iddiası tazminat hakkındaki genel hükümlerden çıkarılabilir. Nitekim Oser 191 inci madde 1 inci notunda buna işaret etmiştir. Şu halde 191 inci madde yanlış ve fakat tatbikatta zararlı olmıyan bir hükmü ihtiva etmektedir. [3].

III

Şimdiki 197 (194) üncü maddenin yerini tutan eski boçlar kanununun 243 üncü maddesi bir malın kıymetini ve işe yararlığını gideren ayıplardan bahsediyordu. Bununla 235 inci ve sonraki maddede söylenen hukukî ayıpların karşısı olmak üzere hakikî (maddî) ayıplar denilen ayıplar kastediliyordu. Her iki ayıp hakkında mesuliyet noktasından Borçlar Kanununda - başka bir çok kanunlarda olduğu gibi - teşrî itibariyle haklılığı münakaşa edilebilen bir takım ayrılıklar görülür. Bu cümleden olmak üzere ayıbı ihbar mükellefiyetini ve mebiin maddî ayıbı halindaki kısa mururu zamanı söylerim. Bundan başka hukukî ayıba (zabt tehlkesine) vukuf halinde tekeffül yoktur. Madde 192 (189) fıkra 2; mebiin maddî ayıbını tekeffül ise, ayıba ihmalli bir vukufsuzluk halinde carî

[3] 191 inci maddenin diğer bir parçası olmak üzere tadilde, müşterinin temerrüdünden bahseden 215(212) inci madde kabul olunmuştur. Burada da zararın hesabı için iki metot caiz görülür: Birinci fıkraya nazaran bayi kendi konkre zararlarına bizzat beyi denilen beyi vasıtasiyle tesbit edebilir. İkinci fıkraya göre bayi mücerret zararlarını ifa zamanındaki borsa ve piyasa fiyatından hesap edebilir. Her iki hesap tarzı, başlıca (191 inci maddenin yüksek fiatla mal satın alınmasına tetabuk eden) bizzat beyi dahî ticarî muamelelere hasredilmiştir. Bu tahdit makul sebebe müstenittir; çünkü ticarî muameleler dışında bayi, müşterinin temerrüdü halinde akit münasebetinin tasfiyesi için başka, fakat daha az elverişli bir yola maliktir. Müşteri, semeni tediye etmeyince kural olarak malı da tesellüm etmiyeceğinden bayi 92 (91) inci madde mucibince malı bir yere tevdi edebilir. Yahut tevdi mümkün değil ise 93 (92) inci maddedeki şekillerde sattırabilir. Buna mukabil 215 (212) inci madde mucibince daha kolay olan bizzat beyi, hakikatte ticarî alış verişlerin bir hususiyetidir. Bu hal belki kanun koyanı 191 inci madde 2 inci fıkrasının - ki bu fıkraya göre yukarda izah olunduğu üzere ticarî muameleler dışında dahi müşteri hakkında bayiin temerrüdünden dolayı maruz kaldığı zararı tahfif için zarurî bir çare olmasına rağmen karşılık beyi ticarî alış verişlere hasredilmiştir - yanlış yazılmasına sevketmiştir .

212

değildir madde 200 (197) fıkra 2. Nihayet hukukî ayıpta eğer bu, bilerek gizlenmiş ise madde 192 (189) fıkra 3, ve mebideki maddî ayıpta bu ayıp hile ile gizlenmiş ise zamman mükellefiyetini tahdit ve iskat eden mukaveleler muteber değildir madde 199 (196) [4]. Şu iki maddede kanunun « bilerek » (absichtlich) ve «hile ile» (arglistig) kelimelerini başka başka mefhumları ifade etmek için mi yoksa sadece ifadede bir değişiklik olsun için mi kullandığını bir yana bırakıyorum [5]; fakat kanun eğer başka başka iki hal için ayrı ayrı kurallar koyuyor ise her iki kural unsurunu birbirinden açık surette ayırmağa dikkat etmesi gereğirdi. Nasılki eski Borçlar Kanununda böyle idi. Şüphesiz münferit hadiselerde bir aybın hukukî ayıp mı yoksa maddî ayıp mı olarak kabulu hakkında anlaşmazlık olabilirdi; çünkü hukuk mefhumlarına hiç bir zaman katî ve tereddüdü imkânsız kılacak bir sınır çizilemez; fakat hâkim bu veya öbür telekki hakkında kararını verdiği zaman hangi hukukî kuralın tatbik edilecegini bilirdi. Bu düzen tadil ile bozuldu. 197 (194) üncü madde, şey'in maddî veya hukukî aybından bahsetmektedir. Şu halde mebiin zaptına dair olan hukuka göre değil de maddî ayıp hakkındaki kurallara göre halli lâzımgelen hukukî ayıplar bulunacaktır. Bu, hangi hukukî ayıplardır ?

14 Birinciteşrin 1908 tarihli mütehassıslar komsiyonu protokolundan anlaşıldığı üzere 192 (189) uncu madde mefhumunca mebiin bütününde veya bir bölüğünde nez'ini tazammun etmiyen hukukî ayıplar üzerinde düşünülmüştür ve iki nevi misal zikredilmiştir. Biri batıl veya feshi kabil bir patentin beyidir. Fikrimce bu haller, satılan bir hakkın ayıplarının 171 (169)-uncu meddeye (temlik edenin alacağın mevcudiyetinden mesuliyetine) kıyasen hüküm ve takdir olunması suretinde halledilir. Nasılki federal mahkeme (28-2-1902 tarihli hüküm) ve Oser (madde 171 a 1 II) bu suretle yapmıştır: Batıl bir patnetin beyi, maddî vasıfları dolayısiyle kullanılamıyan bir şeyin bey'ine benzemekten daha çok, başkasının olan bir şey'in yahut mevcut olmıyan bir alacağın beyine benzerlik gösterir. Neden dolayı başkasının olan bir şeyin ve yahut mevcut olmıyan bir alacağın bey'i için değil de ancak maddî ayıplar için tasrih edilen aybı ihbar mükellefiyeti veya kısa müruru zaman batıl bir patentin temlikinde cârî olsun?

---

[4] Bu fark eski borçlar kanununda madde 237 ve 244 te vardı. Umumî hukuk her iki halde (dolus) tan bahs etmiş idi. Alman Medenî Kanunu 443 ve 476 ıncı maddelerinde hileli sükûttan batsetmektedir. Borçlar Kanununda her iki halin ayırt edilmesi sanıyorum ki tasvip edilmez; çünkü asgarî ehemiyeti haiz meselelerde kanunun pek ince ve bundan dolayı tesbiti güç ayrılıklardan kaçınması ve hukukun sadeliğine çalışması icabeder. Hele zapta karşı mesuliyetsizlik mukavelesi hakkınba, ayıptan mesuliyeti kaldıran mukavele hakkındaki hükümden başka bir hüküm carî olmasının sebebine akıl erdirileme.

[5] Borçlar Kanunu madde 41 (kasten) ve yine madde 248 (243 hile),

212

197 (194) üncü maddenin tadilinde düşünülen ikinci misal mebiden istifade hususundaki kanunî tahditler meselâ inşaat tahditleri ve buna benzer belediye ve imar nizamlarına müteallik hükümlerdir. Bu gibi tahditler besbelliki 192 inci madde içine girmez; çünkü bu maddedeki « hak sebebi » tabiri altında malı bütününde veya bir bölüğünde müşteriden nezeden üçüncü şahısların hukuku anlaşılmak lâzımdır [6]. Bu gibi hallarde bayiin mes'uliyetini mümkün kılmak için komisyon 197 inci maddenin metnini, hukukî ayıplara da şamil olacak surette genişletmiştir. Fakat bu yapılırken mülkiyet tahditleri hkkında bayiin kural olarak bir mes'uliyeti olmadığından yanılınmıştır. Bayi, vergi ve âmme mükellefiyetlerinden nasıl mes'ul değilse inşaat tahditlerinden de öylece mes'ul değildir. Bu kabil tahditler bütün gayrı menkullerde aynı suretle varit olduğundan bir gayrı menkulün ne hukukî ayıplarından ve nede maddî ayıplarındandır. Gayrı menkul mülkiyetinden istifadeye dair olan âmme hukukunun carî hükümlerini tahkik müşteriye ait bir mes'eledir. Ancak eğer bayi bazı nevi istifade tarzlarının zabıtaca caiz olduğu hakkında teminatta bulunmuş ise hüküm başkadır. Bu yoldaki teminat hakkında bayi tabii mes'uldür. Fakat bunun için 197 (194) üncü maddede bir tâdile ihtiyaç görülmemeli idi. Çünkü bir arsaya ebniye inşa edilebilr olması ve buna benzer haller malın hakikî vasıflarına değil de hukukî ahkâma taallük etse dahi pek alâ 197 inci madde de düşünülen vasıflardan sayılabilir. Meselâ

---

328 (321 kast), 340 (333 kasten) deki Abesicht sözü Alman jurisprosdansında Borçlar Kanununun madde 251 (246 tasavvur ve tasmim) fıkra 3 ve medenî kanun 540 (520 kasten) inci maddelerinde Vorsatz denilen manayı ifade eder. Bilâkis 28 inci maddedeki hile (bilerek aldatma absichtliche Tönschung) şuphesiz bir hatanın tasmim ile (Vorsätzlich) tahrikinden daha fazla bir mana ifade eder ve diğer tarafı akit yapmağa izlâl eden bir kastı istilzam eder. 28 inci madde mefhununca hileli surette aldatma Alman Medenî kanuunun 123 üncü maddesinde ve İsviçre Medenî kanunu 125 (117 iğfal) ve 257 (246 iğfal) ıncı maddelerinde hileli surette aldatma denilen şey ile aynı şeydir. Yine Borçlar kanununun 198 (195 iğfal) ıncı maddesindeki bilerek aldatma 1909 tarihli rapora göre hile manasını ifade eder. Şu halde 192 inci madde 3 üncü fıkrasında da (189 bilerek) kast ile sukûtun (gizlemenin) 199 uncu maddedeki hileli sükût ile (196 hileile) aynı şey olduğunu kabul etmekte bir mahzur yoktur. Bununla beraber Oser her iki unsur arasında bir ayrılık iddia etmektedir.

[6] Borçlar kanunu 192 inci maddesi yalnız zabt (mebiin tamamen veya kısmen nez'i) hakkında bir hukukî zaman tasrih etmekte ve daha evvelce umumî hukukta malûm olan ve müşteri için malın zabt suretiyle nezinden başka hukukî ayıptan dolayı bir zarar tevellüteden hallerden zuhul etmektedir.Meselâ müşterinin malın telef olması halinde bir sigorta alacağını o şeyin maliki olmadığının anlaşılmasından dolayı kaybetmesi gibi. Ben bu gibi halleri 192 (189) uncu maddenin kıyâsen tatbikı suretiyle haletmekte tereddüt etmezdim.

bayi verği mıkdarı hakkında yanlış malûmat verse 197 inci madde daire-sinde mes'ul olacağında şüphe yoktur.

IV

197 (194) üncü maddenin zait veya hiç olmazsa ciddî bir zarurete müstenit olmıyan tadili mukabilinde maddî ayıplardaki hukukta bazı yanlışlıklar ve bozukluklar kalmıştır. Bunlar bir kaç kelime ile orta-dan kaldırılabilirdi ve kanunun metni filen mer'î hukuk ile bir ahenkte olurdu.

Eski Borçlar Kanununun 254 üncü madde 2 inci fıkrası dikkatle oku-yanın gözünden kaçmıyacak bir yanlışlığı ihtiva ediyordu. Buna rağmen bu, tadil sırasında kanunun 207 (204) üncü maddesine alındı. Müşteri mebii başkasına temlik etmiş ise bey'i fesh hakkı (Wandelungsrecht) olmı-yacaktır. Temlik ayıbı bilerek olmuş ise bu hüküm şüphesiz doğrudur ve icazet gibi sayılabilir. Müşteri, temlik neticesi artık malı geri verecek vaziyette değilse hüküm yine aynıdır. Fakat müşteri malı, ayıbı bilmiyerek, X ise temlik etmiş ve bey'i bu ayıptan dolayı X tarafından bozulmuş olursa ne yapılacaktır ? Müşterinin ilk hatırına gelebilecek şey kötü vasfından dolayı geri almağa macbur olduğu malı, tarafından da kendi bayiine - semenin geri verilmesi mukabilinde - iade etmek olacaktır. Ancak kanunun metnine göre müşteri malı alıkomak ve semenin indirilmesi ile iktifa etmek mecburiyetindedir. Müşteri, malı sırf başkasına satmak maksadiyle almış ise onun işine yaramıyacaktır. Gerçi Oser'in şerhinde 207 inci madde 3 üncü fıkrasının bu gibi hallerde tatbik edilmiyeceği yazılmaktadır. Fakat öyle hukukdaşlarımız vardırki ellerinde bu şerh yoktur ve saffetle okuyan bir kimse kanunun açık ibaresinden yanılarak müşterinin malı başkasına temlik halinde bey'i fesh hakkını gayıp edeceği düşüncesine kapılacaktır [7].

Eski borçlar kanununun 249 uncu maddesinde tenzil davasının muhte-viyatı « mebiin kiymet noksanının tazmini » olarak gösterilmiştir. Bu kelime müphem olmasına rağmen tâdilde 205 (202) inci maddede olduğu gibi kaldı. Metin daha ziyade ayıplı malın kiymetini esas tutmağa ve bu kıymeti

---

[7] Duğru metin daha eskidir sed lâyıhasında görülür madde 187 : Malı iktisap eden kimse, üzerinde tasarruf ettiğinden dolayı malı geri veremezse bey'i fesh edemeyip ancak semenin indirilmesini istiyebilir. Alman medenî kanununun 353 üncü maddeside bunun gibi-dir. Doğru ifade uzun görülerek kabul olunmak istenmedi ise Fransız medenî kanununun yaptığı gibi temlikin, bey'i fesh üzerine olan tesirinden tamamen sükût etmekle daha iyi hareket edilmiş olurdu. Filhakika natemam bir kanun, hükmü yanlış bir hükme tercih olunmak icap eder.

275

gerek mebiin semeni ile ve gerek malın ayıpsız olarak haiz olacağı kiymetle mukayese eylemeğe taraftar gibidir. Fakat malın kıymti mebiin semeni ile daima bir olmıyacağından ekseriya haksız neticelere varılabilecektir. Bunun için İsviçre tatbikatına nisbî hesap tarzı denilen tarz girmiştir: Yani ayıplı malın kiymetinin malın ayıpsız olarak haiz olduğu kıymete nisbeti dairesinde semenin indirilmesi (Alman Medenî kanunu madde 472). Bu hüküm metni hafifçe bir değiştirmekle «semenin mütenasiben tenzili denmekle» kanunen teyit edilebilirdi ve bu suretle lüzumsuz ve fakat daima tekerrür edebilen anlaşmazlıklar sona ermiş olurdu. Beyideki maddî ayıpta müşteri 205 (202) inci madde mucibince beyin feshi ve semenin tenzili arasında muhayyerdir. Müşteri feshte semeni, tenzilde semenin bir kısmını geri alır. Fakat ayıp sebebi ile muşteri hakkında, semenin geri verilmesiyle telâfi edilemiyen bir zarar doğabilir. Meselâ 50 franga bir ayıplı merdiven satılmış ve kullanılırken müşteri düşerek bir yeri kırılmıştır. Bey'in feshi halinde müşteri 50 frank, semenin indirilmesi halinde belki 20 frank alacaktır. Bu halde tedavi masrafları ne olacaktır ? Fesh noktasından 208 (205) inci madde 2 ve 3 üncü fıkralarında tazminattan bahsedilmiştir [8]. Tenzil halinde bir tazminat hakkı ise kanunda yazılı değildir ve bu itibarla şerhciler tarafından böyle bir iddianın bulunmadığı söylenmiştir. Oser madde 205 2 V (yeni tab'ın 16 numarasına bakınız); fakat şüphesiz bu terviç edilemez. Ayıplı bir merdiveni geri vermeyipte alıkoyan müşterinin tedavi masraflarını tazmin hakkını gaip etmek mecburiyetinde kalmasının sebebi anlaşılamaz. Ayıplı bir malın bey'inde bir haksız fiil (Delikt) görerek bayii 41 inci madde dahilinde mes'ul tutmak suretiyle müşteri himaye olunabilir [9]; fakat neden bayiin aynı kusuru, müşteri bey'i fesh

---

[8] 208 inci maddeye nazaran doğrudan doğruya zarar, mutlaka, dolayısıyle zarar ancak bayiin kusuru halinde tazmin olunmak icap eder. 195 (192 bizim bu maddede kusur hata kelimesiyle ifade edilmiştir) inci maddeye göre zabıt halindede böyledir. Doğrudan doğruya ve dolayısıyle zararlar arasındaki fark, umumî hukuktan ve Fransız Medenî Kanunundan (madde 1151) gelmedir. Bu farkı asrî jürispirörans ret etmektedir. Sebebide zararın her iki nev'i arasında bir tahdidin hemen hemen mümkün olmamasıdır. Bu fark, borçlar kanununun umumî kısmından (eski borçlar kanunu madde 116) çıkarılmış ve ancak 195 ve 208 inci maddelerinde alıkonulmuştur. Bu, Oser'in (madde 195 No: D 2) kabul ettiği üzre menfî ve müsbet menfaatler arasındaki fark ile aynı şey değildir. Her ne kadar doğrudan doğruya zarar, ekseriya menfî menfaatlerden ibaret olursada bazan müsbet menfaatide ihtiva edebilir. Meselâ kaçırılmış kâr gibi.

[9] Tam manasiyle alınırsa ayıplı bir malın ayıbına vakıf olarak bey'i, bayiin borcunu ifa sırasında değil de belki daha akit yapılmadan veyahut yapılırken ika ettiği bir kusur teşkil eder. Çünkü bayiin nihayet bu dakıkada müşterinin ayıp hakkında nazarı dikkatini celp etmesi lâzım gelirdi. Bayiin kusuru (ki akitte kusur denilen kusur Culpa in contrakando dır). Bu itibarla mantıkî düşünülürse akte muhalefet değil belki haksız

916

ettiği takdirde akde muhalefet ve müşterinin semenin tenzilini istemesi halinde haksız fiil olmak üzere telakkî edilsin. Burada beyiine külfeti, müruru zaman ve müstahdem ve işçiler için mes'uliyet noktasından çıkan başkalıkları düşünüyorum. En doğru hal sureti ya 208 (205) inci maddedeki tazminat hükmünü çıkarmak ve bayiin kusurunu bütün hallerde haksız fiil saymak yahut 208 inci maddedeki zarardan mes'uliyeti semenin indirilmesi haline de teşmil etmektir. Kanun koyan halkçı olmak isterse böyle indî ve karanlık farklara meydan vermemelidir.

V

Tadil edilen Borçlar Kanunu 226(222) inci ve sonraki maddelerinde taksit ile beyi hakkında hükümler koymuştur. Bu hükümler haddi zatında muvafık ise de kanunu okuyanlar için lüzumsuz güçlükler çıkaracak bir tarzda yazılmıştır. Müşterinin, semenin bir kısmını tediyeden temerrüt etmesi halinde bayiin 214 (211) inci madde 3 üncü fıkrasından başka olarak kendisi için bir fesh hakkı (Rücktrittsrecht) şart etmesi, taksitle bey'in mahiyeti cümlesindendir. Fesh müşteriye (109 üncü madde mucibince kanunî sebepten dolayı fesh (Rücktritt) gibi) [*] mebiin iadesi hakkında borçlar hukuku noktasından bir iddia temin edecektir; Fakat bununla müşterinin iflâsı halinde bayie bir faide hasıl olmıyacaktır. (İcra ve İflâs Kanununda 212 bizim İcra Kanununda madde 199). Bundan dolayı bayı, fesh şartından başka madenî kanunun 715 (688) inci maddesi mucibince muteber olmak için sicile kayıt edilmek lâzım gelen mülkiyetin muhafazasında mukavele etmekle iyi hareket etmiş olur. Bu suretle müşterinin tediyeden temerrüdü halinde bayi için iki yol vardır:

Bayi, akdin ifasını yâni muacceliyet halini alan taksitin ödenmesini talep eder.

Bayi, bey'i fesh (rucu Rücktritt) ettiğini söyler. Bu fesh ile bey'i mukavelesi hükümsüz kalır ve bayi için bir iade iddiası doğar. Bayi mülkiyeti muhafaza etmiş ise bu iddia aynı (Dinglich) bir hakkı tazammun

---

fiildir. Fakat daha evvel Romalılar bu kabil hallari akit davası içine soktukları gibi asrî hukukta akitteki kusuru bir çok hallerde akit hukukuna göre hal etmektedir.

[*] 109 uncu maddeye tekabül eden bizim 108 inci maddede rucu ve fesh kelimeleri de kullanılmıştır.

117

eder ve bu itibarla müşterinin iflâsı halinde himayeye nail olur [**].

226 (222) inci madde okunduğu vakit bayiin üç türlü intihap hakkı olduğu görülür: İfa veya mülkiyetin muhafaza olunduğunu iddia veyahut fesh (Rücktritt). Bayi için ifa talebinden başka daha iki yolun açık bulunduğu hakkındaki intiba, 227 (223) üncü madde ile teyit edilmiştir. Bu madde birinci fıkrasında mülkiyeti muhafaza hükümlerinden ve 2 inci fıkrasında da feshin hükümlerinden bahsolunmuştur. Fakat okuyucu, Borçlar Kanununun 227 inci madde 1 inci fıkrasının matuf olduğu Medenî Kanunun 716 (689) uncu maddesini tetkik ederse mülkiyetin muhafazasında tarafların borçlar hukuku noktasından münasebetinin tıpkı fesh halindeki gibi olduğunu hayretle görür. Biraz düşünüldüğü vakit işbu göze çarpan ahengin, başlıca amelî hukuk hayatında 226 ıncı maddenin dediği gibi, ya mülkiyeti muhafaza veya fesh mevcut olduğundan değil de bilâkis ancak mülkiyeti muhafaza ile beraber veya mülkiyeti muhafazasız fesh bulunduğundan ileri geldiği anlaşılır. Fesh hakkı olmaksızın mülkiyeti muhafaza manasız bir şey olurdu. Böyle bir vaziyette bayi, mebiin semeni tediye olunmadıkça malik olarak kalacak, fakat müşteri halâ bakî olan bey'e istinatla mbeii tutmağa haklı olacağından mülkiyetini dermeyan edemiyecektir.

İşbu irtibatı meslekten yetişmemiş olan herkes anlıyamaz. Bu itibarla olabilirki bayi, mülkiyeti muhafaza kaydının fesh hakkı olmaksızın kendisine bir faide vermiyeceğini düşünmeden yalnız mülkiyetin muhafazasını mukavele eder. Fakat ben böyle bir mukavelenin metne göre tefsir edilmesini değil de bil'akis bu mukaveleye feshin de birlikte arzu edilmiş olduğu gözü ile bakılmasını doğru bulurum; çünkü tarafların mülkiyetin muhafazasını mukavele etmekle, muhafaza edilen bu hakkın icrası için zarurî olan vasıtalarıda bayie temin etmek arzusunda bulunduklarını kabul etmek lâzımdır. Alman Medenî Kanunu 455 inci maddesi bu manada olarak bir karine koymuştur.

Böyle olduğu halde, Borçlar Kanununda kanun koyan 226 ıncı maddesinde metni, yanlış anlaşılmağa yol verircesine yazmakla zaten tamamiyle basit olmıyan hukukî vaziyeti daha ziyade karıştırmıştır. Kanuna baş vuran bir yurttaş onda üç yolun sayıldığını görür ve hakikatte yalnız iki yol olup üçüncü yolun, sırf kanunu koyanın yanlış ifadesinden çıktığını ancak şerhlerden (meselâ Oser madde 226 numara 4 yeni tab numara 5) anlamak mecburiyetinde kalırsa bu, memnun edici bir hal olmaz sanırım.

[**] Mülkiyetin mnhafazası mukavelesi hakkında Istanbul Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Doçenti Galip Gültekinin hukuk fakültesi mecmuasının Kânunuevvel 1935 Kânunusani 1936 nüshalarında etütleri vardır. Borçlar Kanununun 211 inci maddesiyle İcra ve İflâs Kanununun 199 uncu maddesi de bu etütte göz önünde tutulmuştur.

718

VI

Tadil edilen borçlar kanununun 229 (225) inci ve sonraki maddelerinde müzayedeyi tanzim etmiş ve burada daha önce icra ve iflâs kanununda tanzim edilmiş olan cebrî müzayedeye dair hükümlerde koymuştur [10]. İşbu ilâvelerde kısmen isabet yoktur. Her şeyden önce asrî doktrinde - İsviçrede Emil Hoberin izahatiyle - mutlu bir eser olarak bertaraf edildiği halde kanunun, 229 uncu madde 1 inci fıkrasında cebrî icrayı yine niçin bey' akdi olarak gösterdiğini anlamak güçtür. Cebrî icra, icra dairesinin borçlunun mümessili sıfatıyle yaptığı bir hukukî muamele olmayıp borçlunun mülkiyetine taalluk eden resmî bir tasarruftur. Cebrî müzayededeki fesadın dava suretiyle değil de şikâyet yoluyle tetkik merciine dermeyan edilebilmesi bunu pek açık olarak gösterir. İcra ve İflâs Kanunu madde 136 bis (136) ve Borçlar Kanununun 230 (226) fikra 2 [*]. Bey' akdi hakkındaki kurallerin cebrî müzayedeye tatbikı yolunda sarf edilen her türlü teşebbüs, her ikisindeki unsurların esaslı surette başka başka olmalarından dolayı akim kalmıştır. Kanunun cebrî müzayedeyi bey' akdi olarak göstermek ve meslekten yetişmemiş olanlara neticede isabetsizliği belli bir talâkki telkin eylemek suretiyle bu hal edilmiş meseleyi tekrar ortaya koymasının sebebi anlaşılamaz. 229 uncu madde 1 inci fıkrasında medenî kanunun 656 (633) üncü madde 2 inci fıkrasında sadece işaret edildiği üzere mülkiyetin ihale ile iktisap edene geçeceği söylense yetişirdi.

Müfredata geçerek 234 (230) uncu madde 2 inci fıkrasından bahsetmek isterim: « Arttıran malı, umumî sicillerle yahut arttırma şartlarıyle malûm olan yahut kanun icabı mevcut bulunan vaziyeti ve hakları ve külfetleri ile iktisap eder.» Bu söz ilk bakışta göründüğü gibi o kadar sarih değildir. En önce arttıranın iktisap etmiş olduğu zamandaki malın vaziyetini tetkik edelim. Eğer hakikî vaziyet kast ediliyorsa kanun, kanun koyanın kudreti dışında bulunan bir şeyi emretmek istiyor demektir. Çünkü arttıran tabiî sebeplerden dolayı malı ancak ihale anında bulunduğu vaziyette iktisap edebilir. Meselâ ev, bu anda yanmış olsa arttıran her ne kadar tapu sicilinde ve arttırma şartlarında ev denmiş olsa dahi yangın yerini iktisap eder. Hiç bir kanun emri arttırana artık mevcut olmayan bir malı temin edemez [11].

---

[10] İşbu yeni hükümler icra ve iflâs kanununa alınsaydı çok iyi yapılmış olurdu. Bu takdirde aşağıda bahs olunacak oaln 234 üncü madde 2 inci fıkrasiyle icra ve iflâs kanunu 135 inci maddesi arasındaki tenakus meydana çıkar ve o güne geçilirdi.

[*] Bizim borçlar kanunu madde 226 da itiraz ve icra ve iflâs kanunu madde 134 de şikâyet tabiri kullanmıştır. Hukuk icra usulleri hakkındaki kitabımızın § 12 bakınız.

[11] Fakat bu halde arttıran kimse, borçlar kanunn 20 inci maddesinin kıyas suretiyle şikâyet yolunda ihaleyi bozdurabilirmi diye sual olunabilir.

234 üncü madde 2 inci fıkrası bundan başka arttıranın, malı tapu sicilinden yahut arttırma şartlarından anlaşılan mükellefiyetlerle iktisap edeceğini söylemektedir. Hakikatte keyfiyet böylemidir ? İcra dairesi yanlışsız hareket etmişse tapu sicilinde yazılı olan bütün mükellefiyetler şartnamede dahi yazılmış olur; fakat tapu sicilinde yazılı olan bir ipotek yanlışlıkla şartnameye yazılmamış da olabilir. 234 üncü maddenin ibaresine göre ipotek olduğu gibi kalmak lâzımgelirdi; fatak icra ve iflâs kanununun 135 (125) inci maddesinden arttırma şartları meyanında yazılı olmıyan mükellefiyetlerin düşeceği anlaşılmaktadır. Yâger de 234 üncü madde 2 inci fıkrasını bir yana bırakarak böyle söylemektedir.

Arttırılan mala müteallik hukukun meselâ gayrı menkulun haiz olduğu irtifak haklarının vaziyeti ne olacaktır ? Şartlar içinde bir aktif irtifak hakkı yazılı değilse arttıran onu, gayrımenkulün mütemmin cüzü olarak iktisap eder. Fakat tapu sicilinden silinmiş olan bir aktif irtifak hakkı icra dairesinin yanlışlığı ile şartlar arasında yazılmış olursa ne olacaktır ? Bu 234 üncü madde 2 inci fıkrasının bahs mevzuu olacağı düşünmeğe değer bir haldir. İbareye göre arttıranın irtifak hakkını iktisap etmesi lâzımgelirdi. Fakat bu, bana tamamen imkânsız görünür; çünkü icra dairesinin yanlışlığından dolayı bir gayrı menkulün cebrî arttırmasında tamamiyle yabancı kalan komşular için bir mükellefiyet nasıl doğabilecektir [12] ?

234 üncü madde 2 inci fıkrası gibi bu maddenin 1 inci fıkrasınında aynı suretle düşünmeğe değeri vardır. Cebrî arttırmada hiç bir tekeffül bulunmadığı tabiî bir keyfiyettir ve zaten ortada bir bey' akdi bulunmaması bunu gösterir. Fakat kanun,hususî olarak temin hallerinde tekeffülün olabileceğini söylüyor. Bu temin nasıl düşünülebilir ? Anlaşılan cebrî arttırmada yapılan yani arttırma şartlarında yazılı bulunan teminler kast edilmiştir. Fakat meselâ şartlar arasında evin en aşağı 10000 frank irat getirdiği yahut başka faydalı vasıfları haiz olduğu yazılı olsa bundan kim mesul olacaktır. Evi, hiç istemediği halde müzayedeye çıkarılan borçlu mu veya

[12] Bir gayrı menkul, cebrî müzayedeye çıkarılırsa gayrı menkul üzerinde hakları olan ve kendilerine müzayede resmen bildirilmiş bulunan kimselerden bu müzayede ile alâkadar olmaları ve haklarının müzayede şartnamesine kayt edilmesine dikkat ve ihtimam etmeleri beklenebilir; fakat gayri menkul ile hiç bir alış verişi olmıyan bir kimse için böyle değildir. Kendisine cebrî müzayede bildirilmemiş olan bu kimsenin müzayede işiyle gaygulanmasına bir sebep yoktur. Bundan dolayı icra memurunun yanlışlığıyle gayrı menkul üzerinde mevcut olmıyan bir hakkın müzayede şartnamesine derç edilmiş olması ona bir zarar veremez. Şuna kaniimki böyle bir hal vaki olursa mahkemeler 234 üncü madde 2 inci fıkrasına tebiyet etmiyeceklerdir. Her halde tadilin dar tutulan hudutları içinde böyle bir garip hal hakkında bu tarzda tereddütlü bir adalet hükmü kabul etmek için hiç bir müstacel ihtiyaç mevcut değil idi.

takipte bulunan alacaklı mı, yahut icra memuru ve yahutta İcra ve İflâs Kanununun 6 (5) inci maddesi mucibince kanton (devlet) mi bu kabil teminlerden mesul olsun. Tekeffülün neticeleri yani fesh veyahut semenin indirilmesi nasıl düşünülür ? Zan ederimki bu meseleler tekeffülün arttırma şartları meyanına yazılması caiz olmadığını ve bu itibarla kanunen söylenmesi lâzım gelmiyeceğini kabul etmek suretiyle hal olunur. Teminlerin şartlar meyanına alınması fikrimce icra muamelesine müteallik bir yanlışlıktır ve şikâyet yoluyle ihalenin feshini mucip olur; fakat ortada bir bey'i akdi olmadığından bir tekeffülü aslâ icap etmez. Cebrî müzayede dışında şüphesiz borçlu yahut alacaklı yahut başka bir alâkalı, müzayedeye karışana karşı bir taahhütte bulunabilir. Ancak bu gibi taahhütler arttırmanın unsurlarından olmayıp belki genel kurallere göre tazminatı icap eden müstakil garanti mukaveleleridir.

VII

Mecurdaki ayıplar için borçlar kanununun 254 ve 255 (249,250) inci maddeleri (eski borçlar kanununun 277 inci maddesine mutabık olarak) müstecire iki hak vermektedir: Kiranın indirilmesi veya akdin feshi (Rücktritt).

Borçlar Kanununun, feshten genel hükümler sırasında 107 (106) inci ve sonraki maddelerde iki taraflı akitler bahsinde borçlunun temerrüdü halinde bahs eder. Feshte, akitten dolayı yapılmış olan, edanın 109 (108) inci madde 1 inci fıkra mucibince geri istenmesi karakteristiktir. 255 (254) üncü maddede bu tarzda bir fesh varit olmaz (ve bu itibarla tabiî 254 üncü maddede dahi bahs mevzuu edilemez). Çünkü müstecirin, akdin ceryanı sırasında akdi fesh etmesi halinde o zamana kadar ödediği kiraları geri alamaması ve mecuru kullandığından dolayı bir tazminat vermeklede mükellef tutulamaması tabiî bir keyfiyettir. 254 ve 255 inci maddeler mucibince fesh suretiyle akt, geçmiş için değil belki ancak ilerisi (gelecek) için ref olunur. 254 ve 255 inci maddeler mucibince feshte 107 inci ve sonraki maddelerde bahs olunan haktan başka bir hakkın bahs mevzuu olduğu kanun koyanın gözünden kaçmış değildir. Kanun koyan bu bilgiyledirki eski borçlar kanununun 271 inci madde 1 inci fıkrasının 107 inci ve sonraki maddelere (eski borçlar kanununun 122 inci ve sonraki maddelerini) yaptığı atfı çıkarmıştır. Fakat teknik bir kelime olan fesh (Rücktritt) kelimesinden kaçınarak onun yirine başka bir kelime koysaydı daha eyi yapmış olurdu. Alman Medenî Kanununun 542 inci maddesi bir fesh müddeti (Kündigungsfrist) olmaksızın yapılacak feshi ihbar (Kündigung) dan bahs etmek-

271

tedir. Buna kısaca şöyle denebilir: Derhal feshi ihbar. Feshi ihbar kelimesinde fesh (Rücktritt) tabiri hilâfma olarak meslekten yetişmemiş olan bir kimse için geleceğe muzaf bir hükmü ifade eden bir mana vardır. Eğer kanun koyan, fshi ihbar mefhumu için müddeti esaslı bir şey saymış ise teknik olmıyan bir kelime seçebilir ve 261, 265, 266 (256,260,261 [*]) inci maddelerde olduğu gibi icarın bozulacağından (Auflösung) bahs edebilirdi. Ve bu suretle kanun koyan meslekten yetişmemiş olanların, hatta şerhlerin düşebileceği yanlış anlamalardan kaçınmış olurdu [**].

254 ve 255 inci maddeler mucibince fesh, 107 inci ve sonraki maddelerin bir tatbik hali olmadığından işbu 107 inci ve sonraki maddelerin hükümlerine olsa olsa 254 ve 255 inci maddelerin ikmali için kıyas suretiyle muracaat olunabilir. Bununla beraber burada bazı tereddütler çıkar. 107 inci madde kural olarak alacaklı tarafından tayin olunacak münasip bir mehli şart koşar. Bu hüküm 254 üncü madde hakkında da carimidir ? 254 üncü madde bu bapta bir şey söylemediği halde 255 inci madde böyle bir müddetten bahsetmekte olduğundan bu husus şüphelidir. İhtimalki bu, sadece yazıştaki bir ihmale müstenittir. Yani 254 üncü maddede eski borçlar kanununun 122 inci ve sonraki maddelerine yapılan atf, bu atıfta mehlin de dahil olduğu nazara alınmaksızın çizilmesindendir. Öbür taraftan kanun koyanın 254 ve 255 inci maddelerdeki unsurları birbirinden ayrı hükümlere tabi tutması itibariyle 254 üncü maddedeki halde mucirin mesuliyetini, ayıbın sonradan yani kural olarak mucirin bir kusuru olmaksızın tahakkuk etmesi halinden yani 255 inci maddedeki halden daha sıkı bir hükme tabi tutmak istediği düşünülebilir.

Bundan başka 254 ve 255 inci maddelerde müstecir tarafından bir mehl tayini lâzımgeleceği şüphelidir. Çünkü 255 inci maddenin metni fesh hakkının, ayıbın doğmasından ve ihbarın yapılmasından itibaren, madde 261 (256) fıkra 3, ayıbın refine kâfi gelebilecek bir müddet geçer geçmez müstecir içinek ndiliğinden hasıl olacağı suretinde de anlaşılabilir [***].

255 inci madde müşteriye kiranın indirilmesi ve fesh şeklinde yan yana iki hak vermektedir. Bu, bihakdır. Kiranın indirilmesi, uğranılan zararın telâfisine yarar; fesh de müstecire sonrası için fayda verir. Halbuki 254 üncü madde 2 inci fıkrası mucibince müsetcir, her iki haktan birini seçebilir yani akdi fesh yahut kiranın indirilmesini istiyebilir. Fakat buradaki fesh 205 (202) inci madde mucibince müşterinin muhbir (alternatif) surette

[*] Bizim kanunun bu maddelerinde yine fesh kelimesi kullanılmıştır.

[**] K. Thur un İsviçre Borçlar kanunu umumî hükümlerine § 74 not 54 bakınız.

[***] İzmir baro mecmuasının 1936 sayı 3 sahifa 347-348 deki temyiz mahkemesi kararında bakınız.

272

yapabilecekse feshe (Wandelung) kıyas edilemez. Çünkü hukukî vaziyet birbirinden oldukça ayrıdır; 254 üncü madde mucibince fesh, bey'in feshi gibi 107 inci madde mucibince bir fesh olmayıp belki ilersi için müessir olan hemen bir feshi ihbar (Kündigung) dir. Bu itibarla kiranın indirilmesi ve fesh pekalâ bir arada bulunabilir ve hatta mecurun iptidadan bir ayıbı bahs menzuu olsa dahi böyledir; çünkü ayıbın mecurun daha teslimi sırasında mevcut olması, müstecirin o ayıba hemen vakıf olması ve hele o aybı derhal dermeyan etmesi demek değildir. Misal olarak diyelimki müstecir 1 Nisanda kira yerine taşınmış, bir az zaman sonra ayıbı görmüş ve mucire (ayıbı kaldırması için) baş vurmuş ve nihayet 1 Mayısta artık tahammülü kalmıyarak mecurdan çıkmış olsun. Ayıp 15 Nisanda zuhur etmiş olsaydı müstecirin ayın ikinci yarısı için bir tenzil istemesi caiz olabildiği halde neden Nisan ayı için kiradan bir tenzilât istiyemesin? Sanıyorumki 254 üncü madde 2 inci fıkrasındaki yanlışlık, kanunu tatbik edenlerin «veya» kelimesini «ve» kelimesiyle tebdil etmesi caiz ve mecburî olan pek açık bir yanlışlıktır [*]!

İçinde oturulacak bir mecurun ayıpları, sıhhat için ehemiyetli bil tehlike teşkil etmesi halinde 254 üncü madde 3 üncü fıkrası ile müstecire, Alman Medenî kanunu 544 üncü maddesinden alınmış kuvvetli bir fesh hakkı verilmiştir. Yani müstecir, tehlikeyi bilmiş yahut fesh hakkından vaz geçmiş olsa bile akdi fesh edebilir. Kanunun bu hükmü, 254 üncü madde 3 üncü fıkrasında şüphesiz hakıkî yerini bulmuş değildir. Bu hüküm, önceki ayıplarda olduğu gibi, madde 254, sonraki ayıplardada yani icar müddeti içinde sıhhati tehlikeye sokan bir hal çıktığı takdirdede, madde255, carî olmak lâzımgelir. Bir müstecir mukavele formülerinde fesh hakkından feragat edecek kadar ihtiyatsızca olsa dahi mecur, icar müddeti içinde sıhhate muzur bir vaziyete düştüğü takdirde feragate rağmen akdi feshe mezun olmak mecburiyetindedir. Fakat kanuna baş vuran kimse kanunun önceki ve sonraki ayıpları başka başka ayrı iki maddede bahs mevzuu etmiş olmasından işbu iki unsur hakkında başka başka kuraller konulmuş olduğu yolunda haklı bir fikre kapılıyor. Çünkü iki hal aynı hükme bağlanmak isteniyorsa bunları birbirinden ayrı tutmakta ne gibi bir maksat vardır? Ve hakikatte 254 üncü maddede sıhhat için tehlikeye dair hususi bir hüküm bulununca bu hükmün hususî olarak 254 üncü maddedeki hal için tasavvur edilmiş olduğu fikrine düşmek sebepsiz olmıyacaktır. Fakat yukarda söylendiği üzere kanunun maksadı bu olamaz.

Bir az önce 254 üncü madde 3 üncü fıkrasının 255 inci maddedeki halde de carî olacağını tesbit ettik. Bunun aksine olarak 255 inci maddede

[*] Oser 2 inci tabı numara 12 bakınız!

önceki ayıplardada, madde 254, tatbi kolunması lâzımgelen bir hüküm vardır. Bu, kendisine kusur isnat olunan mucirin 255 inci madde 2 inci fıkrasında zikr olunan tazminat mukellefiyetidir [13]. Sonraki ayıplarda mucirin kusuru, mecuru kullanmağa salih bir halde bulundurmak mükellefiyetini, madde 254 fıkra 1, yapmamasından ibarettir. Önceki ayıplarda bir kusur, mucirin mecuru ayıbına vakıf olarak yahut ihmal ile vakıf olmıyarak kiracının ayıp hakkında dikkatini uyandırmaksızın icar etmesinden ibaret olabilir. Mucirin, ikinci halde birinci halde olduğu gibi aynı suretle tazminat ile mükellef olmamasına bir sebep yoktur. Fakat kanunun tazminat mükellefiyetini niçin yalnız 255 inci maddede zikretmiş ve böylece tazminatın 254 üncü maddedeki halde sanki nazara alınmıyacakmış gibi bir fikir uyandırmış olmasınada yine aynı suretle bir sebep gösterilemez.

254 ve 255 inci maddelerin birlikte mutalâasından çıkan netice şudurki işbu iki maddeden her biri diğer maddede mevcut unsur hakkında da carî olan bir hükmü ihtiva etmektedir. Kanunun işbu teşriî teknik noktasından göze çarpan vaziyeti, bu günkü metnin tarihçesinden anlaşılır. Tadil sırasında ilk önce eski borçlar kanununun 276 ıncı maddesi 277 inci madde ile birleştirildi ve sonrada sıhhat için tehlike hakkındaki yeni hüküm 277 inci madde 1 inci fıkrasının arkasına alındı [14]. Bunun üzerine beş fıkraya çıkan madde çok uzun göründü. Güzelliği bozan işbu kusurun maddeyi bölmekle kaldırılabileceği zan olundu ve eski borçlar kanununun 276 ıncı maddesinden ve 277 inci madde 1 inci fırasından ve sıhat için tehlikeye dair olan yeni hükümden şimdiki 254 üncü madde ve eski borçlar kanununun 277 inci maddesinin son iki fıkrasından da şimdiki 255 inci madde teşkil edildi. Fakat

[13] Alman Medenî Kanununun 538 inci maddesine göre mucir, iptidadaki ayıplardan dolayı kusuru olmaksızın dahi tazminat vermekle mükellef olur. Fransız Medenî Kanununun 1721 inci maddeside böyledir. Umumî küküm lerin ve bey' hakkındaki kaidelerin (Alman Medenî Kanunu madde 463) dışına aşan işbu müstecir hakkındaki şiddet bence haklı görünmez. Borçlar kanunu bihak kusurdan mesuliyet ile iktifa etmiştir. Bununla beraber mucir, mecurun maliki ise Borçlar Kanununun 58 inci maddesi mucibince kusuru olmaksızın dahi fena imalden ve tesisten veya muhafazadaki noksandan doğacak zararlardan mesul olur. Fakat işbu haksız fiile mütaallik mesuliyet, fikrimce ancak üçüncü şahsın olduğu gibi müstecirin şahsına yahut malına iras olunan zarara taalluk eder. Yoksa icar akdinin ifa olunmamasından doğan zararlara meselâ evde oturmak kabil olmamasından dolayı kaçırılan kazanca veyahut müstecirin evin ayıplarından dolayı taşınmağa mecbur olduğu yeni evin fazla masraflarına taalluku yoktur.

[14] Yeni hüküm eski borçlar kanununun 277 inci madde 1 ve 2 inci fıkralarına taalluk ettiğinden bu, eski borçlar kanununun 277 inci madde 2 inci fıkrası arkasına alınmalı idi.

224

bir kanun maddesi, parçalama suretiyle mekanik bir muameleye her vakit tahammül edemiyen ince organize edilmiş bir teşekküldür. Önümüzdeki hadisede mantıkan birbirine bağlı olan hüküm, kanun metninin doğruluğu aleyhine olarak birbirinden ayrılmıştır.

VIII

254 ve 255 inci maddeler mucibince müstecirin haiz olduğu « feshin » mahiyeti, müstecirin 255 inci madde 2 inci fıkrası mucibince (ve yukarda izah olunduğu üzere 254 üncü maddedeki haldede) istiyebileceği tazminatın tarzı noktasından ehemiyeti haizdir [15]. Müstecirin feshi 107 inci maddedeki feshin bir tatbik hali olsaydı 109 uncu maddeden, müstecirin hakkı, menfî menfaatler (Negative İnteresse) denilen tazminata münhasır olacağı neticesi çıkardı. Böyle bir tazminat şu halde varit olurdu: Mecurun ayıplarından dolayı müstecirin mallarında veya şahsında uğradığı zarar veyahut müstecirin fesh ettiği bu icar sebebiyle daha ucuz bir başka yeri kaçırdığından dolayı doğan bir zarar. Fakat müstecirin feshi kelimenin teknik manasiyle bir fesh olmayıp müddetsiz bir feshi ihbardır. Yani sonraki zaman için akdin refi (Anfhebung) dir. Bu itibarla 109 uncu madde 2 inci fıkrası tatbik olunmaz. Müstecir kendisi için kullanılması kabil olmıyan malı iade ile ifa menfaatlerini (Erfüllungsinteresse) yani mucirin akt mükellefiyetini kusura müstenit olarak ifa etmemesinden dolayı kendisine yaptığı zararın tazminini istiyebilir [16]. Şüphesiz bu tazminattan icarın devamı halinde müstecirin ödemeğe mecbur olacağı kira indirilir. Akdi fesh eden müstecir, bayiin temerrüdü halinde 107 inci madde 2 inci fıkrası mucibince bey'i fesh etmeyip belki maldan vaz geçerek borcun ifa olunmamasından doğan zararları istiyen müşteriye benzer bir vaziyette bulunur.

IX

264 (259) uncu maddede metnin bozulmasına sebep olan yazılışa müteallik bir değişiklik vardır. Mecurun kullanılmasının, müstecir tarafından

[15] Alman jurisprödansında müstecirin derhal feshi ihbar ile birlikte tazminat istiyebileceği ihtilâflıdır. Tatbikat daha galip surette (Alman Medenî Kanununda sarih surette zikr edilmiyen) tazminatı kabul lehindedir.

[16] Kiracının feshten mütevellit zarara meselâ yeni tuttuğu evin fazla masraflarına bizzat kendisi sebep olduğu ve bundan dolayı bir tazminat istemeğe hakkı olmadığı yolunda itiraz edilebilirdi. Fakat kiracı, malın ayıpları sebebiyle feshe mecbur kalmasına göre 44 üncü madde 1 inci fıkrası mucibince tazminat hakkını selp edici zatî bir kusuru mevcut değildir.

bir üçüncü şahsa terki iki hukukî yolda olabilir: Ya ikinci defa bir icar ile yahut müstecirin alacağının temliki suretiyle. Her iki hal, bazı meseleler noktasından (ikmal, müstecirin üçüncü şahıs için mesuliyeti, mucirin üçüncü şahsa karşı hakları) aynı hükme tabi tutulmak lâzımgelir. Nasılki eski borçlar kanununun 285 inci maddesinde evvelemirde, kesretle vukubulan ikinci icar hakkı tanzim ve 3 üncü fıkraya, tabiî ancak 1 ve 2 inci fıkralarda hükümleri yazılı meselelere matuf olmak üzere « icarın temliki ikinci icar gibi muameleye tabidir » hükmü ilâve edilmek suretiyle böyle yapılmış idi. Bu prüssüz metin şüphesiz tatbikattaki tecrübeler bir tadile lüzum göstermediği halde değiştirildi. Tadil şu suretle oldu: Yeni 264 üncü madde 1 inci fıkrasında gerek ikinci icar ve gerek temlik aynı suretle caiz görüldü ve 2 ve 3 üncü fıkralarda ise yanlız ikinci icardan bahs edildi. İşbu yazılış dolayisiyle hukukî tecrubesi olmıyan ve kanunun tarihçesini bilmiyen okuyucu 2 ve 3 üncü fıkralarda münderiç hükümlerin yalnız ikinci icar hakkında carî olup şimdiye kadar olduğu gibi artık icarın temliki halinde tatbik edilmiyeceği fikrinde bulunmağa mecbur olur. Fakat her halde metindeki değişikliğin gayesi bu değildir.

X

Borçlar Kanununun bey' hakkındaki hükümlerini icar hükümleriyle mukayese edersek bir takım meselelerin bey'de tanzim edildiği halde icar hukukunda sükût ile geçiştirilmiş olması suretiyle bir ıttıratsızlık görürüz. Bu cümleden olmak üzere 200 (197) inci madde müşterinin bildiği ayıplardan bayiin mesul olmadığını söylüyor. Bayi mutat (kâfî) bir dikkat (muayene) ile anlaşılabilen ayıplar hakkında ancak onların bulunmadığını temin etmiş ise mesul olur. İcarın ehemiyet itibariyle bey'den geri olmadığı ve bundan dolayı aynı suretle tafsilli hükümlere ihtiyacı bulunduğu açık olmakla beraber icar hukukunda böyle bir hüküm bulamıyoruz [17]. Bu boşluk 200 üncü maddenin kıyasen tatbiki suretiyle doldurulmak icap eder [18]. Diğer taraftan 201 (198) inci maddede müşteriye tahmil edilen

[17] Müstecirin ıtlaı halinde ayıptan mesuliyet olmıyacağı 254 üncü madde 3 üncü fıkrasından istidlâl olunabilir.

[18] Bununla beraber federal mahkemenin 15 sahifa 285 deki kararına bakınız: Ufak ayıplarda müstecirin ıtlaı ile ayıptan mesuliyet ortadan kalkmaz. Çünkü müstecir 254 üncü madde 1 inci fıkrasına göre mucirin bu ayıpları bertaraf edeceğini hesap edebilir. Halbuki bayiin, ayıpları bertaraf etmek hususunda bir mükellefiyeti yoktur. Meğerki akit yapılırken bayi, malı tamir ve islâh edeceğini taahhüt etmiş ola.

226

muayene ve ihbar mükellefiyeti icarda kabul edilemez [19]. 199 (196) ıncı maddede caiz görülen tekeffülün ref'i veya tahdidi [20] ve ayıptan hileli sükût (iğfal) halinde bu kabil mukavelelerin hükümsüzlüğü icarda yazılı değildir. Bu hüküm de fikrimce kıyasen icar hukukuna tatbik olunmak lâzımgelir [21].

İcar akdi, aynı surette bir malın terk ve iadesi bahs mevzuu olan öbür akitlerle (iare ve vedia ile) mukayese edildiği vakit kanunun tahririnde daha başka ıttıratsızlıklarda olduğu anlaşılır. İarede 306 (300) üncü madde 3 üncü fıkrasında ve ibdada 474 (465) inci madde 2 inci fıkrasında borçlunun, malı akte aykırı olarak kullanması halinde kazadan mesul tutulacağı tasrih edilmiştir. Aynı hüküm, illiyet irtibatı hakkındaki genel esas kurallere göre icardada carîdir. Bu kural, hattizatinde tasrihe lüzum görülmüş ise niçin yalnız ariyet ve vediada yazılıyorda çok daha sık vukubulan ve daha ehemiyetli bulunan icar halinde bahs mevzuu olmuyor [*]. 308 (302) ve 478 [22] (469) uncu maddelere karşı olan vaziyet de bunun gibidir: Birden ziyade kimseler bir malı ariyet yahut vedia olarak almış olsalar bunlar müteselsil surette mesuldürler. Birlikte ariyetten veya vediadan çok daha sık vaki olan birlikte icar hakkında kanun susuyor. 143 (141) inci madde ise teselsülün ancak hanunca muayyen hallerde olabileceğini soylüyor. Şu halde teselsül, yalnız birlikte ariyet veya vedia alınması halinde olacak, birlikte icarda olmıyacaktır. Fakat malını iki şahsa icar eden bir mucirin niçin bir ariyet veya vedia verenden daha kötü vazitte bulunduğunun sebebi anlaşılmıyor. Bundan dolayı ben 143 üncü maddenin tahditli (kısırlı) ibaresine rağmen birlikte icardada teselsülü kabul ederdim.

Vediada bir üçüncü şahsın mal üzerinde mülkiyet iddia etmesi halinde hızf edenin (müstevdiin) o mala mahkemece vaziyet edilmiş veya mülkiyet davası açılmış olmadıkça vediayı yine bırakana iade ile mükellef olduğu tasrih edilmiştir. Aynı hal tabiî ariyettede olabilir. Bunun

---

[19] Bn farkın sebebi şu mülâhazadan anlaşılır: Bey'de tarafların hukukî vaziyeti bir defada yapılacak edalarla katî ve mümkün olduğu kadar ilişiksiz hal ve tesviye edilir. Buna mukabil mucir, malın maliki olarak kalır ve müstecire karşı devamlı bir münasebet halinde bulunur.

[20] Böyle bir mukavelenin cevazı 254 üncü madde 3 üncü fıkrasından istidlâl edilir.

[21] İcarda tekeffülün mukavele ile selbi hakkında bir hükümden istiğna edilebileceği zan edildi ise kanunun yükünü azaltmak için böyle bir hüküm beydede terk olunabilirdi. Filhakika 199 uncu madde, medenî kanunun 2 inci maddesinin tabiî bir tatbikinden başka bir şey değildir.

[*] K. Tuhr un İsviçre Borçlar Kanunu umumî hükümleri hakkındaki eserinin § 13 not 18 ve § 18 not 3 bakınız.

[22] Dreşt layıhasının 668 ve 803 üncü maddelerinden gelmedir.

için buda 479 (470) inci maddenin kıyası suretiyle hal olunmalıdır. İcardada vaziyet böyledir. Ancak burada mucirin, 258 (253) üncü madde mucibince müstecirin talebi üzerine münazaayı deruhte ve mecurun akte uygun olarak kullanılmasının ihlâlinden dolayı olan tazminat mükellefiyetide munzam olur.

Tadilin sahası bu kadar dar tutulmasaydı kaununun vücude gelişindeki tesadüflere müstenit bu gibi ıttıratsızlıklar kolayca telâfi olunabilirdi. İcarda, ariyete ve vediada aynı tarzda vukubulan bütün meseleler bu nevideki akitlerin en mühimi olmak itibariyle icarda tanzim edilebilir ve öbür her iki akit de meselenin halli, icar hukukunun kıyası suretiyle tatbikınden istinbat edilmek üzere hâkime terk olunabilirdi.

XI

Borçlar Kanununun 287 (282) inci maddesi bir hasılat müstecirinin fevkalâde felâket hallerinde yahut tabiî hadiselerden dolayı istiyebileceği bir tenzil hakkında hüküm koymaktadır. Eski Barçlar Kanununun 308 inci maddesine göre eğer zarar bir sigorta neticesi telâfi edilmiş olursa tenzil yoktur. Tadilde tenzil hakkına dair önceden yapılan bir feragatin muteber olmıyacağı tasrih edilmek suretiyle hasılat müstecirinin himayesi takviye olunmak istenmiştir. Bu hüküm, metnin yazıldığı sırada eski borçlar kanuununda tenzili men eden maddenin ikinci fıkrasına alınmıştır. Şimdiki 287 (282) inci madde 2 inci fıkrası şöyle der: « Evvelce bu haktan ferağat edlimiş olması ancak . . . . . zarar bir sigorta ile telâfi edilmiş ise muteber olur ». Bu netice, şaşılacak bir haldir. Eski hukuka göre hasılat müsteciri meselâ dolu sigortasından zararını almış ise hiç bir tenzil istiyemezdi. Şimdi istiyebilir. Meğerki tenzilden daha önce ferağat etmiş olsun. Oser 287 inci madde şerhinde not 5 de pek doğru söylüyor. Filhakika sigorta ile zararını kapayan müstecir, sigorta yaptırmıyan ihtiyatsız bir müstecirden daha kötü bir vaziyete düşürülmemek icap eder. Fakat tenzile dair olan bütün hukuk, hak ve nısfet esaslarına müstenittir ve işi hal edecekte budur. Müstecir tabiî hadiselerden dolayı uğradığı zararın bir kısmını mucire yüklesin;

228

fakat hiç bir zararı yoksa böyle bir tahmil için sebep yoktur. Doluya karşı sigorta edilmiş olan bir müstecirin hasılatı dolu sebebi ile azalmış değildir. Müstecir tenzil ile mucir zararına bir menfaat elde etmiş olacaktır. Kanun menfaat noktasından tabiî olan vaziyet yerine müstecirin, dolu felâketine mesut bir hal gibi bakabileceği tahaf bir neticeyi koymuştur [*].

XII

Umumî hukukta ve ekseri asrî hukukta [23] hasılat muciri, gayrı menkulün semereleri üzerinde kanunî bir rehin hakkını haizdir. Eski Borçlar Kanununda böyle bir hüküm yoktu. 297 inci maddede yalnız adî mucirin hapis hakkına, madde 294, atf olunmuş idi. Tadil olunan borçlar kanununun 288 (281) inci madde 3 üncü fıkrasında sarih surette « hasılat muciri . . . adî kira alacağında olduğu gibi aynı suretle hapis hakkına maliktir » dir. Adî icarda mucirin hapis hakkı 272 (267) inci madde mucibince mecur içinde bulunan ve mecurun tertibatına (tefrişatına) ve intifaına dair olan menkul mallara taalluk eder [24]. Şu halde hasılat icarındaki gayrı menkul semerelerinde bir hapis hakkı kabul olunabilirmi ? Oser ve Rosel [* *] bu meseleye doğrudan doğruya evet diye cevap veriyorlar. Zürih yüksek mahkemesinin 23-2-97 tarihli bir kararındada böyle denilmiştir. Bende aynı fikirdeyim. Çünkü semereler üzerinde rehin hakkı, iktisaden pek alâ adî icar müstecirinin getirdiği mallar üzerindeki hapis hakkından daha ziyade varittir. Filhakika semereler, hasılat mucirine ait olan gayrı menkulün cevherinden doğmadırlar. Fakat halkçı olmak istiyan bir kanun böyle semereler üzerindeki rehin hakkı gibi amelî bir meseleyi cevapsız birakmamalı idi. Hapis hakkının şartları ve hudutları kanunda tam surette tesbit olunmalı idi. Çünkü bu hakkın tenfizinde yalnız mahkemeler değil, icra dairesi ve zabıtada faaliyette bulunacaktır, madde 274 (269). Bu organlar ve hele yurttaşlar hasılat mucirinin hapis hakkının şumulü meselesinde kolay olmıyan ve tereddüde mahal verebilen kıyas suretiyle istidlâle mecbur olmamalı idiler. Meslekten yetişmemiş bir kimseye semerelerin meselâ elmanın gayrı menkulün tefrişatına veya intifaına taalluk eden şeylerdenmi ol-

[*] Oser ikinci tabı madde 287 Numara 11 Fick Numara 22 bakınız.

[23] Alman medenî kanunu madde 585, Fransız Medenî Kanunu madde 2012.

[24] Zürihin hususî hukuka mütealık kanununun 898 inci maddesinde adî mucire ve hasılat mucirine, borçluya ait olan ve mecurda bulunan menkuller üzerinde bir rehin hakkı veriyordu. Kanunun bu ifadesine göre semereler hasılat mucirinin rehin hakkına dahil blunuyordu.

[* *] Rusel Türkçe tercemesi cilt 4 sahifa 452, 453.

duğu sorulsa evvelâ anlıyamıyacak ve belki elma yemeğe yarar, kompostosuda olabilir. Fakat hiç bir zaman arazinin intifaına yaramaz cevabını verecek ve ona kanunun hakikî manasiyle elmanın arazinin tefrişatında dahil olduğu izah edilse hukukçuların dili ve düşünüş tarzı pek kendine mahsus ve yabancı bir şey olduğu zehabına düşecektir. İcap ederdiki halkçı bir kanun böyle bir intibaa meydan vermesin.

Ankara Hukuk Fakültesi Profesörü
SABRİ ŞAKİR

230

231

232

Hâkimler kanununun 39 uncu maddesi mucibince 936 senesi başında toplanan bir ve iki numaralı ayırma meclislerince terfia lâyık görülmüş olan hâkim ve müddeiumumilerle hâkim sınıfından sayılanların terfi sıralarını gösterir defter.

DÖRDÜNCÜ DERECE HÂKİMLERDEN BİRİNC SINIF HÂKİMLİĞE TERFİA LÂYIK GÖRÜLENLER

Sıra No.	Memuriyet ve adı
1	İstanbul Ticaret Reisi Memduh
2	İstanbul Ağır Ceza Reisi Ahmet Suat

BEŞİNCİ DERECEDEKİ HÂKİMLERDEN MÜMTAZ OLARAK TERFİA LÂYIK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	1558	Birinci sınıf Adliye Müfettişi Rahmi

BEŞİNCİ DERECECEKİ HÂKİMLERDEN TERCİHAN TERFİA LÂYIK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	1959	Adliye müfettişi Sırrı
2	1576	» » Necmettin Zahir
3	1986	İzmir Ticaret Reisi M. Necati

BEŞİNCİ DERECEDEKİ HÂKİMLERDEN TERFİA LÂYIK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	145	İstanbul İhtisas Hâkimi Atıf (İzmir Hâkimi)
2	1157	İzmir İkinci Hukuk Reisi Bilal Hilmi
3	1671	İzmir Birinci Hukuk Reisi Hüseyin Hüsnü
4	2077	Ankara İkinci Hukuk Reisi Nail
5	1519	Balıkesir mülga İhtisas Hâkimi S. Mesut
6	1259	İstanbul Âzası M. Ramazan
7	1594	Antalya Reisi Ali Necati
8	1081	Çankırı Reisi Tahsin
9	3870	Konya Reisi Mehmet Sadık
10	1175	Edirne Reisi İbrahim Hakkı
11	2014	İstanbul İkinci Ceza Reisi Mehmet Kemal

ALTINCI DERECEDEKİ HÂKİMLERDEN MÜMTAZ OLARAK TERFİA LÂYIK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	5300	İkinci sınıf Adliye Müfettişi Şinasi Zihni (Hukuk İş. U. Müdür vekili)
2	1740	Temyiz Raportörlerinden İzzet Zeki

ALTINCI DERECFDEKİ HÂKİMLERDEN TERCİHAN TERFİA LÂYIK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	1922	Temyiz raportörü Ali Riza (Edirne Hâkimi)
2	132	Temyiz raportörü Ahmet Galip (Tunçeli Hukuk Hâkimi)
3	102	Temyiz raportörü Arif (Baş M.U.lik Baş muavini)
4	3482	İkinci sınıf Adliye müfettişi Muzafferettin
5	1459	İkinci sınıf Adliye müfettişi Nuri
6	1816	İkinci sınıf Adliye müfettişi Arif
7	1569	» » » » Bedri
8	942	Ceza İşleri U.Müdürü Haydar Naki
9	2080	İstanbul Altıncı Hukuk Reisi Salahattin
10	2480	Ankara Birinci Hukuk Reisi M. Vehbi
11	4222	İstanbul İhtisas Hâkimi Refik
12	548	Adana mülga Adli İhtisas Hâkimi M. Nuri
13	332	Antalya » » » » O. Cemil (Diyarbekir Ceza Hâkimi)
14	2055	İstanbul İkinci Hukuk Reisi Zeki
15	1505	Kütahya Hukuk Hâkimi Mehmet

ALTINCI DERECEDE BULUNAN HÂKİMLERDEN TERFİA LÂYIK GÖRÜLENLER

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	1129	Erzurum Reisi Kâzım
2	3568	Ankara Ticaret Reisi Münür
3	1434	Balıkesir Reisi İsmail Hakkı
4	2061	İstanbul Beşinci Hukuk Reisi Ahmet Kâzım
5	1589	İstanbul Hukuk Reisi Ali Rıza
6	2041	Temyiz raportörü Rüstem Niyazi (Mardin Reisi)
7	1745	Üsküdar Hukuk Hâkimi Bekir Sıtkı
8	3542	İkinci sınıf Adliye müfettişi Alâettin
9	2076	İkinci sınıf Adliye müfettişi İbrahim Ekrem
10	785	Adliye müfettişi Nazif
11	2985	İkinci sınıf Adliye müfettişi Haşim
12	329	Eskişehir Ağır Ceza Reisi İbrahim Etem
13	1213	Diyarbekir İhtisas Hâkimi Sadık
14	1884	Bursa İkinci Hukuk Reisi H.Hilmi (Hukuk Hâkimi)
15	535	Adliye müfettişi Tahsin
16	560	İkinci sınıf Adliye müfettişi Remzi
17	906	Temyiz raportörü Ali Ulvi
18	2069	İstanbul Müstantık Azası Ahmet Cemal
19	1279	Adana Hukuk Hâkimi İbrahim Senih
20	611	Bursa Ceza Hâkimi Mustafa Nuri
21	1748	Sivas mülga İhtisas Hâkimi Hasan Hayrı
22	5283	İstanbul eski İcra Reisi Kemal
23	1529	Ordu Hukuk Hâkimi Hilmi
24	385	Afyon Hukuk Hâkimi Halil Hilmi

216

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
25	1352	İstanbul Azası Hayrettin
26	1967	İstanbul Azası Salih Zeki
27	2048	İzmir Ceza Hâkimi Kemalettin
28	1082	Antalya Hukuk Hâkimi Rauf
29	4029	Üsküdar Hukuk Hâkimi İrfan
30	2939	Kastamonu Hâkimi Emin
31	3931	Üsküdar Sorgu Hâkimi Osman Yümnü
32	2033	Ordu Ağır Ceza Reisi Ahmet Cevdet
33	163	Kütahya Reisi Asım
34	1727	İstanbul Azası Fazıl
35	1166	Ankara Ceza Hâkimi Kerim Naci
36	1027	Konya Hukuk Hâkimi Mehmet Sabir
37	2073	Üsküdar Ceza Hâkimi Mehmet Emin
38	1030	İstanbul Dördüncü Hukuk Reisi İrfan
39	3204	İstanbul Azası Burhanettin
40	1286	» » Hüseyin
41	3574	» » Faiz
42	1876	Gaziantep Reisi İbrahim Etem
43	1256	Muğla eski Reisi Necati (Tekaüt olmuştur)
44	1176	Manisa Reisi İsmail Rasim
45	2064	Balıkesir Hukuk Hâkimi Ahmet Ata
46	1807	Istanbul Azası Mehmet Kemal
47	28	» » » Nazım
48	1532	Erzurum eski Hâkimi Salih
49	3340	Manisa H. Hâkimi A. Galip
50	232	Kırşehir Azası Ahmet Hamdi
51	1353	Aydın Reisi Ahmet Mitat
52	1063	Trabzon H. Hâkimi Mehmet Nuri

237

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
53	1219	Sinop Reisi Abdulhafiz Nuri
54	2272	Elbistan Reisi Hikmet
55	1218	Mardin Hukuk Hâkimi Mehmet Emin
56	2540	Muğla İhtisas Hâkimi Edip (Adana Hukuk Hâkimi)
57	958	Erzincan Reisi Abdullah
58	2592	G. Antep Hukuk Hâkimi Arif
59	2016	İstanbul Azası Nazif
60	682	Ankara Ağır Ceza Azası Cemal
61	1591	Çanakkale Reisi Cemal
62	390	Çorum Reisi Ali Afif
63	734	İstanbul Azası M.Hulûsi
64	508	Kocaeli Reisi Nail
65	180	Bilecik Reisi Celâlettin
66	1680	İzmir eski Ağır Ceza Azası Sabit
67	1162	İstanbul Ağır Ceza Azası Süleyman Sakıp
68	1472	Adapazarı Reisi Suzi
69	2062	Bursa 1 inci H. Reisi Arif Sırrı (Bursa H. Hâkimi)
70	258	İstanbul Azası Ahmet Kemalettin
71	1688	Bandırma Reisi Ömer Seyfettin (Sivas mülga Adli İhtisas M.U.si)
72	788	Uşak reisi Mustafa Erdem
73	2827	İstanbul İcra Baş muavini Şekip
74	1099	Üsküdar Ceza Hâkimi Mehmet Ali
75	2333	Yozgat Reisi İbrahim Ethem
76	3339	Ankara İcra Hâkimi Abdurrahman Talât
77	1029	Kayseri Reisi Sait
78	745	Afyon Reisi Yahya Sezai
79	884	Malatya Reisi İbrahim Ethem

YEDİNCİ DERECEDEKİ HÂKİMLERDEN TERCİHAN TERFİA LÂYIK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	947	Ankara Azası Mehmet (Kırşehir Hukuk Hâkimi)
2	1086	Temyiz Raportörü İbrahim Ethem
3	2397	Muş Reisi Şevket (Adana Mülga İhtisas M.U.si)
4	33	Üçüncü sınıf Adliye Müfettişi Muhtar
5	4439	Ceza işleri U. Müdürlüğü Başmuavini Bekir
6	1784	İstanbul Sulh Hâkimi Halit
7	408	Ankara Azası Zeki
8	1229	İzmir İhtisas Hâkimi Hamdi (Üçüncü sınıf Adliye müfettişi)

229

YEDİNCİ DERECEDEKİ HÂKİMLERDEN TERFİA LÂYIK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	2265	İstanbul Âzası Mehmet Fazıl (Temyiz Raportörü
2	824	Elâziz Hukuk Hâkimi Nasuhi
3	1514	Urfa Azası İsmail Hakkı (Tokat Hukuk Hâkimi)
4	3141	İstanbul Müstantık azası Adil (Temyiz Mahkemesi Raportörü)
5	2074	Denizli Reisi Esat
6	1722	Odemiş Reisi Şevki
7	3595	Üçüncü sınıf Adliye Müfettişi Cemil
8	908	Temyiz Raportörü Mehmet Ali Tahir
9	406	Mersin Hukuk Hâkimi İsmail Mazhar
10	1338	Adapazarı Hukuk Hâkimi Ali Kemal
11	1339	Temyiz Raportörü Ali Rıza
12	1121	Temyiz Raportörü Süleyman Servet
13	3347	Üçüncü sınıf Adliye Mütettişi Kâzım
14	2089	Üçüncü sınıf Adliye Müfettişi Zeynelabidin
15	1857	İzmir Azası Ali Rıza
16	8	Üçüncü sınıf Adliye Müfettsi Şevki
17	3859	Zat İş.U.M.Başmuavini İ.Hakkı
18	1797	Alanya Azası Salim
19	257	İstanbul Müstantik Azası Münif
20	2045	Temyiz Raportörü Muhittin
21	1309	Konya Ceza Hâkimi Abdulâziz
22	1115	Vezirköprü Reisi İbrahim
23	2934	İzmir Sulh Hâkimi Kâmil

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
24	1966	Bursa Azası Hüseyin Neşet (Bursa Sulh Hâkimi)
25	4201	Denizli Hukuk Hâkimi A.Hakkı
26	3969	Kocaeli Azası Salahaddin
27	1349	Gürün Reisi Mehmet Hulûsi
28	839	Denizli Azası Şükrü
29	1773	Kars Reisi Seyit Yahya
30	1325	Afyon Azası H.Tahsin
31	3625	Adana Adlî İhtisas M.U.si Mustafa (Adliye Müfettişi)
32	1404	Eskişehir Azası Kâmil
33	3582	İstanbul Azası Burhanettin
34	444	Ş.Karahisar Reisi Cemal
35	2024	İstanbul Azası Hakkı
36	3611	Maraş Reisi Mustafa (Bursa Hukuk Hâkimi)
37	1354	Çorum Ceza Hâkimi Ali Rıza
38	2105	Çanakakle Azası Ragıp
39	783	Adana Ağır Ceza Azası Kâzım
40	1560	İsparta Reisi İbrahim Hakkı
41	3662	Niğde Reisi Nesip
42	3080	Elmalı eski Reisi Fevzi
43	661	Malatya Hukuk Hâkimi Mehmet Ali

241

SEKİZİNCİ DERECEDEKİ HÂKİMLERDEN MÜMTAZ OLARAK TERFİA LÂYİK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve Adı
1	3984	İstanbul Sulh Hâkimi İbrahim Tevfik
2	4015	İstanbul Sulh Hâkimi Sait

SEKİZİNCİ DERECEDEKİ HÂKİMLERDEN TERCİHAN TERFİA LÂYIK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	3313	İstanbul Sulh Hâkimi İsmail
2	218	Ankara İcra Reis muavini Derviş
3	1761	İstanbul Sulh Hâkimi Şakir
4	1249	Yalvaç Hukuk Hâkimi Mansur
5	2606	Uşak Hukuk Hâkimi İsmail
6	4054	Ankara Ticaret azası Nail (Temyiz mahkmesi raportörü)
7	3771	Hukuk İşleri Müdür Muavini Nusret
8	2060	İstanbul azası Osman Şükrü
9	916	Ürgüp Hukuk Hâkimi Hamdi (Gelibolu Hukuk Hâkimi)
10	1923	İzmir İcra Reis muavini Nimet Hamdi
11	2001	İstanbul Sulh Hâkimi Mehmet Ali
12	1575	Sungurlu Hukuk Hâkimi Derviş
13	1147	Çatalca Hukuk Hâkimi Şevket
14	1039	İzmir Sulh Hâkimi Ahmet
15	402	Bartın Reisi Hasan Tahsin (Zonguldak Ceza Hâkimi)

SEKİZİNCİ DERECEDEKİ HÂKİMLERDEN TERFİA LÂYİK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve Adı
1	318	Samsun Sulh Hâkim Numan Nazım
2	2918	İstanbul Sulh Hâkimi Mazhar Yaşar
3	1333	Bandırma azası Ahmet Hamdi (Bandırma Hukuk Hâkimi)
4	1428	Van Azası Ali Lutfullh (Erciş Hâkimi)
5	3212	İzmir Azası Ali Rıza (Akhisar Hukuk Hâkimi)
6	2222	İstanbul Azası M. Reşat
7	1839	Samsun Aazası Muhittin (Bafra Ceza Hâkimi)
8	983	Cebelibereket Reisi Galip
9	2121	İzmir Azası Ali Rıza (Konya Sulh Hâkimi)
10	2022	Bolu Hukuk Hâkimi Suphi
11	1462	Konya Azası Mehmet Kemal (Hendek Hukuk Hâkimi)
12	1778	Bergame Reisi Agâh
13	267	Tokat Azası Mustafa Asım (Bolu Sulh Hâkimi)
14	1742	Gaziantep M.U.si İsmail (Muş Reisi)
15	3949	Rize Hukuk Hâkimi Ali Necmettin (Şevşet Hâkimi)
16	4863	Ankara Hâkimi Seyfettin (Ceza İşleri U.M.Muavini)
17	4139	İstanbul Sulh Hâkimi H.Şakir
18	1752	Bursa azası Refet (Gelibolu Ceza H.)
19	1393	İzmit eski Azası Ali Rıza
20	4297	Ankara Azası Osman Necdet
21	2715	Ankara Sulh Hâkimi Ali Kemal
22	621	Söke Hukuk Hâkimi Ali

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
23	1150	Samsun Azası Mehmet Rüştü
24	668	Urfa Azası Abdulcelil
25	1601	İzmir Azası Mekki
26	4053	Menemen Hukuk Hâkimi Osman Muri
27	3286	Muğla mülga İhtisas Müstantiği Fahrettin
28	2290	Çarşamba Hukuk Hâkimi İdris Faik
29	1790	İsparta Azası Kâzım
30	422	İzmir Azası Mehmet İsmet
31	2544	Konya Azası Ahmet Necati
32	778	M. Kemalpaşa Reisi M. Sadullah (Çanakkale Hukuk Hâkimi)
33	1320	Erdek Hâkimi Mehmet (halen Fethiye H. H.)
34	1322	Muğla Azası Orhan Saffet
35	2750	Siverek Hukuk Hâkimi M. Ali
36	187	Ödemiş Azası Sırrı (Balıkesir Azası)
37	478	Çorum Hukuk Hâkimi Abdullah Safi
38	3736	Sarayköy Hâkimi A. Şevki (Erdek Hâkimi)
39	1651	İskilip Hukuk Hâkimi M. Kâzım
40	4351	Denizli Azası Ömer Hilmi
41	1734	İstanbul Sulh Hâkimi Osman
42	1394	M. Kemalpaşa Azası Burhanettin (M. Kemalpaşa Ceza Hâkimi)
43	2924	M. Kemalpaşa Azası Şemsettin (M. Kemalpaşa Hukuk Hâkimi
44	1887	Çankırı Azası Abdurrahim Rami
45	4220	Samsun Ceza Hâkimi A. Hamdi
46	2399	Galibolu Azası İbrahim Ethem (Bursa Sulh Hâkimi)
47	1183	Konya Sulh Hâkimi Ahmet

214

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
48	338	Alâiye Azası Ali Riza
49	1328	Marmaris Hâkimi Mehmet Sadık
50	2378	Cide Hâkimi Mehmet Zeki
51	1478	Sinop Azası İsmail Hakkı
52	1846	Kayseri Azası Hamdi
53	391	Tokat Azası Rüştü
54	793	Bozkır Hâkimi Asım
55	452	Erzincan Azası Mehmet
56	1534	Manisa Azası Celâlettin
57	1278	Eğirdir Hâkimi Ahmet Rifat
58	1138	Antalya İhtisas Müstantiği A. Necati (Bitlis Azası)
59	1928	Adana İhtisas Müstantiği M. Zeki (Düzce M.U.si)
60	4235	İstanbul İhtisas Müstantiği Saffet
61	1375	Kula Sorgu Hâkimi Hasan
62	1854	İstanbul Müstantik Azası Mehmet Suut
63	1436	Konya Sorgu Hâkimi Fahrettin
64	2363	Amasya Hukuk Hâkimi Yusuf Ziya
65	3803	Burhaniye Reisi Mehmet İhsan
66	2553	Burdur Reisi Mehmet Tevfik
67	1703	Çorum Azası Hasan Fehmi
68	1904	Bursa Ceza Hâkimi Nuh Neciyettin
69	1788	Karaman Reisi Mehmet Hayri
70	1416	Bursa Azası Salâhattin
71	3412	Akşehir Reisi Mehmet Avni
72	226	Çanakkale eski Azası Ali Hâki
73	665	Kozan Azası Harun
74	1820	İstanbul Aza muavini Abdurrahman Şeref
75	4223	Siirt Reisi Mesut

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
76	340	Kemalpaşa Hâkimi M.Celâlettin
77	660	Alaşehir Hâkimi Ziyaattin
78	2181	Ordu Azası Seyfullah
79	3661	Çerkeş Hukuk Hâkimi Lütfi
80	1602	Edremit Hâkimi Ahmet Hamdi
81	326	Ayancık Hâkimi Ömer Lütfi
82	1291	Elmalı Azası Hüseyin
83	3743	Nevşehir Azası Yusuf Bahri
84	1700	Şarkı Karahisar Azası Reşat
85	3440	Kilis Hukuk Hâkimi Ali Riza (Balıkesir Azası)
86	2027	Urla Caza Hâkimi Tevfik
87	319	Edirne Azası Mehmet Nafi
88	3543	Ankara Azası Mustafa Zühtü
89	757	Bolu Azası İbrahim Fevzi
90	648	İstanbul Sulh Hâkimi Celalettin
91	1779	İçel Azası Mehmet Emin
92	341	Orhaneli Hâkimi Hasan
93	3830	Vëzirköprü Azası Muhtar
94	3209	Nevşehir Reisi Mehmet Cemil
95	600	Elmalı Azası Fehim
96	1164	Gaziantep Azası Abdullah
97	3619	Karamürsel Hâkimi Mustafa Şükrü
98	1350	Siverek Ceza Hâkimi Derviş
99	748	Erzurum Azası Hakkı
100	1005	Uşak Azası Mahmut Celâlettin
101	207	Malatya mülga İhtisas Hâkimi Fehmi
102	405	Kırşehir Azası Ömer Lütfi

946

DOKUZUNCU DERECEDEKİ HÂKİMLERDEN TERCİHAN TERFİA LÂYIK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	2772	İstanbul Sulh Hâkimi M. Kadri
2	1917	Kastamonu Sulh Hâkimi Ahmet
3	1932	Milâs Hukuk Hâkimi Sabri
4	5444	İstanbul Sulh Hâkimi Niyazi
5	1556	İstanbul Sulh Hâkimi Refik
6	5182	Beyşehir Hukuk Hâkimi Abdurrahman Fahri
7	2786	Gebze Hukuk Hâkimi Muammer
8	5223	Yozgat Sulh Hâkimi İsmail Hakkı
9	577	Pazar Hukuk Hâkimi Mersin
10	4985	Manisa Sulh Hâkimi İbrahim Kâmil
11	4714	Adana İcra Reisi muavini Tahsin
12	5301	Ankara Aza muavini Lebip (Keskin Ceza Hâkmi)
13	4923	Demirköy Sulh Hâkimi Yahya Tevfik
14	5028	Afyonkarahisar Sulh Hâkimi Abduşşekûr
15	808	Refahiye Hâkimi Mustafa
16	5200	Ankara Sulh Hâkimi Ömer Lütfi (Ceza işlerinde)

247

DOKUZUNCU DERECEDEKİ HÂKİMLERDEN TERFİA LÂYIK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	5185	Ankara Sulh Hâkimi İhsan
2	5202	Rize Ceza Hâkimi Osman (Konya Azası)
3	304	Tavas Hukuk Hâkimi İsmail Hakkı
4	5420	Adana Sulh Hâkimi Hadi
5	4113	Biga Reisi Kâzım (Zonguldak Hukuk Hâkimi)
6	4961	Tekirdağ Azası Şevket Nezihi
7	1793	Gönen Reisi Abdulbaki (Gönen Hukuk Hâkimi)
8	1737	İstanbul Azası Şakir
9	1033	Edirne Azası Ahmet Hamdi
10	1792	Akseki Hukuk Hâkimi Ali Haydar
11	1311	Tekirdağ Azası Hulûsi (Malatya Azası)
12	213	Mersin Sorgu Hâkimi Kemal
13	303	Tokat C. Hâkimi Hasan Hilmi (Denizli S. Hâkimi)
14	417	Lapseki Hâkimi Ali Hikmet
15	2338	Tekirdağı Aza muavini Numan (Amasya Azası)
16	2260	Küreinuhas Hâkimi Hasan Hilmi
17	989	Erganimadeni Hâkimi Ahmet Muhtar
18	230	Bartın Azası Halil (Bartın Hukuk H)
19	1408	İmroz Hâkimi Hüseyin Hüsnü
20	3287	Bergama Azası M. Niyazi (Akseki Ceza Hâkimi)
21	4627	Kars Azası Abbas Hilmi
22	4180	İzmit Sulh Hâkimi Rıza
23	1692	Kütahya Azası Abdullah Kâni
24	4874	İzmir Sorgu Hâkimi Halil Sıtkı
25	4771	Fethiye Ceza Hâkimi Avni
26	1730	İzmir Sorgu Hâkimi Basri
27	605	Bor Hâkimi Abdulhamit Vehbi

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
28	371	Erzincan Azası Ahmet Hamdi
29	1513	Bolu Azası İsmail kakkı
30	1475	Kayseri Azası İbrahim
31	4388	Bartın Azası M.Fahreddin (Araç Hukuk Hâkimi)
32	1023	Cebelibereket Azası Kenan
33	279	Ş.Karaağaç Hâkimi Ömer Lütfi
34	1879	Mardin Aazası Ragıp (Midyat Hâkimi)
35	1547	Geyve Hukuk Hâkimi Selâhattin
36	3885	Ödemiş Hukuk Hâkimi Emin
37	810	Muğla Azası Muhittin Vasfi
38	3704	Göksun Hâkimi Halil
39	1898	Merzifon Hukuk Hâkimi Muharrem Necmettin
40	1706	Gemlik Ceza Hâkimi Abdülvahit
41	3602	Ankara Sulh Hâkimi Nazif
42	4110	Çiçekdağı Hâkimi Tahir
43	4240	Burdur Azası Cevdet (Gaziantep Sulh Hâkimi)
44	5234	Tire Hâkimi Hüsnü Mehmet
45	5176	Hopa Hâkimi Mehmet Suphi (Çıbık Hâkimi)
46	5186	Kırşehir Hukuk Hâkimi Tahir (Ödemiş Azası)
47	5023	Çankırı Sulh Hâkimi Remzi
48	516	Diyarbekir Hukuk Hâkimi Fehmi
49	4041	İstanbul aza muavini Remzi
50	4058	Devrek Huhuk Hâkimi Mehmet
51	1934	İstanbul Sulh Hâkimi Abdülkerim Behçet
52	1690	İstanbul Sulh Hâkimi Niyazi
53	786	Bolvadin Geza Hâkimi Abdullah
54	2029	İstanbul Sulh Hâkimi M.Münür

249

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
55	3571	İzmir Sulh Hâkimi Adem Safiyettin
56	4769	İstanbul Sulh Hâkimi M.Reşit
57	4946	Bandırma Azası Necati (Bandırma Ceza Hâkimi)
58	5178	Mersin Azası Mustafa Kemal
59	5207	Haymana Hâkimi Vehbi
60	5206	İzmir Sorgu Hâkimi Mümtaz
61	4584	İstanbul Sulh Hâkimi Osman Tevhit
62	987	Bozcaada Hâkimi Sadık
63	838	Adapazarı Hâkimi İzzet
64	1854	Karaburun Hâkimi Mehmet İkbal
65	2781	Elbistan Azası Osman Fevzi
66	2398	İstanbul Sulh Ceza Hâkimi A.Nizamettin
67	5191	İstanbul Aza Muavini Nazmi
68	3218	Boğazlıyan Hukuk Hâkimi Ziyaettin
69	3225	Konya Sulh Hâkimi Vahdi Korkut
70	1296	Senirkent Hâkimi Ali Zühtü
71	3461	Aydın Ceza Hâkimi M.Suat
72	5194	Mersin Sulh Hâkimi Abdurrahman
73	2938	Düzce Hâkimi Mehmet Sadık
74	3089	İstanbul Sulh Hâkimi Cavat
75	3997	Manisa Sulh Hâkimi İsmail Hakkı
76	5157	İzmir Sulh Hâkimi Naci Salim
77	3735	Garbi Karaagaç Hukuk Hâkimi M.Besim
78	5011	Aydın Sulh Hâkimi Muhittin
79	521	Hendek Ceza Hâkimi Ali Saip
80	1995	İstanbul Sulh Hâkimi Mehmet Alâattin
81	506	Trabzon Sulh Hâkimi Cemil

250

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
82	984	Bozöyük Hâkimi Şerif
83	2132	Ankara Sulh Hâkim Süleyman Sabri
84	5324	Sivas mülga İhtisas Müstantiği Cemalettin
85	3983	İstanbul Sulh Hâkimi Tahsin
86	224	Nevşehir Aza Muavini Abdullah Rasim
87	1273	Maraş Sulh Hâkimi Hilmi
88	1396	Saimbeyli Hâkimi Mehmet Ali
89	4357	Mersin Azası Basri
90	268	Erbaa Hukuk Hâkimi Ali Riza
91	5233	Kemaliye Hâkimi Hüsnü (Çermik Hâkimi)
92	4276	Diyaribekir Ceza Hâkimi Âşir
93	293	Kırşehir Aza Muavini İlyas Lütfü
94	5177	Kandıra Hukuk Hâkimi Kemal
95	929	Adapazarı Sulh Hâkimi Sezai
96	1237	Gireson Azası Hasan Bahri
97	4626	Emirdağı Ceza Hâkimi Hamdi
98	4012	Borçka Sulh Hâkimi O.Nuri
99	3848	Keşan Hâkimi Bahri
100	1024	Vezirköprü Aza Muavini Cemal
101	4767	Akseki Ceza Hâkimi Abdurrahman (Bergama Azası)
102	5227	Kayseri Ceza Hâkimi Nefi
103	5196	Uşak Ceza Hâkimi Ahmet Behçet
104	1317	Ayvacık Hâkimi Mehmet Sadık
105	4560	Çorum Sulh Hâkimi Lütfü (Burhaniye Azası)
106	5038	Uzunköprü Hukuk Hâkimi Umran (Ankara Ticaret Azası)
107	1538	İnegöl Hukuk Hâkimi Kadem

251

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
108	5246	Uzunköprü Ceza Hâkimi Celâlettin
109	1637	Yozgat Sulh Hâkimi Tahir
110	1450	Sivas Sulh Hâkimi Hasan Tahsin
111	823	Babaeski Hukuk Hâkimi Mehmet Hikmet
112	995	Düzce Hukuk Hâkimi Ali
113	5222	Çal Müddeiumumisi Hamdi (Kırkağaç Hâkimi)
114	3592	Diyaribekir İhtisas Müstantiği Hayri
115	1833	Malatya Mülga İhitisas Müstantiği Kemalettin
116	5162	İslâhiye Hâkimi M. Salih
117	2374	Cihanbeyli Hâkimi Kanber
118	4950	Zile Hukuk Hâkimi Recep
119	789	Antalya Sulh Hâkimi Ata
120	4128	Karadeniz Ereğlisi Ceza Hâkimi Arif
121	5158	Sivas Sulh Hâkimi Baha
122	5231	Nallıhan Hâkimi Cemal
123	1567	Buldan Hâkimi Hüseyin Hüsnü
124	421	Sındırgı Hâkimi Mustafa
125	30	Bergama Azası Mehmet Tevfik
126	334	Taşköprü Hukuk Hâkimi Mesut
127	1520	Sinop Azası Akif
128	3314	Tirebolu Hâkimi İbrahim Fevzi
129	440	Konya Ereğlisi Hâkimi Y. Ziya
130	3729	Maraş Azası Muhtar
131	3342	Eskişehir Azası Mehmet Arabi
132	424	Gümüşhane Azası Şinasi
133	435	Kars Azası A. Sabri
134	4376	Manisa Ceza Hâkimi Yahya Naci

252

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
135	447	Vakfıkebir Hâkimi Muhittin
136	2921	Çorlu Hâkimi Halit
137	4049	Eceabat Hâkimi Mahmut
138	821	Çorum Azası İsmail Hakkı
139	1241	İçel Azası Ali Agâh
140	1202	Malatya Ceza Hâkimi Tevfik
141	380	Niğde Azası Hilmi
142	994	Gördes Hâkimi Rüştü
143	4183	Muş Azası Naim
144	4187	Zonguldak Azası Mahmud Esat
145	2832	Kalecik Hukuk Hâkimi Fevzi
146	1060	Ş.Karahisar Azası Rüştü
147	1900	Karaisalı Hâkimi Osman Nuri
148	4138	İstanbul Sulh Hâkimi Avni
149	1410	Kozan Azası Hasan Fevzi
150	544	Artvin Azası Şevket
151	1010	Bursa Ağır Ceza Azası Fuat
152	5197	İstanbul S.Hâkimi M.Reşat
153	656	Bilecik Azası Remzi
154	3633	Bayburt Hukuk Hâkimi İlyas
155	1810	Zonguldak Azası Kemal
156	1787	Bayındır Ceza Hâkimi Sait
157	1169	Nezip Hâkimi Ali Tevfik
158	997	Balya Hâkimi Rasim
159	878	Akşehir Azası Abdülkadir
160	5226	Gülnar Hâkimi Abdullah Avni
161	1903	İznik Sulh Hâkimi Süleyman

253

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
162	917	Beypazarı Ceza Hâkimi M. Hilmi
163	870	Isparta Azası M. Vehbi
164	3842	Develi Ceza Hâkimi Abidin
165	4281	Edremit Ceza Hâkimi Celâl
166	3981	Ürgüp Hukuk Hâkimi Ali (Çanakkale Sulh Hâkimi)
167	4259	Dinar Ceza Hâkimi Yakuk Şükrü
168	3612	Kütahya Ceza Hâkimi Tevfik
169	915	Mut Hâkimi Ali Rıza
170	5181	Lüleburgaz Hâkimi A. Nevzat
171	1581	Cebeliberket Aza muavini Kemal
172	3312	Maraş azası Ahmet Münir
173	4776	Torbalı Hâkimi Şükrü
174	2502	Balıkesir Sulh Ceza Hâkimi Kemal
175	5012	Kavaklı Sulh Hâkimi Ata
176	4910	Ankara Sulh Hâkimi İsmail Lütfi
177	439	Karasu Sulh Hâkimi Mahmut Nedim
178	4304	Konya Aza Muavini Vehbi (Baş M.U.Muavini)
179	1368	Bursa Aza Muavini Mümin
180	2063	Aydın Hukuk Hâkimi Kerim
181	3621	Seferihisar Hâkimi Baki
182	209	Urfa Hukuk Hâkimi Şerif
183	4178	Gireson Hukuk Hâkimi Hulûsi

ONUNCU DERECEDEKİ HÂKİMLERDEN TERCİHAN TERFİA LÂYIK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	5989	Diyaribekir Sulh Hâkimi Rauf (Bitlis Azası)
2	5517	Avanos Hukuk Hâkimi Cemal
3	4267	Bursa İcra muavini Abdülkadir Haşmet (Sürmene M.U.si)
4	2110	Zafranbolu Hukuk Hâkimi Muhittin
5	5644	Gerede Hukuk Hâkimi Saim
6	5195	Aydın Sulh Hâkimi Mustafa İzzet (İzmir azalığı)
7	5678	Ilgaz Hâkimi Nuri
8	5266	Manisa Sulh Hâkimi Abdullah Ferruh (Muğla M.U. Muavini)
9	5757	Kiğı Hâkimi Sinan (Ödemiş Sulh Hâkimi)
10	5188	Afyon- Aziz'ye Hukuk Hâkimi Sedat
11	5670	Geyve Ceza Hâkimi Süleyman (Alaşehir Hukuk Hâkimi)
12	1141	Bolu Sulh Hâkimi Arif Hikmet (Tokat Azalığı)
13	4903	Akhisar Hukuk Hâkimi Akil (İzmir azalığı)
14	4703	Suşehri Hâkimi Şevket
15	5789	Divriği Hâkimi Mehmet Kaya
16	4723	İstanbul Sulh Hâkimi Celal Fuat
17	5676	Konya Sulh Hâkimi Osman Nail (İslâhiye M.U.liği)
18	5434	Bafra Ceza Hâkimi Fehmi (Adana M.U. Muavinliği)
19	3716	Kırkağaç Hâkimi Şerif (Ankara Hâkimi)
20	3131	İzmir Aza Muavini Ömer Hulûsi
21	3219	Biga Aza muavini Hüseyin (Niğde Sulh Hâkimi)
22	5643	Hendek Hukuk Hâkimi Ali Haydar
23	5640	Ceyhan Hukuk Hâkimi Necmettin (Uzunköprü H.H.)

754

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
24	5770	İzmir Aza Muavini İhsan (Foça M.U. si)
25	5988	Adana Sulh Hâkimi Nevzat
26	5963	İstanbul Aza Muavini Atilla
27	6031	Osmaneli Sulh Hâkimi İsmail Hakkı
28	3746	Ankara Aza Muavini Nefise
29	5783	İzmir Aza Muavini Hikmet Lütfü
30	5996	Osmancık Ceza Hâkimi Hasan Tahsin (İskilip M.U.si)
31	5999	Kars Aza Muavini Veli
32	5960	Balıkesir Sulh Hâkimi Asaf

ONUNCU DERECEDEKİ HÂKİMLERDEN TERFİA LÂYİK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	5159	Konya Ereğlisi Ceza Hâkimi M. Emin
2	5561	Develi Hukuk Hâkimi Arif
3	1759	Araç Hukuk Hâkimi Şevki (İnebolu Hâkimi)
3 Mükerrer	5410	Aydın Sulh Hâkimi Yusuf Ziya
4	5590	Ankara Aza Muavini Nezahat (Ankara Sulh Hâkimi)
5	5968	Ankara Sulh Hâkimi Cemal (Hukuk işlerinde) (Ankara azalığı)
6	5756	Ankara Aza Muavini Fehmi (Ankara Sulh Hâkimliği)
7	5150	Kalemi mahsus müdürü Şakir
8	5665	İspir Hâkimi Avni
9	5478	Ayvalık Hukuk Hâkimi Salih Vefik

256

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
10	5259	Gaziantep Sulh Hâkimi Ali Yümnü (Ceyhan Hukuk Hâkimi)
11	5666	Zonguldak Sulh Hâkimi Mehmet Ali (Tercan Hâkimi)
12	250	Bucak Sulh Hâkimi Bahri
13	1631	Çivril Hukuk Hâkimi Abdullah Rahmi
14	4529	Kayseri Sulh Hâkimi Ahmet Lütfü
15	5952	Daday Ceza Hâkimi Rıza
16	5337	İstanbul Aza Muavini Hasan
17	5203	Orhangazi Hâkimi İbrahim Rasim
18	953	Eskişehir Sulh Hâkimi Hamit
19	1015	Terme Hâkimi Nazif
20	3170	Kula Azası Avni
21	1769	Bolvadin Hukuk Hâkimi Ali Rıza
22	5391	Birecik Hâkimi Abdülvahap Feyzi
23	4371	Söke Ceza Hâkimi Yusuf İzzet
24	1674	Soma Hâkimi Abdurrahman Niyazi
25	5910	Gölpazarı Sulh Hâkimi Nazım
26	1648	Sultaniye Hâkimi Hüsnü
27	4266	Bayındır Hukuk Hâkimi İsmail
28	4965	İnegöl Ceza Hâkimi İsmail Hakkı (Polatlı Sulh Hâkimi)
29	5442	Gerze Hâkimi Ragıp
30	5518	Silivri Hâkimi Hikmet
31	3856	Kadirli Hâkimi Hulûsi
32	5253	Bozdoğan Hâkimi Hasan Halit (Ankara Sulh Hâkimi)
33	5558	Polatlı Hâkimi Halit
34	5765	Fatsa Ceza Hâkimi İbrahim

257

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
35	4124	Eşme Hâkimi Hasan Tahsin
36	5941	Zara Hâkimi Abdurrahman Sami
37	5938	Dikili Sulh Hâkimi H. Fehmi (İzmir M. U. Muavini)
38	3775	Yalova Hâkimi Mustafa Fazıl
39	5512	Boyabat Hukuk Hâkimi Abdullah Cemil
40	5634	Mucur Hâkimi Ethem
41	5480	Gemlik Hukuk Hâkimi Vefik
42	3615	Havza Hâkimi Abdullah
43	5659	Elâziz Sulh Hâkimi Baykara
44	608	Osmancık Hâkimi Abdurrahman Hasip (Artıkova Sulh Hâkimi)
45	976	Kayseri Sulh Hâkimi Ali Rıza
46	5656	İstanbul Aza Muavini Ali (Sulh Hâkimi)
47	311	Gerede Ceza Hâkimi Mustafa Nuri
48	1729	Bursa Aza Muavini Remzi (Pınarbaşı Sorgu Hâkimi)
49	5552	Yozgat Azası Şefik
50	5667	Bolu Aza Muavini H. Hüsnü
51	5221	Bergama Aza Muavini Necati
52	1036	Amasya Hukuk Hâkimi Hasan İsmet (Of Hâkimi)
53	3789	Merzifon Ceza Hâkimi Hakkı
54	998	İnebolu Ceza Hâkimi Mehmet Cemil
55	3992	Sıvas Sorgu Hâkimi Kadri
56	5408	Malatya Sulh Hâkimi Dehri Selâhi
57	4913	Aydın Azası Mhemet Nial
58	526	Akçaabat Hâkimi Tevfik
59	5404	Hukuk İşleri Mümeyizi İbrahim
60	4507	Ankara Aza Muavini Nadir (Kırkağaç M. U. si)

258

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
61	4902	Ankara Aza Muavini Muhittin
62	5421	Trabzon İhtisas Sorgu Hâkimi Fahri (Kayseri Sulh Hâkimi)
63	5485	Ankara İcra Reis Muavini Abdullah Hilmi
64	5701	İstanbul Aza muavini Meliha
65	2327	Andirin Hâkimi Ali Rıza
66	1878	Artvin Aza Muavini Seyit Habibullah
67	2923	Gireson Ceza Hâkimi Osman Vehbi
68	4954	Tavas Ceza Hâkimi Tevfik (Düzce Sulh Hâkimi)
69	4191	Mustafa Kemalpaşa Aza Muavini Hüsrev (Tarsus Sulh Hâkimi)
70	4436	Boyabat Ceza Hâkimi Yusuf
71	5641	Babaeski Hukuk Hâkimi Ali Rıza (Dinar Hâkimi)
72	5534	Sandıklı Hukuk Hâkimi İ. Etem
73	5423	Çatalca Ceza Hâkimi Edip
74	5414	Ankara Sulh Hâkimi Hâmdi
75	5170	Darende Hâkimi Salih Suphi
76	1220	Gurun Aza Muavini Mehmet Asım
77	212	Hilvan Sulh Hâkimi Şevket
78	5462	Kuşadası Ceza Hâkimi Yaşar
79	5190	Çeşme Hâkimi Sefer
80	5509	Menemen Ceza Hâkimi Kemal
81	5798	Ankara Sulh Hâkimi Rıfat
82	5793	Ankara Sulh Hâkimi Kemal
83	5901	İstanbul Aza Mnavini Feridun (Sulh Hâkimi)
84	5893	Ulukışla Hâkimi O.Orhan (Zonguldak Sulh Hâkimi)
85	5946	Bartin Aza muavini Mehmet Süreyya (Vize M.U.si)
86	188	Simav Hukuk Hâkimi Kemalettin

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
87	5447	Manisa Ceza Hâkimi Sırrı
88	580	Bor Ceza Hâkimi Hilmi
89	802	Kandıra C.Hâkimi Hamdi (Gaziantep Sorgu Hâkimi)
90	5715	Keskin C.Hâkimi Enver (Kırklareli M.U.Muavini)
91	3712	Yıldızeli Hâkimi Esat
92	5520	Serik Hâkimi Şerif (Urla Hukuk Hâkimi)
93	5902	Kelkit Hâkimi Tahsin (Erzincan Sulh Hâkimi)
94	5519	Ankara Sulh Hâkimi Muammer (Hukuk İşlerinde)
95	5287	Ankara Sulh Hâkimi Fazıl (Hukuk İşlerinde)
96	4892	Ankara Sulh Hâkimi Mustafa Kâmil
97	5472	İstanbul İhtisas Sorgu Hâkimi Hakkı (Balıkesir M.U.Muavinliği)
98	6003	İstanbul Aza Muavini M. Zeki
99	6036	Adana Aza Muavini Mürvet
100	9035	İstanbul Aza Muavini Mefharet
101	5753	Ankara » » Sabriye
102	5953	İstanbul » » Nurettin
103	5785	İstanbul Sulh Hâkimi Emine Suat
104	4472	Ankara İcra Memuru Salih
105	5936	Gönen Azası Rıfat Korkut (Sarayköy Hâkimi)
106	5672	Alâiye Aza Muavini Salih Sıtkı
107	5900	Gediz Hukuk H. Muhlis Necati
108	6025	Gaziayıntap Aza Muavini Kemal
109	6155	Şarköy Hâkimi İbrahim
110	6017	Balâ Ceza Hâkimi Mehmet Emin
111	6002	Korkuteli Hukuk Hâkimi M. Nuri
112	5994	Gevaş Sulh Hâkimi Halil

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
113	5671	Bilecik Aza Muavini Celâl
114	5961	Hekimhan Hâkimi Zekeriya
115	5516	Ödemiş Azası Hüseyin Necati
116	1735	Çal Hâkimi Ziya
117	5787	İzmir Sulh Hâkimi Zübeyde Nimet
118	5677	Gaziantep Sulh Hâkimi Ahmet Mirsat
119	3967	Ayvalık Ceza Hâkimi Şemi
120	5562	Akşehir Aza muavini Kemal
121	5685	Boyabat Ceza Hâkimi Servet (Vezirköprü M.U.si)
122	955	Balâ Hukuk Hâkimi Tahir
123	3934	Karacabey Ceza Hâkimi Kemal
124	5642	Akdağmadeni Hâkimi Mehmet Rasim
125	5513	Şerefli Koçhisar Ceza Hâkimi Kemal
126	3990	Burhaniye Aza Muavini Abdülkadir
127	2083	Çal Ceza Hâkimi Ahmet Fikri
128	5017	Kasaba Hukuk Hâkimi Fazıl
129	1226	Pazar Ceza Hâkimi Mehmet
130	774	Manavgat Sulh Hâkimi Mehmet Sait
131	5415	Akhisar Ceza Hâkimi Naci
132	5173	Ünye Hâkimi Mehmet (Ulukışla M.U.si)
133	5591	İstanbul Aza muavini F.Beyhant
134	555	Şiran Sulh Hâkimi M.Nuri
135	3846	Kocaeli Aza Muavini M.Kâmil
136	4433	Balıkesir Sulh Hâkimi Fehmi
137	5801	İlgın Hâkimi Selâhattin
138	5433	Mudanya Hâkimi M.Ali
139	5326	Sarıkamış Hâkimi Mustafa

Sıra No.		Memuriyet ve adı
140	221	Suruç eski Hâkimi Abdülgani
141	5303	Yozgat Aza Muavini Arif
142	5995	Beypazar Hukuk Hâkimi Mes'ut
143	5047	Erzurum Sulh Hâkimi Ali Lütfü
144	5540	Edirne Sulh Hâkimi Nuri
145	5258	Kayseri Aza Muavini A.Fikri
146	4358	Tefenni Hâkimi Sabri
147	3709	Aydın Aza Muavini Avni
148	5986	Şavşat Hâkimi Hayri (Boyabat M.U.si)
149	1397	Ceyhan Ceza Hâkimi Y.Ziya
150	4854	Hafik Hâkimi Ali Niyazi
151	5273	Poshof Hâkimi Süleyman (Kiği Hâkimi)
152	5991	Koçhisar Hukuk Hâkimi İbrahim
153	5897	Antalya Aza Muavini Muammer
154	5510	Salihli Ceza Hâkimi Cavat
155	5583	Fatsa Hukuk Hâkimi İzzet
156	5958	Nusaybin Hâkimi H. Ekrem (Hayrabolu Hâkimi)
157	4623	Rize Aza Muavini Saffet
158	1092	Avanos Ceza Hâkimi Yusuf Bahri (Çarşanba Ceza H.)
159	1093	Alaca Hâkimi Hasip
160	1512	Artvin Azası İsmail hakkı
160 Mükerrer	5688	Tavas Ceza Hâkimi Mustafa Asım
161	5668	Baskil Sulh Hâkimi Hikmet
162	5171	Pınarbaşı Hâkimi Mehmet Emin
163	1667	Kalecik Ceza Hâkimi İhsan
164	2495	Demirci Hâkimi Talât
165	6034	Ankara Aza Muavini Melâhat

762

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve Adı
166	5799	Keşan Hukuk Hâkimi Adnan
167	5556	Erbaa Ceza Hâkimi Hasan Selâmi
168	6016	İzmir Sulh Hâkimi Ömer Kaya
169	6014	Trabzon Aza Muavini Hasan Tahsin
170	5792	İstanbul Sulh Hâkimi Hasan Tahsin
171	5949	Reşadiye Hâkimi Tahir Nejat
172	4036	Tokat Aza Muavini İsmail

HÂKİM MUAVİNLERİNDEN TERCİHAN TERFİA LÂYİK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	6470	Muş Aza Muavini İsâ (Çölemerik Hâkimi)
2	6313	İzmir Aza Muavini İffet (Manisa Sulh Hâkimi)
3	6648	İstanbul Aza Muavini Hatice Meliha

HÂKİMLERİN MUAVİNLİK SINIFI OLAN 11 İNCİ DERECEDE BULUNANLARDAN TERFİA LÂYIK GÖRÜLENLER

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	6481	İzmir Aza Muavini Fahamet (İzmir İcra Memuru)
2	3653	İsparta Sulh Hâkimi Vehbi
3	6448	Malatya İcra Memuru M.Ali (Tunçeli İçra M.)
4	6326	Gayve Ceza Hâkimi Fikret
5	6377	Ankara İcra Memuru M.Ramiz
6	6318	Kayseri Sorgu Hâkimi A.Ferruh
7	3192	Ankara İcra Memuru Bekir
8	3511	Ankara İcra Memuru H.Fevzi (Karaman M.U. Muavini)
9	6373	İstanbul İcra Memuru Ziya Nuri
10	6381	Adana » » Hüsnü
11	6388	İstanbul » » İ.Hilmi
12	6370	» » » Ekrem
13	6314	Beşiri Sulh Hâkimi Şerafettin
14	5740	Ankara İcra Memuru M.Ali (Eskişehir Sorgu Hâkimi)
15	6375	Üsküdar İcra Memuru Muhtar Nail (Halen Burdur M.U. Muavini)
16	6384	Adapazarı İcra Memuru Yusuf Çetin (Sinop M. U. Muavini)
17	6383	Kastamonu İcra Memuru H.Nüzhet
18	6382	Erzurum İcra Memuru Cevdet
19	6376	Ankara İcra Memuru Hatice Sabiha
20	6378	İzmir İcra Memuru Ferhunde (Ankara İcra Memuru)
21	5773	Ankara İcra Memuru Süreyya
22	6452	Eskişehir İcra Memuru Hamit (Kırşehir M.U. Muavini)

264

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
23	6449	İzmir İcra Memuru Mehmet İlhami
24	6441	Manisa İcra Memuru Ahmet
25	6445	Ödemiş İcra Memuru Mehmet Tevfik
26	6447	Uşak İcra Memuru Ali Enveri
27	6463	Ankara Sulh Hâkimi Ömer Lütfü
28	6491	Niğde Aza Muavini Kâmil (Ordu M.U.Muavini)
29	6250	Diyarbekir Aza Muavini Nedim
30	6317	Eleşkirt Sulh Hâkimi Muhtar
31	6507	İstanbul İcra Memuru Mehmet Turgut
32	6508	Kütahya İcra Memuru İsmail
33	6651	İstanbul Aza Muavini Necati Fevzi
34	6647	Ankara Sulh Hâkimi Süreyya
35	6343	Keskin Sorgu Hâkimi Mehmet Hilmi
36	6354	Urfa Sorgu H. Mehmet Mitat
37	6356	Bitlis Sorgu Hâkimi E. Nuri
38	6357	Midyat Sorgu Hâkimi Sadık (Diyaribekir Sorgu Hâkimi)
39	6358	Palo Sorgu Hâkimi İsmail Hakkı
40	6360	Şile Sorgu Hâkimi İhsan
41	6361	Gemlik Sorgu Hâkimi Mehmet
42	6364	Lüleburgaz Sorgu Hâkimi Zeynelabidin
43	6486	Nusaybin Sorgu Hâkimi Ali Süreyya
44	6337	Eskişehir Sorgu Hâkimi Zeki Behçet (Niğde M. U. Muavini)
45	6339	Adıyaman Sorgu Hâkimi İdris
48	6341	Kuşadası Sorgu Hâkimi Ahmet Müştak
49	6342	Hopa Sorgu H.Ömer Talât
50	6338	Çankırı Sorgu H.Remzi

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
51	6348	Serik Sorgu Hâkimi Arif Bidar
52	6340	Ezine Sorgu H.Ahmet Rasim
53	6346	İslâhiye Sorgu H. Ahmet Rasih (Elbistan Aza Muavini)
54	6484	Elmalı Sorgu Hâkimi İhsan
55	6445	Samsun İcra Memuru Hacer Nebiye (Samsun Aza muavini)
56	6351	Saray Sorgu H.İhsan (Ödemiş Aza Muavini)
57	6321	İpsala Sulh H.Fevzi Daniş
58	6649	Adapazarı Aza muavini Ayşe Lütfiye
59	6650	Bursa Aza Muavini Mebrure (Kırklareli Aza Muavi..i)
60	33	Burdur Aza muavini Calip
61	6385	Ankara Sulh Hâkimi Celâl

BEŞİNCİ DERECEDEKİ MÜDDEİUMUMİLERDEN TERFİA LÂYIK GÖRÜLENLER

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	1821	İzmir M.U.si Asım

ALTINCI DERECEDEKİ MÜDDEİUMUMİLERDEN TERCİHAN TERFİA LÂYIK GÖRÜLENLER

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	1629	İzmir İhtisas Mahkemesi M. U. si Hüseyin Arif (Balıkesir M. U. si)

766

ALTINCI DERECEDEKİ MÜDDEİUMUMİLERDEN TERFİA LÂYIK GÖRÜLENLER

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	1057	Zonguldak M.U.si İsmail Hakkı
2	969	Antalya eski İhtisas M.U.si Mustafa Nrui
3	1682	İstanbul İhtisas M.U.si Mehmet Mithat
4	1762	İstanbul M.U.si Mehmet Hikmet
5	1084	İstanbul İhtisas M.U.si Reşit (Aydın M.U.liği)
6	313	Kırşehir M.U.si Ünugur (Maraş Reisliği)
7	3450	Sivas M.U.si Osman Asım
8	1579	Afyon M.U.si Tevfik

YEDİNCİ DERECEDEKİ MÜDDEİUMUMİLERDEN TERCİHAN TERFİA LÂYIK GÖRÜLENLER

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	556	Baş M. U. Muavinlerinden Hüseyin

YEDİNCİ DERECEDEKİ MÜDDEİUMUMİLERDEN TERFİA LÂYIK GÖRÜLENLER

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	260	Baş M. U. Muavini Bekir Nizamettin (Temyiz M. Raportörü)
2	407	Baş. M. U. Muavini Nazif
3	3556	» » » Halit
4	2999	İstanbul M. U. Baş Muavini Salih Esat (Trabzon M. U. si)

267

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
5	1775	Trabzon İhtisas M. U. si Cemil (Bolu M. U. si)
6	4363	Bursa M. U. si Cemil
7	2564	Ankara M. U. si Baha
8	2079	Malatya Mülga İhtisas M. U. si Lütfü
9	1701	Konya M. U. si Sabri
10	557	Şebinkarahisar M. U. si Kadri
11	737	Çanakkale M. U. si Abdülkadir
12	204	Baş M. U. Muavini Mustafa Remzi
13	1479	Edirne M. U. si Edip
14	1184	Artvin M. U. si Ali Rıza
15	401	Burhaniye M. U. si Haydar
16	645	Gelibolu M. U. si Hasan Hasbi (Balıkesir C. H.)
17	2226	Sivas İhtisas M.U.si Esat (Antalya Mülga İhtisas Hâkimi)
18	173	Nevşehir M.U.si İlhami (Kastamonu M.U.si)
19	306	Muğla M.U. si Ragıp
20	1832	Amasya M.U. si M. Cemal
21	2970	Kırklareli M.U. si Asım
22	3460	Samsun M.U. si İbrahim Ethem

SEKİZİNCİ DERECEDEKİ MÜDDEİUMUMİLERDEN TERFİA LÂYIK GÖRÜLENLER

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve Adı
1	4052	İstanbul M.U. Muavini Celâlettin (Ödemiş M.U. liği)
2	1723	Burdur M.U.si Ramiz

768

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
3	171	Yozgat M.U.si Nafi
4	3658	Kayseri M.U.si Hasan Basri (İsparta M.U.si
5	3223	İzmir M.U. Muavini Yusuf Mazhar
6	1831	Bolu M.U.si Hüseyin Fahrettin (İstanbul Sorgu Hâkimliği)
7	3636	Ankanra M.U. Baş Muavini Fikret
8	1705	Çorum M.U.si Zeynelabidin
9	1422	Kocaeli M.U.si Halil Hamdi
10	2002	Çankırı M.U.si Şevket
11	4361	Erzincan M.U.si Hasan Sabri
12	797	İstanbul M.U. Muavini Şefik
13	4991	Baş M.U. Muavini Burhanettin
14	3737	Aydın eski M.U.si Şükrü (Olmüştür)
15	2257	İsparta M.U. si Mustafa (Temyiz Mahkemesi Raportörü
16	2189	Manisa M.U. si Rifat
17	448	Van M.U. si Müştak
18	1901	Tokat M.U. si Ali
19	1180	Mersin M.U.si Şerafettin
20	1516	Samsun M.U. Muavini Hüsnü
21	1079	Eskişehir M.U.si Fahrettin
22	1290	Diyarıbekir M.U.si Mehmet Tevfik
23	4343	Kütahya M.U.si Tevfik
24	3682	Bilecik M.U.si Mehmet
25	4047	İstanbul M.U. Muavini Halil Kâmil
26	2949	Balıkesir Mülga İhtisas M.U.si Abdullah Rahmi
27	4265	Diyaribekir İhtisas M.U.si Hidayet
28	2571	Erzurum M.U.si Abdullah Necati
29	2219	Kula M.U.si İsmail Hakkı
30	738	Bolu M.U. Muavini M.Fahri

767

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
31	177	Adapazarı M. U. si Nusret
32	1387	Balıkesir M. U. Muavini Hilmi
33	4040	Balıkesir M. U. si İbrahim Senuhi (İstanbul M. U. Baş Muavinliği)

DOKUZUNCU DERECEDEKİ MÜDDEİUMUMİLERDEN TERCİHAN TERFİA LÂYIK GÖRÜLENLER

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	4628	Ordu M. U. si Mehmet Salih(Rize M. U. si)
2	4123	Diyaribekir M. U. muavini Fahri
3	5204	Baş M. U. Muavini A.Hamdi
4	3255	Bozdoğan M. U. si İhsan

DOKUZUNCU DERECEDEKİ MÜDDEİUMUMİERDEN TERFİA LÂYIK GÖRÜLENLER

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	3360	Niğde M.U.si Hasan
2	1789	Ödemiş M.U.si Münip (Urfa Azası)
3	1843	Osmancık Müddeiumumisi A.Nezihi
4	5021	Gürün M.U.si Mehmet Nuri (Bitlis M.U.si)
5	3728	İstanbul M.U. Muavini Nurettin (Baş M.U.Muavini)
6	1228	Uşak M.U.si Ahmet Kasım
7	4263	M. Kemal Paşa M.U.si Kâzım
8	3329	Elbistan M.U.si Halil Hilmi (Nevşehir M.U.si)

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
9	3665	Akşehir M.U.si Emin Nami (Elmalı M.U.si)
10	3706	Sinop M.U.si Kenan
11	3150	Bergama M.U.si Ekrem
12	4959	Mardin M.U.si M. Asım
13	2988	Gemlik M.U.si Ali Ekrem
14	1433	Zonguldak M.U. Muavini Şefik
15	1466	Kars M.U.si Abdurrahman Ziya
16	1647	Karaman M.U.si İsmail Hakkı
17	5464	Alanya M.U.si Ali Rıza
18	519	Karaköse M.U.si Ahmet İhsan
19	1449	Malatya M.U.si Gültekin
20	5237	Kızılcahamam M.U.si A. Cevdet
21	1110	Ayancık M.U.si Macit
22	4181	Çurlu M.U.si Rüknettin
23	4759	İstanbul M.U. Muavini Kâşif
24	5192	İçel M.U.si İsmail
25	5314	İstanbul M.U. Muavini Cevdet
26	5184	Aydın M.U. Muavini Tugrul
27	4331	Orhaneli M.U.si Tevfik
28	4760	İstanbul M.U. Muavini A.Remzi
28 Mükerrer	4992	Gaziayıntap M.U.si Öztunç
29	5036	Ayvalık M.U.si Hıfzı
30	5020	Bahçe M.U.si Abdullah Rüştü
31	5156	Üsküdar M.U. Muavini Nazif
32	5189	Alaşehir M.U.si Nazif
33	5164	Simav M.U.si Abdullah
34	5165	İnegöl M.U.si Nafiz
35	5166	Senirkent M.U.si Mustafa (Trabzon M.U. Muavini)

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
36	5236	İstanbul M.U. Muavini Übeyit
37	5318	Muğla mülga İhtisas M.U.si Fuat
38	5322	Elâziz M.U. Muavini M. Zeki
39	739	Maçka M.U.si Osman
40	831	Polatlı M.U.si Osman Tâlat
40 Mükerrer	2778	Koyulhisar M.U.si Emin (Poshof Hâkimliği)
41	5034	Tire M.U.si M. İrfan
42	4625	Hadim M.U.si Hasan
43	4219	Mudurnu M.U.si H.Fehmi
44	4905	Edremit M.U.si Ethem Reşat
45	4941	Aksaray M.U.si M.Ali
46	5015	Andirin M.U.si Rauf Şükrü
47	5029	Zile M.U.si Mehmet Hilmi
48	5147	Tavas M.U.si M.İhsan
49	4917	Adapazarı M.U. Muavini Zahit
49 Mükerrer	5198	Konya M.U.Muavini Avnürrefik
50	4431	İstanbul M.U.Muavini Sabri
51	5160	Soma M.U. si .M. Hami
52	5180	Niksar M.U.si Hikmet
53	5225	İstanbul M.U. Muavini Hasan Sadun
54	5240	Trabzon M.U.Muavini Sıtkı(Gümüşhane M.U.liği)
55	5219	Tirebolu M.U.si M.Esat (Sarıkamış M.U.si)
56	5252	İstalbul M.U.Muavini Hikmet
57	4979	Daday M.U.si Adil
58	634	Mesudiye M.U.si Abdullâtif
59	2123	Hopa M. U. si Salih Zeki
60	1768	Ilgaz M. U. si Hakkı
61	3151	Acıpayam M. U. si Bekir Sıtkı
62	3659	Gümüşhacıköy M. U. si Hayrullah
63	2393	Konya M. U. Muavini Arif Hikmet
64	4621	Karacasu M. U. si Hüseyin Hilmi
65	5155	İstanbul M. U. Muavini Hikmet
66	4900	Manisa M. U. Muavini İbrahim Avni
67	5235	Bartın M. U. si Salih Nurettin
68	4862	Biga M. U. si İsmail Hakkı
69	5193	Siirt M. U. si Ismail

ONUNCU DERECEDEKİ MÜDDEİUMUMİLERDEN MÜMTAZ OLARAK TERFİA LÂYIK OLANLAR

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	5416	Baş M. U. Muavinlerinden Orhan Nezihi

ONUNCU DERECEDEKİ MÜDDEİUMUMİLERDEN TERCİHAN TERFİA LÂYIK GÖRÜLENLER

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	5306	Muğla M. U. Muavini Mehmet Emin (Keskin M. U. si)
2	5605	Karadeniz Ereğlisi eski M. U. si Mehmet Fuat
3	5506	Kırklareli M. U. Muavini Cemal (Tunçeli M. U. Muavini)
4	5951	Bursa M. U. Muavini İbrahim Ferit

ONUNCU DERECEDEKİ MÜDDEİUMUMİLERDEN TERFİA LÂYIK GÖRÜLENLER

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	1677	Çivril M. U. si Mustafa Hilmi
2	4988	Haymana M. U. si Ahmet Cemal
3	5396	Yalova M. U. si Ali Muhterem
4	5406	Karacabey M. U. si Fazlı
5	4921	Reşadiye M. U.si Ali Nizami
6	5436	Çeşme M. U. si Ridvan (Akşehir M. U. si)
7	5541	Akçaabat M. U. si Kâmil (Nazilli M. U. si)
8	5708	Şile M. U. si Ahmet Naci (Karadeniz Ereğlisi M. U. si)
9	5401	Yenişehir M. U. si Halil
10	5450	Pazar M. U. si H. Tahsin

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
11	5559	Bursa M. U. Muavini Ö. Fehmi
12	5394	Yozgat M. U. Muavini O. Cemil (Bayramıç M. U. si)
13	5503	İçel M. U. Muavini M. Tekinalp
14	5201	Ankara M. U. Muavini Talât
15	5542	Sivrihisar M. U. si Bahattin
16	5950	Edirne M. U. Muavini Hakkı
17	5463	Şarköy M.U.si Cemil
18	5686	Gebze M.U.si M. Celâlettin
19	1384	Ulukışla M.U.si İbrahim (Çıbık M.U.si)
20	693	Niğde M.U. Muavini A. Sabit
21	5229	Boyabat M.U.si Veysi Müfit
22	5247	Kocaeli M.U. Muavini Tevfik
23	5274	Kastamonu M.U. Muavini Tahir
24	5393	Sındırgı M.U.si Ali Haydar
25	5392	Seydişehir M.U.si. Ö. Fuat
26	5275	Bozkır M.U.si Tahir
27	4738	Bartın M.U. Muavini Süleyman Saim (Nallıhan M.U.si)
28	5407	Söke M.U.si Necmettin
29	3774	Erzincan M.U. Muavini Celalettin (Dikili Sulh Hâkimi)
30	5477	Ayvacık M.U.si Şaban Hayrettin
31	5585	İzmir M.U. Muavini Mehmet Ali
32	5987	Gerze M.U.si Arif Hikmet
33	5502	Orhangazi M.U.si Hasan Mahir
34	5606	Geyve M.U.si Mehmet Cehdi
35	4997	Kayseri M.U.Muavini Mehmet Fuat
36	5471	Manisa M.U.M. Hasan Hilmi Güner
37	5990	Zara M.U.si Reyhan
38	5679	Göksun M.U.si Alâettin
39	5895	Ankara M.U.Muavini Zeki

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
40	6006	Istanbul M.U.Muavini Feridun
41	4977	Kasaba M.U.si Rıza Tekin
42	5487	Salihli M.U.si Hasan Tahsin
43	5903	Ankara M.U.Muavini Tevfik
44	5554	Kemalpaşa M.U.si Ekmel Seyfullah
45	5505	Kilis M.U.si Mehmet
46	5766	Kaş M.U.si Abdullah Nazım (Sandıklı M.U.si)
47	5296	Taşköprü M.U.si Hüseyin Avni
48	6188	Havza M.U.si Cevdet
49	5169	Nazilli M.U.si Mehmet Ali Kemalettin (Çatalca M.U.liği)
50	5983	Erdek M.U.si Hüseyin Hilmi
51	6015	Uzunköprü M.U.si M.Zeki
52	5489	Karaman Ereğlisi M.U. si M.Necati
53	5543	Urla M.U. si Kâzım Şevki
53 Mükerrer	5676	Koçhisar M.U.si Mustafa Sıtkı
54	5663	Hendek M.U.si Derviş Ali
55	5660	Ayaş M.U.si Nafiz
56	5074	Vakfıkebir M.U.si Fehmi
57	5673	Gaziantep M.U.Muavini Reşat
58	5791	Gönen M.U.si Sadık
58 Mükerrer	5661	Dursunbey M.U.si Mehmet Cemil
59	6007	Lüleburgaz M.U.si Fehmi
60	6019	Alaca M.U.si Kemal Ömer
61	492	Şehirkışla M.U.si Kamer
62	679	Gördes M.U.si Arif
63	1173	Nevşehir M.U. Muavini Hüseyin
64	1292	Demirci M.U.si Ali Şükrü
65	1776	Seferihisar M.U.si İsmail Hakkı
66	3616	Manavgat M.U.si İbrahim Zeki
67	5035	Savur M.U.si Ali
98	5163	Bünyan M.U.si Nuri

775

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
69	5238	Çerkeş M.U.si Zahit
70	5248	Köyceğiz M.U.si Hakkı (Koyulhisar M.U.si)
71	5261	Göynük M.U.si Selâmi (İsparta M.U. Muavini)
72	5305	Gülnar M.U.si Kadri
73	5409	Karaburun M.U.si Necmettin
74	5435	Sultaniye M.U.si Sedat
75	5501	İnebolu M.U.si İsmail Übeyt
76	436	Keşan M.U.si İsmail Nusret
77	3718	Eskişehir M.U. Muavini M.Besim
78	5483	Fenike M.U.si Şemsettin
79	5796	Kandıra M.U.si Ahmet Nezihi
80	6283	Kuşadası M.U.si M. Sadrettin (İstanbul M.U. Muavini)
81	6005	Petürke M.U.si Nuri
82	5795	Görele M.U.si Mehmet Ali
83	5731	Bolvadin M.U.si Mehmet Necati
84	5802	Çine M.U.si Asaf
85	5781	Adana M.U. Muavini Şerafettin
86	5916	Bursa M.U. Muavini Abdullah Hilmi Edip
86	Mükerrer 5985	Refahiye M.U.si Turgut
87	6010	Kütahya M.U. Muavini M. Hayrettin
88	6004	Çanakkele M.U. Muavini Ziyaattin
88	Mükerrer 6000	Antalya M.U. Muavini Abdulhak Hamit
89	6008	Saray M.U.si İbrahim Hakkı
90	6037	İzmir M.U. Muavini Mehmet Şevki
91	6024	Söğüt M.U.si Ahmet Tevfik (Adana M.U. Muavini)
92	6022	Üsküdar M.U. Muavini Orhan
92	Mükerrer 2840	Uluborlu M.U.si Ekrem
93	5997	Feke M.U.si Cemil Muhtar (Ilgın M.U.si)
94	6145	Sungurlu M.U.si Seyit Niyazi
94	Mükerrer 5937	Ezine M.U.si İrfan
95	6021	Silivri M.U.si Mustafa Nuri
96	5703	Hafik M.U.si Cavat

276

MÜDDEİUMUMİLERİN MUAVİNLİK SINIFI OLAN 11 İNCİ DERECEDE BULUNANLARDAN TERCİHAN TERFİA LÂYIK GÖRÜLENLER

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	6310	Silvan M. U. si Cevdet Özden (Ergani madeni Müddeiumumiliği)
2	6063	Baş M. U. Muavinlerinden Behiye Rahime (İstanbul Sulh Hâkimi)
3	6654	Tekirdağı M.U. Muavini Refik

MÜDDİUMUMİLERİN MUAVİNLİK SINIFI OLAN ON BİRİNCİ DERECEDE BULUNANLARDAN TERFİA LÂYİK GÖRÜLENLER

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
1	6273	Karaman M.U.Muavini Avni (Ermenak M.U.si)
2	6324	Bor Müddeiumumisi Nihat
3	6281	Ordu M.U.Muavini M.Radi (Erzurum M.U.Muavini)
4	6268	Karamürsel Müddeiumumisi Ali Enveri
5	6205	Tefenni Müddeiumumisi Fahrettin
6	6323	Ünye Müddeiumumisi Ziya (Olti M.U.si)
7	6304	Erzurum M.U.Muavini Ziya Yalçınkaya (Tortum M.U.si)
8	6374	Mudanya Müddeiumumisi M.Naci (Balya M.U.si)
9	6385	Rize M.U.M. Ahmet Şakir (Yusufeli M.U.si)
10	6488	Adana Sabık M.U.Muavini Nadide
11	6334	Çapakçur M U.si Hasan
12	6300	Mihalıçık M.U.si Şuayıp Avni
13	6287	Olti M.U.si Nusret (Çıldır Sulh Hâkimi)
14	6267	Hekimhan M.U.si Kemal (Çermik M.U.si)
15	6325	Urfa M.U. Muavini M. Salâhattin
16	6290	Korkuteli M.U.si Hüseyin
17	6308	Çorum M.U. Muavini Rıza (Avanos M.U.si)
18	6270	Palo M.U.si Mehmet Kudret

277

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
19	6266	Midyat M.U.si M. Nurettin
20	6312	Malatya M.U. Muavini Nail (Adıyaman M.U.si)
21	6206	Bayındır M.U.si Ahmet Gündoğdu
22	6320	Kağızman M.U.si Sarım
23	6240	Çermik M.U.si Ahmet (Kiği M.U.si)
24	6302	Tokat M.U. Muavini A. Cavat (Alucra M.U.si)
24	6329	Çarşamba M.U.si Abdülmecit (Çarkeş Ceza Hâkimi)
26	6291	Nusaybin M.U.si A. Şefik
27	6319	Bafra M.U.si Kemal Sahir
28	6296	Balâ M.U.si A. Rıza
29	6330	İsparta M.U. Muavini Ahmet Sıtkı (Dörtyol M.U.si)
30	6276	Emet M. U. si Şemmas
31	6237	Boğazlıyan M. U. si Fazlı (Gürün M. U. si)
32	6264	Adıyaman M. U. si Suphi Nahit (Silvan M. U. si)
33	6231	Lapseki M. U. si Mehmet Ruhi
34	6208	Torbalı M. U. si Zühtü (Fethiye M. U. si)
35	6285	Cide M. U. si Mehmet Ragıp
36	6284	Kangal M. U. si Ömer Nazmi (Keban Sulh Hâkimi)
37	6293	Gerede M. U. si Şevket
38	5993	Foça M. U. si Mehmet Fahri (Milas M. U. si)
39	6241	Birecik M. U. si Osman Zeki
40	6305	Darende M. U. si Osman (Garzan M. U. si)
41	6295	Denizli M. U. Muavini Rüştü
42	6311	Kırşehir M. U. Muavini İsmail (Hekimhan M. U.si)
43	3591	Bulanık M. U. si Zahit
44	6306	Devrek M. U. si Mehmet Emin

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
45	6389	Babaeski M. U. si Ahmet Vasıf
46	6390	Viranşehir M.U.si Şehabettin
47	6421	Çemişkezek M.U.si Mecit
48	6423	Gediz M.U.si Hasan
49	6422	Erbaa M.U.si Rifat (Kangal M.U.si)
50	6424	Mut M.U.si Şükrü
51	6436	Seyitgazi M.U.si İbrahim
52	6438	Pınarbaşı M.U.si Yusuf Bahri (Darende M.U.si)
53	6439	Ürgüp M.U.si Yalçın (Pınarbaşı M.U.si)
54	6434	Kâhta M.U.si Abdullah (Viranşehir Hâkimi)
55	6433	Bodrum M.U.si Berki
56	6435	Menemen Müddeiumumisi Ratıp Seliçi (Mudanya M.U.si)
57	6437	Araç M.U.si Mehmet Zühtü
58	6450	Diyarbekir M.U. Muavini Tacettin (Şirvan Sulh Hâkimi)
59	6451	Develi M.U.si Celâl
60	6453	Maalkara M.U.si Güner
61	6458	Emirdağı M.U. si Ömer Fethi
62	6474	Divriki M. U. si İlhan
63	6457	Bandırma M. U. Muavini İzzettin (Giresun M. U. Muavini)
64	6461	Tercan M. U. si Mehmet Muhittin
65	6472	Arapkir M.U. si Mustafa
66	6476	İspir M.U. si Naim
67	6475	Anamur M.U. si Sami
68	6440	Pertek M. U. si Mahir
69	1656	Çankırı M. U. Muavini İhsan
70	6279	Keskin M. U. si Halil İbrahim (Savur Hâkimi)
71	6286	Cihanbeyli M.U. si Bahattin
72	6316	Sinop M. U. Muavini Agâh (Erbaa M.U. si)
73	5755	Mazgirt M. U. si Hulûsi
74	6420	Dinar M. U. si Süleyman Sırrı
75	6430	Of M. U. si Fehmi (Kuruçay M. U. si)
76	6442	Akhisar M.U. si Mustafa Nuri
77	6446	Bayburt M.U. si Hasan Nevzat (Hınıs Hâkimi)

279

Sıra No.	Sicil No.	Memuriyet ve adı
78	6469	Yıldızeli M. U. si Kahraman
79	6477	Bozöyük M.U. si Kerim Raşit
80	6462	Suşehri M.U. si Eyüp Sabri
81	6471	Saimbeyli M.U. si ibrahim
82	6464	Zafranbolu M.U. si Hulûsi
83	6467	Suruç M.U. si Seyfettin
84	6465	Akçadağ M.U. si Sami (Kalecik M.U. si)
85	6478	Kulp M.U. si Cemil
86	6460	Bayazıt M.U. si Hüseyin Necati
87	6468	Iğdır M.U. si Ömer Celâl
88	6466	Pölömer M.U. si Hadi
89	6430	Yalvaç M.U. si Abdüssamet
90	4437	Beypazarı M.U. si Osman Selçuk
91	6663	Mardin M.U. Muavini Ş. Turgut
92	6658	Şavşat M.U.si Hamdi
93	6660	Kemah M.U.si Memduh
94	6665	Kadirli M.U.si İ. Nedim
95	6662	Hayrebolu M.U.si H. Hamdi
96	6675	Karaisalı M.U.si Ömer
97	6661	Sarayköy M.U.si Mehmet Kadri
98	6674	Ceyhan M.U.si A. Azmi
99	6679	Maraş M.U. Muavini Selâhattin
100	6659	Behisni M.U.si Abdülkerim
101	6657	İzmir M.U. Muavini Orhan
102	6678	Serik M.U.si Fahrettin
103	6652	Ayıntap M.U. Muavini M. Rasih
104	6680	Bitlis M.U. si Necdet (Çölemerik M.U.si)
105	6669	Lice M.U.si İbrahim
106	6518	Şarkikaraağaç M.U.si Lütfi
107	6667	Akseki M.U.si Ahmet Hayrettin
108	6666	Terme M.U.si Vehap
109	6670	Kelkit M.U.si İbrahim Ethem
110	6676	Mecitözü M.U.si Nadir
111	6664	Çiçekdağı M.U.si Derviş
112	6673	Ergani Osmaniye M.U.si M. Zeki
113	6671	Pasinler M.U.si Saffet

280

1 - 2 Numaralı ayırma meclisince tanzim olunup bu nushaya derç edilmiş olan terfi sıra defterinin tertip ve tab'ı esnasında vukua gelen yanlışlıklar aşağıdaki şekilde tashih ve itizar olunur.

Sahife	Satır	Yanlış	Doğrusu
1	4	Birinc	Birinci
7	8	33	5533
12	6	Muri	Nuri
22	8	Yakuk	Yakup
26	27	Nial	Nail
28	18	9035	6035
30	8	A. Fikri	B. Fikri
33	17	E. Nuri	F. Nuri
34	5	Ahmet Rasih	Mehmet Rasih
43	18	5676	5675
46	8	A. Cevat	H. Cevat
46	9	Abdülmecit	Abdülhamit

282

TEVHİDİ İÇTİHAT KARARI 78/6

Vakıf mallarının Devlet malları addedilemiyeceği aşikâr isede kanunu medeninin meriyete vazından evvel vucuda getirilen vakıflar hakkında esasatı sabıkanın tatbikı lâzımgelmesine ve bu esaslar icabınca borçtan dolayı vakıf malların haciz ve furuhtu vakıf mevzu ve mefhumuna muhalif ve münafi olacağı cihetle caiz olmamasına binaen her hangi bir vakıftan alacaklı olan kimse alacağını irat ve hasılatı vakıftan istifa edebilir.

İcra ve İflâs K.nun 82 inci maddesinde yazılı haczolunamıyacak Devlet malları meyanında evkaf idaresi mallarının da dahil olup olmadığı hususunda İcra ve İflâs dairesinin 12-10-933 Tarih ve 4736/4826 Numaralı ilâmile 934 senesi tatil müddeti içinde icra iflâs ve acele hukuk işlerini tetkike memur olan hey'etin 20-8-934 Tarih ve 4667/4460 Numaralı ilâmı arasında hasıl olan içtihat ihtilâfı üzerine 26-5-934 Tarihinde toplanan tevhidi içtihat umum hey'etinde yapılan müzakere neticesinde:

İcra ve İflâs Kanunu mucibince haczedilemiyeceği beyan olunan Devlet mallarının ne gibi şeylerden ibaret bulunduğu müvazenei umumiye kanunu ile tayin edilmiş olup bunlardan hariç kalan vakıf malların Devlet malı addedilemiyeceği aşikâr isede; kanunu medeninin sureti mer'iyet ve şekli tatbikı hakkındaki 864 Numaralı kanunun 8 inci maddesi medlûlüne göre kauunu medeninin meriyete vaz' ından evvl vücuda getirilen bu gibi evkaf hakkında esasatı sabıkanın tatbikı lâzımgelmesine ve bu esaslar icabınca borçtan dolayı vakıf malların hacz ve furuhtu vakıf mevzu ve mefhumuna muhalif ve münafi olacağı cihetle caiz olmamasına ve her hangi bir vakıftan alacaklı olan bir kimsenin alacağını irat ve hasılatı vakıftan istifa edebileceğine binaen hasıl olan içtihat ihtilâfının mali vakfın emvali Devletten olmadığının kabuliyle beraber aynının hacz ve furuht edilemiyeeği ve yalnız varidat ve hasılatının haczi iktiza eyliyeceği suretinde tevhidine ekseriyetle karar verildi.

TEVHİDİ İÇTİHAT KARARI 103/15

Kanunu medeninin 88 inci maddesinin fıkrai istisnaiyesinde yazılı fevkalâde hal ve mühim sebep tayin ve tahsis edilmiyerek mutlak bırakılmış ve bu mutlakı takyit edecek bir kayıt ve karine dahi bulunmamış olmasına göre kayfiyetin hâkim tarafından takdiri icabedip mühim sebebin haml bulunması haline hasrı muvafık değildir.

Kanunu medeninin 88 inci maddesinde erkek 18 ve kızın 17 yaşını ikmal etmiş olmadıkça evlenemiyecekleri yazılı olup ancak fevkalâde haller

987

ve pek mühim sebepler mevcut olduğu surette 15 yaşını ikmâl etmiş olan erkek ve kızın evlenmesine müsaade olunmuşken dairece şimdiye kadar verilen kararlarda mühim sebep olarak (Haml) kabuledilmiş olduğundan ve halbuki kanunun mutlak olan ibaresini tayinde karine olmamakla beraber bu hükmün yalnız haml bulunmak suretine hasrı istisnanın illet ve hükmüne de muhalif düşeceğinden ve binaenaleyh hey'etçe yukarda yazılı içtihattan dönmeğe lüzum görüldüğünden bahsile Gen kurulda görüşülmek ve bu husus içtihat tevhidi suretiyle halledilmek üzere ikinci hukuk dairesinin 6 Mayıs 935 tarih ve 935-37 No. lu müzekkeresiyle daireye verilen evrak ve ilâm sureti 7-6-935 tarihinde toplanan tevhidi içtihat umum heyetinde müzakere edilerek neticede:

Kanunu medeninin 88 inci maddesinin fıkrai istisnaiyesinde yazılı fevkalâde hal ve mühim sebep tayin ve tahsis edilmiyerek mutlak bırakılmış ve bu ıtlakı takyit edecek bir kayt ve karine dahi bulunmamış olmasına göre keyfiyetin hâkim tarafından takdiri icabedip mühim sebebin haml bulunması haline kasrı muvafık olmıyacağı ittifakla kararlaştırılmıştır

TEVHİDİ İÇTİHAT KARARI 35/89/21

Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 392 inci maddesine tevfikan mahkeme ilâmları resim ve harcı istifa ve mahkeme mührile tevsik olunduktan sonra taraflara verilmek ve temyiz müddeti bu tarihten hesap edilmek lâzım olup harç ve damga pulları ilsak ettirilmek üzere ilâm nushalarının taraflardan birine verilmesi temyiz müddeti hakkında esas olamaz.

İlâmın pulsuz olarak verildiği gün temyiz müddetinin başlamasına esas olup olamıyacağı hususunda Temyiz mahkemesi birinci hukuk dairesinin 12 Kânunsani 935 Gün ve 131-34 ve ikinci hukuk dairesinin 1 Kânunevvel 934 Gün ve 3155/3646 sayılı kararları arasında hasıl olan içtihat ihtilâfı üzerine 26-5-935 Gününde toplanan tevhidi içtihat umum heyetinde keyfiyet müzakere edilerek neticede:

Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 392 inci maddesine tevfikan mahkeme ilâmları resim ve harcı istifa ve mahkeme mühürile tevsik olunduktan sonra taraflara verilmek ve temyiz müddeti bu tarihten hesab edilmek lâzım olup harç ve damga pulları ilsak ettirilmek üzere ilâm nushalarının taraflardan birine verilmesi temyiz müddeti hakkında esas olamıyacağına azadan Mehmedin muhalefetiyle karar verildi.

284

TEVHDİ İÇTİHAT KARARI E: 92. K: 16.

Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 500 üncü maddesinde yazılı aile birliğinin korunmasına matuf umumî hükümlere tevfikan (Salâhiyet) aranılması meselenin gereklendirdiği sür'at ve suhulete kanunun istihdaf eylediği amaç ve ereğe münafi olacağından ihtiyatî tedbirlerde olduğu gibi bu kabil tedbir dileklerinde dahî salâhiyet mevzuubahs olamaz.

Evlilik birliğinin sıyaneti için Hukuk U.M.K.nun 500 üncü maddesine tevfikan ikame olunan nafaka davalarının müddea aleyhin ikametgâhı mahkemesinde rüyet olunacağı ötedenberi içtihat edilmiş iken bu kerre bahsi geçen içtihat ihtilâfında ikinci hukuk dairesinin 16 Kânunuevvel 934 Tarih ve 3737/3807 Numaralı ilâmına tedbir talebinden ibaret olan bu kabil davaların davacının ikametgâhı mahkemesinde de görülebileceğine karar verilmiş ve şu suretle tehassül eden içtihat ihtilâfı üzerine 7-6- 935 Tarihinde toplanan tevhidi içtihat umum hey'etinde yapılan müzakere neticesinde:

Hukuk U.M.K.nun 500 üncü maddesinde yazılı aile birliğinin korunmasına matuf umumî hükümlere tevfikan (salâhiyet) aranılması mes'elenin gereklendirdiği sür'at ve sühulete ve kanunun istihdaf eylediği amaç ve ereğe münafi olacağından ihtiyatî tedbirlerde olduğu gibi bu kabil tedbir dileklerinde dahi salâhiyet, muvzuubahis olamıyacağı çoklukla kararlaştırıldı.

168 T. TEMYİZ MAHKEMESİ H. H. U.

Hulâsa: Ticaret K. nun 537 inci maddesi mucibince bir poliçenin kısmen cirosu batıl isede maddei mezkûrenin müddeti içinde kısmen vaki te'diyeden sonra mütebaki alacağı muhtevî senelerin cirosuna şumulü yoktur.

M. *Sehavettin* — M. A. *Hayrullah*

[Mahkemesi: Kadıköy Birinci Sulh Hukuk. Karar tarihi 18-6-934]

Dava: Alacağı olan (181) liranın icra masrafı ve saire ile birlikte tahsili istenmiştir.

285

Fıkrai hükmiye hulâsası: Davacının senedi ciro eden Faika müracaat hakkı baki kalmak üzere müddeabihin tahsiline dair verilen karar indettemyiz; senet kısmen ciro edilmiş olmasına ve poliçenin kısmen cirosu ticaret kanununun 537 inci maddesi mucibince batıl bulunmasına göre, müddeinin böyle bir ciroya müsteniden hakkı davası olmadığı halde bu cihetin nazara alınmaması yolsuz bulunduğundan hükmün bozulmasına karar verilmekle yeniden cereyan eden muhakeme sonunda: Hadisenin Ticaret Kanununun 562 inci maddesi şumulü dahilinde bulunmasından hükmü evvelde ısrara karar verilmiştir.

Temyizeden: Hayrullah.

Hukuk heyeti umumiyesince bittetkik gününde temyiz edilen son hükmün ısrarı mutazammın olduğu anlaşıldıktan ve dosyadaki kâatlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü:

Ticaret K. nun 537 inci maddesi mucibince bir poliçenin kısmen cirosu batıl isede maddei mezkûre hükmü hadisede olduğu gibi müddeti içinde kısmen vaki tediyattan sonra mütebaki alacağı muhtevi senetlerin cirosuna şamil olmayup senet muhteviyatının bir kısmının ahara ciro edilmesi ve kısmı diğerinin ciro edilmiyerek cirontanın nefsinde alacak olmak üzere ipka etmesi gibi hallerde carî olacağına mebni müstenidi iddia olan senedin ciroya kabiliyeti olduğu hakkındaki ısrar kararı usül ve kanuna muvafık olmakla esası hükmün tetkiki için evrakın dairei hususiyeye tevdiine 27-2-935 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Hukuk Heyeti Umumiyesi Esas No: 53/17. Karar No: 15

---

169 T. TEMYİZ MAHKEMESİ H.H.U.

Hulâsa: Hâkimin takdir hakkı şahadetin davaya mutabakatı halinde mevzuu bahsolur.

M. *Hasan vekili Sabri* — M. A. *Mehmet vekili Tahsin*

[Mahkemesi: Manisa Sulh Hukuk Karar tarihi 28-2-934 Karar No: 170]

Dava: Müvekkilinin müddeaaleyh zimmetinde muhtelif hesaplardan bakiye alacağı olan (151) liranın tahsili talep edilmşitir.

286

Karar: Kısmen ikrar ve kısmen şehadetle sabit olduğundan meblâğı mezkûrun tahsiline dair verilen karar indettemyiz; müddeaaleyh davaya karşı müddeiden bir takım emval almış isede üzüm ve saire vermek suretiyle borcu kapattığını beyan etmiş ve bu beyanat davada mevzuu bahis olan emvalin kâmilen alındığını ikrar mahiyetinde bulunmamış olduğu cihetle müddeaaleyhten ne cins ve ne mikdar mal aldığı hakkında izahat talep ve ana göre muhakeme icrası iktiza ederken ifadei mezkûrenin ikrar suretinde telâkki olunması ve şehadet davayı müsbit mahiyette bulunmadığı halde şahadete binayı hükmedilmesi kanuna muhalif olduğundan bozularak iade kılınmakla yeniden yapılan muhakeme sonunda: Şehadetin takdiri mahkemeye ait bulunduğundan bahsile eski hükümde ısrara karar verilmiştir.

Temyizeden : Müddeaaleyh vekili avukat Hasan Tahsin.

Hukuk heyeti umumiyesince bittetkik : İsrarı mutazammın olan son hükmün müddetinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâatlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü:

Dava cinsleri muhtelif bir takım mallar satışından mütevellit alacak bakiyesine mütedair olmasına göre müddeaaleyhin bir takım emval almış olduğu hakkındaki cevabı vuzuhtan ârî olduğu için müddeabihi temamen ikrar mahiyetinde telâkki olunamıyacağı ve hâkimin takdir hakkı şahadetin davaya muvafakatı halinde mevzuu bahis olacağı cihetle her iki noktaya ait bozma sebebi varit ve uymak lâzımken bozulan hükümde ısrar edilmesi kanuna muhalif olduğundan temyiz olunan son hükmün dahi nakzına ve aşağıda yazılı temyiz ilâmı harcının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 20-2-935 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Hukuk Heyeti Umumiyesi. Esas No: T.47-11 Karar No: 12

---

170 T. TEMYİZ MAHKEMESİ H. H. U.

Hülâsa : Müddeabihin kıymeti (5000) kuruşu tecavüz etse dahi Hukuk U. M. K. nun 293 üncü maddesine tevfikan kardaş ve usulü furu gibi hısım ve akraba arasında geçen muamelelerde şahit istima edilebilir.

M. *Mustafa Karısı Fatma ve Şerife* — M. A. *Deli oğlu Mehmet*

[Mahkemesi: İnebolu Sulh Hukuk. Karar Tarihi 2-7-934]

Dava: Haricen satın aldıkları emvali gayri menkuldeki hissesine müdahale ettiğinden bedel olarak verdikleri (60) liranın maa tazminat tahsiline dairdir.

287

Karar: Sabit olduğundan müddeabihin yüzde 10 tazminatla birlikte tahsiline dair verilen karar indettemyiz; harcen satılan gayri menkulün bedelinin istirdadına mütedair olan işbu dava meblâğı müddeabihin mikdarına göre şahit dinlenmesine kanunen cevaz olmadığı halde dinlenmiş ve ana istinaden karar verilmiş olmasından bozularak iade olunmakla yeniden yapılan muhakeme sonunda: Kardeş ve usulu furu gibi hısım ve akraba arasında geçen muamelelerde şahit istima edilebileceğinden eski hükümde ısrara karar verilmiştir.

Temyizeden: Müddeaaleyh vekili İsmail Hakkı.

Hukuk heyeti umumiyesince bittetkik; ısrarı mutazammın olan son hükmün müddetinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâatlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü:

Cerek zaptı davada ve gerek şahitlerin şahadetinde tarafların kardeş oldukları beyan edilmiş olmasına nazaran hadisede şahit dinlenmesi usulen caiz ve binaberin ısrar kararı usul ve kanuna uygun bulunduğundan gayri varit görülen temyiz itirazlarının reddiyle mezkûr hükmün tastikına ve aşağıda yazılı temyiz ilâmı harcının temyiz edenden alınmasına 16-1-935 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Hukuk Heyeti Umumiyesi. Esas No: 3-193-11 Karar No: 7

---

171 T. TEMYİZ MAHKEMESİ H. H. U.

Hisseleri tefrik ve tayin edilmiyerek bir kül halinde tasarruf olunan müşterek mülkün her cüzünde hakkı bulunan şeriklerden birinin, şahsı ahar tarafından vukubulan müdahalenın men'i hakkında ikame ettiği dava ve men'i müdahalelerine dair istihsal olunan hüküm diğer şeriklerinde menfaatına uygun olması itibariyle medenî kanunun 625 inci maddesi mantukunca bu şerik temsil salâhiyetini haizdir.

M. *İbrahim oğlu Yakup* — M.A. *çalık Sarı kızı Fatma ve saire*

[Mahkemesi: Kadirli Sulh Hukuk. Karar Tarihi 10-6-934 Karar No: 934/230]

Dava : Davacı üç kıt'a tapu senediyle mutasarrıf olduğu arazinin hududu dahilinde tahminen 50 - 60 dönüm mahalle vaki müdahalenin men'i istenmiştir.

288

Karar : 50 - 60 dönümü ihtiva eden mahalden müddeinin hissei şayiasına düşen mikdara vaki müdahalelerinin men'ine ve 74 dönüm hakkında evvelce bir dava sepketmediği gibi keşiften sonrada davayı islâh hususunda bir talep vukubulmadığından davacının bu kısım hakkındaki iddiasının reddiyle usulü dairesinde dava açtığı takdirde icabına bakılmak üzere şimdilik bir şey denilmesine mahal olmadığına dair verilen karar indettemyiz; hükmün vazife noktasından bozulmasına karar verilmekle nakza tebaan icra edilen muhakeme neticesinde: İddia edilen arazinin mecmu kıymeti 200 lirayı tecavüz eylememesinden müddeaaleyhlerin mezkûr araziye vaki müdahalelerinin men'ine dair verilen kararın da temyizi sonunda: Müddeinin diğer hissedarları mahkeme huzurunda temsile salâhiyeti olmadığı halde bundan bahsile tamam hakkındaki davanın kabul ve rüyetine devam edilmiş olması ve nakızdan sonra yeniden mahalline bihakkın vakıf usulen intihap edilecek erbabı vukuf marifetiyle keşif ve tatbikat icra edilmek ve müddeinin tapusunun dahi hududu sabiteyi havi olup olmadığı ve hududu sabiteyi havi olmadığı anlaşıldığı surette döüümlerinin mikdarının nazarı dikkate alınması lâzım gelip gelmiyeceği ciheti düşünülmek lâzımgelirken bu cihet düşünülmeksizin evvelki gayri kâfi keşfe istinaden karar verilmesi kanuna muhalif olduğundan hükmün bozulmasına karar verilmekle yeniden cereyan eden muhakeme sonunda: Bertafsil kararda yazılı esbabı mucibeye ve hisseleri tefrik ve tayin edilmiyerek bir kül halinde tasarruf olunan müşterek mülkün her cüzünde hakkı bulunan şeriklerden birinin kendi hissesini kurtarmak için gasıba karşı diğer şerikleri mahakimde temsil edebileceğine ve davacının arazisi mahllinde yapılan keşif raporları veçhile münazaunfih arazi hududu dahilinde bulunduğu ve müddeaaleyhlerce ibraz olunan tapu hudutlarının mezkûr arazi ile münasebeti bulunmadığı ve tedavül kayıtlarına nazaran müddeaaleyhlerin arazii mezkûrede hudutları tağyir ve tebdil eylediklerinin mütehakkak bulunmasından nakız sebepleri varit görülmediğinden ilk hükümde ısrara karar verilmiştir.

Temyizeden : Müddeaaleyhler vekili Mehmet.

Hukuk heyeti umumiyesince bittetkik: Israrı mutazammın olan son hükmün müddetinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâatlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü:

Ahiren dermeyan olunan esbabı mucibeye ve müşterek gayri menkule şahsı ahar tarafından vukubulan müdahalenin men'i hakkında bir şerikin ikame ettiği dava ve men'i müdahaleye dair istihsal olunan hüküm diğer şeriklerinde menfaatlarına uygun olması itibarile kanunu medeninin 625 inci maddesi mantukunca hadisede temsil salâhiyetinin kabulü lâzım gelmesine mebni ısrar kararı usül ve kanuna muvafık ve temyiz itirazları gayri varit

bulunduğundan mezkûr itirazların reddiyle temyiz edilen son hükmün tastikına ve temyiz ilâmı harcının temyiz müstedisinden alınmasına 13-3-935 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Hukuk Heyeti Umumiliği Esas No: 3-203/21 Karar No: 34

---

172 T. TEMYİZ MAHKEMESİ H. H. U.

Hâkim huzurunda vaki ve imza ile tevsik edilemiş sulhtan rucu kanunen caiz değildir.

M. *Hakkı validesi Sultan* — M. A. *Mülteci Şıhlı*

[Mahkemesi: Kilis Sulh H. Karar Tarihi 6-10-934. Karar No: 322]

Dava: Henesi ittisalinde ve kendisine ait bulunan 70 arşın murabbaındaki harabe mahalle vakî müdahalenin men'i talebine dairdir.

Karar: Bozma kararına tebaan yapılan muhakeme neticesinde: Müddeinin tapusu dahilinde olan 17 metre murabbaındaki mahalle müddeaaleyhin vaki müdahalesinin men'ine dair verilen karar dahi indettemyiz; müddei keşif sırasında ve hâkim huzurunda müddeaaleyh ile vaki olan sulhu bilkabul olbaptaki keşif varakası altını temhir ettiği halde işbu sulhtan rucu caiz olup olmadığı düşünülmeksizin devamı muhakeme edilmiş olması kanuna muhalif olduğundan bozularak iade kılınmakla yeniden yapılan muhakeme sonunda; müddeinin mezkûr sulhu kabulü bedeli sulhu peşin olarak verilmesile meşrut olup müddeaaleyhin sulh bedelini verememiş olduğundan müddeinin rucu hakkı derkâr bulunduğundan bahsile eski hükümde ısrara karar verilmiştir.

Temyizeden: Müddeaaleyh vekili avukat Kadri.

Hukuk heyeti umumiyesince bittetkik: Israrı mutazammın olan son hükmün müddetinde,temyizedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâatlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü:

Dava tarafeynin sulhu ile neticelendikten ve sulhu vakî hâkim huzurunda tekarrur ederek imza ile tevsik edildikten sonra mezkûr sulhtan rucu kanunen gayri caiz bulunduğu ve binaberin nakız sebebi varit ve uymak lâzım olduğu halde bedeli sulhun peşin olarak verilmesi meşrut olduğu ve

müddeaaleyhin şartı mezkûru ifa etmediği gibi akdi sulhun tenfizine müteallik ve mahkemenin vazifesinden hariç sebeplere müsteniden sulhun keenlemyekün olduğundan bahsile bozulan hükümde ısrar edilmesi usul ve kanuna muhalif bulunduğundan temyiz olunan son hükmün dahi nakzına ve aşağıda yazılı temyiz ilâmı harcının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 27-2-935 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Hukuk Heyeti Umumiyesi Esas No: 3-218/36 Karar No: 32

---

173 T. TEMYİZ MAHKEMESİ H. H. U.

Borçlar kanununun 21 inci maddsinde İvazlar arasında açık nisbetsizlik ve mürakabe halinde ve tecrübesizlikten istifade hususları filhakika bir senelik müruru zamana tabi isede akıl hastalığı ile malûliyetten dolayı aktin feshinde adî müruru zaman ahkâmı caridir.

M. *Mustafa oğlu Bahattin* — M. A. *Mustafa karısı Sırma*

[Mahkemesi: Ankara Asliye İkinci Hukuk. Karar Tarihi 5-11-934. Karar No: 645/192]

Dava : Murisinin zevcesi Sarenin hali hayatında tasarrufatı kavliyeyi haiz olmadığı ve kanunen gayri mümeyyiz ve mahcur bulunduğu zamanda vermiş olduğu bir vekâlete müsteniden vekili Osmanın bir bap haneyi dûn bir fiatla ve en yakın akrabası olan mumaileyha Sırmaya satmış olduğundan akdin hükümsüzlüğüne ve müddeaaleyhanın vakî müdahalesinin men'i talebine dairdir.

Karar : Müruru zaman noktasından davanın reddine dair verilen karar indettemyiz; Sarenin akıl hastalığı ile malûl olup ehliyeti kanuniyeyi haiz olmadığı bir zamanda haneyi satmak üzere Emir namında birini tevkil etmiş ve mumaileyhde bilvekâle müddeaaleyha Sırmaya satmış olduğu cihetle bu noktadan vuku bulan bey' muteber olmadığı gibi ıvazlar arasında da açık bir nisbetsizlik mevcut olduğu ve müteveffiyenin müzayıka halinde bulunmasından ve tecrübesizliğinden bilistifade akit yapılmış olduğu ve bu itibarla dahi akdin feshi lâzımgeleceğinden Sırma aleyhine dava ikame etmiş olduğuna göre davaya mesnet ittihaz olunan sebeplerden Borç-

lar K. nun 21 inci maddesinde gösterilen îvazlar arasındaki açık nisbetsizlik ve müzayıka halinde ve tecrübesizlikten istifade hususları filhakika bir senelik müruru zamana tâbi isede fariği mumaileyhanın akıl hastalığı ile malûliyetinden dolayı akdin feshi bir senelik müruru zamana tâbi olmayıp adî müruru zamana tâbi ve bu müddet henüz geçmemiş bulunduğundan feshi akit davasının tetkik ve neticeye göre bir karar verilmesi lüzumundan bahsile bozularak iade kılınmakla yeniden yapılan muhakeme sonunda: Bir senelik müruru zamanın kabulü zarurî olduğundan ve saireden bahsile eski hükümde ısrara karar verilmiştir.

Temyiz eden : Müddei vekili avukat Ali Rıza.

Hukuk hey'eti umumiyesince bittetkik; ısrarı mutazammın bulunan son hükmün müddetinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp dü ünüldü:

Davacının murisi ve karısı olan Sarenin akıl hastalığı ile malûliyetinden dolayı hayatta iken yaptığı ferağ akdinin feshine mütedair olan davası âdi müruru zamana tâbi olmasına ve akit tarihine nazaran davanın istimaına mâni bir müddet henüz geçmemiş bulunmasına nazaran bozma sebebi varit ve uymak lâzım iken tatbikte isabet olmıyan bir maddeye istinaden bozulan hükümde ısrar edilmesi kanuna muhalif olduğundan temyiz olunan son hükmün dahi nakzına ve aşağıda yazılı temyiz ilâmı harcının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 3-4-935 tarihinde ittifakla karar verildi.

Teyiz Mahkemesi Hukuk Heyeti Umumiyesi Esas No: 1/103 Karar No: 26

---

174 TEMYİZ MAHKEMESİ H. H. U.

Bir gayri menkulün tescili talebini havi davalarda medeni kanunun 639 uncu maddesinde ve diğer mevat ve mevzuat kanuniyede hazinenin behemahal hasım olarak celp ve davetine dair bir işaret ve sarahat yoktur. İlânen vaki tebliğat üzerine hazine canibinden müracaat mümkündür .

M. *Ali* — M. A. *Hatice*

[Mahkemesi: Elbistan Asliye Hukuk. Karar Tarihi 9-5-933 Karar. No: 97]

Dava: Hudtuları malûm üç kıt'a tarlaya yirmi seneyi mütecaviz bir zamandanberi bilâ niza ziraat suretiyle zilyet bulunduğundan mezkûr tarla-

292

ların namına tesçili talep eylemiş ve müddeaaleyhde dahili dava olarak zikrolunan tarlalardan iki kıt'ası babasından intikal edip (25) sendenberi tesarrufunda bulunduğundan müddei Alinin müdahalesinin men'ini istemiştir.

Kararın hulâsası: Müddeabih tarlalardan hududu gösterilen yalnız bir kıt'asının müddei Ali namına tesçiline ve diğer iki kıta tarla da müdahili dava Haticenin pederinden intikalen zilyede hakikî bulunduğu ve tasarrufu şedetle sabit olmasına binaen bu iki kıt'a tarlaya müddei Alirin vakî müdahalesinin men'ine dair verilen karar indettemyiz; bu gibi davaların bir hasmı kanunî aleyhinde ikame edilmesi lâzimei kanuniyeden olduğu cihetle bilâ hasım ikame edilmiş olan işbu davanın tetkikına şürû edilmeksizin reddi icap ederken reddolunmıyarak kabul ve rüyet olunması muhalifi kanun olduğu gibi şahsı ahanın muteriz sıfatıyle bu suretle bilâ hasım ikame edilen bir davaya ithal olunacağına dair kavanini mevcudede bir gûna sarahat olmadığı halde müddei Alinin salifüzzikir davasına bakıldığı sırada mezkûr tarlalardan iki kıt'ası hakkında Haticenin muteriz sıfatiyle kabûl ve muhakemeye idhaliyle davanın rüyet ve ilâmda yazılı olduğu veçhile hüküm verilmesi muhalifi kanun bulunmuş olduğundan hükmün bozulmasına karar verilmekle yeniden icra edilen muhakeme sonunda: Her hangi bir müddeinin tescil davasında bulunduğunda tarafından hasım irae edeceğine dair bir kaydı kanunî bulunmamasına ve müddeirin tesçil keyfiyeti de ilân ettirilerek müddeti zarfında müdahili dava Haticenin müracaatı vukua gelmesine ve bu davaya benzer başka bir dava neticesinde verilen mahkeme kararının temyizen tasdik kılınmasına ve bu hükme binayi hüküm ve karar ittihaz olunmuş bulunmasına binaen hükmü evvelde dermeyan edilen esbabı mucibe kanuna aykırı bulnnmadığından ısrara karar verilmiştir.

Temiz Eden : Ali

Hukuk hey'eti umumiyesince bittetkik; gününde temyiz edilen son hükmün ısrarı mutazammın olduğu anlaşıldıktan ve dosyada bulunan kağıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü:

Dava bilâ niza yirmi senyi mütecaviz müddet tasarruf ve ziraatında bulunan tarlaların namına tesçili talebinden ibaret olmasına ve kanun tarifatı dairesinde vuku bulacak taleplerin tahakkukunda hâkimin tesçili emredeceğini mübeyyin medenî kanunun 639 uncu maddesinde ve diğer mevat ve mevzuatı kanuniyede hazinenin behemehal hasım olarak celp ve davetine dair bir işaret ve sarahat bulunmamasına ve ilânen vakî tebliğat üzerine hazine canibinden müracaat mümkün olmasına ve mezkûr talebe karşı itiraz eden Haticenin davaya dehalet talabi üzerine mumaileyhanın kabûl ve huzuriyle muhakemeye davam muvafıkı usul ve kanun bulunmasına nazaran nakız ilâmın-

da dermeyan olunan esbap gayrı varit ve ısrar kararı muvafık olduğundan esası hükmün tetkiki zımnında evrakın dairei hüsusiyeye tevdiine 6-2-935 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Hukuk Heyeti Umumiyesi Esas No: 1-81/8 Karar No: 13

---

175 T. TEMYİZ MAHKEMESİ H. H. U.

İcar ve akar nizamnamesinin 24 üncü maddesi ahkâmı icra ve iflâs kanununun 368 inci maddesiyle mülga olmadığı cihetle temyiz mecur davalarında kontrato cezayı nakdisi alınmadan muhakemeye devam olunması gayrıcaizdir.

M. *Apdullah Hilmi ve Mustafa Remzi* — M. A. *İhsan*

[Mahkemesi: Kürei Nuhas Sulh Hukuk. Karar Tarihi 24-11-934. Karar No: 260 Esas]

Dava: Ev kira karşılığından alacakları olan 240 liranın tahsili ile evin tahliyesi talebine mütedairdir.

Karar: Evin tahliyesine ve müddeilerin şimdilik vaz geçtikleri bedeli icar hakkında hüküm itasına mahal olmadığına dair verilen karar indettemyiz; icar ve akar nizamnamesinin 24 üncü maddesi mucibince kontrat cezayı nakdisi alınmaksızın devamı muhakeme ile karar verilmesi kanuna muhalif olduğundan hükmün nakzına karar verilmekle yeniden eereyan eden muhakeme sonunda: Kontratsız tahliye taleplerinde borçlar kanunu ile icra ve iflâs kanunu hükümleri carî olduğundan kanunî sebeplere iptina etmiyen bozma kararına uyulmamasına karar verilmiştir.

Temyiz eden: M. İhsan

Hukuk heyeti umumiyesince bittetkik: Gününde temyizedilen son hükmün ısrarı mutazammın olduğu anlaşıldıktan ve dosyadaki kâatlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü:

İcarı akar nizamnamesinin 24 üncü maddesi ahkâmı icra ve iflâs kanununun 368 inci maddesile mülga olmadığı cihetle bu gibi tahliyei me'cur davalarında kontrat cezayı nakdisi alınmadan muhakemeye devam olunması gayrı caiz ve binaenaleyh dairei hususiyenin bu baptaki nakzı

varit ve uymak lâzımken bozulan hükümde ısrara karar verilmesi kanuna muhalif olduğundan temyiz olunan son hükmün dahi nakzına ve temyiz ilâmı harcının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 10-4-935 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Hukuk Heyeti Umumiyesi Esas No: 3-223/41. Karar No: 40

---

176 T. TEMYİZ MAHKEMESİ H. H. U.

Taraflar arasındaki geçimsizliği mucip sebep ve hadiseler beyan ve tesbit edilmeksizin mücerret geçimsizliğin vukuuna şehadet boşanma hükmüne medar olamaz.

M. *Yörük Ali oğlu Bekir* — M. A. *Halil Kızı Nimet*

[Mahkemesi: Tavşanlı Asliye Hukuk. Karar Tarihi 19-9-934]

Dava: Aralarında şiddetli geçimsizlik husule gelip badema aile birliği tesisine imkân kalmadığından bahsile boşanmalarına ve tazminat talebine dairdir.

Karar: Şiddetli geçimsizlik tahakkuk etmiş ve sulh teşebbüsüde akim kaldığı anlaşıldığından boşanmalarına ve müddeaaleyha 300 gün geçmedikçe evlenememesine ve kabahatın hangi tarafta olduğu anlaşılamadığından memnuiyet müddetinin tayinine mahal olmadığına ve tazminat talebinin reddine dair verilen karar indettemyiz; davacı müddeaaleyhanın sebebiyetile şiddetli geçimsizlikten boşanma dava etmiş ve şahitler şiddetli geçimsizliğe şehadet etmişlersede geçimsizliğe müddeaaleyhanın sebebiyet verdiğine şahadet etmemiş ve bu cihetle davacının dava hakkı tahakkuk eylememiş iken boşanmaya karar verilmesi muhalifi kanun olduğundan hükmün bu sebeple nakzına karar verilmekle yeniden yapılan muhakeme sonunda: Hakkı takdir hâkime mevdu bulunmuş olmakla eski hükümde ısrara karar verilmiştir.

Temyizeden: Müddeaaleyha vekili Ahmet.

Hukuk heyeti umumiyesince bittetkik; İsrarı mutazammın olan son hükmün müddetinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâatlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü:

295

Dinlenen şahitler geçimsizliğe esas olan hususatı tayin ve tasrih etmemesine ve taraflar arasındaki geçimsizliği mucip sebep ve hadiseler beyan ve tespit edilmeksizin mücerret geçimsizliğin vukuuna şahadet boşanma hükmüne kifayet eylememesine göre dairei hususiyenin boşanma kararının yolsuz olduğuna matuf bozma kararı bu itibarla varit ve ittiba lâzımken bozulan hükümde ısrara karar verilmesi kanuna muhalif olduğundan temyiz olunan son hükmün dahi nakzına ve temyiz ilâmı harcının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 17-4-935 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Hukuk Heyeti Umumiyesi. Esas No: 2-74/19. Karar No: 14

---

177 T. TEMYİZ MAHKEMESİ H. H. U.

Tapuda müseccel olan bir gayri menkule zilyetliği bir gûna hüküm ifade etmez:

M. *Badel oğlu kızları Firaz ve Fatma ve Şerife* — M. A. *Köle oğlu Emin*

[Mahkemesi: Mesudiye Sulh Hukuk. Karar Tarihi 11-11-934. Karar No: 396/192]

Dava: Hududu malûm bir dönüm tarlaya vaki müdahalenin men'i talebine dairdir.

Karar: Müddeabih tarlaya müddeaaleyhin hakiki zilyet olduğu anlaşıldığından davanın reddine dair verilen karar indettemyiz; müddeinin dedesi Ali namına tapu kaydı olduğu gibi indelkeşif erbabı vukuf tarafından kaydın mahalline uyduğu bildirilmesine ve tapuda müseccel olan gayrı menkulde aharın zilyetliği bir gûna hüküm ifade etmemesine göre men'i müdahaleye karar verilmek lâzımgelirken davanın reddine karar verilmesi kanuna muhalif olduğundan bozularak iade kılınmakla yeniden yapılan muhakeme sonunda: Davacıların murisi Aliye ait dava arzuhali arkasında sureti yazılı olan tapu kaydının tastiksiz kayt olduğu tapu memurluğunca sarahatan yazılı olmasına ve 300 tarihinden evvelki tastiksiz kayıtlar sahibi lehine muteber bir kayıt olmıyacağından bahsile eski hükümde ısrara karar verilmiştir.

Temyizeden: Müddeiler.

Hukuk heyeti umumiyesince bittetkik: Israrı mutazammın olan son hükmün müddetinde temyizedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâatlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü:

296

Davacının ibrazettiği gayrı musaddak tapu senedinin umumî kayıtta kaydı olduğunu muhakeme esnasında beyan eylemesine nazaran umumî kayıttan sormak ve menfî cevap verildiği surette müddeaaleyhin hakikî zilyet olduğu hakkındaki iddiası şahadeten ispat olunmak lâzımgeldiğine göre dairei hususiyenin reddi davaya karar verilmesi yolsuz olduğuna matuf bozma kararı bu itibarla varit ve ittiba lâzımken bozulan hükümde ısrara karar verilmesi kanuna muhalif olduğundan temyiz olunan son hükmün dahi nakzına ve aşağıda yazılı temyiz ilâmı harcının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 17-4-935 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Hukuk Heyeti Umumiyesi. Esas No: 3-225/43. Karar No: 42

---

178 T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. H. D.

Borçlunun maaşı olması, borcunu edaya kâfi menkul ve gayrı menkul malı olmadığı suretinde aciz vesikası verilmesine mani teşkil etmez.

Ankaranın Leblebici mahallesinden Lâtifenin 3 No: lı hanesinde oturan Doğanın vekili avukat Azizin Hacı Murat mahallesinden Abdürrahman oğlu Ramiz ve aynı mahalleden muhtar Hacı Mehmet aleyhlerine davacı Doğanın müddeaaleyhlerden Ramiz zimmetinde bin iki yüz lira alacağı olup mumaileyhin bunu tediye etmemek maksadiyle muvazaaten uhtesinde bulunan ve iki bin küsur lira kıymetinde olan hanesini yedi yüz elli lira mukabilinde diğer müddeaaleyh muhtar Hacı Mehmede satmış olduğundan izrar kastına müstenit olan ferağın feshi talebiyle ikame eylediği davadan dolayı icra kılınan muhakeme neticesinde: Borçlu Ramizin eshabı maaştan olduğu Eskişehir Defterdarlığının telgrafından anlaşılarak hakkında verilen aciz vesikasının aksi tahakkuk etmiş ve iptali senet davasında müddeaaleyh Ramize ait hissenin acze mukarin kıymetinden dûn muvazaaten satılmış olduğu hakkında delil ikame ve usulen isbat edilmemiş ve Ramizin kendi hissesini diğer müddeaaleyhe muayyen bedel mukabilinde satıldığı anlaşılmış olduğundan vesaireden bahsile davanın şayanı istima olmadığından reddine dair Ankara AS. M. İkinci hukuk dairesinden sâdır olan 15-10-934 tarihli ve 176 No: lı ilâmın temyizen tetkiki davacı Doğan tarafından müddeti zarfında arzuhalle istenilmiş olmakla mezkûr ilâmla temyiz

297

lâyihası ve dosyada bulunan sair kâğıtlar mütalâa ve tetkik edildikten sonra icabı müzakere olundu:

Borçlunun borç ödemeden âciz olduğuna dair icra dairesinden verilen aciz vesikası mahkemeye ibraz edilmiş ve aciz vesikasına müstenit olan iptal davasını rüyet eden mahkemenin medyun zimmetinde dâyinin alacağı olup olmadığını tetkika girişmeğe kanunen salâhiyeti olmamakla beraber hadisede borç meselesi mahkemeye ayrıca vukubulan müracaat üzerine hal ve temyizen de tasdik edildiği müdafaaten beyan edilmiş ve dosya içinde dahi bu hususa müteallik bir temyiz ilâmı sureti mevcut bulunduğu görülmüş ve medyunun maaşı olması borcunun edasına kâfi menkul ve gayrı menkul emvali olmadığı surette aciz vesikası verilmesine kanunî bir mani teşkil etmiyeceği izahdan müstağni bulunmuş olmasına mebnî bu cihetler düşünülerek ana göre muhakeme icra ve hüküm itası iktiza ederken mahkemece bu noktalar dikkat nazarına alınmayarak ilâmda yazılı olduğu üzere hüküm verilmesi muhalifi kanun bulunmuş ve nakız talebi bu sebeplerle varit görülmüş olduğundan H. UG. M. KA. nun 428 inci maddesine tevfikan mümeyyezünbih hükmün işbu sebeplerden dolayı nakzına ve evrakın mahalline iadesine ve yedi yüz kırk kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 30-Nisan-935 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi. Esas No: 1420. Karar No: 981

---

179 T. TEMYZİ MAHKEMESİ I.H.D.

Malını vakf eden kimse o mal üzerinde mülkiyet haklarını kullanamaz. Vâkıf vakıftan rucu edemez .

İzmirin Kuyucaklı sokağında 2 No: lı hanede oturan mütevelli Koca Hüseyinin Dolaplı kuyu mahallesinin köşlü sokağında kâin yeni 8 numaralı hanede yapıcı Mehmet aleyhine davacı Hüseyin, mezkûr sekiz numaralı hanenin 330 senesinde vefat eden Şerife tarafından vakfedilip kendisi mütevelli bulunduğundan ve müddeaaleyh tarafından fuzulen işgal edilerek tahliyeden imtina olunduğundan tahliyesiyle tarafına teslimi ve tarihi işgalden itibaren ayda sekizer liradan ecri mislin tahsili talebiyle ikame

258

TEVHİDI İÇTİHAT KARARI 75/5

Hususî kanunlarda yazılı para cezalarının mahiyetini tayinde vazı kanunun bu cezaları koymaktaki gayesi nazara alınır.

Devlet hazinesinin uğrayacağı zararları ödetmek ve malî menfaatini korumak maksadına dayandığı cihete 1918 numaralı kanunun 25 inci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı olup mikdarı kaçak eşya kıymetinin veya inhisar ve gümrük resimlerinin misli şeklinde tayin edilen veya hususî kanun ve nizamlaraki cezalara matuf olan para cezaları tazminat kabilindendir.

Tütün kaçakçılığından dolayı 1918 No. lu kanunun 25 inci maddesinin ikinci fıkrasile hapis cezası ile birlikte 1701 No. lu kanunun 60 ıncı maddesi mucibince hükmolunan para cezalarının hukuku âmme para cezasından olduğuna heyeti umumiyece ekseriyet hasıl olmasına ve dairei hususiye ile heyeti umumiyece bundan evvelki kararlarda bu para cezalarının tazminat kabilinden olduğu kabuledilmiş bulunmasına mebni şu suretle hasıl olan içtihat ihtilâfının halli için 13-2-935 Gününde toplanan tevhidi içtihat umum heyetinde keyfiyet müzakere edilerek neticede:

Hususî kanunlarda yazılı para cezalarının neliğini tayinde, kanun vaziinin bu cezaları koymaktaki amaç ve ereği temel olduğu ve gümrük ve tütün inhisarı kanunlarındaki hükümlere riayetsizlik edenlere ait para cezaları kasanıklarda göynü husulünü teminden ve umumî ceza prensip ve temellerine dayanmaktan ziyade devlet hazinesinin bu yüzden uğrayacağı zararları ödetmek ve malî menfaatını korumak ülküsüne dayandığı cihetle 1918 No. lu kanunun 25 inci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı olup mikdarı kaçak eşya kıymetinin veya inhisar ve gümrük resimlerinin misli şeklinde tayin edilen veya hususî kanun ve nizamlardaki cezalara matuf olan para cezalarının da birinci fıkrasındaki para cezaları gibi tazminat kabilinden olduğuna 13-2-935 günlü oturumda çoğunlukla karar verilmiştir.

299

TEVHİDI İÇTİHAT KARARI 935/28/22

Ceza kanununun 526 ıncı maddesinde yazılı kaydüşartlara nazaran esnaf cemiyetlerine girmiyenlerin hareketi mezkûr maddenin şumulü dairesinden hariç olduğundan suç sayılamaz.

Esnaf cmiyetlerine girmiyenler hakkında Türk Ceza K. nun 526 ıncı maddesinin tatbik kabiliyeti olup olmadığı hususunda Temyiz Mahkemesi ikinci ceza dairesinin 31-12-931 gün ve 9669/9205 sayılı kararıyle 22-2-932 gün ve 257/1023 sayılı kararı arasında hasıl olan içtihat ihtilâfı üzerine 4-12-935 Tarihinde toplanan tevhidi içtihat umum hey'etinde yapılan müzakere neticesinde:

Türk Ceza K. nun 526 ıncı maddesinde yazılı kayt ve şartlara nazaran esnaf cemiyetlerine girmiyenlerin hareketi mezkûr maddenin şumulü dairesinden hariç ve kıyas ve tevsi yoliyle tayini cezada gayrı caiz olmağla suç sayılamıyacağına toplulukla karar verildi.

TEVHIDI İÇTİHAT KARARI 935/122/23

Bir davada hakimlik vazifelerinden birini yapmış olan kimse o davanın sonraki safha ve derecelerinde müddeiumumilik yapabilir.

Sorgu hâkim vekili sıfatiyle ilk tahkikat yapmış olan Başkâtibin o işin duruşmasında C. Müddeiumumisi vekili olarak bulunup bulunmıyacağı hususunda Temyiz mahkemesi üçüncü ceza dairesinin 2-5-935 gün ve 3483/2134 sayılı ilâmiyle 21-9-935 gün ve 5963/4120 sayılı ilâmı arasında hasıl olan içtihat ihtilâfının halli için 4-12-935 tarihinde toplanan tevhidi içtihat umum hey'etinde yapılan müzakere neticesinde:

Ceza Usulü M.K.nun 21 inci maddesinin 4 ve 22 inci maddesinin ikinci fıkralarında aynı davada müddeiumumilik ve sorgu hâkimliği vazifelerini yapmış olanların o davanın muhakemesinde bulunarak reye iştirak edemiyecekleri gösterildiği cihetle mezkûr maddeler hükmü yalnız hâkimlerin davaya bakamıyacağı ve reye iştirak edemiyeceği hallere maksur olup yoksa bir davada hâkimlik vazifelerinden birini yapmış olan kimsenin o davanın sonraki safha ve derecelerinde müddeiumumilik yapmasına mâni

300

olmamasına göre sorgu hâkimine vekâlet etmiş olan mahkeme başkâtibinin aynı davada müddeiumumî vekilliğinde bulunmasına kanunî bir mâni olmadığına söz birliğile karar verildi.

TEVHİDİ İÇTİHAT KARARI 111/7

1 — Muhakeme masrafları hükmün cüz'ü mütemmimi olduğu cihetle ilâmda tasrihi ve kime tahmil olunduğu tayin edilmek lâzımdır.

2 — Muhakeme masraflarına müteallik kararlarda temyiz tetkikatına tabidir. Bu kararlar resende temyiz kabiliyetini haizdir.

3 — Temyiz olunan ilâmın esas davaya tealluk eden kısmı usul ve kanuna muafık olup yalnız harç tarifesi kanunu yanlış tatbik edilmiş olduğu takdirde hükmün esas davaya tealluk eden kısmı tasdik ve masarifi muhakeme kısmında görülen hata islah edilir.

Masarifi muhakeme kısmında görülen hata neticeye müessir ve tekrar tahkikat icrasını müstelzim olduğu takdirde hüküm yalnız harç ve masarifi muhakeme noktasından bozulur.

Ceza mahkemelerince verilen kararlarda masarifi muhakemenin karar yerinde gösterilmesine lüzum olup olmadığı ve gösterilmiyen masarifi muhakemeden dolayı temyizen yapılan tetkikatta bu cihetin bozma sebebi sayılıp, sayılmıyacağı ve yalnız masarifi muhakemeye münhasıran temyiz olunan hükümlerin temyizi kabil işlerden madut olup olamıyacağı şeklinin usul ve kanun kaideleri bakımından bir sonuca bağlanmak ve bu husus genel hey'ette konuşulup hal olunmak üzere üçüncü ceza dairesi başkanlığının vakî teklifi üzerine 26-5-935 tarihinde toplanan tevhidi içtihat umum hey'etinde yapılan müzakere netcesinde:

Ceza davalarında harç tarife kanununa tevfikan alınacak ve mikdar ve müfredatı Reis veya hâkim tarafından hesap ve tayin edilecek olan muhakeme masrafları, hükmün cüz'ü mütemmimi olduğu cihetle ilâmda tasrih ve kime tahmil olunacağı tayin edilmek lâzımgeleceği.

Bir ceza hükmüne karşı yapılan temyiz, o ceza hükmüne dahil olan muhakeme masraflarına da şamil olmakla muhakeme masraflarına müteallik kararlarda temyiz tetkikatına tâbi olacağı ve bu kabil kararların re'sen de temyiz kabiliyeti bulunduğu.

301

Temyiz olunan ilâmın esas davaya taalluk eden kısmı usul ve kanuna muvafık olup yalnız harç tarife kanunu yanlış tatbik edilmiş ise asıl hükmün tasdikı ve masarifi muhakeme kısmında görülen hatanın neticeye müessir ve tekrar tahkikat icrasını müstelzim olması itibariyle temyiz mahkemesince ıslahı ve tadil ve tashih suretiyle kararın tasdikı kabil olmadığı takdirde yalnız harç ve masarifi muhakeme noktasından bozulması lüzumu ekseriyetle takarrur etmiştir.

TEVHİDİ İÇTİHAT KARARI 54/17

Kanunun esas şart olarak koyduğu para depo etmek mecburiyetini fakirlikleri sebebiyle yerine getiremiyenlerde para depo edenler gibi bir hafta müddete tabidir.

Yokluk ilmühaberlerinin ibraz ve itasının müddete tabi olup olmadığı hususunda ceza umum heyetinin 10-4-930 tarih ve 101/88 ve 10-4-930 tarih ve 107/111 ve 26-2-934 tarih ve 33/21 No. lu ilâmları arasında içtihat ihtilâfı zuhur eylediğinden bahsile bu yolda tahaddüs eden ihtilâfın tevhidi içtihat suretiyle halli Başmüddeiumumilik yüksek memuriyetinin 10-4-934 tarih ve 1047 No. lu müzekkeresiyle istenilmiş olmakla 26 Mayıs 935 gününde toplanan heyette ekseriyet hasıl olmaması üzerine ikinci defa 7-6-935 tarihinde toplanan tevhidi içtihat umum heyetinde keyfiyet müzakere edilerek neticede:

Kabahata taalluk etmiyen ve re'sen temyiz tetkikine tabi bulunmıyan hükümlerde tamyiz istidasının kabulü için verildiği günden itibaren bir hafta içinde 10 liranın depo edilmesi meşrut olup mezkûr maddenin son fıkrasında ancak müddeiumumilerle para vermeğe kudretleri olmadığını mahalle veya köylerinden getirecekleri ilmühaberle ispat edenler para depo etmek mecburiyetinden vareste tutulmuş ve adı geçen kanunun 315 inci maddesindede müddeti içinde para depo edilmediği takdirde hükmüne itiraz olunan mahkemenin bir karar ile kabule şayan olmamasından dolayı temyiz istidasını reddedeceği yazılı bulunmasına ve para şartını acizleri sebebiyle yerine getiremiyenlerin müddete riayet mecburiyetinden vareste tutulduklarına dair 310 uncu maddede hiç bir kayt bulunmamakla beraber 315 inci madde ile hükmüne itiraz olunan mahkemeye verilen ret salâhiyetinin iztırarî sebeplere istinaden takyidinde de maddenin açık ifadesi

302

karşısında kanunî bir vecih ve imkân bulunamamış olduğundan kanunun esas şart olarak koyduğu para depo etmek mecburiyetini fakirlikleri sebebile yerine getiremiyenlerinde para depo edenler gibi bir hafta müddete tabi bulunmaları iktiza eylediğine ekseriyetle karar verildi.

TEVHİDİ İÇTİHAT KARARI 86/1

Hafta tatili kanununa muhalif hareketlerden mütevellit davalarda C. Müddeiumumileri diğer hukuku âmme davalarında haiz oldukları hak ve vazifeleri haizdirler.

Hafta tatili kanununa aykırı hareketlerden dolayı verilen hükümleri C. M. U. lerinin temyize salâhiyetleri olup olmadığı hususunda temyiz mahkemesi 3 üncü ceza dairesinin 4 Kânunevvel 938 tarih ve 17315/14396 No. lu ilâmile 20-3-934 tarih ve 8929/2621 No. lu ilâmı arasında hasıl olan içtihat ihtilâfı üzerine 13 Şubat 935 tarihinde toplanan tevhidi içtihat umum heyetinde keyfiyet müzakere edilerek neticede:

Hafta tatili kanununu meydana getiren sebepler belediyeye varidat bulmaktan ziyade işçilerin hak ve sıhhatlarını korumak ülküsüne dayanmakla beraber kanunda umumî hükümlere muhalif bir sarahat ve istisna da bulunmamasına ve çektirilmesi de umumî esaslara bağlı bulunan bir para cezasının tahsilinden sonra yalnız bir mercie tahsis kılınmış olması da o cezanın kanun bakımından neliğini değiştiremiyeceğine göre, hafta tatili kanunu hükümlerine aykırı hareketlerden mütevellit davalarda dahi C. Müddeiumumilerinin diğer âmme hakları davalarında kullandıkları hakları kullanmağa ve yaptıkları vazifeleri yapmağa salâhiyetleri olduğuna toplulukla karar verilmiştir.

303

T. TEVHIDİ İÇTİHAT KARARI 77/20

Zina suçlarında suç ortaklarının ikisi hakkında da dava ikamesi lâzımdır. Müştekinin ortaklardan yalnız birisi hakkında sebkeden şikâyeti tahriki davaya kâfi değildir.

Zinadan dolayı suç ortağı hakkında dava ikamesi icap edip etmiyeceği hususunda temyiz mahkemesi 4 üncü ceza dairesinin 18-7-934 gün ve 4420/10412 sayı ve tatil heyetinin 31-7-934 gün ve 4653/10462 sayılı kararları havi ilâmları arasında hasıl olan içtihat ihtilâfı üzerine 7-6-935 gününde toplanan tevhidi içtihat umum heyetinde keyfiyet müzakere edilerek neticede:

Zinadan dolayı suç ortağı aleyhine dava ikamesi icap edip etmiyeceği hakkında Temyiz mahkemesi 4 üncü ceza dairesile tatil dairesinin kararları arasında hasıl olan içtihat ihtilâfının halli için keyfiyet umum heyete tevdi olunmakla diğer taraf noktai nazarını teşrih ve müdafaa ettikten sonra icabı görüşülüp düşünüldü:

Zina davalarında takibat yapılabilmesi erkek ve kadın aleyhine şikâyetname verilmesiyle meşrut bulunduğu ve bir maznunun lehinde davadan vaz geçme halinde -kanunda yazılı olmıyan yerlerde- diğer maznunların da istifade edeceğ iTürk Ceza Kanununun 443 ve 99 uncu maddeleri hükümlerinden istinbat olunmasına ve aksi takdirde feragatin kabili inkısam olduğunu ve aynı cürümde fail bulunan iki taraftan yalnız birinin mahkûm edilmesini kabul etmek icabedeceğine nazaran suç ortaklarının ikisi hakkında dava ikamesi lüzumunu tazammun eden 4 üncü ceza dairesi içtihadının vazii kanunun maksadına daha elverişli görüldüğünden bu içtihadın kabulüne ekseriyetle karar verildi.

200 T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. C. D.

463 üncü maddenin tatbik edilebilmesi için adam öldürmek cürmünü veya müessir bir fili işlemeği müteaddit şahısların kasdetmiş olmaları ve kasıtta iştirak sabit olmakla beraber faili aslinin teayyün etmemiş olması lâzımdır. Ef'ali icraiyede iştirakin mevcudiyeti sabit olduğu takdirde mezkûr maddenin son fıkrasında musarrah olduğu üzere fili doğrudan doğruya beraber İşlemiş olan şerikler hakkındaki hüküm tatbik olunur.

Ağa dede ile karısı Baharı müstakil faili belli olmıyacak surette taammüden öldürmekten suçlu İsrafil oğlu Ziyaettin ve Hasan oğlu Hüseyin ve

304

Ağa dede oğlu Balabey ve Mehmet oğlu Ahmedin bilmuhakeme fiillerinin subutuna ve bunlardan Ahmet hakkında takdirî tahfif sebebinin vucuduna ve suçlulardan Ziyaettin maktullerden Bahaın ve Balabey Ağa dedenin oğulları ve Hüseyinde Ağa dedenin yeğeni bulunmalarına mebni ceza kanununun 450/ 1. 4. 5. 463. 56. 55/ 3. 59. 31. 33 üncü mddelerine tevfikan Ziyaettinin on sene ve Ahmet ile Hüseyinin sekizer sene dörder ay ve Belabeyin beş sene ağır hapse konulmalarına ve Bala beyden Maadasının hidematı âmmeden memnuiyetlerine ve ceza müddetleri zarfında mahcuriyeti kanuniye altında bulundurulmalarına ve duruşma harcı olan 4000 kuruşla meşhut cürüm ve istintak harcı olan 1400 kuruş ki cem'an 5400 kuruşun her dört suçludan mütesaviyen ve müteselsilen alınmasına dair Kars Ağır Ceza Mahkemesinden verilen 4-8-934 tarihli hükmün temyizen tetkiki C.M.U.liği ile suçlular taraflarından istida kılınmasına ve suçlulardan Ahmet fakirlik kâğidi ita ve diğerleri para depo etmelerine ve bunlardan Ziyaettin ve Hüseyin ve Balabey duruşma dahi telep etmelerine mebni dava dosyası C. Başmüddiumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle ceza muhakemeleri usulü kanununun 318 inci maddesine tevfikan 1935 senesi Ağustosunun 1 inci perşembe duruşma günü tayin kılınmış ve suçlular ile vekillerine tebliğat ifası için C. Başmüddeiumumiliğine müzekkere yazılmıştır.

Mezkûr günde ceza muhakemeleri usulü kanununun 423 üncü maddesine tevfikan mevkuflu ve müstacel işleri görmekle mükellef kılınan hâkimler hey'eti dairei mahsusada toplandı.

C. Başmüddeiumumiliği muavinlerinden Nizamettin Acar ve mevcut vekâletnamesine müsteniden gelen suçlu Ziyaettin ve Hüseyin ve Balabey vekili avukat Hilmi huzurlariyle celse açılarak temyiz istidalarının müddetinde verildiği ve kanunda gösterilen şartların ifa kılındığı anlaşılmağla muavin ve vekilin muvafık görülen talep ve mütalâaları veçhile suçlu Ziyaettin ve Hüseyin ve Balabey haklarında duruşmalı ve Ahmet hakkında duruşmasız temyiz tetkikatı yapılmasına ittifakla verilen karar anlatıldıktan sonra işin raportörü âza Kerim imzalı rapor okundu:

Raportör âza Kerim: Rapora ilâve edilecek başka bir cihet olmadığını söyledi.

Vekil Hilmi: Dosya içindeki temyiz lâyihası münderecatını tavzihan müdafaatta bulunarak hükmün müvekkillerine ait kısmının bozulmasını istedi.

Muavin Nizamettin Acar: 1 — Sureti tavsife ve fiilin doğrudan doğruya birlikte işlenmiş olmasına göre 463 üncü maddenin tatbikı.

2 — Suçlu Ahmedin cebrü tazyika müstenit olduğunu beyanla muhake-

meten tekzip eylediği diğer suçlular hakkındaki atfını teyit eden delillerin bil'etraf izah olunmaması.

3 — Suçlu Balabey ve Hüseyin ve Ziyaettinin müdafaalarının ret sebeplerinin yegân yegân gösterilmemesi.

4 — Balabey hakkında 55 inci maddenin 2 inci bendi yerine 3 üncü bendinin tatbiki.

5 — Masarifi muhakeme mikdarında isabet olmaması yolsuz olduğundan hükmün bozulmasını istedi.

Son sözü sorulan vekil Hilmi: Müdafaa ve izahından gayrı bir diyeceği olmadığını söylemekle duruşmanın bittiği bildirildi.

Vaktin darlığına mebni işin müzakeresiyle karar ittihazının Ağustosun 15 inci perşembe gününe bırakılmasına söz birliğiyle kararlaştırılarak tefhim edildi.

Ahiren 935 senesi Ağustosunun 15 inci perşembe günü evvelki hâkimler hey'eti dairei mahsusada toplandı. Bütün dava evrakı okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konuşuldu ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

1 — 19-1-934 tarihli meşhut cürüm zabıt varakasında hâdise yerinde bulunduğu yazılan boş kovanlarla mermilerin ve suçluların oturduğu evde bulunan kovanların ve ölen Bahardan çıkarılan merminin Millî Müdafaa Vekâleti fen ve san'atlar şubesince tetkik ettirilerek elde edilen tüfenk ve tabancalara ait olup olmadığı ve onlarla atılıp atılmadığı tesbit edilmemesi.

2 — Hazırlık tahkikatında ve istintakta suçlu Balabeyin kendisine saklamak üzere bazı silâhlar verdiğini söyleyen âmme şahitlerinden Nebiden duruşmada bu silâhlar hakkıdaki bilgisi sorulmamış ve duruşmada ve istintakta bu silâh mes'elesi hakkında birbirini tutmıyan ifadeler vermiş ve Nebinin ifadesi hilâfına silâhlar saklanırken suçlu Ahmedin de hazır bulunduğunu veya silâhın Ahmet tarafından saklattırıldığını ve saklandığını söylemiş olan âmme şahitleri Bilâl oğlu Sabri ve Mihrali ve Şamil oğlu Kemalin ifadeleri muvacehe suretiyle telif edilmemiş ve ona göre suçlu Balabeyinde sorgusu yapılarak tahkikatın incelenmemiş olması.

3 — Ölen Baharın önce ayağının iki yerinden yaralandığı anlaşılmasına göre bu yaraları alan kadının bulunduğu odadan dışarıya çıkarak tandır kapısına kadar gidip gidemiyeceğinin ve Baharın ilk yarayı aldığı yerle tandır kapısı arasında ne kadar mesafe bulunduğunun ve bu arada kadının gidip geldiğine dair kan izleri görülüp görülmediğinin tahkik ve delillerin neticeye göre takdir edilmemiş olması.

4 — 11-3-934 tarihli zabıt varakası ve ona bağlı hapishane müdürlüğünün 11-3-934 tarihli müzekkeresi münderecatına göre mezkûr zabıt varakasını

imza edenlerin dinlenilerek elde edilen mektubun hadise ile ilgisi araştırılmaması.

5 — Ölen Ağadedeye ait para cüzdanının sonradan elde edildiğine dair tutulan isticvap varakası okunarak bu itibarlada tahkikatın derinleştirilmesi lüzumundan zuhul edilmesi.

6 — 13-2-934 tarihli raporda bahsedilen nagant tabancalariyle Türk filintasından maada silâhların nerede ve ne suretle elde edildiğinin ve kimlere ait olduğunun araştırılmanası.

7 — Makina ile yazılmış olup tahkikatı yapan sulh hâkimi ve jandarma kumandanı ve nahiye müdürü ve zabıt kâtibi tarafından imza edilen 19-1-934 tarihli zabıt varakasında suçlulardan Ziyaettin ve Hüseyinin suçlu olarak sorguları yapıldığı ve yine 19-1-934 tarihli kararda suçlulardan Balabeyin bu tarihte tevkif edildiği yazılı bulunduğu halde el yazısı ile yazılmış olan hazırlık tahkikat evrakı münderecatından tahkikatın 19-1-934 tarihinde başlıyarak 21-1-934 tarihinde suçlulardan Balabeyin suçlu sıfatiyle olmıyarak alınan ifadesinde suçlu Ahmet aleyhinde vaki olan ihbar ve iddiası ve dinlenen diğer bazı şahitlerle diğer suçlu Ziyaettin ve Hüseyinin de Balabeyi teyit etmeleri ve yapılan arama ve inceleme üzerine yalnız suçlu Ahmet ile diğer bazı kimselerin zan altına alındığı ve sonradan suçlu Ahmedin sorgusu üzerine Balabey ve Ziyaettin ve Hüseyinin maznuniyetleri anlaşılarak onlarında yakalandığı anlaşılmasına göre mezkûr 19-1-934 tarihli zabıt varakası ile aynı tarihli tevkif kararının tahkikatın bu cereyanına uymaması ve makine ile yazılı işbu iki varaka sonradan yazılımış ise bunlara mukaddem tarih konulması sebeplerinin araştırılmaması.

8 — Bir kısım zabıt varakalarını alâkalı bir memur gibi imzalıyan ve 25/26-1-934 tarihli zabıt varakasına ve talimat ile ifadesi alınan jandarma Ali onbaşının ifadesine göre suçlulardan Belabeyi jandarma dairesine çağırıp ifadesini aldığı anlaşılan ve duruşmadaki şahadetinde asayişle alâkası olduğundan bahsile vak'a mahalline gittiğini söyleyen Cemilin kurtkale Nahiye müdürü olup hâdisenin vuku bulduğu Pekreşin köyü ile alâkası bulunmadığı ve bu köyün Cala nahiyesine bağlı olduğu ve tahkikatın her safhasında hazır bulunan alâkalı Cafa Nahiyesi müdürü Suadin ifadesine müracaat edilmediği suçlulardan Mehmet oğlu Ahmedin 3-4-934 tarihli istidası ile diğer suçlular vekilinin 4-8-934 tarihinde kaydı yapılan tarihsiz müdafaa varakasında yazılı bulunmasına göre Pekreşin köyünün hangi nahiyeye bağlı bulunduğunun ve istidalardaki müdafaanın doğruluğu anlaşıldığı takdirde alâkalı müdürün tahkikata iştirak ettirilmiyerek hiç alâkası olmıyan müdürün tahkikata iştirak ettirilmesinin sebebi araştırılmamış ve Cafa müdürü Suadin de şahadetine müracaat edilmemiş olması.

307

9 — Suçlulardan Ahmet evvel ve ahir alınan ifadesinde failler arasında bulunduğunu ve Ağadedeye hep beraber attıkları silâhla öldürdüklerini ve hazırlık tahkikatında Baharı öldüren kendisi olduğunu söylemiş ve suçun suçlular tarafından önceden kararlaştırılarak hep birlikte işlendiği mahkemecede kabul edilmiş bulunduğu halde neticede müstakil failin belli olmadığından bahsile 463 üncü maddenin tatbik edilmesi.

10 — Suçlu Ahmet için kabul olunan takdirî cezayı azaltıcı sebebin binnetice Baharın öldürülmesi suçunada teşmil edilmiş olmasına göre bu kabule esas teşkil eden müstenidatın karar yerinde etrafiyle izah olunmaması.

11 — Balabey hakkında 55 inci maddenin ikinci bendi yerine üçüncü bendinin tatbik edilmesi.

12 — Yeni harç tarifesi kanunu hükümleri gözetilmiyerek istintak harcıda hükmedilmiş ve kanunen alınması lâzımgelen harcın suçlular arasında paylaştırılmamış olması.

Yolsuz ve temyiz itirazları ve muavin Nizamettin Acarın mutalâası bu itibarla varit bulunmuş olduğundan temyiz olunan hükmün ceza muhakemeleri usulü kanununun 307.308.321 inci maddeleri mucibince bozulmasına ve evrakın yerine iadesine ve 500 kuruş bozma harcının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına ve suçlu Ziyaettin, Hüseyin ve Balabeyin depo ettikleri paraların geri verilmesine 15-8-935 tarihinde söz birliğiyle karar verilerek usulen tefhim edildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi Esas No: 180. Karar No: 1989. Tebliğname: 3270

---

201 T. TEMYİZ MAHKEMESI I. C. D.

Suçlunun vaka yerine geldiği sırada kızının maktul tarafından birakılmış bulunması kaçırmanın tazammun ettiği haksız tahrikin husule getirdiği şedit tesiri giderecek sebeplerden değildir.

Esbabı muhaffefei takdiriyenin vucudiyle beraber Mehmet Emini kasten öldürmekten suçlu Hüseyin oğlu İsmailin ceza kanununun 448.59.31 inci maddelerine tevfikan on sene ağır hapsine ve hidematı âmmeden memnuiyetine ve 33 üncü madde mantukunca tahtı hacre alınmasına ve 800 lira tazminat ile 40 lira vekâlet ücretinin kendisinden alınarak ölenin veresesine verilmesine dair Balıkesir ağır ceza mahkemesinden verilen 28-8-934 tarihli hükmün duruşma suretiyle temyizen tetkiki suçlu tarafından istida

ve yokluk kâğıdı ita edilerek dava evrakı C. Başmüddeiumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle ceza muhakemeleri usulü kanununun 318 inci maddesi mucibince 935 senesi Ağustosunun 17 inci Cumartesi duruşma günü tayin kılınmış ve mevkuf bulunan suçlu ile vekillerine tebliğat yapılmak üzere müzekkere yazılmış isede sonradan hafta tatilinin cumartesi günü saat 13 den başlamak üzere pazara çevrilmesine mebni duruşmanın ağustosun 20 inci salı günü icra kılınacağının alâkalılara tebliği için C. Başmüddeiumumiliğine müzekkere yazılmıştı.

O gün ceza muhakemeleri usulü kanununun 423 üncü maddesi mucibince mevkuflu ve müstacel işleri görmekle mükellef kılınan hâkimler hey'eti dairei mahsusada toplandı.

C. Başmüddeiumumiliği muavinlerinden Nizamettin Acar ve dosyada mevcut vekâletnamesine müsteniden gelen suçlu vekili Reşat huzurlariyle celse açılarak temyiz arzuhalinin müddetinde verilidiği ve kanunda gösterilen şartların ifa kılındığı anlaşılmakla muavin Nizamettin Acar ve vekil Reşadın muvafık görülen talep ve mütalâaları veçhile temyiz tetkikatının duruşma suretiyle icrasına söz birlğiyle verilen karar tefhim edildikten sonra işin raportörü âzadan H. Küsef imzalı rapor okundu.

Raportör âza H. Küsef: Rapora ilâve edilecek başka bir cihet olmadığını söyledi.

Vekil Reşat: Temyiz lâyihası münderecatını tavzihan müdafaatta bulunarak hükmün bozulmasını istedi.

Muavin Nizamettin Acar: Yapılan duruşmaya ve toplanan delillere ve tatbik olunan maddelere göre temyiz istida ve lâyihasında yazılı itirazlar yerinde olmadığından reddiyle usul ve kanuna uygun olan hükmün tasdikını istedi.

Son sözü sorulan vekil Reşat: Müdafaa ve izahından gayrı bir diyeceği olmadığını söylemekle duruşmanın bittiği bildirilerek gereği görüşülüp düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

Suçlunun vak'a yerine geldiği sırada kızının maktul tarafından bırakılmış bulunması kaçırmanın tazammun ettiği haksız tahrikin husule getirdiği şedit tesiri giderebilecek sebeplerden olmadığına göre ceza tayininde bu keyfiyetin nazara alınmaması ve tazminat takdirindede hâdisenin bu mahiyeti ve borçlar kanunu hükümleri göz önünde tutulmaması.

Yolsuz ve itiraz bu itibarla varit bulunmakla temyiz olunan hükmün bu sebeplerden dolayı ceza muhakemeleri usulü kanununun 307. 308. 321 inci maddeleri mucibince bozulmasına ve evrakın yerine iadesine ve 500

309

kuruş bozma harcının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 20-8-935 tarihinde söz birliğiyle karar verilerek usulen tefhim edildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi Esas No: 225. Karar No: 1998 Tebliğname: 3755

202 T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. C. D.

Adam öldürmek cürmünde tüfek ve bıçak gibi müteaddit aletlerin kullanılması ve yaraların fazlalığı yalnız başına canavarca hisse delâlet etmez , suçlunun bu hissin tesiri altında hareket ettiğinin sübutu ve ihtiyar ettiği öldürme tarzında da bunu gösteren evsaf ve eşkâlin tebaruzu lâzımdır.

Hacıyı taammüden ve canavarca bir his sevkiyle öldürmekten suçlu Mustafa oğlu Mehmedin ceza kanununun 450/3,4. 55 inci maddelerine tevfikan on sene ağır hapse konulmasına ve 900 lira ölüm tazminatı alınarak ölenin veresesine verilmesine ve emanette mevcut çifte ile paltonun müsaderesine ve 2250 kuruş meşhut cürüm ile 3800 kuruş duruşma masrafı ki cem'an 6050 kuruşun ayrıca tahsiline dair Kırşehir ağır ceza mahkemesinden verilen 21-11-934 tarihli hükmün duruşma suretiyle temyizen tetkiki suçlu tarafından istida ve yokluk kâğıdı ita edilmesine mebni dava dosyası C. Başmüddeiumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci eeza dairesine gönderilmekle ceza muhakemeleri usulü kanununun 318 inci maddesi mucibince 1935 senesi Teşrinievvelinin 8 inci Salı duruşma günü tayin kılınmış ve suçlu ile vekiline usulen tebliğat yapılması için C.Başmüddeiumumiliğine müzekkere yazılmıştı.

O gün hâkimler hey'eti dairei mahsusada toplandı. C.Başmüddeiumumiliği muavinlerinden İbrahim Nazif ve mevcut vekâletnamesine müsteniden gelen suçlu vekili avukat Hilmi huzurlariyle celse açılarak temyiz arzuhalinin müddeti içinde verildiği ve kanunda gösterilen şartların ifa kılındığı anlaşılmakla muavin ve vekilin muvafık görülen talep ve mutalâaları veçhile duruşma suretiyle temyiz tetkikatı icrasına ittifakla karar verilerek anlatıldıktan sonra işin izahına dair olan raportör aza Osman Remzi imzalı dosyadaki rapor okundu.

Raportör aza Osman Remzi; Rapora ilâve edilecek başka bir cihet olmadığını beyan etti.

Vekil Hilmi; Evrak arasındaki temyiz lâyihası muhteviyatını tavzihan beyanatta bulunarak hükmün bozulmasını istedi.

310

Muavin İbrahim Nazif; 1 — Ölenin mirascılarına ödenecek para için harç kanununun 67 inci maddesinin gözetilmemesi aleyhe bozma sebebi sayılmadığını.

2 — Son tahkikatın açılması kararında ve C.M.U. sinin esasa ait son iddiasında yalnız 450 / 3 üncü maddenin gösterilmiş olmasına ve bu bendin 4 üncü bentle beraber tatbik edilmiş bulunmasına göre müdafaa imkânı verilerek suçlunun hareketinin bu bentlere uygun bulunduğunun hükümde etraflıca anlatılmaması.

3 — Bahsolunan şahadetin mahiyeti gösterilmiyerek yalnız şahitlerin isimlerinin yazılmasiyle iktifa edilmesi.

4 — Suçluya ait paltonun müsaderesine dair kararın mucip sebeplerinin gösterilmemesi yolsuz olduğundan hükmün bozulmasını istedi.

Son sözü sourlan vekil Hilmi; Müdafaa ve izahından gayrı bir sözü olmadığını söylemekle duruşmanın bittiği bildirilerek icabı konuşuldu ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

Dava evrakı ve zabıtname münderecatına ve duruşmada elde edilip karar yerinde izahedilen subut delillerine ve suçlunun hadiseyi evvel ve ahir ikrar ve itiraf eylemiş bulunmasına ve Döndünün kendisyile evlenmesi için Döndü ile veya anası Güzel ile gizlice görüşmelerin subutu kabul edildiği takdirde dahi suçun vasfına müessir olabilecek kanunî bir mahiyetinin mutalâası mümkün olamıyacağı, işin cereyan şekli ve suçun ikaı tarzile mütehakkık bulunmasına göre subuta ve vasfa ve fiilde cezayı azaltıcı hâlin mevcut olduğuna müteallik suçlunun itirazları ve hüküm yerinde isimleri yazılan âmme şahitlerinin şahadetlerinin mahiyetinin ne olduğu hükmün esbabı mucibe kısmında hülâsatan gösterilmiş bulunduğu cihetle buna ait tebliğnamenin 3 üncü bendindeki mutalâa yerinde olmadığı gibi verese lehine hükmedilen tazminattan harç alınacağının kararda gösterilmemiş olması da aleyhe temyiz edilmediğinden bozmaya sebep tutulmamıştır ancak;

1 — Son tahkikatın açılması kararında suçlunun fiili ceza kanununun 450 inci maddesinin 3 üncü bendinde temas ettirilerek 4 üncü bentten bahsedilmemiş ve Hacının ölümünde tüfek ve bıçak gibi müteaddit aletleri kullanılması ve yaraların fazlalığı mezkûr 3 üncü bentte vazii kanunun kasteylediği canavarca hisse delâlet etmeyip işkence ve tazip ile veya canavarca his sevkile yapılacak öldürmelerde ancak bu hissin tesiri altında suçlunun hareket ettiğinin subutu ve ihtiyar edilen öldürme tarzında da bunu gösteren eşkâl ve evsafın tebarüzü iktiza eylemiş olmasına göre karar yerinde bunu tesbit eden deliller gösterilmemiş ve bu vasfın kabulünü icap ettiren kanaatın müstenidatı da izahsız bırakılmamış olması.

2 — Hâdisede taammüt vasfının mahkemece kabul edilmiş olmasına göre son tahkikatın açılması kararında ve müddeiumuminin iddianamesinde bahsedilmiyen bu vasıftan dolayı usulün 258 inci maddesi veçhile suçluya müdafaa imkânı verilmek lâzım gelirken bu usule riayet edilmemiş olması.

Suçluya ait paltonun müsaderesine dair verilen kararın mucip sebeplerinin gösterilmemesi yolsuz olduğundan hükmün yalnız bu sebeplerden ceza muhakemeleri usulü kanununun 307. 308. 321 inci maddeleri mucibince bozulmasına ve evrakın yerine iadesine ve 500 kuruş bozma harcının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 8-10-935 tarihinde ittifakla karar verilerek usulen tefhim edildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi Esas No: 263. Karar No: 2087. Tebliğname: 4628.

---

203 T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. C. D.

Bir şahsa tevcih edilen kurşunun tesadüf eseri olarak kasdedilen şahısdan mada diğer bir şahsı da yaralaması halinde mücrimin niyetinde ve taarruzda vahdet olması hasebile isnadın ikiliğine hükmedilemiyeceğinden ceza kanununun 79 uncu maddesinin göz önünde bulundurulması lâzımdır.

Cezayı azaltıcı takdirî esbabın vucudiyle beraber Mustafayı taammüden öldürmekten ve işbu katil sırasında Osmanı da silâhla yaralamaktan suçlu Zahir oğlu Hanefinin ceza kanununun 450.59.456-2.457.70 inci maddelerine tevfikan yirmi dört sene dört ay yirmi gün müddetle ağır hapse konulmasına ve mezkûr kanunun 13 üncü maddesi mucibince işbu cezasının çalışmak mecburiyetiyle ve cezaya mahsus müesseselerde çektirilmesine ve 31 ve 33 üncü maddelere tevfikan müebbeden hidematı âmmeden memnuiyetine ve mahkûmiyetinin infazı müddetince mahcuriyeti kanuniye halinde bulundurulmasına ve ölen Mustafa için 500 ve Osman için 50 lira tazminatın tahsiline 500 liranın vereseden Selimeye ve 50 liranın da Osmana verilmesine dair Burhaniye ağır ceza mahkemesinden verilen 26-9-934 tarihli hüküm resen temyize tabi bulunmasına ve suçlu tarafından verilen lâyihada duruşma dahi istenmesine mebni dava dosyası C. Başmüddeiumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle ceza muhakemeleri usulü kanununun 318 inci maddesi mucibince 1935 senesi Eylülünün 26 ıncı perşembe duruşma günü tayin kılınmış ve

mevkuf bulunan suçlu ile vekillerine tebliğat yapılmak üzere C.Başmüddeiumumiliğine müzekkere yazılmıştı.

O gün hâkimler hey'eti dairei mahsusada toplandı. C. Başmüddeiumumiliği muavinlerinden N. Acar ve dosyada mevcut vekâletnameye müsteniden gelen suçlu vekillerinden Şükrü Halil huzulariyle duruşmaya başlandı.

Hüküm resen temyize tabi olduğu ve suçlu tarafından sonradan verilen lâyihada duruşma da istenmiş bulunduğu anlaşılmakla Muavin N. Acar ve vekil Şükrü Halilin muvafık görülen talep ve mutalâaları veçhile duruşma suretiyle temyiz tetkikatı yapılmasına müttefikan karar verilerek tefhim edildikten sonra raportör aza O. Remzi imzalı rapor okundu.

Raportör aza O. Remzi; Rapora ilâve edilecek başka bir cihet olmadığını söyledi.

Vekil Temyiz lâyıhası münderecatını tavzihan müdafaatta bulunarak hükmün bozulmasını istedi.

Muavin N. Acar; 1 — 33 üncü maddenin tatbikında 74 üncü maddenin gözetilmemesi.

2 — Suçlunun ayrıca Osmanı yaralamayı kasdetmeyip maktul Mustafaya atıp ondan çıkan mermilerden birinin karşısında bulunan Osmana isabet ettiği kabul olunmasına göre ceza kanununun 79 uncu maddesinin gözetilmemesi.

3 — Suçlunun daha evvel maktul tarafından yaralanması hadisesine ait dosyanın celp ve tatbik edilmemesi. Yolsuz olduğundan hükmün bozulmasını istedi.

Son sözü sorulan vekil: Müdafaa ve izahından başka bir diyeceği olmadığını söylemekle duruşmanın bittiği bildirilerek icabı konuşuldu ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

Tazminat için harç tarifesi kanununun 67 inci maddesi tatbik edilmişsede âmme namına temyiz edilmediği için bu cihet bozmaya sebep sayılmamıştır.

Toplanan delillere ve suçlunun ilk tahkikattaki açık ikrarına uygun oalrak suçun taammütle işlendiği mahkemece takdir ve suçlu müdafiinin taammüde ilişen itirazı reddedilmiş olmasına karşı temyiz lâyihasında ve müdafiin duruşmadaki sözlerinde yine taammüde ilişen itiraz yerinde görülmemiştir ancak.

1 — 33 üncü maddedeki fer'î cezanın tayininde 74 üncü maddenin gözetilmemesi.

2 — Mustafaya atılan kurşunlardan biri ile hem Mustafanın ve hem Osmanın yaralanmış ve Osmanın yaralanması ayrıca kastedilmemiş olmasına göre 79 uncu madde sarahatına bakılmıyarak içtima hükümlerinin tatbik olunması.

313

Yolsuz ve temyiz itirazlarile muavin Nizamettin Acarın mutalâası bu sebeplerle yerinde olduğundan hükmün ceza muhakemeleri usulü kanununun 307.303.321 inci maddelerine tevfikan bozulmasına ve dosyanın yerine gönderilmesine ve 500 kuruş bozma harcının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 26-9-935 tarihinde ittifakla karar verilerek usulen tefhim edildi.

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesi. Esas No: 299. Karar No: 2046. Tebliğname: 4019.

---

204 T. TEMYİZ MAHKEMESİ I. C. D.

Türk ceza kanununun 33 üncü maddesinin ilk fıkrasında yazılı hal ceza mahkûmiyetinin kanunî bir neticesi olmasına göre bu fıkra hükmününde kararda tasrihi mecburî değildir.

Bir kastı cürminin ef'ali icraiyesinden olarak kanunun bir maddesi ahkâmını def'atla ihlâl etmek suretiyle (124) lira 10 kuruşu ihtilâsen zimmetine geçirmekten suçlu Ali oğlu çıbık maliye sabık tahsildarı İsmailin ceza kanununun 203. 80. ve 31 inci maddelerine tevfikan beş sene on ay ağır hapse konulmasına ve üç sene memuriyetten mahrumiyetine ve beş sene hidematı âmmeden memnuiyetine ve zimmetine geçirdiği (124) lira 10 kuruşun tahsiliyle hazineye verilmesine ve bir misli (124) lira ağır cezayı nakdî alınmasına ve cezayı nakdiyi vermediği takdirde 19 uncu maddenin tatbikına ve 400 kuruş masarifi muhakemeninde tahsiline dair Ankara ağır ceza mahkemesinden verilen 30-9-934 tarihli hükmün duruşma suretiyle temyizen tetkiki suçlu tarafından istida ve yokluk kâğıdı ita edilerek dava evrakı C. Başmüddeiumumiliğinden tebliğname ile temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle ceza muhakemeleri usulü kanununun 318 inci maddesi mucibince 1935 senesi ağustosunun 19 uncu pazartesi duruşma günü tayin edilerek mevkuf bulunan suçlu ile vekiline tebliğat ifası için C. Başmüddeiumumiliğine müzekkere yazılmıştı.

O gün ceza muhakemeleri usulü kanununun 423 üncü maddesi mucibince mevkuflu ve müstacel işleri görmekle mükellef kılınan hâkimler heyeti dairei mahsusada toplandı.

C. Başmüddeiumumiliği muavinlerinden Nizamettin Acar ve suçlu vekili Ali Riza huzurlariyle celse açıldı.

Temyiz arzuhalinin müddeti içinde verildiği ve kanunda gösterilen şartların yerine getirilmiş olduğu anlaşılmakla muavin Nizamettin Acar ve

314